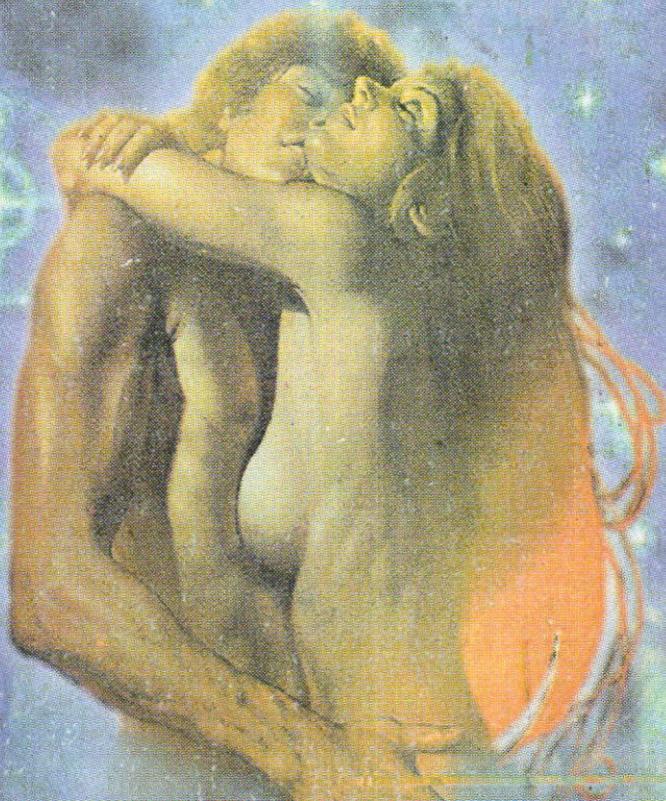

Dan Bozaru

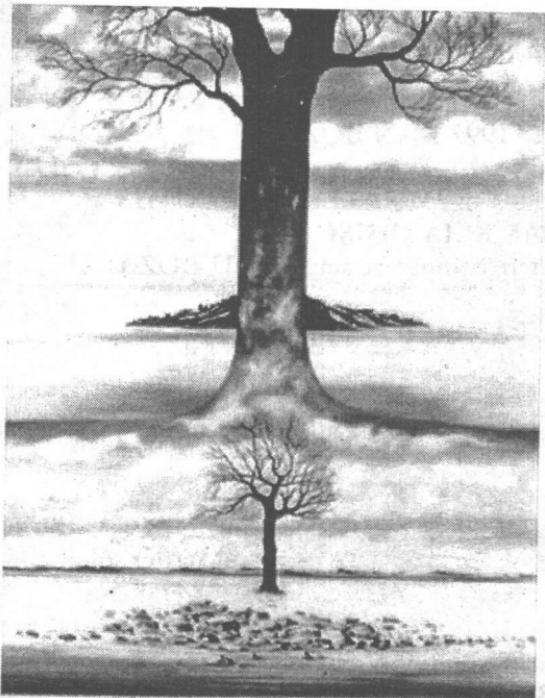
TANTRA și tainele ei

DAN BOZARU

- profesor yoga -

TANTRA SI TAINELE EI

*(expunere generală asupra originilor, dezvoltării și
trăsăturilor fundamentale ale tantrismului)*

Editura UMA
1997

profesor yoga **DAN BOZARU**

TANTRA ȘI TINELE EI – expunere generală asupra originilor,
dezvoltării și trăsăturilor fundamentale ale tantrismului

copyright © 1997 DAN BOZARU

consilier editorial: **MIHAELA DASICOMIS**

coperta: **CAMELIA CHIȘCĂ**

tehnoredactare computerizată: **RADU BOZARU**

tipărit la sc **PANFILIUS** srl Iași, 1997

ISBN 973-98101-0-1

Invocație către Shiva

O, SHIVA! Stăpân Suprem și Maestru desăvârșit al dansului cosmic!

Tu, Cel care îți chemi în sunetul de cristal al tamburinei Tale celeste
pe toți cei cufundăți în mrejele înșelătoare ale acestei lumi;

Tu, Cel care alungi frica din cei umili și buni, oferindu-le extazul
nesfărșit al iubirii Tale divine;

Tu, Cel care desfășori pe pământ, prin ale Tale sacre urme de pași, Calea
Adevărului și Slavei;

Tu, Cel care deții însuși focul Sacrificiului Divin Suprem și care dansezi
simultan în nenumăratele lumi ale acestui

Macrocosmos Infinit;

PROTEJEAZĂ-NE PE NOI, CEI CARE NU AM ATINS ÎNCĂ
A TA CUNOAȘTERE ȘI PUTERE ABSOLUTĂ!

*Dedic acest studiu Maestrului meu spiritual,
SRITHE^{SH}, care mă deșteptă în inimă neînchipuită
savoare a atingerii Dumnezeiești.*

CUPRINS

Argument	7
----------------	---

Capitolul 1. ASPECTE GENERALE

Originile tantrismului	12
Semnificație. Etimologie	16
Tantra în scrierile tradiționale hinduse	18
Cele patru epoci și shastra hindusă	20
Texte fundamentale în tantra	26
Shiva – principiul masculin în tantrism	31
Shakti – principiul feminin în tantrism	35
Cuplul divin Shiva-Shakti	44
Principalele școli în tantra	50
Concluzii	63

Capitolul 2. CARACTERISTICILE TANTRISMULUI

Influența mamei universale	66
Maya în concepția tantrică	71
Rezonanța – principiu fundamental în tantrism	75
Necesitatea conștientizării	83
Calea mâinii drepte și calea mâinii stângi în tantrism ..	86
Relația dintre spirit și materie în viziunea tantrică ..	90
Corpul uman – templul spiritului	94
Fiziologia subtilă	97
Tattva-ele în procesul manifestării	114
Experiența spirituală în tantra	126
Aici și acum	136
Maestrul spiritual tantric și inițierea discipolului	140
Limbajul ocultat în textele tantrice	149

Capitolul 3. PRACTICA SPIRITUALĂ TANTRICĂ

Sadhana și importanța ei	153
Cele trei categorii de oameni: pashu, viria și divya	156
Mantra	162
Yantra	172
Mandala	178
Conceptul de sunet în tantra	184
Manifestarea lui Kundalini Shakti	186
Dansul, muzica și astrologia în viziunea tantrică	200
Concluzii	206

Capitolul 4. SEXUALITATEA ÎN TANTRA

Condiția erosului în societatea modernă	211
Abordarea tantrică a sexualității	219
Aspecte specifice în amorul tantric	234
Continența sexuală	240
Maithuna (actul amoros tantric)	250
Starea androginală	280
Evoluția de la cuplul convențional la cuplul spiritual tantric	288
Bibliografie selectivă	302

ARGUMENT

Lucrarea de față apare ca urmare a unei necesități stringente ce privește cunoașterea și înțelegerea de către omul contemporan a unui sistem spiritual exceptional prin valoarea sa teoretică, dar și practică. Această necesitate a fost fundamentată însă pe o realitate tristă care, din păcate, mai există în țara noastră (și chiar și în Occident, cu toată avalanșa de volume de specialitate apărute în ultimele decenii), realitate tristă care se mai face resimțită încă prin câte un articol defăimător în reviste sau ziar, în unele cărți conexe cu activitatea spirituală, dar mai ales în conștiința neformată a omului care a fost lipsit de o prezentare adecvată și pertinentă a sistemului spiritual TANTRA.

Filozoful german Herman Keyserling observă cu luciditate într-o sa lucrare „THE TRAVEL DIARY OF A PHILOSOPHER”¹ că: „oricât de extravagante ni s-ar părea unele din afirmațiile tantra-elor², înțelesul lor se prezintă totuși – pentru un cunoșător – a fi foarte clar, iar ideologia lor fundamentală conformă cu rațiunea și plină de o profundă și înaltă cunoaștere spirituală”. Așadar, Occidentul poate și trebuie să-și dezvolte sfere de înțelegere și de cultură spirituală prin studiul tradiției orientale și prin stabilirea unui contact cât mai strâns cu modul de gândire și percepere a Asiei moderne, a cărei tradiție ezoterică este milenară. Vor fi descoperite astfel tradiții fecunde și pline de o bogătie spirituală de neimaginat, iar dorința lăuntrică a omului către o universalitate a religiei își va găsi, în cele din urmă, împlinirea.

- Secoul în care ne aflăm a marcat o preocupare tot mai mare către aceste aspecte, revelate de altfel în multe studii și lucrări de specialitate remarcabile. Desigur, există și multe „rebuturi”, care nu au făcut decât

¹ „Jurnalul de călătorie al unui filozof” (n.a.)

² Textele și scrierile specifice tantrismului.

să amplifice confuzia sau să tulbure și mai mult înțelegerea și aşa fragilă a omului de rând care dorea sincer să cunoască. Acesta este, deci, motivul principal pentru care ne-am decis să scriem această carte. Pe de o parte, riguroasa ei documentare și prezentare, pornind practic de la noțiunile de bază pentru a putea fi înțelese de către oricine, vor permite o imagine de ansamblu, coerentă și plină de înțeles asupra a ceea ce numim TANTRA. Iar pe de altă parte, rod al unei gândiri și meditații adecvate, această lucrare poate avea și darul unei impulsionări viitoare a cititorului pentru a cunoaște mai mult și mai profund din tainele inefabile ale acestei adevărate mine de aur, care este tantrismul. Să nu uităm însă că valoarea unui sistem spiritual necesită în egală măsură, pentru a putea fi corect receptat, valoarea vie a unei minti inteligente și agere care să-l înțeleagă. Sunt bucuros să subînțeleg aici condiția celor care au defăimat și poate încă mai încearcă să o facă, pe baza unor rațiuni puerile sau interese obscure, sistemele spirituale tantra și yoga, deoarece ei își definesc astfel, implicit, ignoranța și incapacitatea sau reaua lor voință în a avea o părere obiectivă asupra unui anumit subiect. Marile concepte și filozofia Indiei se adreseză în primul rând celor capabili să le înțeleagă și să le pună corect în aplicare și nu detractanților sau celor care nu au altceva mai bun de făcut decât să comenteze în mod penibil un domeniu care îi depășește cu mult prin valoarea noțiunilor ce le conține. Pentru că diletantismul este în floare, cartea de față își propune să răspundă la principalele întrebări și nedumeriri pe care omul obișnuit, având un anumit bun simț înnăscut, și le poate pune în legătură cu TANTRA. Desigur, subiectul fiind mult prea vast, nu putem pretinde că el poate fi dezvăluit într-un singur volum, care nu reprezintă de altfel decât o abordare globală, generală, asupra tantrismului.

După o credință eronată, dar larg răspândită, cuvântul „tantra“ este (și voi folosi chiar un citat¹): „*limitat la cărțile necromantice ale misticismului shivaic ori shaktic*“. Așa cum bunătatea și compasiunea iartă multe greșeli și păcate, tot astfel „mistic“ și „misticism“ reprezintă cuvinte ce acoperă o mare ignoranță. Este greu de înțeles, de asemenea, ce anume doresc astfel de autori să arate prin „necromanie“,

---

¹ J. Waddel – „BUDDHISM OF TIBET“, pag. 164

atunci când atribuie acest cuvânt tantrismului. Atât sistemul cu practicile ca atare, cât și scrierile sale, sunt uneori profund greșit înțelese, caracterizate prin remarci de genul: *o învălmașeală de „magie neagră“ și „misticism erotic“, ţinute laolaltă printr-un ritual ce reprezintă „o îngânare fără nici un înțeles“*. Cea mai mare parte dintre persoanele care vorbesc astfel n-au ţinut niciodată în mâini vreo carte de tantra, iar cei care totuși au mai studiat câte ceva, citind unele pasaje din aceste scrieri, nu le-au primit, căci altfel nu s-ar fi exprimat la adresa lor ca fiind „fără de înțeles“. Tantra-ele pot fi obscure pentru mulți, însă în mod sigur au un înțeles, căci oamenii nu sunt aşa de proști încât să credă secole de-a rândul în ceva ce nu prezintă înțeles. Folosind acest termen, cei în cauză au recunoscut liber faptul că, într-adevăr, ideile și conceptele respective nu sunt înțelese de ei, lucru perfect adevărat, căci a defini MANTRA-ele drept „cuvinte mistice“, MUDRA-ele ca „gesturi mistice“ și YANTRA-ele ca „desene mistice“ nu implică nici un fel de cunoaștere. Aceste noțiuni eronate în ceea ce privește natura sistemului tantra se datorează, bineînțeles, identificării greșite a întregului grup de scrieri (AGAMA SHASTRA) cu ceea ce reprezintă doar o secțiune a ei. În plus, chiar și această secțiune nu este cunoscută decât prin abuzurile la care s-au dedat persoanele cu o înțelegere și un nivel de conștiință inferior atunci când au început și au săvârșit diferite practici dificile și periculoase - neînțelese corespunzător în adevărata lor profunzime - practici care n-au fost duse la bun sfârșit și care sunt indicate doar aluziv în anumite părți ale scrierilor fundamentale. De altfel, chiar în această AGAMA SHASTRA există un avertisment foarte sever, înainte de a se prezenta astfel de tehnici cu total inedite, avertisment prin care se atrage atenția asupra faptului că această cale este plină de dificultăți și pericole și că cel care o abordează și dă greș în a o parcurge ajunge în Infern, adică în lumile demoniace și satanice (NARAKA) ale Creării. Repetăm încă o dată, specificația se adresează anumitor practici specifice care necesită o pregătire în ansamblu a aspirantului, deosebit de ridicată. Referirile se fac în special la ceea ce numim VAMACHARA sau Tantra de Mâna Stângă și aici, în particular, la ritualurile KAULA. Dacă vom muta însă planul de referință al discuțiilor noastre în Occident, vom descoperi că și acesta a scos la iveală multe doctrine și practici cu un caracter anormal și chiar antuman, putând să întâlnim adevărate

extreme, adevărate acte abominabile. Și, chiar dacă acest lucru nu este recunoscut, faptul că ritualurile și procedeele KAULA se bazează, din punct de vedere filozofic, pe o doctrină monistă de cel mai înalt nivel, este totuși perfect adevărat. Această doctrină și practică KAULA, puțin răspândită deoarece este foarte secretă, servește mereu – pentru unii – ca echivalent al cuvântului „TANTRA“. Nimic altceva nu este mai greșit decât acest lucru, căci doctrina KAULA reprezintă doar o diviziune a adoratorilor care, din nou, nu reprezintă decât o secțiune a numerosilor adepti ai curentului shivaic, shaktic sau al VAISHNAVA TANTRA-ei. Exemplele date mai sus nu fac decât să reveleze încă o dată în plus adâncimile ignoranței și prejudecăților care încă mai există și îl menține pe omul obișnuit în mlaștina neputinței și a neînțelegerii.

Totuși, întrucât suntem acum avizați în acest sens, să remarcăm și faptul că nu întreaga critică este ignorantă și plină de prejudecăți, deși ea prezintă o multitudine de erori în aprecierile făcute. Dimpotrivă, un număr tot mai mare de persoane înțeleg și chiar adoptă ideile unor sisteme spirituale precum yoga și chiar tantra, în dorința lor de a se cunoaște cât mai bine. În particular, caracteristicile practice ale căii VAMACHARA din sistemul tantra, cu totul inedite, au părut aşa de monstruoase, iar abuzurile ei au fost discutate atât de mult, încât această latură a sistemului tantra a acaparat, practic, întreaga atenție a lumii occidentale, în detrimentul altor aspecte din același sistem. S-a ajuns astfel la situația penibilă ca, la simpla rostire a cuvântului „tantra“ față de o altă persoană, chestiunea să fie considerată deja încheiată.

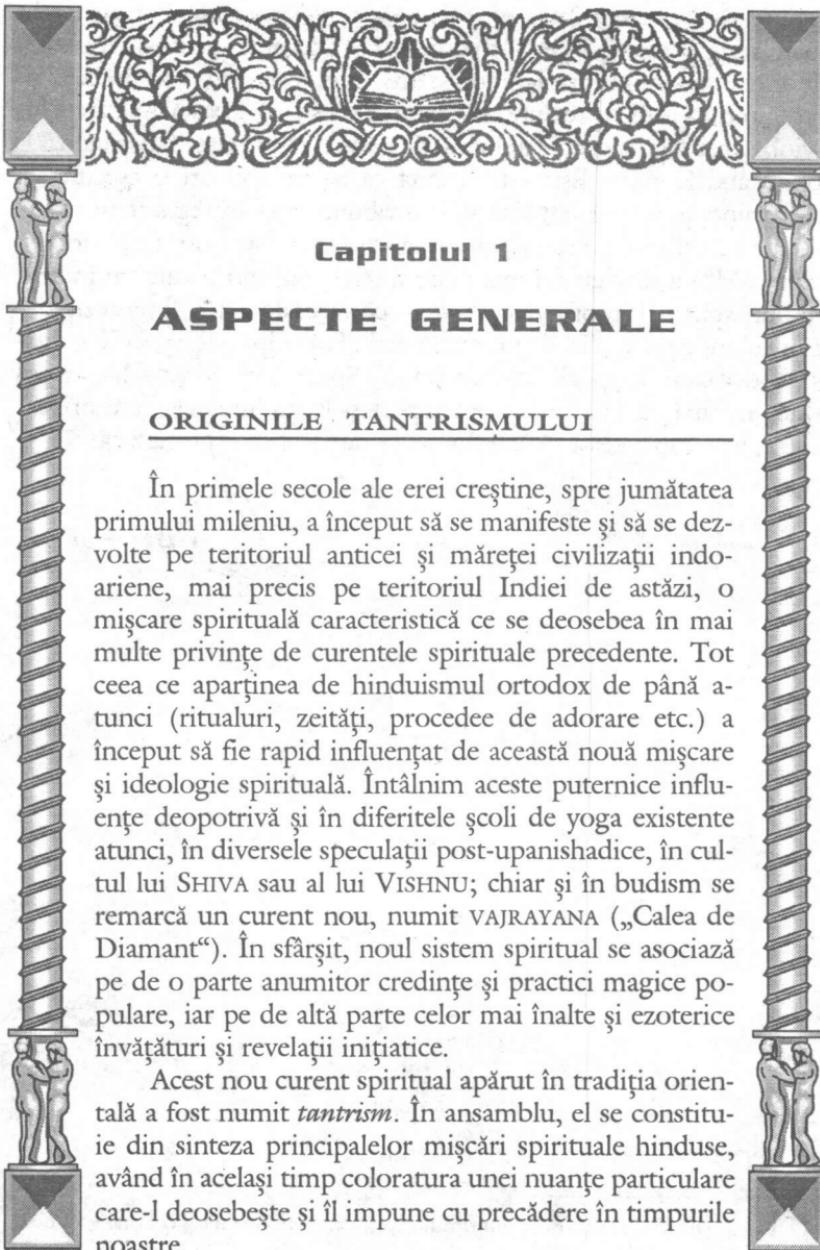
Deși, prin intermediul textelor (SHASTRA) sale specifice, tantra se adresează tuturor claselor de oameni, de la cele mai de jos spre cele aflate în vârful ierarhiei sociale, conceptele sale esențiale – sub orice aspect s-ar manifesta ele și în orice mediu ar apărea – sunt marcate de un deosebit caracter metafizic și subtil. Într-adevăr, este bine să se stie că studiul *tantra*-elor, tocmai datorită acestei subtilități a principiilor expuse, la care se adaugă și dificultățile de înțelegere a expunerii rituale și a limbajului „intentional“, ocultat, nu este deloc ușor de abordat. Ceea ce doresc să spun este următorul fapt: acela că, mai întâi de toate,

trebuie să distingem între un *principiu* și *aplicarea* lui. Un principiu poate suna și poate fi perfect pertinent și adevărat și totuși, aplicarea lui într-o anumită manieră de către unii, care nu l-au înțeles în întregime, să nu-l reprezinte deloc, fie în sensul că această aplicare a lui a violat vreo lege morală sau fizică, fie pentru că ea poate fi periculoasă, conducând la abuz. Este oare corect ca aceste abuzuri și eșecuri ale unor minți și timpuri rătăcite să le atribuim unui întreg sistem transmis peste milenii?! Procedeul sexual PANCHĀ TATTVA¹ (sau ritualul celor „5M“) a suscitat cel mai mare interes, dar din păcate nu în sensul pur, spiritual, profund simbolic – pe care, de altfel, îl reprezintă – ci în cel morbid și plin de un puritanism fad și ipocrit, specific sexualității decăzute a epocii în care trăim. Sperăm ca această lucrare să aducă lumină cu privire la acest aspect și la multe altele care privesc tantra, în mintile celor care o doresc și care pot să o primească.

---

¹ Despre erotica în tantra vezi ultimul capitol al cărții de față și cel mai vast totodată: „Sexualitatea în Tantra“.

Capitolul 1

ASPECTE GENERALE

ORIGINILE TANTRISMULUI

În primele secole ale erei creștine, spre jumătatea primului mileniu, a început să se manifeste și să se dezvolte pe teritoriul anticei și măreței civilizații indo-ariene, mai precis pe teritoriul Indiei de astăzi, o mișcare spirituală caracteristică ce se deosebea în mai multe privințe de curentele spirituale precedente. Tot ceea ce apartinea de hinduismul ortodox de până atunci (ritualuri, zeități, procedee de adorare etc.) a început să fie rapid influențat de această nouă mișcare și ideologie spirituală. Întâlnim aceste puternice influențe deopotrivă și în diferitele școli de yoga existente atunci, în diversele speculații post-upanishadice, în cultul lui SHIVA sau al lui VISHNU; chiar și în budism se remarcă un curent nou, numit VAJRAYANA („Calea de Diamant“). În sfârșit, noul sistem spiritual se asociază pe de o parte anumitor credințe și practici magice populare, iar pe de altă parte celor mai înalte și ezoterice învățături și revelații inițiatice.

Acest nou curent spiritual apărut în tradiția orientală a fost numit *tantrism*. În ansamblu, el se constituie din sinteza principalelor mișcări spirituale hinduse, având în același timp coloratura unei nuanțe particulare care-l deosebește și îl impune cu precădere în timpurile noastre.

Mircea Eliade arată că există, practic, două ramuri importante ale tantrismului: *tantrismul budist* și *tantrismul hindus*. Influențele acestei noi gândiri spirituale au sfârșit prin a fi asimilate în cultura spirituală de ansamblu a Indiei antice; până și asceticul curent spiritual al Jainismului a acceptat în ideologia sa anumite metode tantrice. Mai remarcăm, de asemenea, puternice influențe tantrice în shivaismul din Kashmir, în marea mișcare PANCHARATRA (către anul 550 d.Cr.), în BHAGAVATA-PURANA (către anul 600 d.Cr.), cât și în alte curente devoționale vishnuite.

Orientaliști de clasă (cum ar fi Winternitz) plasează originile tantrismului către sec. al VII-lea d.Cr. Cu toate acestea, multe alte mărturii și tradiții orale ne determină să credem faptul că aceste origini sunt, în fapt, cu mult mai vechi. Ne bazăm argumentația pe două aspecte fundamentale, care nu pot fi ignorate:

- un astfel de vast curent spiritual, având o extindere și o vizuire asupra întregii creații cu totul extraordinară, nu se putea concretiza și dezvolta cu o asemenea rapiditate nici chiar în mai multe secole, adică de la începuturile sale și până în zilele noastre. Însăși uluitoarea sa maleabilitate în fața oricărui aspect – fie el fenomenologic, ori abstract, pur transcendent – precum și capacitatea de a îmbina într-o sinteză de ansamblu, perfect ordonată și adusă la esență, toate învățărurile și conceptele principalelor curente spirituale existente, ne duc la concluzia că acest lucru trebuie să acopere o arie temporală mult mai vastă, necesară acumulării unei experiențe atât de grandioase;
- s-a constatat că descoperirea unui text nu corespunde aproape niciodată cu perioada în care el a fost elaborat și scris; din acest punct de vedere trebuie spus că tradiția orală este foarte importantă în India și, în general vorbind, în întreaga Asie. Pe de altă parte, există acele manuscrise foarte vechi care conțin texte având un nivel ezoteric foarte înalt, fiind copiate de mâna și care, din această cauză, pot fi chiar unicite (în cel mai bun caz, adică atunci când nu au fost distruse de curgerea implacabilă a timpului). Astfel, ele rămân practic necunoscute omenirii, exceptie făcând doar un extrem de mic număr de discipoli, care au primit inițial aceste învățături de la un GURU competent și apoi le-au transmis sau au

permis să fie transcrise pentru un număr foarte mic de alți aspiranți (CHELA) devotați, ajunși pe treptele de sus ale progresului spiritual. Este foarte posibil, totuși, ca astfel de texte să intre într-o zi sau alta – și acest lucru a avut loc, fără îndoială – într-o mare bibliotecă publică sau să ajungă, prinț-un anumit concurs de împrejurări favorabile, la cunoștința unor cercetători de elită, capabili să le intuiască măcar parțial înțelesul lor profund; dar chiar și așa, cine le-ar mai putea preciza sinuosul lor drum de-a lungul timpului?

În spiritul acestor două puncte de vedere expuse, este util să menționăm aici părerea marelui gânditor hindus, Sri Prabhat Rainjar Sarkar (cunoscut și sub numele său spiritual de Sri Sri Anandamurti), care preciza că, în urma studiilor sale îndelungate, poate afirma că tantra este o știință spirituală foarte veche, apărută în India acum aproximativ 7000 de ani.

În China, tantrismul a fost introdus de Subhakara în jurul anului 716 d.Cr., care l-a convertit pe marele călugăr chinez I Hing, devenit mai apoi discipolul său. Doi alți hinduși, aparținând castei brahmanilor, s-au stabilit în China prin 719 d.Cr.; numele lor erau Vajrabodhi și Amogha. Mai târziu, Amogha a fost delegat oficial din partea Împăratului Chinei să cerceteze și să adune cât mai multe texte și manuscrise tantrice din India și Ceylon. De altfel, Amogha a fost conducătorul unei mari școli tantrice în China, școală autentică și mult respectată sute de ani mai târziu; discipolii săi erau, spun textele chinezești, adevărate „semințe de diamant“, formând un grup secret și foarte puternic, cunoscut sub numele de „școala misterelor“. Grație mișcării tantrice din China, a fost posibil să se recupereze multe dintre valoroasele manuscrise în limba sanskrită, considerate inițial pierdute pentru totdeauna. Putem aminti astfel lucrarea MADHYANTANUGAMA SHAstra scrisă de marele înțelept Asanga. Cu toate acestea, trebuie să înțelegem bine că orientaștii occidentali nu vor putea niciodată să determine în mod riguros originea acestor texte; pentru a le studia și înțelege în mod eficient trebuie să ne plasăm în acea grandioasă atmosferă mistică a unei înalte realizări metafizice la nivel de conștiință, proprie autenticelor și în același timp secretelor grupări ezoterice yoga și tantrice. Învățărurile lor erau rezervate așa-numișilor ADHIKARI, adică „celor care sunt calificați“ să le primească. Aceste inițieri foarte secrete erau în mod evident destinate doar unei elite, care nu ar fi divulgat

niciodată procedeele sau metodele utilizate celor profani și neinițiați.

În ceea ce privește tradiția budistă, tantrismul ar fi fost introdus spre anul 200 d.Cr. de Nagarjuna, ilustrul reprezentant al școlii MADHYAMICA și de marele înțelept Asanga, prin jurul anilor 400 d.Cr. Însă problema originilor tantrismului budist este încă departe de a fi pe deplin elucidată.

Astfel, deși majoritatea datelor par să indice apariția tantrismului în primele secole ale erei creștine, aceasta nu ar reprezenta – în opinia noastră – decât efectul unei maturizări și sinteze realizate de fapt pe parcursul a mii și mii de ani anteriori.

Cel mai probabil, sistemul tantric a cunoscut o evoluție și o dezvoltare remarcabilă la unison cu vechile tradiții ale civilizațiilor antice din India și din celelalte regiuni ale Asiei¹. Cu aproximativ 7–8000 ani î.Cr. India traversa o perioadă crucială în istoria sa. Arienii, care erau triburi nomade din Asia centrală, pătrundeau în țara pe care ei au numit-o Bharata Varsha („Pământul care hrănește și înmulțește neamul omenesc“). Cu toate că arienii aveau o cultură nomad-războinică, existau printre ei înțelepți numiți RISHI, care începuseră să formuleze întrebări fundamentale cu privire la originea și destinul universului. Prin aceasta nu trebuie să înțelegem însă că înainte vreme astfel de întrebări nu au fost puse sau nu au existat; problema era doar aceea de a le reuni și de a forma o învățătură, un sistem care să fie accesibil și să conducă mase mult mai mari de oameni spre o astfel de viabilă cunoaștere spirituală. Învățăturile orale ale unor astfel de înțelepți sau RISHI au fost astfel adunate și apoi scrise sub forma unor texte care, cel puțin în ceea ce privește civilizația ariană din acele timpuri la care ne referim, au fost denumite „VEDE“. De altfel, însuși termenul de VEDA are drept rădăcină pe *vid*, care înseamnă „a cunoaște, a afla adevărul“. Învățătura lor emitea ideea existenței unei Conștiințe Supreme, idee care depășea conceptele anterioare despre o lume în care mai multe

¹ Pentru noișuni suplimentare, vezi Benjamin Walker – „TANTRISM“, pag. 86.

zeități erau presupuse a fi întruchipat forțele naturii. Ei au creat și au dezvoltat un sistem de rugăciuni și adorare pentru a intra în contact și a realiza la modul eficient această Conștiință Supremă. În India, arienii au întâlnit populații indigene: austrii, mongolii și dravidienii, cu care au intrat în conflict. Considerându-i pe aceștia inferiori, i-au descris în poemele epice, de exemplu în RAMAYANA, ca pe maimuțe sau demoni. Totuși, arienii s-au arătat interesați de practicile spirituale ale acestor populații. Viziunea spirituală a ne-arienilor o constituie tocmai sistemul tantric, deosebindu-se de complicatele practici vedice ale arienilor prin faptul că era în mod fundamental un proces de *introversiune spirituală*, adică un intens proces de resorbție în Sursa Supremă folosind tehnici inedite.

SEMNIFICATIE. ETIMOLOGIE

Serge Hutin afirma că termenul „*tantrism*“ apare în India începutului epocii medievale; despre eroarea unei astfel de datări am discutat și argumentat în subcapitolul precedent. Ceea ce ne interesează aici este proveniența acestui termen, „*tantrism*“. El derivă din cuvântul sanskrit „*tantra*“, care are un sens primordial de „*sistem*“ și, mai vechi încă, de „*tesătură, urzeală*“. *Tantra* provine de la rădăcina *tan-*, care înseamnă la modul foarte general – a întinde, a continua, a multiplica. Mircea Eliade alege dintre multiplele înțelesuri ale termenului „*tantra*“ pe cel de „*succesiune, defășurare, proces continuu*“. Astfel, într-o primă traducere liberă, *tantra* ar însemna ceea ce extinde cunoașterea, ceea ce poate duce la dilatarea conștiinței individuale spre sferele superioare ale Macrocosmosului, înțelegând prin acest ultim termen Creația infinită, cu multitudinea planurilor și subplanurilor în manifestare, cu infinitele ei benzi de energie subtilă modulată etc.

Arthur Avalon (Sir John Woodroffe) analizează¹ astfel, etimologic, cuvântul „tantra“: „În conformitate cu derivăția cuvântului „tantra“ din rădăcina «tan» = a desfășura, tantra este acea scriptură prin care cunoașterea (JNANA) este răspândită în rândul oamenilor. Suffixul «tra» vine de la rădăcina „a salva“. Astfel, înțelesul în ansamblu ar fi următorul: prin tantra se înțelege răspândirea acelei cunoașteri care aduce salvarea. Si care ar putea fi această cunoaștere autentică dacă nu în principal cea spirituală? Astfel că, aşa cum apare aici și, de fapt, prezentindeni, tantra semnifică un anumit gen de scriere în domeniul spiritual. KAMIKA AGAMA din SHAIVA SIDDHANTA (TANTRANTARA PATALA) afirmă: «Se numește tantra deoarece conține o înaltă cunoaștere în ceea ce privește TATTVA-ele și MANTRA-ele și pentru că ea aduce salvarea».“

Deseori, cuvântul „tantra“ mai este înțeles și ca „tratat“, „expunere“, „prezentare“²; împreună cu AGAMA-ele (texte aparținând, de asemenea, tantrismului), tantra pare să mai semnifice „ceea ce a provenit, ceea ce a descins din (sau de la)“³. Această interpretare implică faptul că tantrismul reprezintă o extensie ulterioară a învățăturilor tradiționale conținute în VEDE; poate acesta este și motivul pentru care, uneori, tantra mai este denumită și cea de-a cincea VEDA, cum s-ar spune, o revelație care se adaugă primelor patru VEDE cunoscute. Multiplele înțelesuri și semnificații ale cuvântului *tantra* i-au pus deseori în încurcătură pe cercetători atunci când aceștia au dorit să înțeleagă mai bine felul în care tantrismul s-a impus cu o atât de mare forță în rândul tuturor celorlalte religii. „Nu știm din ce motiv și în urma căror împrejurări a ajuns acest termen să desemneze o grandioasă mișcare filozofică și religioasă care se anunță încă din sec. al IV-lea al erei noastre și ia forma unei „mode“ panindiene începând cu sec. al VI-lea [...]. Într-un timp relativ scurt, filozofia, mistica, ritualul, morala, iconografia, chiar și

¹ Cf. „SHAKTI AND SHAKTA“.

² Alte interpretări ale cuvântului „tantra“ mai sunt menționate ca „trup, corp“ (deoarece sistemul tantric accentuează asupra practicilor ce implică corpul); „întindere“ (deoarece amplifică facultățile de percepere a conștiinței); „frânghei“ (pentru că legătura între tantric și zeitatea adorată devine foarte strânsă); „harpă“ (exprimând muzica și frumusețea filozoficii sistemului ca atare); „ocultare“ (deoarece atât doctrinele, cât și procedeele sale rămân foarte secrete). Cel mai cunoscut înțeles al cuvântului „tantra“, însă, este acela de război de tesut, urzeală, sugerând existența și interpenetrarea a două principii cosmice, masculin și feminin, ce nasc și resorb fără încetare întreaga Creație.

³ Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 11 și urm.

literatura sunt influențate de tantrism. Este o mișcare panindiană, deoarece este asimilată de toate marile religii ale Indiei și de toate școlile sectare¹.

TANTRA ÎN SCRERILE TRADITIONALE HINDUSE

Știința sacră tradițională hindusă este conținută, practic, în cele patru VEDE². Se spune că VEDELE sunt APAURUKSHEYA, adică fără un autor personal. Aceste scrieri tradiționale au fost revelate unor mari înțelepți (RISHI), având deci o sursă divină. Acești RISHI nu sunt autorii de drept ai VEDELOR, ci doar cei care au percepțut valorosul lor conținut spiritual prin clarviziune. Esența învățăturii cuprinsă în VEDE este exprimată prin MANTRA AUM. În jurul Cuvântului Primordial este țesut, deci, întregul ansamblu de rituri și alte procedee de adorare, care s-au transmis până în zilele noastre.

Tot astfel, scrierile tantrice nu au fost efectiv concepute de cineva anume, ci *percepute* prin clarviziune de către mari înțelepți, AVATARI ai Supremului, și apoi revelate omenirii. Prin AVATARA se înțelege descinderea însăși a Divinității în planurile inferioare ale Creației, descindere sau coborâre care ia numele de „încarnare a Supremului“ atunci când se manifestă la nivelul planului fizic. Mulți AVATARI, însă, nu coboară până aici, ci se manifestă în alte planuri subtile, superioare

¹ Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 177.

² Cele patru VEDE sunt: RIG VEDA (sau Știința Imnurilor), SAMA VEDA (sau Știința Cânturilor), YAJUR VEDA (sau Știința Săvârșirii Ritualurilor) și ATHARVA VEDA (sau Știința Procedurilor Magice).

planului fizic, astfel încât ei nu pot fi percepăți decât de către cei care au ajuns deja la un înalt nivel de realizare spirituală și înțelepciune (RISHI), marii „clarvăzători“ după cum erau numiți. Astfel de coborâri ale Supremului sau AVATARI pe planetă noastră au fost numeroase: PURANA-ele, de exemplu, care de asemenea fac parte din scrierile tradiționale hinduse, ne vorbesc de numeroase încarnări ale lui VISHNU, nouă la număr, în actuala MAHA-YUGA¹; a zecea, ne spun aceleași scrieri profetice, va purta numele de Kalki Avatară și urmează să apară în aceste timpuri tulburi de sfârșit de ciclu.

Un vechi proverb hindus afirmă că „*Tantra se regăsește în VEDE așa cum parfumul există în floarea ce-l emană*“. Cele patru VEDE reprezintă prin excelență baza tradiției spirituale hinduse, iar valoarea lor metafizică nu a fost niciodată pusă la îndoială, nici chiar în zilele noastre. Fundamentele învățăturilor prezентate de VEDE se regăsesc și servesc drept temelie pentru o altă tradiție, mai secretă încă și având profunde conotații cu cele mai înalte aspecte mistice, tradiție pe care o identificăm în existența sistemului tantric. Cele două tradiții, vedică și tantrică se împleteșc și, cel puțin până la un anumit punct, ele sunt definite de aspecte generale comune, de ajuns însă pentru a nu le opune

sau exclude reciproc. Într-adevăr, ar fi destul de arbitrar și chiar artificial să încercăm să separăm tantrismul de învățătură vedică sau de alte forme spirituale tradiționale din Asia. VEDELE, de pildă, conțin descrieri ale unor tehnici și metode pe care le găsim în unele din cele mai vechi texte și scrieri, ce corespund foarte mult tehniciilor tantrice medievale și chiar moderne².

Scrierile tradiționale hinduse sunt cunoscute, în general, sub numele de SHAstra. Se disting, astfel, patru tipuri diferite de SHASTRA-e sau scrieri: 1) SHRUTI sau VEDELE (care reprezintă baza tradițională);

¹ Vezi subcapitolul următor.

² A. Barth – „RELIGIONS D'INDE“.

2) SMRITI; 3) PURANA-ele și 4) TANTRA-ele. Fiecare dintre aceste scrieri sunt caracteristice unei anume epoci sau diviziune ciclică a omenirii, aşa după cum vom vedea în subcapitolul următor.

CELE PATRU EPOCI ȘI SHASTRA HINDUSA

Doctrina hindusă asupra epocilor omenirii a fost expusă în unele tratate sanskrite antice, în special de coloratură tantrică; Hésiode a preluat această doctrină, expunând-o astfel Occidentului și arătând că ea indică fazele generale ale unui proces relativ involutiv la o anumită perioadă de timp, ceea ce a putut fi verificat și cunoscut de-a lungul istoriei. Această anumită perioadă de timp la care se face referire reprezintă ceea ce hindușii numesc o MAHA-YUGA. Conform cu celebrul text tantric MAHANIRVANA TANTRA, o MAHA-YUGA este alcătuită din patru YUGA¹ mai mici, fiecare dintre ele având caracteristici diferite. Astfel, VISHNU PURANA se mulțumește doar să precizeze existența acestor perioade de timp, să le denumească și să le descrie pe scurt caracteristicile, făcând și o trecere în revistă a încarnărilor (AVATARI) ai lui VISHNU. În minunata sa carte, „AUTOBIOGRAFIA UNUI YOGHIN“, marele înțelept eliberat Paramahansa Yogananda precizează aceste intervale de timp, care – se pare – se apropiie cel mai mult de realitate. Arthur Avalon, în a lui *Introducere*² la MAHANIRVANA TANTRA, citează intervale de timp diferite.

Dacă opiniile asupra duratei fiecăreia dintre cele patru epoci sau YUGA diferă, atunci în ceea ce privește denumirea, precum și trăsăturile specifice care definesc spiritualitatea lor, nu există nici o contradicție. Astfel, cele patru YUGA care formează o MAHA-YUGA sunt, în ordine, următoarele: 1) SATYA (sau KRITA) YUGA – „Epoca de Aur“; „Epoca Adevărului Spiritual“; 2) TRETA YUGA – „Epoca de Argint“; 3) DVA-PARA YUGA – „Epoca de Bronz“; și, în sfârșit: 4) KALI YUGA – „Epoca de Fier“, „Epoca Întunecată“.

În conformitate cu scrierile hinduse numite PURANA, succesiunea acestor vîrste sau epoci ale omenirii marchează însuși destinul ei, fiecare dintre ele fiind mai scurtă decât cea precedentă și caracterizată

¹ YUGA = perioadă determinată de timp; epocă.

² Arthur Avalon – „INTRODUCERE ÎN TANTRA MARELUI EXTAZ“ Ed. Decencu, București, 1995.

printr-o desacralizare, degenerare spirituală, morală, mentală și fizică a rasei umane. Prima dintre aceste epoci, SATYA, a fost cea în care domnea adevărul spiritual și înțelegere.

o singură și unică religie, ce reunea aspirațiile și gândirea fiecărui locuitor al planetei. Scriptura acestei epoci era VEDA sau, denumită altfel: SHRUTI.

Cea de-a doua epocă se numește TRETA YUGA, este caracterizată prin cunoaștere – deși nu la același nivel cu cea din SATYA YUGA –, culoarea asociată ei este roșul, iar metalul: argintul. Scrierile ce definesc această vîrstă a omenirii poartă numele de SMRITI.

A treia epocă este DVAPARA YUGA, caracteristica ei principală fiind practica diferitelor ritualuri. Culoarea ei este galbenul, metalul asociat: cuprul¹, iar scriptura fundamentală: PURANA-ele.

În sfârșit, KALI YUGA este cea de-a patra vîrstă și ultima a omenirii, caracterizată în special printr-o desacralizare aproape completă a ființei umane prin raport la Ființa Supremă sau Dumnezeu. Culoarea acestei YUGA este negru, iar metalul asociat: plumbul². KALI YUGA este marcată prin absența cunoașterii sau măcar intuirii Adevărului Suprem; perioada contemporană în care ne aflăm reprezintă ultimii ani ai acestei epoci „a terorii“. Adevărata credință a dispărut din inimile oamenilor, în locul ei făcându-și loc lăcomia, ura, duplicitatea, violența, crima, perversiunea, intriga și minciuna. Este perioada de timp în care proprietatea și bogăția îi pot conferi individului un rang însemnat în societate, banul reprezentând adevărata marcă și adevăratul semn al virtuții. Condiția spirituală, mentală și fi-

¹ Cf. Benjamin Walker – „TANTRISM“, pag. 12.

² Idem.

zică a omului din această epocă este deplorabilă; peste tot întâlnim boli și diferite semne ale decăderii morale și spirituale. Preocupările materiale (în general materialismul) au fost împinse la extrem, iar sexualitatea este practicată într-un mod jalnic, pierzând orice tangență cu spiritualitatea. În această epocă, cele patru VEDE au fost în mod intenționat fragmentate sau traduse necorespunzător. Învățatura lor este supusă acum nenumăratelor interpretări sterile și pline de confuzie. Aceste texte sacre sunt acum practic lipsite de putere, „precum serpii fără veninul lor“, precum „copacii uscați care nu mai pot da fructe“ sau precum „păpușile care se mișcă, lipsite însă de orice înțelegere“. În ceea ce privește scripturei acestei epoci, se afirmă că învățatura potrivită pentru actuala perioadă de timp nu rezidă nici în VEDE și nici în alte texte tradiționale, ci doar în TANTRA-e și AGAMA-e. Umanitatea poate găsi cunoașterea și avea adevărată viziune asupra lumii care o înconjoară urmând doctrina, procedeele și practicile eficace din aceste texte (TANTRA-ele), pentru ca omul să devină un supraom și pentru a obține victoria asupra morții, ceea ce de altfel reprezintă țelul general al întregii spiritualități hinduse. Astfel, se precizează¹ că singura metodă spirituală viabilă în timpul lui KALI YUGA o reprezintă tehniciile tantrice, iar dintre acestea, în special cele bazate pe cultul adorării lui SHAKTI, Mama Universală, Puterea Divinului în Manifestare; toate celelalte căi sau învățături se dovedesc aproape la fel de neputincioase precum un șarpe lipsit de venin.

Pentru o mai bună clarificare a acestor aspecte vom cita un fragment din admirabila *Introducere* a lui A. Avalon la MAHANIRVANA TANTRA, referitoare la cele patru YUGA: „YUGA reprezintă o fracțiune dintr-o KALPA sau Zi a lui BRAHMA, zi care – se spune – durează 4 320 000 000 ani. KALPA, la rândul ei, se divide în 14 MANVANTARA care și ele sunt înăpărțite în 71 de MAHA-YUGA. MAHA-YUGA (epoca cea mare) este ea însăși compusă din patru YUGA (epoci): a) SATYA; b) TRETA; c) DVAPARA și d) KALI. Știința modernă ne învață că omul a apărut pe pământ într-o stare imperfectă de la care, gradat – dar continuu – el a evoluat spre forma lui superioară. O astfel de învățatură este, însă, în conflict cu tradițiile tuturor popoarelor – evrei, babilonieni, egipteni, hinduși, greci, romani și creștini – care vorbesc despre o epocă în care omul era innocent și fericit. Din această stare de perfecțiune primară el a căzut, iar

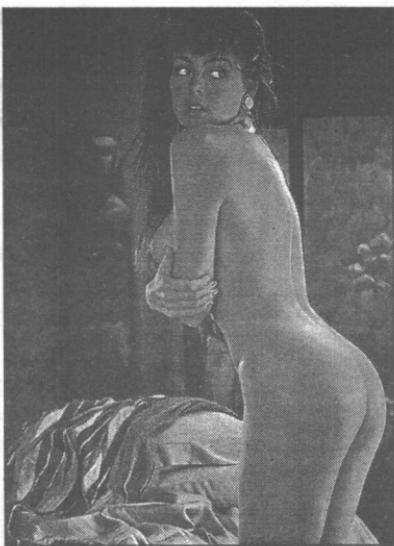
---

¹ MAHANIRVANA TANTRA (I, 20).

această decadere a devenit atât de accentuată, încât mari AVATARI (încarnări ale Divinității) au coborât pe pământ pentru a salva rasa umană și pentru a-i permite reintrarea pe calea dreptății și a adevărului. Grădina Edenului reprezintă emblema corpului paradisiac al omului. Acolo, odată, omul a empatizat în totalitate cu Natura. El însuși a fost paradișul, înconjurat de o grădină a plăcerii. În conformitate cu tradiția hindusă, SATYA YUGA reprezintă Vârsta de Aur a dreptății, liberă de păcat, caracterizată prin longevitate, putere fizică, frumusețe și masivitate. «În acele vremuri existau giganți» a căror putere morală, mentală și fizică le permitea să suporte o lungă BRAHMACHARYA (abstinență sau continență sexuală) și un lung TAPAS (austeritate). De asemenea, longevitatea le permitea îndelunguri practici spirituale. Pe atunci, viața depindea de energie și dura un LAKH de ani, omul murind atunci când dorea. Unei astfel de epoci i-au aparținut încarnările lui VISHNU: MATSYA, KURMA, VARAHA, NRI-SIMHA și VAMANA. Durata ei este de 4800 de ani divini care, atunci când sunt înmulțite cu 360 (un an al zeilor fiind egal cu 360 de ani pământesci) dau echivalentul a 1 728 000 ani obișnuiți.

A doua epocă sau TRETA (trei pătrimi) YUGA este aceea în care dreptatea, calea dreaptă și armonioasă (DHARMA) scad cu o pătrime. Durata ei este de 3600 ani divini sau 1 296 000 ani pământesci. Longevitatea, puterea și statura s-au micșorat. Viața dura cam 10 000 de ani pământesci și depindea de materie. Păcatul și greșeala reprezentau un sfert, iar virtutea trei sferturi. Oamenii încă erau atașați actelor pioase și de caritate, austerităților, sacrificiului și pelerinajului. Locul pe la care treceau cei mai mulți era Naimisharanya. În această perioadă au apărut următorii AVATARI ai lui VISHNU: PARASHU RAMA și RAMA.

A treia sau DVAPARA (jumătate) YUGA este aceea în care dreptatea a scăzut la jumătate; durata ei era de 2400 ani divini sau 864 000 ani pământesci. Această epocă este marcată de o și mai accentuată scădere a

longevității și puterii și de o instaurare a slăbiciunii și a bolii. Viața, care dura cam 1000 de ani pământești, era centrată în sânge. Păcatul și virtutea erau de forțe egale. Omul obosea și, deși nerăbdător în a dobândii cunoașterea, el era deseori dezamăgit. Principalul loc de pelerinaj era Kurukshetra. După spusele înțeleptilor Vyasa, Anushtubhacharya și Jayadeva, în această epocă a apărut BALA-RAMA, unul din AVATARII lui VISHNU. Acest AVATARA era fratele mai mare al lui KRISHNA care, după alte afirmații, i-a luat locul mai târziu. În SANDHYA sau perioada de trevere, de 1000 de ani, de la această epocă la următoarea, a fost revelată Tantra, așa cum de altfel ea va fi cunoscută la începutul fiecărei KALI YUGA.

KALI YUGA reprezintă epoca modernă¹, în care dreptatea și spiritualitatea există doar în măsura unui sfert. Durata ei este de 1200 ani divini, adică 432 000 ani pământești. După unii, această epocă a început în anul 3120 î.Cr., la data reîntoarcerii în ceruri a celei de-a opta încarnări a lui VISHNU pe Pământ. Conform PURANA-elor și TANTRA-elor, aceasta este perioada caracterizată de viciu, slăbiciune, boala și, în general, declinul a tot ceea ce este bun. Viața omului, care durează cel mult 120 de ani pământești sau, după cum spun alții, 100 de ani, depinde de brană. Locul principal de pelerinaj îl constituie, acum, împrejurimile Gangelui. În această epocă a apărut BUDDHA AVATARA. Ultimul, KALKI AVATARA, Distrugătorul păcatului, trebuie să sosească. El va fi acela care va distrunge minciuna și viciul și va restaura epoca dreptății depline. KALKI PURANA vorbește de El ca despre Acela al cărui corp este albastru ca cerul atunci când este acoperit cu nori de ploaie, care călăreste – cu sabia în mână, așa cum o face călărețul din Apocalips – un cal alb; El este Speranța și Salvatorul omenirii, Distrugătorul rasei vicioase din KALI YUGA și Sursa adevărătei religii. Iar Jayadeva, în a lui ODA A ÎNCARNĂRILOR, I se adresează astfel: «Pentru distrugerea a tot ceea ce este impur, tu tragi după tine cimitirul tău, precum o cometă aprinsă. O, cătă măreție! O, KESHAVA, Tu, Care îți asumi corpul lui KALKI! Fii pe deplin victorios! O, Tu, HARI, Stăpân al Universului!»

---

¹ În mod surprinzător, marele yoghi înțelept Sri Yukteswar Giri în cartea sa, „THE SACRED SCIENCE“, atribuie perioada de timp contemporană celei de-a treia epoci, DVAPARA. Aceasta este însă o eroare, având în vedere toate scrierile vechi traditionale, profețiile marilor sfinti și înțelepti, precum și realitățile cu care se confruntă umanitatea, conforme cu cele enunțate în textele hinduse.

Începând cu SATYA YUGA, o nouă MAHA YUGA va începe și epocile vor continua să se perinde, fiecare după specificul ei, până la sfârșitul unei Zile a lui BRAHMA. Atunci va avea loc noaptea Disoluției (PRALAYA), de o durată egală cu cea a Zilei lui BRAHMA. În această Noapte a Disoluției (PRALAYA), Stăpânul Suprem se odihnește în YOGA-NIDRA (somnul yoghîn conștient în PRALAYA), așezat pe șarpele Shesha, Cel fără de Sfârșit, până ce apare din nou Ziua, iar universul este din nou creat. Atunci începe o nouă KALPA.

Am citat acest lung fragment pentru a clarifica modul ciclic în care are loc derularea destinului umanității. De notat că, deși există o decădere a cunoașterii și valorii spirituale incipiente spre formele desacralizate, proprii lui KALI-YUGA, totuși această ciclicitate nu se blochează și nici nu se rutinizează la exemplul unui singur ciclu care se repetă, aproximativ cu aceleași caracteristici, sub forma unui cerc închis. Din acest punct de vedere, modul în care are loc evoluția pe ansamblu a unei civilizații și de aici, prin interpolare, la nivelul întregului Univers, este admirabil și concis descris de Vasile Lovinescu: „*Vorbind strict metafizic, se poate spune că în lumea noastră nu poate exista cerc perfect din cauza Timpului și a Mișcării. Ceea ce numim noi cerc este în realitate un element de spirală care revine la punctul de plecare, dar cu un pas infinitesimal mai sus, de unde se inițiază un alt element de spirală. Deci, din punct de vedere conceptual și faptic, cercul este întrerupt. Tradiția orientală afirmă că în acest punct critic se află VISHNU care, unind și despărțind cele două elemente de spirală se află în lume și, totuși, în afara ei*“¹.

---

¹ Vasile Lovinescu – „CREANGĂ și CREANGĂ DE AUR“, Ed. Cartea Românească, București, 1989.

TEXTE FUNDAMENTALE ÎN TANTRA

Bibliografia tantrică este extrem de bogată; există sute de scrieri numite *tantra*-e, majoritatea în limba sanskrită și tibetană, aparținând atât influenței hinduse, cât și celei budiste. De obicei, *tantra*-ele se prezintă ca un dialog între SHIVA¹ și consoarta lui (SHAKTI²), care este PARVATI. Din acest punct de vedere, aceste texte sunt împărțite în două mari categorii sau clase:

- 1) AGAMA, atunci când cea care pune întrebările este SHAKTI, în calitate de discipol, iar cel care răspunde este SHIVA, în calitate de învățător spiritual sau GURU. Acestei categorii îi aparțin cele mai multe dintre scrieri;
- 2) NIGAMA, atunci când SHAKTI, la rândul ei, este cea care explică și oferă învățătura cerută (de exemplu: NIGAMA KALPADRUMA).

În aceste dialoguri sunt expuse învățăturile generale, precum și modul în care trebuie urmate practicile definite. În ansamblu, *tantra*-ele se ocupă de aproape toate subiectele (LAKSHANA) care pot preocupa ființa umană:

- conceptul de Dumnezeu sau Stăpânul Suprem, Supremul Absolut, Divinul, etc.;
- creația lumii, expunând totodată o cosmologie deosebit de elaborată și exactă;
- originea și cultul diferitelor zeități, însotite de numele, statutul și puterile fiecareia;
- procedeele de adorare corespunzând acestor zeități;
- clasificarea diferitelor tipologii de spirite și alte ființe (umane sau non-umane);
- studiul și descrierea stărilor și condițiilor spiritului după moarte, precum și a diferitelor etape de realizare spirituală a omului în chiar planul fizic;
- descrierea centrilor subtili de forță (CHAKRA) la ființa umană;
- diverse procedee yoga;

---

¹ Vezi subcapitolul următor.

² Idem.

- diferite metode de adorare sau punere la unison cu marile energii și puteri macrocosmice binefăcătoare, cum ar fi MUDRA¹-ele, JAPA², MANTRA³-ele, YANTRA⁴-ele;
- tehnici și procedee specifice prin care se pot dobânde puteri magice, supranaturale (SIDDHI);
- aspecte privind disoluția lumii (PRALAYA) și reîntoarcerea întregii Manifestări în sânul Creatorului.

De asemenea, *tantra*-ele mai oferă multe elemente și instrucțiuni privind multiple moduri de divinație folosind știința altor ramuri, cum ar fi: astrologia, fiziologia subtilă a ființei umane (accentuând asupra plexurilor nervoase (CHAKRA) din structura subtilă a omului), disciplina mentală și spirituală, tehnici de control al respirației (prescrise în special în HATHA YOGA sau yoga fizică), arta „alchimiei interioare“ (a transmutării și sublimării diferitelor energii din corp). Textele descriu, uneori cu lux de amănunte, alteori doar aluziv sau într-un limbaj oculat, construcția diferitelor forme magice numite MANDALA; modul corect de intonare a unor silabe sacre (MANTRA); felul în care pot fi dobândite anumite puteri paranormale (SIDDHI) pentru a putea controla forțele naturii. Multe dintre texte se ocupă aproape în mod exclusiv de erotica mistică, constituind adevărate tratate de sexologie pentru care, de altfel, tantra a devenit foarte cunoscută dar, din păcate, eronat interpretată de cea mai mare parte a Occidentului.

Tantrismul a pătruns în India, prima dată, sub formă orală; abia după sec. al XVIII-lea d.Cr. sunt menționate primele scrieri, cum ar fi GUHYA-SAMAJA TANTRA, urmată în secolul următor de HEVAJRA TANTRA și altele. Cu toate acestea, unele scrieri tantrice extrem de vechi – dar foarte importante – au fost menționate pe cale orală deoarece au dispărut pentru totdeauna sau nu au rămas decât unele

¹ MUDRA = gest sincronizator, ce pune în rezonanță microcosmosul ființei umane cu aspectele benefice universale din Macrocosmos.

² JAPA = repetarea unor cuvinte sacre, de obicei nume ale Divinului sau ale unor mari zeițăți.

³ MANTRA = expresie a unor forțe subtile macrocosmice, prin a cărei emisie mentală se poate realiza punerea la unison și fuzionarea cu aspectele esențiale ale respectivei zeițăți sau Puteri Cosmice.

⁴ YANTRA = diagramă geometrică simplă în care sunt sintetizate caracteristicile esențiale simbolice ale unei anumite zeițăți. Ea este utilizată în vederea unei consonanțe telepaticе spirituale pentru a realiza fuziunea cu Conștiința sau realitatea acelui sfere de forță, fiind un simbol esențial al divinelor sale caracteristici, al puterilor sale sau al anumitor aspecte fundamentale ale acesteia.

fragmente din ele. Acesta este cazul lui RUDRAYAMALA TANTRA, poate cel mai complex tratat în ceea ce privește sistemul tantric, spune tradiția. Urmează, apoi, spre cel de-al XII-lea secol KULARNAVA TANTRA și, mai apoi, considerată cea mai importantă: MAHANIRVANA TANTRA.

Scrierile tantrice nu exprimă, în ele însese, o filozofie complicată sau aparte, dar fac notă discordantă cu religia ortodoxă brahmanică, prin lipsa rigidității și austerozității acesteia, a oricărui fel de impuneri sau contracții exterioare sau interioare ale ființei. Din această cauză, tantra-ele nu sunt privite ca fiind texte canonice și nu fac parte din lista celor paisprezece ramuri principale recomandate din literatura hindusă.

Din timp în timp, scrierile tantrice au fost distruse de către fanatici ai diferitelor secte ale hinduismului sau budismului, tocmai datorită opiniilor exprimate în ele, ce contraveneau tradiției ortodoxe vechi. Din cele rămase, multe au fost arse mai târziu de către invadatorii musulmani care au apreciat că ele exprimă o doctrină reprobabilă și anti-religioasă, această doctrină făcându-se totodată vinovată de promulgarea unei aşa-zise și fățișe „practici de idolatrie“. Aceste realități i-au constrâns pe înțelepții tantrici să țină într-un secret și mai mare învățăturile lor, transmise în continuare cu precădere pe cale orală. Ceea ce totuși a mai fost scris, constituie texte de o excepțională valoare metafizică și practică, care au rămas foarte secrete și extrem de puține, fiind în păstrarea – din generație în generație – a liniei discipolilor celor mai de seamă.

Importanța scrierilor tantrice poate fi rezumată prin afirmația că ele reprezintă adevărate manuale ale practicii spirituale, deoarece este cunoscut faptul că, în prezent, problema principală care se pune este aceea cum să realizezi practic adevărurile religiilor, indiferent care sunt aceste religii. Descoperim astfel faptul că TANTRA SHASTRA sau AGAMA

(adică ansamblul scrierilor și textelor tantrice) nu reprezintă – aşa după cum presupun unii – o SHASTRA neînsemnată, care nu are nimic de spus, un aspect lipsit de importanță în tradiția hindusă. Dimpotrivă, laolaltă cu VEDA, SMRITI și PURANA ea constituie una din SHASTRA-ele (scrierile) de vârf ale Indiei, ale cărei învățături pot fi sesizate și întâlnite în diferite grade și pe diverse căi în temple și în ritualurile practice astăzi, cât și în trecutul îndepărtat.

În ceea ce privește doctrinele fundamentale pe care le prezintă, TANTRA SHASTRA expune multe aspecte ce pot fi întâlnite și în filozofia non-dualistă VEDANTA. De aceea, cei care își închipuie că vor găsi în această SHASTRA noi adevăruri fundamentale cu privire la lume, creație și divinitate vor fi dezamăgiți în așteptările lor, deoarece TANTRA SHASTRA recunoaște că se sprijină – ca de altfel toate celelalte scrieri autentice hinduse – pe învățaturile promulgate în VEDE.

De fapt, se spune că toate SHASTRA-ele ar constitui o imensă colecție de texte și scrieri, fiecare semnificând o manifestare particulară a unicei și esențialei învățături din VEDA. De aici izvorăște ideea și credința că aceste SHASTRA-e nu se contrazic ci, dimpotrivă, se află într-o strânsă legătură una cu cealaltă. Aceasta, pentru că Adevărul este doar unul, indiferent de gradul în care el este primit, ori de forma în care clarvăzătorii și înțelepții RISHI îl fac cunoscut acelora a căror vedere spirituală nu este îndeajuns de puternică pentru a-i trezi. Însă cum putem să ști că ceea ce se spune a fi o Revelație, precum VEDA sau unele TANTRA-e, este într-adevăr astfel? Răspunsul este cel dat și întâlnit în medicina tradițională hindusă, numită și AYURVEDA: un medicament este bun în măsura în care el îl vindecă pe cel bolnav. În același mod, o SHASTRA este valoroasă și autentică dacă SIDDHI-urile (puterile supranaturale) pe care ea pretinde că le oferă se obțin cu adevărat prin practica noțiunilor și procedeelor expuse în acele scrieri. Acest principiu este unul practic și larg adoptat, căci întotdeauna copacul se cunoaște după roade.

Numărul precis al scrierilor tantrice existente în zilele noastre nu este cunoscut cu precizie. În unele liste privind textele hinduse putem găsi menționate 64 de tantra-e, în alta 84, iar pe o a treia 108. Apoi mai există sute și poate chiar mii de alte tantra-e apărute ulterior celor originale, cât și diferite comentarii și aprecieri ale acestora, unele constând doar din câteva pagini.

Dacă vom mai include și anumite texte ale canonului taoist și tibetan, mare parte din el fiind de natură tantrică, numărul scriierilor existente crește vertiginos.

Este de ajuns să menționăm doar canonul taoist intitulat TAO TSANG (alcătuit din 1200 de volume¹) pentru a ne face doar o mică idee asupra vastității bibliografiei existente. În plus, canonul tibetan budist constă și el din două masive colecții de scrisori, numite KANJUR (care cuprinde 108 volume) și comentariile la aceste volume, strânse în ceea ce numim TANJUR (ce cuprinde 225 de volume), atât KANJUR-ul, cât și TANJUR-ul totalizând împreună aproximativ 4500 de texte. Din tot acest material, o mare parte este dedicată prezentării principiilor și învățăturii tantrice, incluzând și o descriere a cercului mistic format din zei și zeițe, o colecție ordonată a diferitelor MANTRA-elor și invocații pentru a intra în legătură cu diferite entități celeste subtile, unele ritualuri privind uniunea sexuală transfiguratoare, precum și multe alte sfaturi și învățături rituale care au o proveniență pur tantrică. Chiar excluzând canonul tibetan și alte materiale publicate în China sau Japonia, o bibliografie tantrică completă (după spusele marelui învățat Agehananda Bharati) ar necesita scrierea unei cărți de aproximativ 700 de pagini²!

---

¹ Foarte multe capitulo din „TAO TSANG“ se ocupă cu prezentarea învățăturilor tantrice asupra diferitelor procedee de control al respirației, poziții corporale, alchimie internă și erotică mistică.

² Pentru o documentație suplimentară, vezi Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“, pag. 340, Nota VI, 1.

SHIVA – PRINCIPIUL MASCULIN ÎN TANTRISM

Este de remarcat faptul că tantrismul s-a dezvoltat cu precădere în cele două regiuni de frontieră ale Indiei: în nord-vest, la granița cu Afganistanul, cât și în partea opusă, la estul Bengalului (mai ales în Assam)¹.

Începând cu sec. al VI-lea, tantrismul se bucură brusc de o imensă popularitate, atât printre filozofi și teologi, cât și printre „practicanți“ (yoghini, ascetii, etc.), prestigiul său atingând în egală măsură și straturile populare. Astfel, tantra este asimilată – într-o formă sau alta – de toate marile religii ale Indiei. Acest proces începuse, de fapt, cu mii și mii de ani înainte, în timpul civilizației ariene și a împletirii diferitelor tradiții existente (dravidiene, etc.).

În acea perioadă plină de frământări, ne spune legenda, se naștea o mare personalitate, pe nume SADASHIVA, însemnând „cel care și-a dedicat existența pentru binele celorlalți“. SADASHIVA, cunoscut și ca SHIVA, a fost un mare preceptor spiritual sau GURU. El este cel care a oferit omenirii prima prezentare sistematică a unei gândiri pur spirituale. Tot el, se spune, a fost fondatorul muzicii și dansului spiritual hindus; de aceea, mai este numit adesea și NATARAJA (Zeul Dansului Cosmic). SHIVA este considerat, în plus, adevăratul întemeietor al medicinii traditionale hinduse, furnizând un sistem și o cunoaștere în acest domeniu care poartă denumirea de VADYAK SHASTRA. SHIVA a jucat un rol deosebit de important și în sfera socială. El a fost cel care a creat sistemul căsătoriei, prin care ambele părți acceptă responsabilități egale, indiferent de castă sau de comunitate. SHIVA însuși provine dintr-o familie mixtă și, prin căsătoria cu o prințesă ariană, el a ajutat mult la unificarea fracțiunilor beligerante din India. Înțeleptul hindus Sri Sarkar, care a făcut numeroase studii și cercetări asupra tantrismului, îl considera pe SHIVA ca un adevărat părinte al civilizației umane.

Cea mai importantă contribuție a lui SHIVA la întemeierea civilizației constă în conceptul de „DHARMA“. DHARMA este un cuvânt sans-

---

¹ Pentru alte detalii, vezi subcapitolul „Principalele școli tantrice“.

krit care înseamnă, literal, „caracteristică înnăscută“. Care este această caracteristică înnăscută a ființei umane? SHIVA a explicat că ființa umană dorește să obțină mai mult decât fericirea datorată satisfacției simțurilor. Scopul ființei umane este să obțină pacea și libertatea absolută, cunoașterea infinită și beatitudinea spirituală, iar învățătura lui SHIVA este dedicată ajutării omului în vederea îndeplinirii acestui scop.

Ideile lui SHIVA au fost mai întâi răspândite oral și apoi au fost scrise în cărți. Soția lui SHIVA, PARVATI, obișnuia să-l întrebe adesea despre unele probleme ridicate de practica spirituală predată de el. SHIVA răspundea întrebărilor puse și aceste dialoguri au rămas consemnate sub numele de scrieri tantrice sau *tantra-e* (texte, scrieri, care prezintă filozofia și practica tantrică).

Tantra-ele se împart în două mari categorii:

- 1) principiile sistemului tantric; filozofia și concepțiile acestuia asupra diverselor aspecte se găsesc în scrierile denumite NIGAMA;
- 2) practicile prin care scopurile propuse pot fi atinse și dobândite; diferitele metode, tehnici și procedee sunt cuprinse în textele numite AGAMA.

Multe dintre aceste manuscrise antice s-au pierdut pentru totdeauna, altele sunt în mare parte distruse sau alterate de surgereala implacabilă a timpului, iar altele sunt practic indescifrabile pentru omul profan, din pricina codificării menite să ascundă secretele tantrismului de neînțelegerea celor care nu sunt inițiați. De aceea, concepțiile și fundamentele tantrismului nu au fost complet decodificate de către cercetătorii orientaliști nici chiar până în zilele noastre, căci metoda și cunoașterea lor este pur intelectuală, rece, oarecum sterilă și incapabilă să recunoască sau să asimileze aspectele metafizice înălțătoare pe care acest sistem le promulgă.

După părăsirea planului fizic de către SHIVA, s-a creat un gol de spiritualitate în urma sa, iar învățătura tantrică a intrat oarecum în declin. O parte din aceste învățături s-au pierdut, altele s-au împrăștiat pe o arie largă, fiind assimilate în diferite moduri și sub diferite forme în tradițiile sau școlile locale. Astăzi, tantra apare celor mai mulți ca fiind învăluită într-un mister tenebros, de nepătruns, vehiculându-se totodată o mulțime de controverse cu privire la învățătura sa. Pe vremea când însuși SHIVA era GURU, el preda concepțele tantrice ținând cont de stadiul de dezvoltare a conștiinței discipolului. SHIVA observase că există oameni care se află la un nivel dominat de pasiuni animale și cu o înțelegere redusă asupra realităților înconjurătoare și alții care, dimpotrivă, se aflau într-un stadiu mult mai avansat de percepere și rațiune. Aceasta a constituit motivul principal pentru care el prescria practica diferitelor metode în strictă conformitate cu calitățile discipolului.

În pantheonul hindus, SHIVA¹ este numele unuia dintre zei, component al trinității (TRIMURTI): BRAHMA, VISHNU, SHIVA. Aceștia reprezintă trei aspecte ale Divinului, cunoscuți ca BRAHMA Creatorul, VISHNU Menținătorul și SHIVA Distrugătorul. În contextul trinității, SHIVA își are locașul în SVARLOKA (planul celest), lumea tuturor zeilor și semizeilor, al căror conducător este Marele Zeu INDRA. Studiind diversele aspecte ale Divinului în manifestare, hindușii s-au orientat, după propriul lor temperament, către un curent spiritual sau altul ce implica adorarea unuia sau altuia dintre zei. Astfel, tantrismul și yoga se atașează în mod particular adorării lui SHIVA, din care cauză adoratorii lor se numesc *shivaiți*, iar curentul spiritual respectiv poartă numele de SHAIVA. Alții s-au orientat către cultul lui VISHNU, numindu-se VAISHNAVA. Nu trebuie însă să se cadă în greșela unor studii occidentale, prin care se afirma ideea unei anumite opozitii, competiții sau chiar lupte între cele două curente spirituale. Trebuie înțeles că SHIVA și VISHNU reprezintă două aspecte complementare ale lui BRAHMA (Creatorul Universal), primul fiind principiul distrugător, transformator și renovator al Creației infinite; iar cel de-al doilea cons-

¹ Tradiția hindusă îi conferă lui SHIVA multe atribute stranii și misterioase, după cum putem deduce din numeroasele (peste 1000) alte nume atribuite lui: MAHAKALA (Marele Întunecat); Marele Timp – adică cel care dizolvă și distringe tot ceea ce este supus surgerii timpului; BHAIKAVA (Cel Teribil); Stăpânul Demonilor; Mânișosul; Cel cu Membrele Negre; Marele Ascer; Cel Roșu; Cel Gol; Cel cu Phallus-ul aflat mereu în erecție; Cel Viril; Stăpânul sexualității transcendentă, etc.

tituind principiul animator, conservator, care menține Creația în ansamblul ei¹.

Tantricii (adică cei care practică tantra) și yoghini (cei care practică yoga) sunt *shivaiți*, deoarece aspectul Divinului în calitate de „transformator“, de etern „înnoitor“ al unei Creații mereu vii, efervescent, se adaptează cel mai bine căutărilor lor spirituale, ce vizează realizarea stării supreme în care spiritul individual (ATMAN) se reuneste cu Spiritul Universal (PARAMATMAN). Cu toate acestea, există și unele *tantra-é* care se ocupă și tratează în mod amănunțit aspectul lui VISHNU, texte numite PANCHARATRA AGAMA (care au dat naștere marii mișcări PANCHARATRA, amintită anterior²).

Astfel, SHIVA nu apare ca având o proveniență vedică, deși VEDELE vorbesc de marele zeu RUDRA, ce poate fi considerat într-un fel echivalentul lui SHIVA din tantrism. Această apropiere a favorizat de fapt adoptarea zeului SHIVA în pantheonul hinduismului ortodox. RUDRA, „Stăpânul fulgerului“, este o personificare a divinității sub aspectul ei distructiv sau, mai bine zis, a „transcenței destructive“, care mereu reface, face să renască, transformă ceea ce a fost rău și nepotrivit în ceea ce este pur spiritual și amonios. Potrivit VEDELOR, RUDRA-SHIVA simbolizează tot ceea ce este haotic, periculos, imprevedibil, care inspiră teamă, dar misterioasa-i magie – benefică în esență ei – poate fi îndreptată și în scopuri constructive (el mai este considerat și „vraciul vracilor“). S-a scris mult despre originea și structura originară a lui RUDRA-SHIVA, considerat de unii drept zeu al morții (având în vedere un plan mai puțin metafizic); dar și zeu al fertilității, încărcat de elemente ne-ariene, divinitate misterioasă adorată de acea clasă de asceti numita VRATYA. Etapele transformării lui RUDRA-SHIVA din VEDE în Zeul Suprem, aşa cum ne este înfățișat în SVETASVATARA UPANISHAD, nu prea sunt cunoscute. Pare sigur că în decursul timpului, RUDRA-SHIVA a asimilat – ca și mulți alți zei – numeroase elemente de religiozitate „populară“ de origine ariană sau ne-ariană.

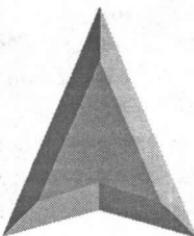
Shivaismul îl prezintă pe SHIVA „absorbind“ toate atritivele Divinității Supreme și care, deci, este un Creator Suprem. Reprezentarea lui simbolică dansând, temă iconografică admirabilă și foarte bogată în semnificații, ne oferă ideea ritmului de viață al întregii

---

¹ J.M. Rivière – „RITUEL DE MAGIE TANTRIQUE HINDOU“, pag. 14.

² Vezi pag. 13.

creații, cât și a distrugerii ei. Însă în forma pe care el și-o asumă în tantrism, SHIVA prezintă caracteristicile specifice stării de pură tranșendență. Astfel, el este privit și desemnat ca principiul masculin suprem și transcendent, Tatăl Suprem. După cum vom vedea în continuare, el este însă asociat în mod esențial unui alt aspect, care reprezintă contrapartea sa feminină sau SHAKTI.

SHAKTI – PRINCIPIUL FEMININ ÎN TANTRISM

Una din caracteristicile principale ale tantrismului, considerată de mulți ca fiind cea mai importantă și distinctă, o constituie – fără îndoială – conceptul de SHAKTI¹. Adeseori se spune și se crede despre tantra că ea este un „cult de adorare a Mamei“. Deși acest lucru nu este de natură să definească în întregime tantrismul, el reprezintă totuși un adevăr. SHAKTI este principiul universal al energiei, puterii și creațivității. Această energie este personificată ca feminină, fiind Mama Universală².

¹ Cuvântul SHAKTI vine de la rădăcina *shak-* (a fi capabil să faci, a deține forță și puterea de a face ceva, de a acționa), fiind interpretat în mod unanim ca „putere“ (cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 17).

² SHAKTI este întotdeauna invocată de celelalte zeițăti atunci când un mare pericol amenință Universul. O legendă hindusă povestește cum a luat ființă Mareea Zeiță (DEVI). Puternicul demon MAHISA amenință întreaga Creație și, prin aceasta, toate făpturile existente în ea. Chiar zeițările erau în pericol de a pieri. BRAHMA și celelalte zeițăti au facut apel la VISHNU și la SHIVA. Reunindu-și puterile lor divine, toți zeiți au emis împreună energiile lor colosale sub forma unui foc care le ieșea din gură. Prin combinarea acestor focuri a luat naștere un nor fierbinte, care s-a transformat mai apoi într-o zeiță cu 18 brațe. Această zeiță, SHAKTI, a reușit să-l învingă pe monstrul MAHISA și să salveze totodată întreaga lume de la distrugere. „Zeii și-au restituit energiile lui SHAKTI, Forța Unică, sursa din care au provenit toate la început. Rezultatul a fost o mare reînnoire a stării de început a puterii universale.“ (Heinrich Zimmer – „MYTHS AND SYMBOLS“, pag. 191).

În cel mai înalt sens cauzal, SHAKTI reprezintă Divinul sub aspectul său de Mamă și, privind din alt punct de vedere, ea este însuși acest Univers (Creația infinită sau Macrocosmosul) ce izvorăște din Pântecele Ei. Iată cum preamărește și adoră YOGINIHRIDAYA TANTRA pe Cea care concepe, susține, produce și apoi hrănește infinitatea lumilor în manifestare:

„Respect și adorare Celei care este Ființa, Conștiința și Fericirea Absolută, ca Putere Infinită,
care există sub forma Timpului și Spațiului și a orice se află în ele;
și care constituie, de asemenea, Lumina Supremă Divină din toate ființele.“

În prezent, știința modernă occidentală vorbește despre energie ca fiind ultima treaptă fizică a formelor pe care le poate lua materia. La fel au înțeles și cunoscut lucrurile și vechii înțelepti ai Indiei care o adorau pe SHAKTI, doar că ei mai adăugau acestei afirmații faptul că o astfel de Energie nu reprezintă decât o manifestare limitată (cum ar fi, de pildă, Mintea și Materia) a Minunatei și Infinitei Puteri Supreme (MAHA-SHAKTI) în perfecta Ei identificare cu Eternul Absolut¹, ca Transcendentul Imuabil (SHIVA). Unul dintre fundamentalele texte ale înțelepciunii hinduse (PRAPANCHASARA TANTRA) ne dezvăluie: „Tot ceea ce poate fi văzut cu ochii poate fi definit ca atare, dar nu și Ea, care este Mama“.

Ca o completare, un alt text tantric (VISHVASARA TANTRA), afirmă: „Ea este inefabilă și de neconceput; având formă (VIKRITI), este totuși în Ea Însăși (MULA PRAKRITI) fără de formă.“

SHAKTI reprezintă atât MAYA, adică cea prin intermediul căreia Conștiința Absolută (BRAHMAN) este ascunsă și apare diferențiată în manifestare, cât și MULA PRAKRITI, sau starea nemanifestată (AVYAKTA) și nediferențiată. SHAKTI sau Energia Feminină Universală se polarizează, deci, sub două aspecte: static și dinamic. Aceste două forme nu trebuie înțelese, însă, ca existând separat, rupte una de

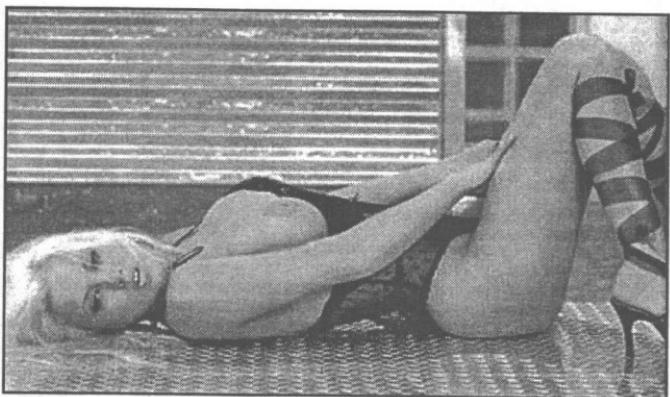
¹ În vedantism, care reprezintă curentul filozofic promulgat de cele patru VEDE, căt mai ales în upanishade, Supremul și Eternul Absolut, Divinul Însuși (BRAHMAN) sau Dumnezeu, pentru că nu poate fi descris prin nici un fel de atribute, a fost apelat ca „Acela“ (TAT). Împreună cu SHAKTI, definesc Ființa Supremă și Unitară, Pura Existență (SAT).

cealaltă, ci că ele coexistă în fiecare moment într-un tot indivizibil. În orice sferă a activității forței creațoare avem un aspect dinamic, care este reprezentat de toate forțele în mișcare, sprijinit de celălalt aspect potențial, static, pe fundamental, reprezentat de SHAKTI dormind „încolăcita“ la baza coloanei vertebrale. Ea este aşa-zisa „cauză materială“ primară, de la care pornesc toate celelalte forme de manifestare.

Universalitatea lui SHAKTI cuprinde și triada hindusă: VISHNU, BRAHMA, SHIVA, polarizând cele trei aspecte fundamentale ale Manifestării semnificată de cei trei mari zei. Întreaga materie, indiferent de gradul ei de subtilitate și vibrație, reprezintă o formă de relativă stabilitate a energiei. Această formă de stabilitate dăinuieste un oarecare timp și apoi dispare din nou în mediul din care a provenit: energia. În acest fel este menținut universul și, sub această calitate, SHAKTI este cunoscută ca VAISHNAVI, Menținătoarea, Susținătoarea, contrapartea feminină a lui VISHNU. Pe de altă parte, fiecare moment al creației, analog unei activități de regenerare celulară, se manifestă ca SHAKTI BRAHMANI, contrapartea feminină a lui BRAHMA, Creatorul. În afărăsit, în fiecare moment are loc moartea moleculară și disoluția formelor, sub acest aspect Puterea Divină fiind cunoscută ca RUDRANI SHAKTI, contrapartea feminină a lui RUDRA-SHIVA¹.

¹ Marile Mame sau SHAKTI-urile (contrapările feminine) celor trei zei ai trinității hinduse mai sunt cunoscute și ca SARASVATI (SHAKTI a lui BRAHMA), LAKSHMI (SHAKTI a lui VISHNU) și PARVATI sau DURGA (SHAKTI a lui SHIVA). Generalizând la nivelul întregii creații, cele trei aspecte ale Divinului care sunt MAHA LAKSHMI, MAHA SARASVATI și MAHA DURGA corespund unui triplu simbol: respectiv cel al Frumuseții, al Înțelepciunii și al Forței în Acțiune. Astfel, prin adorare și identificare cu aceste aspecte fundamentale, tantricul se confruntă cu aceste atracție: concentrarea, învățătura și realizarea. În ele însle, SHAKTI-urile menționate nu reprezintă decât un aspect al Prințipiu lui Suprem; marca iluzie a Lumii, MAYA, este cea care le face să fie distinse în mod separat și să prezinte activități aparent opuse. De fapt, SHAKTI se raportează mereu și reprezintă energia Divinului, în sensul ei de potențialitate, creativitate, generare.

Creația nu a avut loc odată, la un moment trecut de timp și, de asemenea, nici disoluția ei nu va fi într-un moment viitor, căci în fiecare clipă au loc și se petrec ambele procese. Ceea ce există și se petrece acum, în fața noastră și în noi însine este analog cu ceea ce s-a petrecut la „începuturi“. Tot ceea ce există, în fapt, nu reprezintă altceva decât efectul confruntării continue dintre cei doi poli opuși: unul static (SHAKTIMAN) și celălalt dinamic (SHAKTI). Partea exterioară a oricărei forme sau fenomen reprezintă aspectul creator al forței dinamice; în interiorul oricărei creații, însă, există și o forță statică, ce reprezintă chiar nucleul, inima existenței fenomenele.

Manifestarea lui SHAKTI nu cunoaște nici început și nici sfârșit. Deși activitatea ei este continuă și infinită, energia acționează totuși după un anumit ciclu bine stabilit, alternând perioadele de mișcare cu cele de odihnă. Atunci când se mișcă și acționează într-un număr incalculabil de permute și diferențe combinații, energia (sau SHAKTI) Supremului se obiectivează (VIKRITI) în tot ceea ce ne înconjoară și se manifestă. După o perioadă adecvată de așa-numită „odihnă“ – în care are loc un fel de sinteză, un fel de „componere“ a experiențelor accumulate anterior – ea, Energia, se reorganizează și astfel, procesele creației, menținerii și distrugerii (sub forma reorganizării și a unei noi creații) continuă la nesfârșit. Tantra afirmă că, atât timp cât lumea fenomenală există, SHAKTI sau Mama Universală este cea care asigură creația, susținerea și distrugerea ei. Din această cauză, SHAKTI trebuie adorată ca fiind tocmai aceste aspecte esențiale ale Supremului Divin.

SHAKTI reprezintă fundamental întregii existențe; datorită ei lumile se manifestă, se dezvoltă și tot Ea este cea care le susține și le

hrănește; în cele din urmă, toate Universurile din Manifestare sunt resorbite în SHAKTI. „*Ea este însuși Supremul BRAHMAN (PARABRAHMAN) [...] Ea este izvorul tuturor celorlalte zeități din Creație, căci fără SHAKTI acestea n-ar putea subzista prin ele însese nici măcar o clipă.*¹“ Unul din imnurile din MAHKALI-SAMHITA spune: „*Într-adevăr, tu nu ești nici bărbat, nici femeie, nici neutru. Tu ești însăși puterea de neconceput, nemăsurabilă, sufletul a tot ceea ce există[...] Tu ești liberă de orice dualitate, ești BRAHMĀN suprem care nu poate fi atins și cunoscut decât prin iluminare spirituală*².“ Din această cauză, SHAKTI mai este apelată și ca PARAPARA, „supremul Supremului“; adică, cea care face ca Supremul (metafizic vorbind, BRAHMAN din concepția vedică) să fie într-adevăr suprem și unic. Astfel, în forma ei primordială, excluzând orice alt principiu sau concept superior ei, SHAKTI devine ceea ce hindușii numesc PARASHAKTI (SHAKTI Supremă). Ea devine, deci, „*cea care există în toate lucrurile sub aspectul puterii și al potențialității (SHAKTIRUPA)*³.“ Această concepție despre SHAKTI își găsește sinonimul în ideologia preariană și în cea arhaică, transmisă până în zilele noastre sub forma lui MAGNA MATER, Mamă a tuturor zeităților și divinitate feminină, stăpână și creațoare a întregii vieți și a tot ceea ce există⁴.

În tantrism, manifestarea lui SHAKTI este considerată ca fiind perfect liberă; ea nu cunoaște nici un fel de lege care să o supună, să o constrângă sau să o determine în vreun fel anume. Astfel, nu există nimeni și nimic care să i se opună în fața dorinței ei de a se manifesta. Conform cu unul din aforismele din TANTRATATTVA, se spune despre SHAKTI că „*substanța ei este alcătuită din voință (ICCHAMAYI)*⁵.“ Sau: „*Tu ești însăși Puterea; cine ar putea să-ți ordone să faci sau să nu faci ceea ce Tu dorești?*⁶.“ Făcând o paralelă cu planul uman în care prototipul acțiunii complet libere și necondiționate este jocul sau LILA⁶, tantra

¹ TANTRATATTVA (XVII, XXI, 355).

² Cf. John Woodroffe – „SHAKTI AND SHAKTA“, pag. 29.

³ Noțiunea de SHAKTI, a cultului și adorării zeiței (DEVI), o putem întâlni și în VEDA, sub forma lui SARASVATI SUKTA, a lui LAKSHMI SUKTA (YAJUR VEDA) și sub cea a lui DEVI SUKTA (RIG VEDA, X). *Upanishadele* post-vedice ne vorbesc despre feminina UMA care îi apare lui INDRA și altor zeități, pentru a le dovedi faptul că nu datorită proprietiei lor puterii (SHAKTI) ei trăiesc, se mișcă și acționează, ci că tot ceea ce a fost creat și există se datorizează imuabilicii și infinitei forțe divine, care este MAHASHAKTI.

⁴ TANTRATATTVA (II, 378).

⁵ Idem (I, 194).

⁶ În sanscrită, LILA = joc.

afirmă faptul că întreaga manifestare reprezintă un joc al Divinului¹, că însăși substanța lui SHAKTI este un joc și că, de aceea, SHAKTI mai este numită „cea care joacă“ (LALITA)². Astfel, toate formele divine (zeități), umane sau subumane ale existenței manifestate și condiționate nu exprimă altceva decât jocul solitar al Supremei SHAKTI, PARASHAKTI³. Acest joc al unei manifestări în continuă mișcare și dezvoltare, complet liber și lipsit de orice legături, este privit ca un dans, dansul cosmic. Din perspectiva acțiunii Puterii Supremului care acționează în manifestare, cel care dansează nu este însă SHIVA, ci însăși Zeița (DEVI), SHAKTI aureolată de nenumărate străluciri scliptoare în aspectul ei de creator al lumilor.

În spiritualitatea, cât și în iconografia hindusă, SHAKTI este reprezentată sub mai multe forme, desemnând anumite aspecte precise sub care ea poate fi adorată corespunzător. Cele mai cunoscute sunt: PARVATI, zeița frumuseții și a încântării divine și SATI, aspectul tragic al zeiței și KALI, aspectul ei teribil.

Tradiția hindusă ne relatează, într-o legendă, tragicul destin al lui SATI. Aceasta a început atunci când, în timpul unei mari sărbători la care luau parte mulți învățăți, SHIVA – soțul lui SATI – a fost insultat de către unul din acești mari învățăți (RISHI). Umilită de afrontul adus iubitului ei, SATI s-a aruncat în focul sacrificial aprins la acea mare sărbătoare⁴. Întristat de cele întâmplate, SHIVA a recuperat rămășițele nearse din corpul tinerei sale soții, luându-le cu el. Părți din membrele și organele ei au căzut pe pământ în 108 locuri diferite (PITHA) care, în timp, au devenit importante locuri de pelerinaj. Astfel, se spune, degetul mare de la piciorul zeiței a căzut lângă Calcutta, iar organele ei sexuale în Kamakhya, Assam.

¹ În literatura occidentală, Manifestarea sau Creația infinită este desori prezentată ca fiind „Sportul divin“.

² Cf. ANANDALAHARI, sutra 35: „Prin al tău joc (cel al lui SHAKTI), tu manifestă conștiința și beatitudinea spirituală în toate ființele și lucrurile din infinitul Macrocosmos“.

³ TANTRATATTVA (I, 336).

⁴ Această legendă a pus bazele ritualului hindus numit chiar „SATI“ – acum interzis în India, dar, cu toate acestea, încă practicat ocazional în unele districte rurale – în care o văduvă se aruncă și ea în focul care mistuie corpul neînsuflețit al soțului ei.

Unul din aspectele teribile ale lui SHAKTI este personificat de zeița KALI. Cuvântul KALI înseamnă „negru“ și, de asemenea, el reprezintă forma feminină de la cuvântul KALA, care înseamnă „timp“¹. Deseori, KALI este reprezentată dansând pe un cadavru, având pielea neagră, un șirag din crani de om la gât și patru mâini. În cele două mâini din dreapta ea ține, respectiv: o sabie plină de sânge și o țepușă; în cele-lalte două mâini din stânga sunt reprezentate două capete de om din care picură sângele. Mai există, de asemenea, multe alte reprezentări ale zeiței, implicând diferite alte obiecte sau atitudini (gesturi) cu semnificații și simbolistică precisă. Pentru a completa tulburătorul tablou, KALI este reprezentată râzând înfricoșător, dezgolindu-și dinții albi și ascuții și lăsând să-i atârne limba în afară, semnul unei neîncetate devorări și transformări universale a ceea ce este rău, impur și nespiritual. În una din cele mai teribile imagini din pantheonul tantric (deseori complet neînțeleasă de occidentali), Marea Zeiță KALI este reprezentată ca fiind fără cap (CHHINA-MASTA), ținându-și în una din mâini propriul ei cap tăiat, în timp ce sângele – curgând șuvoi din al ei gât – este băut cu nesaț de gura capului tăiat ținut în mâna. Această imagine terifiantă a Zeiței, care a dat naștere la multe controverse printre cercetătorii orientaliști din Occident și în special printre cititorii și ascultătorii ignoranți sau neavizați – ducând până la a cataloga

¹ Herman Günter asociază denumirea zeiței cu un cuvânt grecesc care înseamnă atât „timp“, cât și procesul realizării unui model din mai multe fire la un război de țesut. Această asemănare ne sugerează încă o dată asocierea zeiței cu puterea timpului și a destinului.

tantrismul drept un cult de magie neagră! – această teribilă reprezentare a Forței și Puterii Divine infinite în Univers a fost onorată de marii înțelepți hinduși ca fiind JAGAN-MATRI, „Mama întregii Creații“.

Cei care o adoră pe SHAKTI poartă numele de *shakta*. În cultul său, atât doctrina cât și practica accentuează asupra aspectului Unității, în care SHAKTI reprezintă Sursa Schimbării. Concomitent, aflată sub forma Timpului și Spațiului precum și a tot ceea ce există în interiorul acestora, SHAKTI ESTE însăși această schimbare. Apare, cum s-ar spune, o schimbare în chiar sănul neschimbării, adică tocmai unul din acele paradoxuri ce definesc realitatea imuabilă și supremă, cum este SHAKTI. Doctrina SHAKTA (ca și cea a VEDANTEI în general) este acel lucru care, în vorbirea occidentală, s-ar putea numi o teologie bazată pe revelație, conducând la o experiență pur spirituală și suprasenzorială.

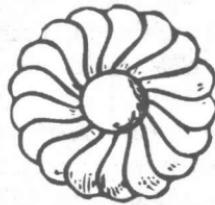
Aceasta ne conduce la gândul unei noi evaluări a posibilităților de cunoaștere ale omului și la o justă considerare a bazelor filozofiei expuse în cele patru VEDE. Ar fi, deci, o eroare fundamentală să se privească VEDANTA¹ ca fiind doar o metafizică simplă și speculativă, aşa cum superficialitatea occidentală modernă tinde să o clasifice. Dacă lucrurile s-ar prezenta astfel, această filozofie (VEDANTA) n-ar avea nici

¹ VEDANTA reprezintă termenul utilizat pentru a desemna filozofia sau școala filozofică ce definește învățatura din cele patru VEDE.

un drept în plus de a fi acceptată mai mult decât orice alt sistem filozofic existent în tradiția civilizației umane. VEDANTA afirmă că învățăturile sale suprasenzoriale pot fi certificate fără nici un dubiu prin intermediul practicii metodelor propuse de ea, căci doar teoria nu este deloc suficientă. În plus, acesta este de altfel și laitmotivul învățăturii tantrice: un gram de practică valorează cât tone de teorie! În consens cu aceasta, un adorator al lui SHAKTI (deci un *shakta*) este în primul rând un om practic și activ, adorând tocmai această Activitate Divină. Învățat că el este Puterea Infinită a Divinului, el dorește cu intensitate să realizeze în fapt acest lucru minunat. Un poem tantric¹ vorbește cu dispreț amuzat despre guralivii și flecarii învățați care-și petrec timpul în dezbatere inutile și lipsite de sens în jurul plajei „Lacului īndoielii“.

Baza adevărătei cunoașteri, fie că aceasta este dobândită urmând calea lui *shaiva* (adorator al lui SHIVA) sau a unui *shakta* (adorator al lui SHAKTI)² o constituie practica și experiența dobândită prin aceasta, aspecte ce vor fi tratate, însă, într-unul din capitolele următoare.

---

¹ ANANDA STOTRA.

² Un *shaiva* se numește astfel întrucât zeitatea aleasă de el pentru adorare (ISH-TADEVATA) este SHIVA. SHIVA reprezintă numele prin care se simbolizează aspectul neschimbător al Unicului și a cărui putere de acțiune și activitatea însăși o reprezintă SHAKTI. Dar, întrucât SHIVA și SHAKTI sunt în mod necesar asociati (v. subcapitolul următor), toate școlile și comunitățile din tantrism recunosc această asociere, convenind asupra denumirii ei prin numele de SHAKTI. Astfel, din motivul prezentat mai sus, este o greșeală să se presupună că un „tantric“ este în mod nece-sar un *shakta* și că tantra nu reprezintă altceva decât scriptura unui *shakta*. *Shakta* nu reprezintă decât o ramură a școlii marelui sistem, care este tantrismul. Doctrina și practica *shakta* sunt conținute în primul rând în SHAKTA-TANTRA-e și în tradiții-le orale, unele dintre ele fiind secrete. Pe de altă parte, cultul *shaiva*, fie el de Nord sau de Sud, are propriile lui scripturi numite *tantra-e*, căt și cele ce corespund unei forme străvechi a cultului VAISHNAVAA, denumit PANCHARATRA. Doctrina acestor comunități, care împart în comun anumite idei, variază de la monismul *shaiva* și *shakta* din Nord (Kashmir), la sistemele mai mult sau mai puțin dualiste ale celor-lalți. Privit în ansamblu, ritualul de adorare este comun în toate aceste școli, deși – în mod necesar – apar unele deosebiri datorate atât naturii aspectului divin adorat, căt și formei particulare a teologiei învățate.

CUPLUL DIVIN SHIVA-SHAKTI

În cosmologia tantrică, întregul univers este percepțut ca fiind creat, pătruns și susținut de către două forțe fundamentale care se află încontinuu într-o uniune perfectă și de nedesprădit. Aceste forțe sau aspecte universale sunt numite SHIVA și SHAKTI, așa după cum s-a prezentat anterior. Tradiția a personificat aceste aspecte, respectiv, ca zeitate masculină și zeitate feminină; astfel, SHIVA reprezintă elementele constitutive, iar SHAKTI potența dinamică care face ca aceste elemente să prindă viață și să acționeze.

Metafizic vorbind, cuplul divin SHIVA-SHAKTI corespunde la două aspecte esențiale ale Prințipiu Unic: principiul masculin ce figurează *aspectul imuabil* al Divinului și principiul feminin ce reprezintă Energia sa, Puterea care acționează în manifestare, viața însăși privită la nivel cosmic; în acest sens, principiul feminin sau SHAKTI semnifică *aspectul imanent* al Divinului, adică acela de implicare în chiar actul continuu al creației. Poate că această trăsătură definitorie a tantrismului, a vizionii lui privind Femininul în Creație a făcut ca interesul ființei umane să se orienteze mai mult către acest „imanent“, către principiile active ale lumii, decât spre cele care privesc pura transcendență.

Așadar, SHIVA definește trăsăturile specifice transcendenței pure și este în mod esențial asociat unei SHAKTI având un aspect teribil (cum ar fi KALI sau DURGA¹), personificare a propriei sale manifestări neîmblânzite și lipsită de orice limitări. Datorită faptului că SHAKTI este, într-un fel, mai accesibilă înțelegerii și adorării de către ființa umană (deoarece ea privește aspectele de viață, de manifestare, apropiate condiției umane în creație), cultul zeiței (DEVI) s-a impus cu precădere, combinându-se cu noțiuni ale filozofiei SAMKHYA² și

¹ „Un fragment din SATANTRATANTRA, citat de Krishnananda în lucrarea sa TANTRASARA, expune vizualizarea lui DURGA. Zeița, asemănătoare unui munte negru, are un chip însăpământător, este îmbrățișată de SHIVA și poartă mai multe ghirlande de crani împrejurul gâtului; are părul despletit și față surâzătoare. Nu lipsește nici un amănunt: nici șarpele (NAGA) ținând loc de cordon sacru, nici luna de pe frunte, miile de mâini de mort dimprejurul șoldurilor, gura însângerată și corpul pătat de sânge, cele două cadavre de copii în chip de cercei etc.“ (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“, pag. 183).

² În mod obișnuit, termenul de SAMKHYA este tradus prin „sistem filozofic“ care, etimologic vorbind, se referă la ceea ce rezultă în urma analizicii unui anumit punct de vedere.

oferind premisele necesare doctrinei lui MAYA (iluziei) de mai târziu, formulată de marele înțelept eliberat Shankaracharya. Această posibilitate a îmbinării, a întrepătrunderii a două sau mai multe noțiuni din două sau mai multe căi spirituale se datorează faptului că principalele sisteme filozofice hinduse nu reprezintă niște sisteme închise și izolate, inflexibile, ci doctrine complexe și maleabile, care se pot adapta și pot fi înțelese din multiple unghiuri de vedere.

Filosofia SAMKHYA, de pildă, este o filosofie dualistă, promulgând o dualitate cosmică originară, cea a lui PURUSHA și a lui PRAKRITI. Aceste două principii fundamentale corespund, respectiv, principiului masculin și celui feminin în creație, ori principiului pur transcendent, spiritual și celui al naturii. PURUSHA și PRAKRITI mai sunt înțelese și ca principiul conștient și cel inconștient, ca cel solar și cel lunar, ca principiul imuabil și cel al mișcării și devenirii lumii în ansamblu.

PURUSHA este exprimat ca spiritul pur, lipsit de orice atrbute și ar putea confieri, intangibil, impasibil și neimplicat în nici o acțiune sau act al creației. Filosofia SAMKHYA explică manifestarea lumilor și a universurilor printr-un gen de uniune cu totul specială a celor două principii (PURUSHA și PRAKRITI), în care PURUSHA are rolul unui fel de „catalizator“ în chimie¹, acționând într-un fel anume asupra lui PRAKRITI doar prin simpla lui prezență.

PRAKRITI este concepută, în forma ei nemanifestată, ca o stare de echilibru a celor trei „calități“ universale (GUNA), prin a căror combinare ulterioară într-o infinitate de proporții ia naștere orice lucru, ființă, fenomen sau aspect în Macrocosmos. „Reflexia“ lui PURUSHA

¹ Cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 42.

asupra lui PRAKRITI este de natură să rupă acest echilibru inițial al celor trei „calități“ sau GUNA-e, reprezentând tocmai acel gen de uniune cu totul specială, aproape ca un act fecundator, despre care vorbeam mai sus. Această rupere a echilibrului în chiar sănul lui PRAKRITI va da naștere unei mișcări și unei dezvoltări sau evoluții a lui PRAKRITI sub aspectul numelor și formelor, care exprimă în ansamblu întreaga creație (SAMSARA) din care facem și noi parte¹.

Din punctul de vedere al tantrismului, această „schemă“ a creației dată de filozofia SAMKHYA este oarecum transformată, în sensul că PURUSHA și PRAKRITI nu sunt concepute ca fiind separate, deci ca o dualitate eternă și originară, ci dimpotrivă, ele sunt văzute ca două diferențieri, două aspecte fundamentale ale universalei SHAKTI. Aceasta este deosebirea esențială introdusă de tantra, bazată pe o concepție superioară în favoarea unității celor două principii aparent con-

¹ Cele trei GUNA-e, „calități“ sau „factori de determinare“ sunt: SATTVA, RAJAS și TAMAS. Funcția principală a lui PRAKRITI este aceea de a acoperi, de a limita sau de a îngădi Conștiința pură, infinită și fără de formă, astfel încât ea să producă formă; dacă nu ar exista o astfel de limitare, nici forma n-ar putea să apară. Cele trei GUNA-e acționează în mod reciproc. Astfel, funcția lui TAMAS este aceea de a opaciza Conștiința Supremă; funcția lui SATTVA este aceea de a revela această Conștiință Imuabilă; iar acțiunea lui RAJAS GUNA sau a principiului activ intermediar este aceea de a face ca TAMAS să înăbușe SATTVA ori SATTVA să suprime TAMAS. La orice scară am privi lucrurile și manifestarea în general, evoluția semnifică o creștere în procentaj a lui SATTVA GUNA. De exemplu, lumea minerală este supusă cel mai mult influenței lui TAMAS GUNA, mai mult decât orice altceva în lumea fenomenală. În ceea ce privește lumea vegetala, aici influența lui TAMAS este mai mică, iar SATTVA este mai evidentă decât în cazul minicrânelor; în lumea animală, însă, SATTVA este în mod considerabil crescută în procentaj, atingând cele mai înalte cote în cazul ființei umane. Prin cultivarea și sporirea lui SATTVA GUNA în el însuși, omul poate accede în final la Conștiința Pură și liberă de orice limitări (MOKSHA). Privită în ea însăși, în esență ei, această Conștiință Supremă nu se schimbă, ci schimbătoare sunt învelișurile ei, material și mental, permitând astfel un joc din ce în ce mai amplu. Și, întrucât Conștiința nu reprezintă altceva decât Spiritul Suprem, eliberarea ei treptată de legăturile materiei înseamnă că formele – care izvorăsc din Puterea Spiritului (SHAKTI) – devin din ce în ce mai SATTVA-ice. În acest fel, Natura (PRAKRITI) reprezintă Învelișul Spiritului ca TAMAS GUNA, Revelarea Lui – ca SATTVA GUNA și Activitatea Lui – ca RAJAS GUNA, activitate care făptuiește ambele lucruri, adică atât ocultarea cât și revelarea naturii adevarate a Spiritului la momentul potrivit. Pătrunderea unei fracțiuni din acest Spirit Suprem (PARAMATMAN) (sau Dumnezeu, sau Conștiința Pură și Eternă) în manifestare se numește Spirit individual (ATMAN), iar ocultarea sau întruparea lui sub forma ființei umane se numește JIVATMAN. Progresul spiritual al unui astfel de JIVATMAN (sau JIVATMA) este percepță, deci, ca o acțiune de revelare și, în același timp, de înlăturare a predominanței lui TAMAS prin raport la cea de SATTVA GUNĂ.

trare, dar reunite totuși în mod indisolubil în orice act al creației. Asupra cosmogoniei tantrice vom reveni, însă, mai amănunțit, într-un capitol viitor. Să observăm acum (ceea ce, de altfel, este foarte ușor) că unui pol sau principiu (PURUSHA) exprimat de filozofia SAMKHYA îi corespunde în tantrism SHIVA (Divinul sub aspectul lui pur metafizic, transcendent și imuabil); iar celuilalt pol sau principiu (PRAKRITI) îi corespunde SHAKTI, dar într-un sens limitat, cum s-ar spune ca o contraparte a lui SHIVA, ca fiind consoarta feminină a Zeului Suprem, soția lui, ce reprezintă de asemenea și puterea lui¹.

Cu toate acestea, tantrismul acordă lui SHIVA și SHAKTI atributele celor două principii fundamentale (PURUSHA și PRAKRITI) din filozofia SAMKHYA. Astfel, lui SHIVA îi aparțin atributele de spirit pur, imuabil, având natura lui ATMAN (a Sinelui Suprem) și fiind, în același timp, principiul etern conștient. Lui SHAKTI îi revin, în mod complementar, atributele de mișcare, schimbare, ea aflându-se la originea oricărui act de producere, generare și transformare.

Ideea unui act fecundator la nivel divin, pur spiritual, și care – după cum am văzut – nu apare explicit în SAMKHYA (căci acolo se vorbește depre un gen de „reflexie” și de activitate stimulată oarecum de prezența pur transcendentă a lui PURUSHA) prinde viață și este admisă în schimb în concepția cosmogonică tantrică. Astfel, cea care

¹ Cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 42.

dă naștere întregului Macrocosmos¹, atât sub aspectul său stabil și static, cât și al celui dinamic, atât sub percepția formelor sale materiale (ponderale) și conștiente, cât și a celor imateriale (subtile) și inconștiiente, este eterna și indestructibila uniune dintre SHIVA și SHAKTI, care astfel formează strălucitorul cuplu divin în tantra.

Reprezentările diferite în bogata iconografie tantrică subliniază în mod evident diversele trăsături antitetice ale celor două principii, ajutând la o mai clară înțelegere a acestora. Astfel, pe de o parte este prezentat cosmicul dans al lui SHAKTI (alcăuită din flăcările focului originar) peste corpul imobil și întins la orizontală al lui SHIVA, corp mult mai mare decât dimensiunile obișnuite. În acest tablou, imobilitatea lui SHIVA (prezentat ca un cadavru (SHAVA)) semnifică imobilitatea principiului masculin, iar dimensiunile sale foarte mari sunt de natură să arate rangul său ontologic superior prin raport la cea care se află într-o veșnică mișcare (SHAKTI). Pe de altă parte și în multiple reprezentări ale cuplului SHIVA-SHAKTI (sau ale altor divinități hinduse sau tibetane care le sunt asemănătoare), cele două zeități sunt înfățișate în ceea ce numim VIPARITA-MAITHUNA, adică într-o uniune sexuală caracteristică, aparte de concepția occidentală obișnuită prin faptul că bărbatul rămâne imobil, iar femeia – îmbrățișându-l – are rolul activ în timpul actului sexual.

Așadar, evoluția cosmică este înfățișată în tantrism sub forma unei polarizări în Ființă Supremă, care este Divinul, Dumnezeu, Absolutul nemanifestat, în două aspecte fundamentale: static și cinetic. Tantra simbolizează acest lucru prin compararea cuplului SHIVA-SHAKTI cu un bob de grâu (CHANAKA). Un astfel de bob prezintă două jumătăți

¹ Termen ce definește Creația în ansamblul ei, cu multitudinea de lumi, universi, planuri și subplanuri în manifestare, al cărui corespondent perfect este *microcosmosul* ființei umane (VISHVASARA TANTRA).

atât de apropriate una de cealaltă, încât par a forma un întreg, jumătăți ce sunt încunjurate de un singur înveliș. Simbolic, cele două jumătăți îi reprezintă pe SHIVA și SHAKTI, iar învelișul este MAYA (iluzia manifestării prin raport la Realitatea Supremă, care este însuși Dumnezeu). Atunci când învelișul este necojit, adică atunci când operează MAYA-SHAKTI (puterea iluziei în creație, cea care face ca natura divină esențială a ființei – Sinele sau ATMAN – să nu poată fi percepută) cele două jumătăți (semințe) stau despărțite. Învelișul se decojește atunci când semințele (jumătățile) sunt gata să germeze, adică atunci când în somnul profund și fără de vise (SUSHUPTI) apare amintirea bucuriei trăite în trecut în Formă, care va da naștere acelei „gândiri” sau „imaginării” creatoare divine (Creația) sau atunci când ființa umană atinge nivelul iluminării spirituale, sub forma unei revelații lăuntrice.

Una din *sutra*-ele (aforismele) din KULARNAVA TANTRA afirmă: „Întreaga Creație este făcută din SHIVA și SHAKTI“. Manifestarea, deci, nu este un produs efemer al unei Puteri iluzorii, ci este chiar o creație a Puterii Divine (SHAKTI). Din această cauză, SHAKTI este omniprezentă, omniscientă și omnipotentă, în aceeași măsură însă Ea fiind și Conștiința care inspiră și ghidează totul în acest Macrocosmos infinit, sub aspectul Forței Universale care execută. Această Conștiință-Forță sau CHIT-SHAKTI nu este însă singură, ci este încontinuu emanată și susținută de către SHIVA. De fapt, aşa cum specific casem puțin mai înainte când comparăm DARSHANA-ele (filozofile) celor două sisteme: SAMKHYA și TANTRIC, SHAKTI nu reprezintă altceva decât SHIVA însuși, este SHIVA ca SHAKTI. Astfel, viziunea este clară: oriunde o întâlnim pe SHAKTI îl aflăm și pe SHIVA, fie în această lume, fie în oricare alta, căci Adevărul Suprem este unul singur, revelându-se pe sine în aspectul său dublu în manifestare.

PRINCIPALELE ȘCOLI ÎN TANTRA

Deși tantra este astăzi răspândită în toată India și practicată într-o formă sau alta peste tot unde există hinduism, diferitele școli tantrice sunt mai cu seamă prezente în zona centurii muntoase, întinsă din Kashmir și până la Assam, precum și în regiunile învecinate acestora (atât în India, cât și în statele vecine – în Pakistan, de exemplu). Principalele centre în care s-a manifestat tantrismul, menționate în textele tradiționale, par să corespundă acestor teritorii, fapt ce conduce la concluzia că această regiune a fost încă din antichitate patria tantrismului. Relatăriile din diferitele texte menționează de la 3 la 108 centre; dintre acestea, cel mai frecvent amintite sunt: Uddiyana la nord, ce corespunde probabil văii Swat (la nord de Pakistan); Purnagiri (cu o localizare nesigură); Kamarupa în est și Jalandhara în vecinătatea Kashmirului. Scrările tradiționale vorbesc însă despre extinderea influenței tantrismului și în afara frontierelor Indiei și anume, în Bahlika, Kirata (zona himalayană), în China și Mahachina, în Mayda, Parshvakika (probabil în Persia), în Airaka (probabil Irak), Camboja (Cambodgia), în Yavana, Gandhara, Nepala. Nu se știe exact dacă tantra s-a răspândit în aceste zone plecând din presupusul său loc de naștere, adică de pe înălțimile munților Himalaya sau dimpotrivă, a fost introdusă în India dintr-una din aceste țări¹. Oricum, în cazul Tibetului și al Cambodgiei s-a dovedit că influența tantrică este de origine hindusă.

La fel ca și în cazul centrelor importante în care era practicat tantrismul, scrările tradiționale (AGAMA-ele și *tantra*-ele) enumera numeroase școli, culte și chiar secte împărțite după diferite criterii: geografic, mitologic sau filozofic. De exemplu, din punctul de vedere al cultului pe care-l practică, adoratorii tantrici se împart în cinci mari comunități: cultul SOARELUI, al lui GANESHA², al lui VISHNU, al lui

---

¹ Vezi subcapitolul „Originile tantrismului“.

² GANESHA sau Zeul cu Cap de Elefant este fiul lui SHIVA și al consoartei sale, PARVATI. Este invocat pentru buna reușită în orice acțiune, având de asemenea un rol important și în crotica mistică. Contrapartea lui feminină este SIDDHI, Zeci Marilor Puteri Supranaturale (cf. Nik Douglas, Penny Slinger – „SECRETELE AMORULUI TRANSFIGURATOR EXTATIC ÎN TANTRA YOGA“, Ed. Satya, Iași 1994).

SHIVA și cel al lui SHAKTI, iar ele corespund, respectiv, celor cinci mari grupe de școli: SAURA, GANAPATYA, VAISHNAVA, SHAIVA și SHAKTA.

Studiul general al acestor școli trebuie făcut în strânsă legătură cu principalele texte care le definesc tradiția, pentru a înțelege atât asemănările, cât și deosebirile existente. Ca o primă regulă, va trebui întotdeauna să distingem bine între ceea ce spune o școală despre ea însăși și ceea ce vorbesc alții despre ea, deoarece doctrinele și practicile lor pot fi supuse deseori la diferite interpretări, mai mult sau mai puțin conforme cu realitatea. Cele cinci diviziuni principale ale școlilor în tantrism prezintă și ele, la rândul lor, mai multe subdiviziuni. Astfel, există câteva școli SHAIVA, dintre care cele mai importante sunt: școala SHAIVA de Nord (numită și școala TRIKA din Kashmir) și școala SHAIVA de Sud (numită și SHAIVA SIDDHANTA). Apoi școala SHAKTA, cea a adoratorilor lui SHAKTI (grupați în special în regiunile Bengalului și Assamului), are nouă subdiviziuni. Prin specificul și importanța lor deosebită, aceste două mari școli, SHAIVA și SHAKTA, se apropie din multe puncte de vedere și, uneori, chiar își întrepătrund concepția filozofică și practică. Ne putem întreba, firește, în virtutea căruia fapt se poate petrece un astfel de lucru? SHIVA și SHAKTI sunt unul și același¹ și acela care îl adoră pe unul din ei îl adoră și pe celălalt. Dar, în timp ce *shivaitii* îl adoră în mod special pe SHIVA, SHAKTA-șii o adoră predominant pe SHAKTI, ca parte (jumătate) din Androginul Universal, numit de hinduși ARDHANARISHVARA MURTI, care este atât SHIVA, cât și SHAKTI într-o singură ființă.

Aspectul unității (ADVARTA, însemnând non-dual) în tantrism nu trebuie înțeles ca manifestându-se doar în cazul lui SHIVA și al lui SHAKTI. Astfel, la cel mai înalt nivel, MAHAVISHNU și SADASHIVA², de pildă, reprezintă aceeași unitate indestructibilă, văzută însă din unghiuri

¹ Vezi subcapitolul „Cuplul divin Shiva-Shakti“.

² MAHAVISHNU (adorat de cei din școala VAISHNAVA) și SADASHIVA nu reprezintă decât aspectele extrem de elevate ale Absolutului Transcendent și Nemanifestat.

puțin diferite, precum fețele unui cristal. Unul din textele tradiționale afirmă¹: „*Fără PRAKRITI, SAMSARA (lumea manifestată, creația în ansamblu) n-ar putea exista, iar fără de PURUSHA n-ar putea fi atinsă adevărată cunoaștere. Iată de ce trebuie ca amândouă aceste principii să fie adorate cu intensitate, ca MAHAKALI și ca MAHAKALA.*“ Unii, spune același text, vorbesc de SHIVA, alții de ŚAKTI, iar alții de NARAYANA (VISHNU). Dar Supremul *Narayana* (sau ADI-NARAYANA) este chiar Supremul SHIVA, BRAHMAN cel fără de atribute din VEDANTA. În SAMMOHANA TANTRA se spune: „*Acela care vede vreo diferență între RAMA (un AVATAR al lui VISHNU) și SHIVA este un ignorant desăvârșit.*“

S-a afirmat că școala SHAKTA n-ar avea legături, din punct de vedere istoric, cu școala SHAIVA, dar n-au fost expuse și prezentate nici un fel de dovezi în acest sens. Oricare ar fi originea istorică a școlii SHAKTA, cert este faptul că în cadrul celor două școli există multe concepte și aspecte comune, care însă nu pot fi înțelese decât de o persoană familiarizată cu principalele texte atât ale filozofiei (DARSHANA) școlii SHAKTA, cât și a celei SHAIVA. Într-o primă analiză descoperim elementul comun ce formează însăși baza filozofică a celor două școli și care este doctrina celor 36 de TATTVA-e, prin care este prezentată concepția cosmogonică în tantra, adică modalitatea – în mod foarte precis enunțată – în care Dumnezeu a creat Lumea în ansamblul ei². Referiri la clasificarea TATTVA-elor sau așa-numitelor „categorii“, „etape“ sau „trepte“ în manifestare mai fac și alte lucrări sau texte aparținând școlii SHAKTA, cum ar fi ANANDALAHARI și SHARADA TILAKA³, precum și comentariile lor.

În cele ce urmează vom trasa pe scurt principalele trăsături ce definesc școlile din tantrism.

¹ SAMMOHANA TANTRA (cap. VIII).

² Vezi KULARNAVA TANTRA (cap. VII).

³ Faptul că autorul textului SHARADA TILAKA a fost marele înțelept Lakshmanacharya, ce aparținea școlii SHAIVA din Kashmir și că acest text reprezintă unul de o mare însemnatate și autoritate în cadrul școlii SHAKTA din Bengal, vine să probeze încă o dată legăturile, asemănările și confluențele multiple dintre cele două școli de-a lungul timpului.

SCOALA SHAIVA

Atunci când vorbim de SHAIVA TANTRA înțelegem ansamblul evoluției tantrice ce a avut loc în Kashmir (în partea de nord a Indiei) în contextul *shivaismului* (al adoratorilor lui SHIVA), întinzându-se până la câmpurile Gangelui din Bengal, unde a întâlnit cultul SHAKTA (adoratori ai lui SHAKTI). Școlile SHAIVA s-au manifestat și în sudul Indiei, purtând denumirea de SHAIVA SIDDHANTA.

Școlile SHAIVA au dezvoltat cel mai mult practicile tantrice și cultul lui SHIVA. Astfel, doctrina *shivaită* recunoaște trei realități fundamentale și eterne:

- 1) PATI, care este Stăpânul Suprem, adică Dumnezeu sau SHIVA în concepția tantrică;
- 2) PASHU, adică sufletele individuale, ființele pe care Divinul le ocrotește precum un păstor;
- 3) PASHA sau legătura care unește aceste suflete individuale cu lumea fenomenală.

În esență sa, SHIVA este Stăpânul Suprem (PARAMESVARA), aflat dincolo de orice realitate particulară; El nu are părți (NISHKALA), este deci infinit și omogen, fără componente diferențiate și mai precis fără părți energetice diferențiate (KALA). Cu toate acestea, deși perfect transcendent și imuabil, SHIVA conține totuși în inima sa, în sinele său – dar fără o manifestare distinctă, cum s-ar spune: în nemîșcare, în potențialitate, în stare globală – energia lui, puterea lui (SHAKTI). Atunci când se află în starea de disoluție, nu există nici un fel de manifestare sau creație, astfel încât atât PASHU cât și PASHA sunt incluse în același Absolut nediferențiat sau SHIVA Suprem. Atunci când creația este expulzată și obiectivată, PASHU și PASHA se află, într-un fel, „în afara lui SHIVA“, fiind însă etern dependente și în legătură cu acesta.

Filosofia SHAIVA exprimă clar faptul că manifestarea are loc sub acțiunea energiei lui SHIVA, numită la modul general SHAKTI. În starea ei fundamentală, de început – de la care urmează să ia naștere toate diferențierile ulterioare – această energie infinită poartă numele de PARASHAKTI¹ sau ADI-SHAKTI². Din această PARASHAKTI se diferență

¹ PARA = suprem, fără de un altul mai mare.

² ADI = unic, nediferențiat, aflat la început.

ază cele trei puteri colosale ale Divinului, care vor duce în mod treptat la emisia (SRISHIT) a Creației. Acestea sunt:

- a) ICCHA SHAKTI sau puterea voinței, prin care El, Stăpânul Suprem (SHIVA), dorește ca Lumea să se manifeste;
- b) JNANA SHAKTI sau puterea cunoașterii, puterea de a cunoaște în orice moment această Creație infinită și, totodată, de a o gândi și concepe aşa cum este;
- c) KRIYA SHAKTI sau puterea acțiunii, prin care toate conceptele primare despre creație sunt realizate și obiectivate efectiv.

Modalitatea în care este dusă la înfăptuire întreaga creație prin cele trei energii sau puteri fundamentale arătate este expusă foarte precis în suscensiunea celor 36 de TATTVA-e sau „categorii“ amintite anterior.

Deși începută foarte devreme, dezvoltarea tantrismului *shivait* nu a lăsat texte scrise decât începând aproximativ cu sec. al VIII-lea. Principalul reprezentant al școlii SHAIVA TANTRA este considerat marele înțelept eliberat Abhinavagupta, a cărui operă extrem de vastă și importantă este de fapt o profundă sinteză a celor trei mari orientări sau sisteme *shivaite*: KRAMA, TRIKA (sau PRATYABHIJNA) și KAULA.

Sistemul KRAMA. Născut în centrul tantric Uddiyana, avea ritualuri și procedee specifice cu înalte semnificații spirituale; ele urmăreau fuziunea deplină cu sfera de forță a lui KALI (în acceptul ei de Mamă Universală și consoartă a Stăpânlui Suprem SHIVA), suprimarea oricărei dualități¹ și eliberarea conștiinței de orice limitări. Ființa eliberată este mai presus de dualitate, dincolo de bine și rău, deasupra castelor, a moralei sexuale și poate deci să manifeste aceste atitudini în diferite gesturi și acte din ritualuri.

Sistemul TRIKA. O școală *shivaistă* aparte, desemnată în mod tradițional prin numele TRIKA (triada), a înflorit în Kashmir începând cu sec. al IX-lea, în învățăturile ei simțindu-se puternice influențe din școala KRAMA. Sistemul sau școala TRIKA din Kashmir este de asemenea non-dualist și urmărește realizarea Unității Transcendente care se află deasupra tuturor triadelor. În acest sens, o posibilă semnificație a

¹ Deoarece școala SHAIVA, în general, este o școală tantrică monistă, non-duală (ADVAITA).

denumirii de TRIKA dată acestei școli poate proveni de la atenția acordată lui SHIVA, lui SHAKTI (Energia lui) și Sinelui individual (ATMAN), care sunt în esență unul și același lucru, adică au aceeași natură. Este de asemenea posibil (întrucât cele trei subiecte nu-i aparțin exclusiv în tratare sau orientare) ca această școală să-și fi datorat numele de „triadă“ celor trei surse de texte sau scrierii (SHASTRA) pe care le recunoaște: AGAMA (ce conține o colecție bogată de diferite *tantra-e*); SPANDA și PRATYABHIJNA.

Textul clasic fundamental al acestei școli este considerat SHIVA SUTRA¹, ca fiind revelat de SHIVA însuși lui Vasugupta (întemeietorul școlii) prin sec. al VIII-lea. Dintre *tantra-e*, cea mai importantă este desemnată a fi MALINIVIJAYA TANTRA, iar apoi SVACCHANDA TANTRA și TANTRALOKA lui Abhinavagupta. Seria tratatelor din categoria numită „SPANDA“ începe cu SPANDAKARIKA, atribuit lui Vasugupta. Numele de SPANDA provine din faptul că manifestarea are ca început un gen de „vibrăție“ (SPANDA) infinită a Ființei Supreme (Dumnezeu, SHIVA) și a Energiei sau Puterii Sale (SHAKTI), care se perpetuează în fiecare moment, susținând creația emisă. În ceea ce privește textele PRATYABHIJNA, menționăm SHIVADRISHITI al lui Somananda și PRATYABHIJNA SUTRA al principalului său discipol, Utpaladeva. „PRATYABHIJNA“ înseamnă, literar: recunoaștere, referindu-se la acea recunoaștere a adevărării naturii a Sinelui, în momentul eliberării finale: recunoașterea propriului Sine ca fiind identic cu SHIVA.

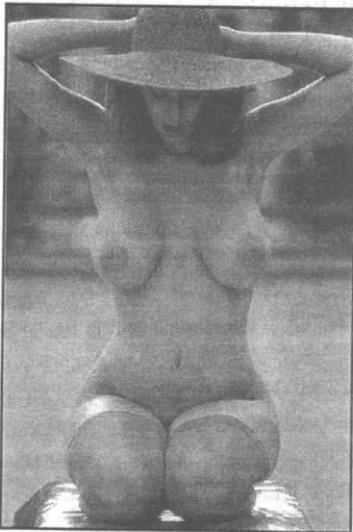
Conform doctrinei generale a shivaismului din Kashmir, singura realitate absolută este Ființa Supremă (SHIVA), din care face parte Energia ei (SHAKTI). Printr-o vibrăție cu totul specială (SPANDA),

¹ Sau Yoga Supremei Identități cu Stăpânul Suprem sau SHIVA.

infinită, lumea provine din această Ființă în urma unei transformări reale și nu iluzorii, pentru că ea reprezintă o priză de conștiință existențială din partea Ființei Supreme (SHIVA) și pentru că tot ceea ce aparține de aceasta este real. Din acest punct de vedere, reprezentanții școlii TRIKA din Kashmir au criticat foarte subtil și înțelept doctrina MAYA (iluziei) a lui Shankaracharya, prezentând un punct de vedere care poate fi experimental și practic, punct de vedere neegalat și nedepășit de nici o altă școală spirituală din tradiția civilizației umane de până acum, datorită extraordinarei lui valori metafizice și a dificultății de percepere a noțiunilor foarte abstracte expuse. De altfel, marii înțelepți și eliberăți care au alcătuit și au definit (prin învățătura și scrierile lor) această școală pe parcursul a câteva secole sunt considerați în mod unanim ca fiind fie spirite ajunse la o cunoaștere extrem de înaltă și aprofundată a Absolutului Transcendent, fie încarnări ale Divinului SHIVA pe pământ.

Transformarea care va duce, în cele din urmă, la desăvârșirea creației în ansamblu este concepută în 36 de etape sau realități fundamentale (TATTVA), prima dintre acestea fiind numită SHIVA TATTVA, iar ultima (a 36-a) purtând denumirea de PRITHIVI TATTVA (pământul) și corespunzând materiei ponderale ce definește planul fizic. În ceea ce privește SHIVA TATTVA (prima TATTVA sau categorie), aceasta este exclusiv spirituală, fiind definită uneori ca un „vid dincolo de vid“; ei nu își pot atribui nici un fel de specificație, este liberă în esență de orice formă, depășind chiar și natura lipsită de obstacole a vidului primar, obișnuit. Prin aceasta se marchează transcendența absolută a lui SHIVA în raport cu lumea pe care o manifestă întrând în vibrație (SPANDA) și a cărei percepție prin intermediul Conștiinței (VIMARSHA) o are El Însuși, așa cum te poți vedea pe tine însuți într-o oglindă¹. Spiritele

¹ Pentru detalii suplimentare privind succesiunea și caracteristicile acestor TATTVA-elor, vezi capitolul aferent TATTVA-elor.

(ATMAN), precum niște scântei având aceeași esență ca a focului suprem (SHIVA) din care provin, sunt „acoperite”, ocultate într-un anume fel de MAYA (sau puterea iluziei în manifestare), ajungând la eliberarea de aceste voaluri ale necunoașterii și ignoranței prin ceea ce am numit PRATYABHIJNA, adică prin recunoașterea conștiinței Sinelui, distinct de aparența „eu”-lui fals și efemer pe care îl au atât timp cât sunt supuse influenței lui MAYA.

*Sistemul KAULA*¹. Școala KAULA își trage numele din cel al principiului ultim, KULA, realitatea de dincolo de tot, imposibil de denumit, sursa a Tot. Această realitate trascendentă este în mod esențial liberă și orice căutare spirituală tinde către dobândirea acestei libertăți. Această stare supremă este, de asemenea, numită KULA. Învățărurile fundamentale ale școlii KAULA sunt cuprinse în unul dintre cele mai celebre tratate ale acestei școli, KULARNAVA TANTRA, pe care Abhinavagupta o citează deseori în lucrarea sa de referință, TANTRALOKA. Preluând doctrina transcendenței de la școala KAULA, Abhinavagupta subliniază că doctrina TRIKA duce de fapt la aceeași experiență care este semnificația ultimă a triadelor. TANTRALOKA reprezintă, astfel, o exgeză a doctrinei TRIKA în lumina doctrinei KULA și o sinteză a tradițiilor KRAMA, din care el conservă cultul lui KALI (ca SHAKTI Supremă) și ritualurile sexuale asociate ei, dar situând semnificația lor la nivelul unei realizări mistice, interioare. Acest cult al lui KULA conduce adeptul de la cel mai de jos nivel la cea mai înaltă conștiință, strălucitoare, etern fericită și care îmbrățișează totul.

¹ Cuvântul „*kaula*“ vine de la cuvântul rădăcină *kula*, însemnând că întreaga lume, întreaga manifestare, reprezintă familia accluași principiu-mamă (vezi școala KULA din SHAKTA). În AGAMA SHASTRA, termenul „*kula*“ mai este înțeles și ca Energia Creatoare Universală. De asemenea, KULA este și *Prihvi*, Zeița Pământului, întrucât energia subtilă a elementului pământ corespunde lui MULADHARA CHAKRA, centrul subtil de forță aflat la baza coloanei vertebrale în care „doarme“ esența energiei cosmice sau KUNDALINI SHAKTI, care mai poartă numele de KULA-KUNDALINI SHAKTI.

ȘCOALA SHAKTA

Cultul lui SHAKTI, foarte răspândit până în zilele noastre în întreaga Indie, a înflorit în regiunile din nord-est: Orisa, Bengal și Assam. În aceste școli predomină adorarea aspectului feminin (SHAKTI) al Ființei Supreme (SHIVA). Principalele învățături ale școlii SHAKTA urmăresc trezirea și ridicarea energiei cosmice, latente în om, numită KUNDALINI. Se subliniază astfel numeroase tehnici bazate pe utilizarea MANTRA¹-elor și YANTRA²-elor, precum și alte tehnici și procedee din HATHA YOGA și RAJA YOGA. Termenul KULA este și el folosit în școala SHAKTA, dar nu în același sens ca în școala din Kashmir. În sistemul SHAKTA este pus accentul mai ales pe înțelesul de familie al cuvântului KULA, adică tot ceea ce există apartine familiei lui SHAKTI, Creația în totalitate fiind manifestarea acestei forțe inițiale. Din acest punct de vedere, SHIVA, Transcendentul, este considerat *akula*, adică neaparținând acestei creații.

Școala SHAKTA a fost împărțită în trei grupe: KAULA – cuprinzând 64 de *tantra*-e; MISHRA – cu 8 *tantra*-e; și SAMAYA care, se spune, este cea mai importantă diviziune din SHAKTA AGAMA (grupul de texte și scrieri aparținând școlii SHAKTA).

ȘCOALA VAISHNAVA

Chiar dacă într-o măsură mai mică, tantrismul a acționat și prin intermediul cultului *vishnu*, adică cel de adorare al lui VISHNU. Scrierile *vishnuite* sunt denumite, în general, SAMHITA-e (mai ales cele care țin de marea școală PANCHARATRA³, dar există și multe *tantra*-e VAISHNAVA. În mai toate textele și cultele *vishnuite* se regăsesc elemente ale simbolismului și atitudinilor tantrice, cel mai clar exemplu în acest sens fiind marele text *vishnu* BHAGAVATA PURANA. LAKSHMI, soția iubită a lui VISHNU, este de asemenea energia sa creatoare –

¹ Vezi pag. 27, nota 3.

² Vezi pag. 24, nota 3.

³ Există nu mai puțin de 108 lucrări ale acestei școli (cf. R. Ananta Shastri – „THE TEOSOPHIST“, vol. XIII, pag. 357–363).

SHAKTI. Spre deosebire de celealte școli tantrice, trezirea energiilor – realizată prin aplicarea diverselor tehnici – nu are decât o valoare subordonată: aceea de a produce experimentarea lui BHAKTI sau a devoției față de VISHNU, adorat ca Suprema finalitate a existenței. Singura școală tantrică propriu-zisă a *vishnuism*-ului este cea a „Doctrinei celor cinci nopti“ (PANCHARATRA), în care – spune legenda – VISHNU l-a inițiat pe BRAHMA. Doctrina acestei școli spune că lumea este o emanație (SRISHIT) a Ființei, care se manifestă prin acțiunea Energiei SHAKTI, concepută ca fiind de esență feminină. Cultul PANCHARATRA este în mod esențial tantric: meditații asupra silabelor de rezonanță cu anumite energii subtile din Macrocosmos, adorarea prin intermediul MANTRA-elor și mai ales atitudinea lăuntrică a detașării și abandonului de sine în fața voinței divine a lui VISHNU.

ȘCOALA GANAPATYA

Tantricii GANAPATYA își derivă numele de la Zeul cu cap de elefant, GANESHA, fiul lui SHIVA și al lui PARVATI. Adeptii acestei școli îl vizualizează pe GANESHA cu patru brațe și trei ochi, având mâna ridicată într-un gest protector. Tantricii din școală GANAPATYA, care au urmărit să atingă stările de dincolo de bine și rău urmând diferite atitudini și concepte tantrice *shivaite* și consacrându-se numeroaselor ritualuri și tehnici, nu mai există ca grup separat, dar cultul tantric al lui GANESHA joacă încă un rol important în India mai ales în zonele Maharashtra și Karnataka.

ȘCOALA SAURA

Numele de SAURA derivă de la SURYA (Soarele) și semnifică „adorator al Soarelui“. În afară de faptul că sunt menționăți ca o școală distinctă, se știu foarte puține lucruri despre ei, poate și datorită carac-

terului foarte secret al tehnicielor bazate pe captarea directă a unei energii specific solare, ce poate conferi mari puteri supranormale. Se presupune, totuși, că ar apartine cultului lui VISHNU.

BUDISMUL TANTRIC. SCOALA VAJRAYANA

În cadrul budismului, tantra reprezintă un fenomen foarte complex și uimitor. La prima vedere, religia budistă pare mai puțin adaptată pentru a primi și integra doctrina tantrică; cu toate acestea, într-un anumit fel ea este practicată și trăită (de exemplu, în Tibet) poate chiar mai mult decât în hinduismul indian. Tantra pe care o găsim astăzi în budismul tibetan, numit și TANTRAYANA, MANTRAYANA sau VAJRAYANA, deși având o predominanță indiană, este de fapt o sinteză rezultată din mai multe curente.

În budism există cele trei căi de realizare spirituală cunoscute: HINAYANA, MAHAYANA și VAJRAYANA. HINAYANA reprezintă Calea cea Mică, Calea Micului Vehicul. Se consideră, în general, că practicarea tehnicielor HINAYANA constituie baza cea mai solidă pentru a le aborda pe cele din MAHAYANA. HINAYANA poate fi comparată cu mersul pe jos, lent, dar fecund în cunoștințe diverse. O cădere pe această cale spirituală nu este prea gravă.

A doua cale, MAHAYANA sau Calea cea Mare, Calea Marelui Vehicul, poate fi comparată cu mersul într-un automobil. Detaliile drumului se estompează, iar un accident poate fi deja grav.

În sfârșit, a treia cale, VAJRAYANA sau Calea de Diamant este asemănătoare cu o călătorie într-un avion supersonic. Impresia generală este aceea de estompare, lucrurile sunt văzute de sus, lumina este violentă, răsărîtul și apusul soarelui sunt grandioase; însă un accident este, de obicei, fatal. Această a treia cale în budism este specifică influenței tantrismului și are un caracter direct, rapid, de facilitare a pătrunderii conștiinței ordinare a omului în Unitate (asimilată vidului creator

beatific, SHUNYA); acesta este și motivul pentru care VAJRAYANA este subliniată de un ezoterism cu totul aparte.

Budismul, ca religie, pătrunde prima dată în Tibet dinspre China, pe la începutul sec. al VIII-lea și suscătă interes pentru conducătorii țării de atunci. Influențele tantrice sunt introduse cam în aceeași perioadă de marele înțelept tantric Padmasambhava, care venea din centrul tantrismului indian, Uddiyana. Succesul lui a fost fulgerător, deoarece specificul învățăturilor sale era eminentamente practic, adică mai apropiat spiritului de acțiune tibetan. Budismul care s-a instaurat în final ca religie autohtonă a sosit prin sec. al X-lea din regiunea Kashmirului, unde a cedat rapid în fața impunerii școlii SHAIVA din acea zonă.

Introducerea acestui budism este atribuită tibetanului Rin-Chen-Bzan-Po (958–1055), care a locuit în Kashmir, și călugărului hindus Atisha, care a sosit în Tibet în anul 1042. Acești călugări și-au concertat eforturile asupra construirii templelor și mănăstirilor, cât și asupra traducerii a numeroase *sutra*-e și *tantra*-e aflate la baza nașterii multiplelor ordine ale budismului tibetan actual.

Marii maeștri desăvârșiți care au jucat un rol esențial în propagarea budismului tantric în Tibet sunt Padmasambhava, Tilopa și Naropa, centrele principale de răspândire fiind cunoscutele universități monastice Nalanda și Vikramashila.

Noțiunea centrală a școlii VAJRAYANA este Vidul Creator (SHUNYATA) în calitate de Absolut, de „nou-născut, nou-devenit“. Învățăturile promulgate de această școală nu sunt doar teoretice, ci ele reprezintă

chiar instrucțiuni practice pentru devenirea spirituală a unui aspirant. În ele este subliniată identitatea dintre SAMSARA (Lumea creată) și NIRVANA (vidul beatific, extincția oricărei forme de manifestare), precum și echivalența dintre Macrocosmos și microcosmos. Budismul tantric (RGYUD) este fondat, ca și tantrismul hindus, pe experiențele interioare, dar se pare că el a dezvoltat cu precădere tehniciile evocative și simbolice, implicând intensa vizualizare a „lumilor“ și a nenumăraștilor „zei“ din pantheonul tibetan¹. De asemenea, budismul tantric acordă un rol fundamental imaginației. El urmărește să transforme ființa umană într-un adevarat *Buddha*, desăvârșit, grație unui șir întreg de activități fizice, mentale și spirituale centrate pe triada fundamentală *corp-cuvânt-spirit*, adică cele trei mari „mister“ ale lui *Buddha*. Venerând conceptul de ATMAN (Sinele individual, natura esențială divină a ființei umane), realitatea permanentă și imuabilă, budismul tantric vorbește despre VAJRA – indestructibilul și indivizibilul centru al ființei, care trebuie revelat plenar cât mai rapid posibil. Pentru aceasta, omul trebuie să ajungă la perfecta cunoaștere a corpului și minții, la descifrarea lor în profunzime printr-un ansamblu simbolic, extrem de bogat. Adeptații folosesc diferite MANTRA-e, MUDRA-e și MANDALA²-e. În abordarea sa, tantrismul contează înainte de toate pe realizarea efectivă, practică, a învățăturilor. Nu este vorba de a te opri la argumen-

¹ Întâlnim în budismul tibetan aceeași idee ca în tantrism privind natura zeitășilor din pantheon; astfel, se afirmă că zeitășile nu au o natură ontologică, ci că ele provin, toate, ca emanății ale Vidului Universal (SHUNYA) (cf. ADVAYA VAJRA SAMHRAHA, Ed. P. Shastri Ananta, pag. 50–51). Un alt text (SADHANAMALA, II, pag. 122 și urm.) explică această origine pornind de la Vid, în patru etape distincte: 1) perceperea corectă a stării de Vid (SHUNYATA); 2) legătura cu BIJA-MANTRA (care va defini individualitatea zeitășii respective în manifestare); 3) concepția unei imagini iconografice; și 4) reprezentarea obiectivă, proiectată în afara a divinității.

² MANDALA are semnificația literală de „cerc“, iar în limba tibetană ea înseamnă când „cerc“, când „ceea ce înconjoară“ (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“, pag. 192). „De fapt, este un desen destul de complex, comportând o centură exterioară și unul sau mai multe cercuri concentrice care încid un pătrat împărțit în patru triunghiuri. În mijlocul fiecărui dintre aceste triunghiuri, precum și în centrul MANDALA-ei, se găsesc alte cercuri conținând figurile divinitășilor sau emblemele lor.

Această schemă iconografică este susceptibilă de un număr infinit de variante: anumite MANDALA-e au aparența unui labirint, altele pe cea a unui palat, cu metereze, turnuri, grădini. Desenele florale se învecinează cu structuri cristalografice și uneori avem impresia că recunoaștem diamantul și floarea de lotus“ (Idem, op.cit.). Un caz particular al MANDALA-ei – și cel mai simplu totodată – este YANTRA.)

tații, ci de a aranja întregul spirit într-un univers în care totul este făcut pentru a te conduce, pe o cale „ca o muchie de cuțit“, către Iluminare. Învățătorul spiritual, sau GURU, capătă atunci cel mai mare rol; el este cel care, prin inițiere și prin diverse alte învățături, ferește ființa aspirantului de a se pierde sau a fi cuprinsă de deznădejde. Importanța sa este absolută; în VAJRAYANA – ca de altfel în aproape toate școlile tantrice – el este Divinitatea însăși.

Budismul tantric joacă diferite roluri în viața spirituală tibetană. Membrii anumitor ordine ezoterice abordează aceste roluri după 20 de ani de studii, în timp ce în cadrul altora ele formează esențialul învățurii. Din vasta literatură tantrică tibetană se remarcă cu precădere HEVAJRA TANTRA și GUHYASAMAJA TANTRA, venerate ca *tantra*-e „mamă“ și „tată“ pentru tradiția tibetană.

CONCLUZII

Atât în India, cât și în Tibet, *tantra*-ele reprezintă expresia principiilor ce au o aplicabilitate universală, căci doar expunerea adevarărilor religioase, pur teoretică, nu se vădește a fi de vreun folos. Ceea ce prezintă însă importanță pentru toți este o metodă practică de realizare spirituală, inclusiv pentru ocultiști. Omenirea nu se poate

mulțumi numai cu afarea și înțelegerea conceptelor metafizice; ea le va accepta doar atunci când îi vor fi prezentate într-o formă specifică. În general, oamenilor nu le pasă de SHUNYATA (Vidul Beatific) și nici de SAT – CHIT – ANANDA (Pura Existență – Conștiința Absolută – Beatitudinea Infinită). Ei vor apela întotdeauna la diferite entități din bogatul pantheon existent, la SHIVA, VISHNU sau DEVI, de pildă sub forma celor 10 Mari Puteri Cosmice sau MAHA-VIDYA, care le vor asculta rugăciunile și îi vor ajuta. Însă ei nu vor putea ajunge la aceste zeități cu de la ei putere, deoarece le lipsește cunoașterea și inițierea necesară. Așadar, pentru a primi un sfat și o ghidare spirituală competentă, vor căuta un GURU sau maestru spiritual autentic.

Oamenii au nevoie de o imagine clară a obiectului lor de adorație, să după cum ea apare detaliat exprimată în prezentarea anumitor forme de meditație (DHYANA) a zeităților (DEVATA), în YANTRA respectivă, în MANDALA acelei zeități și să mai depare; ei au nevoie de un ritual complex și bine pus la punct și de o anumită religie picturală. Nu putem spune că omul greșește cerând toate acestea. Totuși, vom observa cum aceste tendințe naturale se accentuează pe măsură ce timpul trece, devenind ceea ce numim „superstiție“, adică un element nociv și totodată periculos în progresul spiritual al ființei umane. În sine, superstiția reprezintă un gen de devotjune mecanică și formalism lipsit de viață. Apoi, apare de obicei aşa-zisa „reformă spirituală“ în direcția unei religii mai spirituale, aceasta fiind dusă, de asemenea, în pragul platitudinii. Budismul, de exemplu, care la originea sa a fost reprezentat ca fiind o reacție împotriva ritualismului excesiv și fad, nu se putea mulțumi doar cu o afirmare a adevărurilor nobile și a căii cu opt ramificații. Era nevoie, deci, de ceva practic; astfel a apărut MAHAYANA (Calea Marelui Vehicul). Pentru a se atinge țelul final s-a recurs la folosirea tuturor puterilor omului, fizice și mentale. Prin cel de-al doilea secol d. Cr., Nagarjuna a introdus ideile tantrismului în proaspăta religie budistă. Astfel, aşa-numitul budism tantric s-a răspândit cu repeziciune mai ales în Tibet, dar de asemenea și în China, India, Ceylon și Japonia.

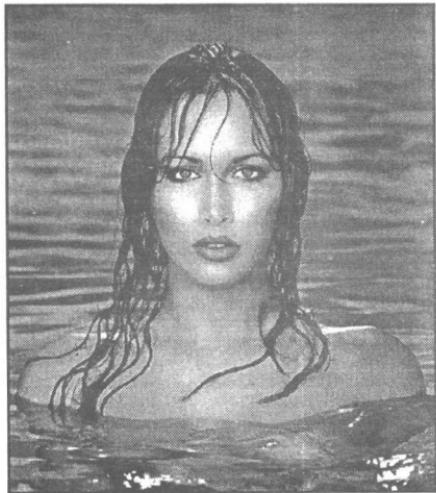
Tsong-Khapa, unul din reformatorii tantrici, a introdus și „codificat“ *tantra*-ele principale în una din lucrările lui fundamentale, Marele Cod, KANJUR¹; acesta conține în una din secțiunile sale *tantra*-

---

¹ Vezi pag. 30.

ele (RGYUD) ce expun ritualurile, adorarea Mamelor divine, teologia, astrologia și știința naturală, întocmai ca în scrierile corespondente lor din India. Similar, cea de-a doua mare scriere a Tibetului, TANJUR, conține și ea multe astfel de *tantra*-e. *Tantra*-ele expuse în aceste două mari texte se împart în patru clase¹ și, după concepția școlii VAJRAYANA, un om nu poate atinge Eliberarea Finală fără să aibă în vedere și să cunoască aceste patru clase în TANTRA.

Așa cum spun scripturile, „influența nefastă a timpului“ tinde să copleșească adevărurile spirituale esențiale cu un formalism neintelligent și perimat. Sunt deci necesare o metodă și un ritual practic pentru a salva o religie de la platitudine, iar natura acestei metode și a acestui ritual va dифeri după capacitatea și dezvoltarea spirituală a oamenilor din acea perioadă de timp. Pentru actuala epocă, așa după cum s-a precizat, cea mai potrivită doctrină și practică o constituie TANTRA.

---

¹ Acestea sunt: KRIYA, CHARYA, YOGA și ANUTTARA.

Capitolul 2

CARACTERISTICILE TANTRISMULUI

Din cele prezentate în primul capitol, putem înțelege că tantra se concretizează într-un sistem spiritual care își propune să-i învețe pe adeptii săi anumite practici secrete grație cărora omul poate să se elibereze de lanțurile existenței fizice, să depășească „urzeala“ aparențelor sensibile pentru a atinge o stare armonioasă și de luminoasă înflorire în întreaga lui ființă. Această stare îi va permite mai apoi foarte ușor să sesizeze realități superioare celor din planul fizic și să cuprindă, într-o înțelegere integratoare, însuși misterul creației.

Prin cuvinte, imagini și multe alte procedee inedite, tantra urmărește să trezească scânteia divină din om, pentru ca acesta să devină una cu Absolutul Inefabil. Aspirând neobosit să pătrundă tăcerea enigmatică și misterul fascinant al cosmosului, tantricul devine el însuși o parte integrantă a acestui mister.

INFLUENȚA MAMEI UNIVERSALE

Calea pe care o propune tantra nu este făcută din negații și mortificări ale trupului și ale psihicului uman (așa cum acestea pot fi întâlnite în tendințele ascetice ale unor religii, cum ar fi Jainismul, creștinismul), ci din plăcere și beatitudine, deoarece tradiția milenară tantrică subliniază faptul că starea de armonioasă inte-

grare și eliberare spirituală poate să apară numai prin experiență directă; aceasta, pentru că planurile de conștiință în manifestare nu pot fi controlate și depășite până ce nu au fost trăite în mod plenar, intens și total.

Modalitatea în care tantrismul ajunge eminamente la această experiență divină este dată în principal de elementul feminin în creație (SHAKTI), element ce dobândește astfel o poziție predominantă în istoria spirituală a Indiei¹. Această „forță cosmică”, îndeplinind funcția unei Mame Divine și Universale care creează și susține totul în Manifestare

reprezintă una din caracteristicile principale ale gândirii și filozofiei în tantra. Pe lângă aspectul cosmogonic, mai putem sesiza în acest adevărat cult al lui SHAKTI și pe acela al redescoperirii și fascinației în fața misterului de nepătruns al Femeii, pentru că mai ales femeia constituie simbolul și întruchiparea existenței lui SHAKTI în Macrocosmos. „Emoție mistică în fața misterului generării și al fecundității, dar și recunoaștere a tot ceea ce este depărtat, „transcendent“, invulnerabil în Femeie: aceasta ajunge să simbolizeze ireductibilitatea sacrului și a divinului, esența imperceptibilă a realității ultime. Femeia încarnează în același timp misterul Creației și misterul Ființei [Supreme], misterul a tot ceea ce este și devine, moare și renăște într-un mod incomprehensibil.²“

SHAKTI sau Natura Însăși este concepută a fi Mama Universală și Mama Întregului Macrocosmos, considerată adevăratul Creator, SHIVA sau Conștiința Absolută asumându-și doar rolul de martor tăcut și suprem, nemîscat și pasiv, căruia SHAKTI îi prezintă toate manifestările sale. Atributele principale ale lui SHAKTI sau Naturii (PRAKRTI) sunt cele trei GUNA-e sau „calități“, cele trei componente tipologice care impregnează întreaga creație. Atunci când vorbim de expulzia și evoluția universului înțelegem faptul că imuabila Conștiință

¹ Mircea Eliade – „PATANJALI și YOGA“, pag. 180, Ed. Humanitas 1992.

² Idem, op.cit.

Universală și-a asumat rolul de SHAKTI, adică cel al Puterii Creatoare, ca reprezentând, de fapt, acel principiu de „acoperire“ a conștiinței, de naștere a formelor în Cel fără de formă; acest lucru se realizează prin intermediul celor trei GUNA-e sau „calități“, care se combină la infinit în proporții diferite. Atât timp cât aceste GUNA-e rămân într-un echilibru perfect, nimic în univers nu se manifestă. Însă în momentul în care apare cel mai mic dezechilibru în ceea ce privește proporția celor trei GUNA-e, apare manifestarea.

Această redescoperire a Zeiței (DEVI) sau SHAKTI, Mama Universală, această readucere în prim plan a Elementului Feminin din creație, se pliază foarte bine și este în acord perfect cu spiritul și manifestarea condiției din KALI YUGA (Epoca de Fier, Vârsta Întunecată), în care spiritualitatea și cunoașterea divină, sacră, sunt mult umbrite de către puterea și atracția elementelor grosiere, de abuzuri și de multe alte vicii. Într-adevăr, omul nu mai dispune de spontaneitatea și vigoarea spirituală pe care o avea la începutul ciclului (MAHAYUGA), fiind incapabil să acceadă direct la Adevăr, drept pentru care aplicarea învățăturii rituale vedice nu mai este potrivită acestei epoci¹. Așadar, condiția omului fiind deja decăzută, el va trebui să se reîntoarcă, să străbată drumul înapoi spre ceea ce, odată, a constituit însăși originea lui. Pentru aceasta, el se va servi de o multitudine de tehnici „vii“, concepte inedite și lipsite de acel formalism închisitor care mai poate fi încă întâlnit la unele religii, folosind practic infinita bogătie și nouitate perpetuă a Energiei (care este SHAKTI) în creație.

Astfel, tantrismul se opune aceluia ritualism stererotip și fad, lipsit de expresie sau mecanic, fie că acesta privește o tehnică anume sau doar o simplă rugăciune. De asemenea, el nu încurajează speculațiile pe teme filozofice și nici contemplarea pur intelectuală, deoarece nu contribuie experimental la progresul ființei umane. Putem chiar spune că unei astfel de atitudini speculative, intelectuale, privind aspectele doctrinale sau metafizice, tantra îi opune acea atitudine pur practică, de realizare efectivă a adevărurilor enunțate. De altfel, practica spirituală perseverentă – SADHANA sau ABHYASA – reprezintă, într-un fel, cuvântul de ordine în tantrism.

¹ MAHANIRVANA TANTRA (I, 20–29, 37–50).

Unul din semnificativele fragmente.(prințre atâtea altele) din textele tradiției tantrice îl constituie, în acest sens, următorul: „[...] Ceea ce are cu adevărat importantă în Tantra este mai curând faptul de a dobândi efectiv și a realiza imediat condiția supraumană și divină a Realității Supreme“¹.

Descoperim, deci, că una din caracteristicile esențiale ale tantrismului rezidă în specificul SADHANA-ei sau practicii lui spirituale. Această practică nu înseamnă însă o continuă lamentare, constrângere în fața unor reguli impuse sau tehnici ineficiente. Eficacitatea SADHANA-ei în tantra este probată în primul rând prin rezultatele obținute și, prin aceasta, veridicitatea doctrinei și a ideologiei promulgata.

Extraordinara diversitate a tehnicilor și procedeeelor descrise, profundul simbolism al ritualurilor de adorare, precum și accentul pus pe divinizarea corpului și sacralizarea lui ca Templu desăvârșit al prezenței Supremului sunt tot atâtea consecințe ale emancipării femininului în creație, ale puterii nelimitate conferite lui SHAKTI care, precum o adevarată Mamă Cosmică, intercoreleză orice aspect sau fenomen în laptele efervescent al Creației infinite. Această continuă și mereu nouă revelație, această plasare în însăși „înima“ și esență intimă a dualității, care este Energia, oferă în același timp și canalul direct, modalitatea inedită pentru a realiza efectiv această transcendere și cufundarea în Realitatea Unică (PARAMASHIVA).

Spuneam puțin mai sus că omul acestei epoci (KALI YUGA) a ajuns la acest extrem al decăderii sale spirituale deoarece materia (corpul) a înăbușit esența (spiritul), ocultând adevărata cunoaștere. Ființa umană contemporană este atât de legată de corp, încât practica nu mai poate face abstracție de acesta. Drumul spiritual potrivit, în condițiile prezente – spun înțeleptii tantrici – nu-l mai reprezintă cel al detașării pure și al renunțării (proprii brahmanismului incipient, budismului originar sau creștinismului), deoarece omul din zilele noastre

¹ TANTRATATTVA (I, 125-127).

are voința foarte slabă, este dependent de foarte multe legături și relații pe care le cultivă în fiecare moment și este lipsit de energia și aspirația necesară implicării într-o astfel de hotărâre. În loc de aceasta, tantrismul propune calea cunoașterii de sine la toate nivelele, aceea a trezirii și stăpânirii prin orice mijloace (și aici, tehnicele și procedeele abundă, un rol predominant avându-l KUNDALINI YOGA¹ a multiplelor energii subtile din structura umană. Și, dacă atitudinea antispeculativă a tantrismului a fost evocată anterior, se cuvine acum să menționăm o altă caracteristică esențială a sa și anume, aceea antiascetică, deoarece tantra ridică sexualitatea la cel mai înalt punct al transfigurării spirituale, arătând că energia sexuală poate fi folosită cu succes pentru obținerea eliberării finale (MOKSHA) într-un timp foarte scurt². Aceste aspecte ne relevă faptul că tantricul nu numai că nu se retrage din lumea și tribulațiile sale pentru a-și găsi liniste și interiorizarea, dar el caută tocmai această liniste și înțelegere superioară (sinonime cu transcenderea) în chiar mijlocul acestei lumi. De altfel, în acest sens, KULARNAVA TANTRA afirmă: „Se spune că yoghinul nu poate să trăiască în lume și să se bucure de plăcerile efemere ale acesteia, căci cel care procedează astfel nu poate să cunoască ROGA, însă învățatura și calea școlii KAULA (KAULA-DHARMA) arată modalitatea prin care tantricul se poate bucura de BHOGA (plăcerile lumii fenomenele) și, în același timp, să le înțeleagă și să le integreze în YOGA sau fuziunea deplină cu Conștiința Divină“³. Un alt text fundamental al învățăturii tantrice afirmă: „Tantra oferă calea de a te bucura în același timp de plăcerile lumii în care trăiești, cât și de beatitudinea spirituală supremă sau eliberarea finală“³.

Cu alte cuvinte, tantra reprezintă o disciplină spirituală care oferă posibilitatea individului de a rămâne liber, necondiționat de vreo limitare și invulnerabil în plin joc de manifestare a lumii, în chiar mijlocul acestui spectacol divin grandios, care este creația, bucurându-se din

¹ Asupra acestui subiect poate fi studiată remarcabila lucrare a lui A. Avalon, „THE SERPENT POWER“, apărută într-o traducere adaptată („KUNDALINI SHAKTI“) la Ed. Satya, Iași 1993.

² Se spune că regele Suchandra l-a întrebat odată pe sublimul Buddha despre YOGA capabilă să-i salveze pe oamenii din KAI YUGA. Atunci Buddha i-a dezvăluit faptul că întregul Macrocosmos se află chiar în corpul omului, arătându-i prin aceasta că omul are acces și, implicit, poate cunoaște și stăpâni orice energii. El i-a explicitat totodată importanța sexualității, învățându-l de asemenea să controleze ritmurile temporale prin disciplina suflului, pentru a scăpa de influența Timpului (KALACHAKRA TANTRA (3, I, 23).

³ MAHANIRVANA TANTRA (I, 51).

plin de plăcerile ei și ceea ce aceasta îi oferă încontinuu. În același timp însă, tantricul se ridică mereu, la nivel de conștiință, deasupra lumii fenomenale, transcenzând aparența, iluzia și efemeritatea dualității, realități secundare care în filozofia VEDANTA sunt sinonime cu termenul de MAYA.

Aici intervine, de fapt, subtilitatea observațiilor tantrismului față de concepția vedantică asupra iluziei sau MAYA.

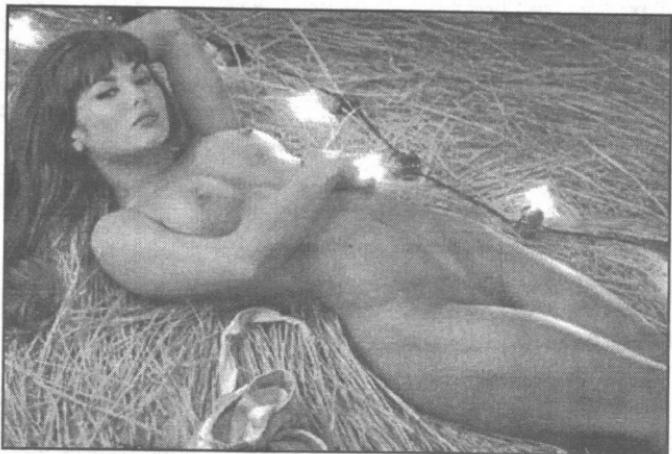
MAYA ÎN CONCEPȚIA TANTRICĂ

Tantra afirmă că nu este tocmai corect să interpretăm MAYA ca fiind „iluzie“. Mai întâi, aceasta este percepță ca o Putere reală a Ființei Supreme¹ și, sub acest statut, ea este implicit una cu Realitatea Supremă sau SHIVA. De altfel, acest aspect al uniunii divine dintre contrarii poate fi înțeles și din paradoxala coexistență a libertății infinite sinonime cu dimensiunea purei transcendențe în sine și plenara experiență a lumii înconjurătoare, formulă care se încadrează în tabloul esențial al tantrismului și anume, uniunea dintre impasibilul și nemîșcatul SHIVA (transcendent, masculin) și ardența SHAKTI (immanent, feminin) în propria structură, în propriul sine al aspirantului tantric, cât și peste toate planurile realității manifestate.

Pura Conștiință și Existență, care este Plinul, Unicul sau Întregul este liberă de orice iluzie; astfel, Ea experimentează manifestarea centrilor finiți sau a existențelor limitate în și ca propriul Ei sine neschimbător și fără părți². Acești „centri finiți“, aceste limitări, aceste indivi-

¹ Sau, după cum se va vedea mai jos, „MAYA“ poate fi numită și Puterea magică a lui Dumnezeu (MAYA-SHAKTI), care face ca toate formele și obiectele din creație să apară ca și cum ar exista prin ele însеле și pentru a induce iluzia că ele sunt cele care ar putea oferi adevarata fericire.

² Acest Prinzipiu Unic și Transcendent (SHIVA) mai este numit și „cel care este complet gol“ (DIGAMBARA), adică „liber de orice fel de atribute sau determinări“.

dualități, de orice natură ar fi ele și care iau naștere, într-un anumit fel, în afara Conștiinței Supreme – dar făcând totuși parte din ea – sunt prezentate ca MAYA-SHAKTI și semnifică, în esență, „ignoranță“ ances-trală sau AVIDYA-SHAKTI. Tot ceea ce se manifestă în această creație este astfel denumit pentru că nu constituie o experiență deplină, uni-tară, ci o experiență a părților din Întreg.

Totuși, privită în alt sens, această „ignoranță“ reprezintă o cunoaștere, adică acea cunoaștere pe care o poate avea un „centru finit“, o individualitate din Macrocosmos, indiferent de regnul căreia îi aparține. Astfel, prin identificare completă cu orice astfel de „centru finit“ din Creație, Supremul Divin are în orice moment perceptia și cunoașterea unui astfel de „centru finit“. Prin intermediul Puterii Sale (SHAKTI) și fiind chiar această Putere¹, SHIVA devine în orice moment orice experiență și orice aspect al manifestării, rămânând în același timp separat de aceasta, complet liber în El Însuși, transcendent și imuabil.

În același timp, El este înțeles și ca „cel al cărui corp este întregul univers“, deoarece – deși el se identifică și „coboară“ în mijlocul pasiunilor și fluctuațiilor lumii fenomenale, fiind mereu într-o deplină uniune cu energia și puterea Sa (SHAKTI) – totuși El rămâne în eternitate perfect liber, invulnerabil și imposibil de redat prin orice fel de atribute. Nimic din ceea ce, în jocul cosmic al supremei SHAKTI (PARASHAKTI), este diferențiat și multiplu nu reușește să afecteze unitatea imanen-tă a lui SHIVA. Astfel, tot ceea ce este finit și ne apare ca fiind inconștient prin raport la Realitatea Ultimă, derivă din ceea ce este conștient. În acest fel ia naștere MAYA-SHAKTI care, după cum se va vedea, în ea însăși nu este totuși inconștientă.

¹ Vezi subcapitolul „Cuplul divin SHIVA-SHAKTI“.

Să luăm ca exemplu ființa umană; ea reprezintă Puterea Divinului (SHAKTI) în forma ei limitată ca AVIDYA sau „ignoranță“. Pe de altă parte, Supremul reprezintă Puterea nelimitată ca fiind MAYA sau întreaga manifestare. Atunci, se poate pune întrebarea: în cine subzistă, de fapt, „iluzia“? „Iluzia“ nu subzistă în nici un caz (lucru admis în una-nimitate) în Suprem dar, de asemenea, nici în om, a cărui trăsătură esențială în această creație este aceea de a-și privi propriile sale limitări ca fiind reale. Înseși aceste limitări îl constituie, îl definesc ca pe un „centru finit“ și limitat, făcându-l ceea ce el este de fapt în creație. Astfel încât, experiența lui ca om nu furnizează nici un punct de plecare din care s-ar putea trage concluzia de „iluzie“. În sine, iluzia semnifică ceva care nu este conform cu experiența obișnuită, cu realitatea, chiar dacă această realitate este cea limitată, a omului ca „centru finit“ în manifestare. Dar iată, tocmai această experiență normală este considerată totuși de filozofia VEDANTA – al cărui exponent de frunte a fost marele înțelept Shankaracharya¹ – ca fiind iluzie. Aici, după cum se vede, tantrismul a criticat foarte subtil această doctrină a lui Shankara, extinzând cu un pas vizuirea monistă a VEDANTEI. Dacă n-ar exista acea forță, acea putere reală pe care noi o numim „ignoranță“ (AVIDYA-SHAKTI), omul – și nimic altceva în această creație infinită – n-ar putea exista.

Pe scurt, cunoașterea ca Experiență Plenară și Supremă este un lucru, iar cunoașterea prin experiență limitată, finită, un alt lucru. Această experiență limitată reprezintă AVIDYA (ignoranță, non-cunoașterea adevărării realității), iar Puterea care o produce este MAYA (MAYA-SHAKTI)². Amândouă sunt aspecte eterne ale Realității Unice și Supreme (SHIVA) deși formele, care sunt AVIDYA-SHAKTI, se află într-o perpetuă transformare și devenire. Pentru experimentatorul limitat, universul este real și privit ca un lucru limitat, individul făcând el însuși

---

¹ Un studiu bun asupra acestui subiect poate fi întâlnit în „VIVEKA CHUDAMANI“, Ed. Anandakali, Sibiu 1993.

² Sub acest aspect nu putem spune că lumea este absolut „reală“, dar de asemenea nici nu putem spune că MAYA – care este însăși rădăcina acestei lumi – este ireală. Căci, dacă am afirma totuși că MAYA este o iluzie, că este ceva ireal, atunci de unde poate proveni SAMSARA, care reprezintă lumea finită și schimbătoare? De aici nu mai rămâne decât un pas să afirmăm că, dacă MAYA este ireală, atunci în mod obligatoriu SAMSARA este real! Pentru a rezolva această situație, tantra raportea că MAYA la o putere sau SHAKTI; astfel, conceptului vedantic de MAYA î se substitue, în tantrism, conceptul de MAYA-SHAKTI, adică manifestarea lui SHAKTI supremă, a lui PARASHAKTI.

parte din acest univers. Dar Experiența Ultimă, Experiența Divină și Supremă¹, este în mod necesar diferită, căci altfel n-ar mai putea exista o Experiență Deplină și Integratoare. Dumnezeu, care ar experimenta doar ca un simplu om, nu ar mai fi Dumnezeu, ci om².

De aceea, nu există nici măcar un experimentator, pentru care Lumea să reprezinte o „iluzie“: Divinul nu intră în discuție, deoarece Lumea a provenit din El și este parte integrantă din El; iar omul o privește ca realitatea în care își desfășoară activitățile și prin care el percepă.

S-ar putea spune, totuși, că Experiența Supremă este întreagă și neschimbătoare și, astfel, pe deplin Reală; și că, deși experiența limitată este și ea reală în felul ei, totuși ea constituie o experiență a schimbării în aspectele ei de bază, care sunt Spațiul și Timpul. De aceea, MAYA este considerată Puterea ce conține în Ea Însăși centrii finiti în Timp și Spațiu, iar AVIDYA este experiența în fapt a experimentatorului finit în Timp și Spațiu.

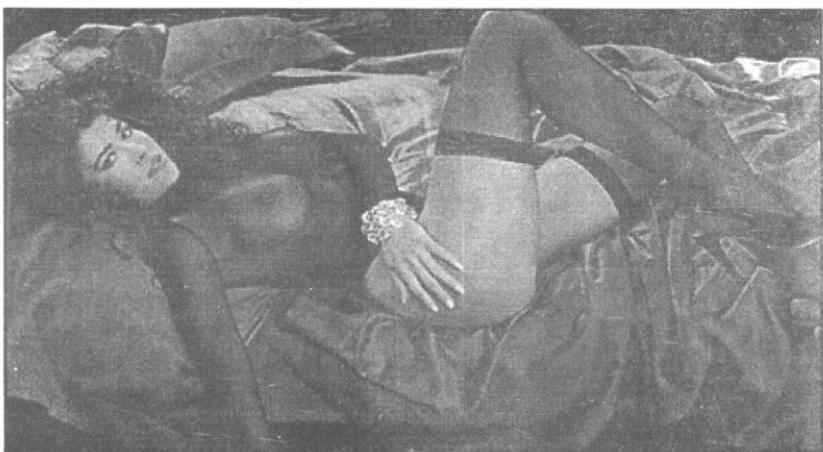
Ca o concluzie edificatoare, cităm următorul fragment³: „*Pentru metafizica tantrică, atât hindusă cât și budistă, Realitatea Absolută închide în sine toate dualitățile și polaritățile reunite, reintegrate într-o stare de absolută Unitate (ADVAYA). Creația și devenirea care decurge din ea reprezintă sfârșirea Unității primordiale și separarea celor două principii*

¹ PARAHANTA (sanscrită).

² Aceasta constituie un motiv în plus pentru a observa că Divinul experimentează ambele stări: cea a Experienței Infinite și Transcendente (starea plenară a îndunărezii) și cea a Experienței Finite și Imanente (cunoașterea ordinată, a omului în manifestare).

³ Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 182.

(SHIVA-SHAKTI etc.); experimentăm, prin urmare, o stare de dualitate (obiect-subiect etc.) și în aceasta constă suferința, iluzia, «sclavia»¹.

REZONANȚA – PRINCIPIU FUNDAMENTAL ÎN TANTRISM

Poate cel mai important principiu care se manifestă în Macrocosmosul infinit, principiu care este percepție și exprimare sub diferite forme în mai toate tradițiile spirituale, îl constituie REZONANȚA, în fapt o extindere atât ideologică cât și practică a binecunoscutului fenomen din fizică. În tantrism, esențială ni se pare modalitatea în care este gândită și apoi făcută să fie aplicată practic această lege universală a rezonanței, ce definește astfel la toate nivelurile SADHANA (practica spirituală) aspirantului la spiritualitate.

Legăturile care unesc și intercondiționează toate elementele Universului (lucrurile, ființele, procesele, fenomenele create) au la bază REZONANȚA. Datorită asemănării dintre ele, fenomenele, obiectele sau energiile subtile consonează, adică vibrează la unison, evocându-se reciproc și selectiv, prin acțiune la distanță, întocmai ca în

¹ Deci nu în aparență iluzorie și nereală a lumii, ci în „separarea“ dătătoare de suferință a „centrului finit și limitat“ de originea lui supremă și divină, atotcuprinzătoare.

cazul acordării pe aceeași frecvență de vibrație a două posturi de emisie-recepție.

Înțelegerea profundă, intimă, esențială a oricărui obiect sau proces¹ poate fi descrisă de asemenea ca un fenomen de rezonanță, în care ființa menține constant, prin evocare mentală sau percepție directă, respectivul obiect în câmpul conștiinței sale. Altfel spus, dacă o ființă trimite permanent energii mentale în direcția obiectului pe care intenționează să-l cunoască, obiect care este practic „traversat” în acest fel de gândurile respectivei ființe, aceste gânduri se întorc apoi la emițătorul² lor, încărcate cu energii și informații³.

În egală măsură se observă însă că și fenomenul sau obiectul evocat este transformat la rândul său de gândurile trimise spre el; de aici rezultă în mod firesc că un lucru sau fenomen suferă anumite modificări sub simpla influență a gândurilor umane. Astfel, în funcție de natura sau caracterul gândurilor pe care ființa umană le nutrește, ea poate schimba într-un fel sau altul desfășurarea procesului evocat sau natura obiectului gândit, având posibilitatea de a realiza o modelare activă, prin gândire, a oricărui lucru, ființă sau energie a Universului.

Pe de altă parte, gândurile purtătoare de informații, care se întorc la emițătorul lor, îl modifică și pe acesta, schimbându-i în mod corespunzător frecvența de vibrație, care va fi egală cu aceea a obiectului atenției sale.

Dacă procesul de unison prin acordare, caracteristic rezonanței, este suficient de mult menținut, atunci survine o veritabilă fuziune sau identificare⁴ între cei doi rezonatori⁵ care, dacă este perfectă, va uni într-un tot indisolubil și inefabil cunoșătorul, obiectul de cunoscut și procesul cunoașterii.

Astfel, nimic nu este univoc sau unidirectional, în orice interacțiuni dintre doi sau mai mulți rezonatori. Totul este reversibil, retroactiv, cu repercușiuni în ambele direcții. Același lucru este valabil și pentru orice număr de rezonatori acordați simultan.

¹ Cunoscut în YOGA sub numele de SAMYAMA.

² Cel care meditează asupra sau se gândește la obiectului respectiv.

³ Aceste informații, ce reprezintă de fapt o „cunoaștere”, sunt modulate, modificate și transformate de obiectul respectiv.

⁴ SAMYAMA.

⁵ Adică ființă care meditează și obiectul spre care ea își focalizează constant fluxul atenției.

⁶ Trăirea astfel obținută poartă numele în YOGA de SAMADHI.

Cunoașterea oricărui lucru sau ființă rezumându-se în ultimă instanță numai la asemenea procese de rezonanță – prin acordare reciprocă între conștiința cunoșătorului și ființa sau obiectul cunoașterii – rezultă în mod clar că, explorând și stăpânind toate frecvențele posibile de vibrație, adică toate stările de conștiință care pot fi atinse¹, omul poate ajunge să cunoască întregul Univers.

În felul acesta se poate înțelege într-o altă lumină, mai adecvată modului actual de gândire și înțelegere a omului contemporan, străvechiul aforism yoghin și tantric: „*Ceea ce este aici* [în microcosmosul ființei mele] *este pretutindeni* [în întregul Macrocosmos sau Univers]; *ceea ce nu se află aici* [în totalitatea ființei mele], *nu se află nicăieri* [în Univers]².

Cunoșcându-se astfel, cât mai plenar, atât în aspectele sale manifestate cât și în cele latente, ființa umană va putea cunoaște prin rezonanță, întregul Univers care o cuprinde, ceea ce îi va permite să cuprindă și ea la rândul ei Universul, esențializat la nivelul propriului ei microcosmos. De asemenea, prin identificarea esenței ultime (scânteia divină individuală sau ATMAN) cu esența Universului (Dumnezeu sau PARAMATMAN) se realizează în același timp și o transformare a întregului Univers, accelerându-se prin evoluția spirituală individuală, datorată proceselor complexe de corespondență la toate nivelele, evoluția întregului Univers.

Iată, în continuare, sintetic prezentate, unele trăsături specifice ale procesului de rezonanță:

HAFIENI
EDITH

¹ Aici sunt implicate și trezirea sau dinamizarea acelor stări sau capacitați ale conștiinței aflate încă în latență.

² Aceeași idee este exprimată sintetic și de marele înțelept din antichitate, Hermes Trismegistos, în ale sale „Table de smarald“ (TABULA SMARANDINA).

- rezonanța este un fenomen complex, caracterizat prin similitudine (între cele două elemente rezonante), selectivitate (acord precis) și mișcare armonizată (sau vibrație în fază) a acesteia;
- rezonanța poate fi puternică (până la identificarea totală a celor două elemente) sau slabă (simplă relație de analogie);
- rezonanța este percepță spațial ca simetrie, iar temporal ca simultaneitate și sincronicitate¹;
- rezonanța poate fi omogenă (între aceleași categorii de elemente: imagini, sunete, etc.) sau eterogenă (interacțiunea complexă a simțurilor; de exemplu, audiere colorată sau vizualizare sonoră, etc.);
- rezonanța poate fi naturală, spontană, inconștientă sau, dimpotrivă, provocată, căutată, menținută prin atenție conștientă;
- opusul rezonanței este disonanță².

Tantrismul afirmă că, toate lucrurile și ființele fiind create din aceeași Unică sursă sau izvor (Absolutul), ele au toate³ un fond esențial ultim identic, care este Sinea individual (ATMAN), identic de asemenea cu Sursa (PARAMATMAN sau Dumnezeu). Este evident atunci că, neputând exista nimic în afara creației Divinului, nu pot exista lucruri sau ființe care să nu aibă această scânteie a conștiinței divine universale sau, altfel spus, total incompatibile (disonante) cu celelalte. La baza întregii creații se află, deci, rezonanța.

În cazul ființei umane, principali rezonatori⁴ sunt cei șapte centri principali de forță (CHAKRA), care îi permit acesteia să vibreze la unison (să rezoneze sau să cunoască prin identificare) cu diferențele energiei și nivele de vibrație și conștiință ale Universului.

În contextul teoriei rezonanței, ADEVÂRUL ULTIM (sau PARAMASHIVA în tantrism) este o rezonanță total reversibilă (în care rezonatorii sunt într-o perfectă armonie de fază). Este o realitate interioară

¹ Vezi teoria sincronicității lui Jung.

² Disonanța reprezintă inhibiția, atenuarea sau chiar neutralizarea reciprocă și selectivă a două fenomene vibratorii (energii, ființe etc.) ale căror faze sunt opuse și ale căror manifestări sunt antagoniste și reciproc distructive. Disonanța are la bază diferența, deosebirea, incompatibilitatea dintre două obiecte sau fenomene.

³ Chiar și într-o lume alcătuță din antimaterie.

⁴ Rezonatorii sunt obiectele rezonanței, manifestându-se în mod cu totul analog unor aparate de emisie-recepție.

certă, indisutabilă, clară, durabilă, reproductibilă, bine constatată și neîncetat confirmată.

Fiecare rezonator (în cazul omului, fiecare CHAKRA) poate fi asimilat analogic cu un circuit oscilant. Un circuit oscilant poate fi excitat (adică pus în vibrație) de o energie (un alt circuit oscilant) având fie o frecvență riguros egală cu a lui (și în acest caz vibrațiile sale vor avea cea mai mare intensitate), fie o frecvență apropiată (când vibrațiile sale sunt mai puțin intense).

Eficiența diferitelor tehnici și procedee în tantrism reprezentă, aşadar, modalități precise de punere în rezonanță (a ființei umane) cu rezonatori spirituali din Univers, adică cu diferențele energiei divine, forțe cosmice, zeități, etc. Prin urmare, această eficiență este direct proporțională cu apropierea dintre frecvența proprie de vibrație a aspirantului și cea a respectivul focal sau câmp de forță din Macrocosmos cu care se doresă să se rezoneze. Astfel, se poate înțelege acum foarte bine de ce unii practicanți (și acest lucru este valabil pentru orice aspirant la spiritualitate, indiferent de calea spirituală aleasă) nu obțin decât rezultate nesemnificative, deși realizează chiar zilnic diferite procedee sau exerciții, însă mental ei nu au aproape deloc atenția focalizată asupra procesului de acordare telepatică cu fenomenul sau energia cosmică evocată. Din această cauză, înțelepciunea tantrică afirmă că: „[...] mai presus de cei care aplică [practicile de dinamizare complexă a conștiinței prin rezonanță] sunt cei care obțin rezultate“¹.

¹ TANTRA SARA.

UNELE CARACTERISTICI FUNDAMENTALE ALE REZONANȚEI

1. Principiul reversibilității – Dacă A și B sunt cei doi rezonatori, atunci rezonanța poate merge fie de la A la B fie de la B la A; este deci indiferent de unde începe și unde se sfârșește o rezonanță. În acest sens, două exemple de reversibilitate cu doi termeni sunt clasice: senzație-memorie și simboluri-idei;

2. Principiul dinamizării și inhibiției – Atenția reprezintă o dinamizare prin rezonanță, fiind un efect direct al acesteia, deoarece atenția semnifică focalizare, iar focalizarea implică o creștere foarte mare a amplitudinii de vibrație, grație apariției fenomenului de rezonanță. O senzație fără rezonator specific este mai slabă decât o senzație cu un astfel de rezonator (forța crește exponențial cu numărul rezonatorilor). De exemplu: un diapazon izolat în aer răsună mai slab decât unul așezat pe o cutie de rezonanță. O amintire, o idee, o sugestie, etc. sunt cu atât mai vii cu cât găsesc în mintea respectivului mai multe puncte comune sau de rezonanță. De asemenea, trebuie reținut că sugestiile opuse se exclud una pe alta, timp ce sugestiile asemănătoare se fortifică una pe alta;

3. Principiul non-identității – O idee sau o sugestie oarecare ce călătorește simultan în miile de direcții ale sferei-focar al cărui centru ea îl formează, nu rămâne totuși neschimbată numai în mijlocul sferei. Ea se regăsește (se manifestă) în diverse grade, în același timp, și în centrul sferei și la marginea acesteia, cât și în fiecare din punctele conținute în sferă respectivului spațiu mental considerat¹.

4. Principiul antagonismului – Dacă într-un sistem rezonant forța de atracție încetează, atunci forța de repulsie predomină; echilibrul rezonanței este astfel stricat, iar cei doi rezonatori se îndepărtează unul de altul (de exemplu: o relație de cuplu care se destramă).

5. Principiul instantaneității – Extraordinara viteză a rezonanței conduce către situații energetice paradoxale (existența unor câmpuri de rezonanță specifice, structurate într-un câmp fundamental unificat, dincolo de spațiu și de timp).

¹ Dar totuși nu identică și la fel de puternică precum cea din punctul central.

6. Principiul preciziei – Este exclusă orice presupunere a comparării rezonatorilor de la distanță prin anumiți purtători de informație (de exemplu electroni). Este exclusă orice comparare parțială, precizia rezonanței implicând comparația totală, detaliată, instantanee, în cimpul de rezonanță specific.

Ca un corolar al acestui principiu se prezintă principiul întâlnirii „personale“, prin care chiar rezonatorul evocator trebuie să se „întâlnească“ (adică să se acordeze precis) cu fiecare dintre rezonatorii evocați. La rezonanță perfectă nu există nici un fel de intermediari între A și B.

7. Principiul întâietății – Orice proces de rezonanță are la bază o cauză, niciodată întâmplarea. În cadrul unui proces de rezonanță desfășurat în timp și spațiu, rezonatorii sunt angajați conform ordinii logice sau frecvenței proprii de vibrație (după gradul de asemănare cu ideea de bază) și nu conform ordinii cronologice (de exemplu: diversele relații de iubire și apropiere între oameni).

8. Principiul simultaneității – Rezonatorul evocator „cheamă“ toți rezonatorii asemănători în același timp.

9. Principiul alegerii inversate – Chemarea evocatoare este generală, universală și anonimă, în timp ce răspunsul este strict localizat, individual și nominal. Nu rezonatorul evocator hotărăște cine să răspundă, ci rezonatorul evocat hotărăște când și cui să răspundă¹.

10. Principiul complexității – La fiecare proces cosmic participă toți rezonatorii (obiectele, ideile, etc.) prezenti în manifestare la toate nivelele ei (totul este legat și influențat de tot). În mentalul individual, la fiecare pulsărie a gândirii participă obligatoriu toate ideile și sugestiile conținute în minte (âtât în conștiință cât și în subconștiință).

11. Principiul ignoranței totale și acela al omniscienciei – Înainte de evocare, rezonatorul evocator (A) nu știe nimic despre (B) (rezonatorul evocat); după evocare și identificare prin rezonanță, (A) știe totul despre (B)².

12. Principiul ierarchiei – Există o ierarhie a frecvențelor de vibrație și, implicit, la nivelul mentalului individual, o ierarhie a conceptiilor, fiecare concepție fiind potrivită unui anumit nivel de conștiință. Pe măsură ce nivelul de conștiință (frecvența de vibrație

¹ Deci nu (A) presimte (B), ci (B) simte (A).

² De la (B) însuși.

individuală) se elevează, se elevează și concepțiile sau gradul individual de reflectare a Adevărului Ultim.

13. Principiul continuității – Atenția, odată dinamizată de o rezonanță, se menține singură, fără efort, atât timp cât acea rezonanță continuă; elementele rezonanței se intensifică atunci unul pe celălalt, prin energia captată prin rezonanță.

14. Principiul atracției – Elementele asemănătoare se atrag simultan și spontan, elementele deosebite se resping (disociază).

15. Principiul oglindirii – Mintea umană, ca sistem rezonant, este o oglindă care retransmite (mai mult sau mai puțin deformat, în funcție de gradul ei de „limpezime“, coerentă și elevare) informația primită.

Acestea reprezintă, deci, unele caracteristici de bază ce definesc rezonanța ca principiu universal. Tradiția tantrică își prezintă învățărurile mai mult sau mai puțin voalat, având la bază și promovând sub diferite forme, tocmai acest principiu, care este rezonanța. Tantrismul afirmă că, în fapt, rezonanța constituie baza cunoașterii și a gândirii, de unde se înțelege că, în ansamblul ei, cunoașterea este o rezonanță. Din cele prezentate, sintetic ne apare că rezonanța este un proces selectiv și reversibil, dinamic¹, care se manifestă la distanță (în timp și spațiu) și are loc în mod automat. Rezonanța este imaterială, energetică (invizibilă) și creează ceea ce numim un câmp rezonant.

În concluzie, nu există nici măcar un proces sau fenomen în creație care să nu se supună legilor individuale ale rezonanței.

¹ Adică rezonanța este produsă și totodată producătoare de mișcare.

NECESITATEA CONŞTIENTIZĂRII

Un principiu fundamental în tantra îl constituie acela al perfectei corespondențe dintre Macrocosmos (Creația în ansamblul ei) și microcosmosul assimilat ființei umane, inclusiv toate nivelele ei de manifestare. Universul infinit sau Macrocosmosul, prin și în care se manifestă toate forțele cosmice, se regăsește deci în structura fizică și subtilă a ființei umane, considerată – după cum am spus – un adevărat microcosmos. Așa după cum s-a mai prezentat, în virtutea acestui principiu: „*Tot ceea ce se află aici, în microcosmos, se află pretutindeni, în Macrocosmos. Tot ceea ce nu se află aici, în microcosmos, nu se află nicăieri altundeva*“ (VISHVASARA TANTRA). Iată, deci, motivul pentru care tantra afirmă că nu este neapărată nevoie să privim către cer pentru a-l găsi pe Dumnezeu, deoarece el există înainte de toate în interiorul nostru ca esență divină (ATMAN). Un alt text al înțelepciunii tantrice afirmă în acest sens: „*Acela care realizează adevărul corpului poate să înceapă să înțeleagă și să cunoască adevărul întregii manifestări*“ (RATNASARA TANTRA).

Astfel, obiectul diferitelor tehnici tantrice se concretizează în acela de a manifesta și exprima diverse forme de energie (SHAKTI) în plenitudinea lor strălucitoare, de a face ca ființa aspirantului să se topească, să se identifice cu Sursa Supremă prin crearea stării de rezonanță între centrii de forță (CHAKRA) din microcosmosul ființei individuale și centrii corespondenți din Macrocosmos (MAHACHAKRA). În legătură cu acest lucru, TANTRA SHAstra¹ (screrile tantrice) afirmă că stă în puterea omului de a săvârși tot ceea ce el dorește prin focalizarea și concentrarea voinței spre lucrul dorit.

Eșențial aici este însă faptul de a fi și a urmări să rămâi mereu conștient. În acest sens, învățătura tantrică ne spune că, conștientizarea intensă – prin trăire plenară – a legăturii care încătușează spiritul în lumea forțelor supuse dualității (SAMSARA) constituie exact procesul dinamic care poate să-l elibereze rapid pe adept din „sclavie“, căci transformarea nu se face prin conflict, ci prin conștientizare.

---

¹ Deseori numită, printr-o convenție deja stabilită, SHAKTA TANTRA. Acest lucru nu semnifică, însă, faptul că aceste texte exprimă doar cultul lui SHAKTI (vezi J. Woodroffe – „SHAKTI AND SHAKTA“).

Concentrarea intensă asupra stării interioare, lăuntrice, identificarea și pătrunderea în profunzimile ființei noastre va permite înțelegerea și transcenderea acestei stări, căci toate stările provin din noi însine, pe când ceea ce se află în exterior reprezintă doar acele situații care permit manifestarea diferitelor aspecte ce subzistă în ființa noastră. Astfel, folosirea în mod intelligent a forțelor și energiilor naturii va

conduce în cele din urmă la transcenderea ei.

A te cufunda adânc și a fuziona profund cu momentul și acțiunea realizată, a trăi din plin orice aspect din manifestare, a te identifica profund cu orice ființă sau fenomen (fiind stabilit într-o fermă conștientizare a lor), a fi extrem de concentrat și atent la fiecare clipă pe care o trăiești, înseamnă a considera viața ca o reală sărbătoare, o adevărată cununie în care tu ești – în fiecare act al zilei – fie „mirele“, fie „mireasa sa“, cel puternic sau cel slab, iubitul sau cel care iubește. Din aceste adevărate „căsătorii“ ale fiecarui moment, veritabile uniuni ale contrariilor, ale principiilor aparent antagonice în creație, apare însuși misterul reînnoorii continue a vieții, izvorul întregii manifestări, Sursa Supremă a Cunoașterii Transcendente și, în același timp, Imanente în Macrocosmos.

Această concepție se află într-un deplin acord cu faptul exprimat mai sus și anume că în tantrism lumea nu este concepută ca o iluzie, ci ca o magică realitate, fiind practic o extindere concretă a Scopului Ultim al sufletului în manifestare. Iată cum exprimă Serge Hutin această trăsătură definitorie a tantrismului¹: „*Tantrismul admite ca un fapt cu totul legitim (aceasta este chiar marca sa distinctivă) posibilitățile de cucerire a libertății prin a deveni un mare „magician“², capabil de a*

¹ „*SECRETELE TANTRISMULUI*“, pag. 166.

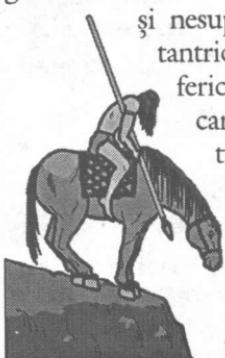
² „*Un magician al întregii creații, în accepțiunea ultimă de Creator al unei lumi infinite și magice. Această magie divină nu trebuie înțeleasă, însă, ca cea în care iluzioniști și prestigiatorii crează diverse iluzii spectatorilor, ci ca pe o artă creatoare ce dă naștere la efecte reale.*

dobândi toate puterile spirituale și chiar de a putea obține o victorie personală asupra tuturor limitelor (inclusiv asupra celei mai inexorabile: moartea fizică) ce înlănțuie existența curentă. Nu numai că ar fi cu totul posibil, în viziunea tantrismului, să se lucreze la autotransformarea în supraom învingător, însă atingerea eliberării finale ar fi realizabilă chiar prin contrariul aparent al drumului spiritual ce comportă represiuni ascetice“.

Numai în cele mai adânci și frenetice trăiri ale sufletului se află sublima forță creatoare și putere de pătrundere către cele mai sublime adevăruri, căci Adevărul Suprem nu poate fi învățat teoretic, ci numai trăit și experimentat în mod direct. Astfel, luând în considerare toate aceste elemente și caracteristici definitoare, tantra ne apare ca fiind o cale înalt spirituală, căci nu există spiritualitate superioară Adevărului.

Toate învățăturile nu reprezintă altceva decât substanța experienței altor oameni, a ideilor, perceptiilor și trăirilor lor fixate în gânduri permanentizate. Din acest punct de vedere, ele reprezintă deci tradiția ce a devenit în fapt o lege. Spre deosebire de impunerile și regulele unei astfel de tradiții, tantra caută mereu omul real, natural, liber

și nesupus nici unei dogme sau prejudecăți. Adevărul tantric va fi mereu mulțumit și fericit în el însuși și această felicitate divină va emana continuu din el spre ceilalți. Cel care aspiră la dobândirea Cunoașterii Ultime în virtutea învățăturilor din sistemul tantric este un om cu adevărat viu și prezent oricând și oriunde, în sensul că el conștiționează din ce în ce mai profund adevărata realitate pe care o reprezintă, apropiindu-se din ce în ce mai mult de natura sa divină; pentru că viața este Dumnezeu și nu există un alt Dumnezeu decât viața.

CALEA MÂINII DREPTE ȘI CALEA MÂINII STÂNGI ÎN TANTRISM

Deși filozofia sau doctrina spirituală în tantra este egal împărtășită de toate școlile și secțiunile ei, totuși modurile în care acest ideal spiritual este adus la îndeplinire diferă prin procedeele și tehnicele specifice fiecărei căi în parte. Putem astfel distinge, aparte de cultul de adorare, filozofie sau credințe, două căi fundamentale în tantrism, care se deosebesc prin specificul atitudinii pe care o adoptă față de practică; una din aceste atitudini este cea ascetică, în care aspirantul are la dispoziție toate tehnicele în afara celor conexe cu sexualitatea. Nu este vorba atât de o neînțelegere a aspectului în sine, cât de o alegere liberă, pe măsura temperamentului și a înclinațiilor lăuntrice ale aspirantului. Această cale este numită Calea Mâinii Drepte. Adeptului pe „calea mâinii drepte“ i se pune la dispoziție o serie vastă de practici care includ exerciții fizice profund binefăcătoare pentru sănătate, metode respiratorii care fac să se miște la voință fluxurile energiei vitale, procese de purificare ce armonizează aspectele emoționale ale ființei, tehnici mentale care disciplinează și focalizează mintea, practici meditative care implică diagrame geometrice (YANTRA) și sunete subtile (MANTRA) care rafinează conștiința și o fac aptă să reveleze spiritul.

În practica tantrică, potențialul creator (energia sexuală transmutată), atunci când este valorificat cu succes prin sublimare, devine o forță extrem de importantă care poate conduce rapid către o transformare extraordinară a ființei umane. Toate acestea pot fi realizate de către un individ care, rămânând abstințent, practică singur; însă ele pot fi trăite, în egală măsură și într-un cuplu plin de tandrețe și iubitor în care se urmărește permanent continența sexuală și sublimarea superioară a energiilor rezultate, precum în cealaltă cale tantrică. Această a doua cale tantrică urmărește realizarea Unității Primordiale prin unirea

principiilor de bază în manifesterare: cel masculin și cel feminin, întruchipate în ființele bărbatului și femeii. Această cale poartă numele de Calea Mâinii Stângi (VAMACHARA), iar ritualul sexual la care ea face apel – numit PANCHATATTVA – precum și alte trăsături caracteristice vor fi discutate în ultimul capitol al acestei cărți. Astfel, în timp ce multe tradiții și religii afirmă că țelul ultim și atingerea îndumnezeirii nu se pot dobândi decât printr-o atitudine ascetică, de renunțare la această lume pentru a avea acces la cea transcendentă, tantrismul expune în mod clar propria lui doctrină, a implicării în chiar plăcerile și senzualitățile acestei lumi fenomenele pentru ca, sublimându-le în focul cunoașterii adevărate și transfigurându-le prin raport la Existența Unică și Supremă, individul să să bucure de o realizare armonioasă și plenară, nu fragmentată, la nivelul întregii lui ființe.

Calea Mâinii Stângi, deloc inferioară Căii Mâinii Drepte (ascetice), demonstrează veridicitatea acestei doctrine prin însăși tradiția (de altfel foarte secretă) a marilor maeștri tantrici și a consoartelor lor, care exprimă la nivel simbolic și la scară microscopică, sublimul mister androginal aflat la Originea Timpului și a Spațiului.

Abordarea intimă, afectuoasă, a acestor aspecte în cuplu presupune o rafinată și sensibilă explorare și valorizare a relației dintre bărbat și femeie, iubire reciprocă, respect pentru celălalt, transfigurarea fiecărui de către celălalt în ființă ideală divină, transmutarea potențialului sexual și sublimarea energiei rezultate în sferele cele mai elevate ale ființei, pentru a atinge împreună – sau fiecare la un anumit moment – starea de extaz divin (SAMADHI). Aplicarea corectă a acestor precepte izvorâte din înțelepciunea milenară a Orientului conduce gradat la o elevare și o amplificare a trăirilor în cazul uniunii sexuale conscent controlate, de la un proces guvernat de instințe ajungându-se la

o veritabilă experiență spirituală în care cuplul resimte la unison ferirea oceanică și infinit nuanțată a Realității Ultime. Această stare extraordinară este definită adeseori în textele fundamentale YOGA sub numele de ANANDA, beatitudine cosmică sau extaz. Dincolo de aberațiile pe care le susțin cei ignoranți și răuvoitori, Calea Măinii Stângi în tantra reprezintă o viață trăită plenar și superior. Revelator pentru autenticitatea și profundul simbolism al VAMACHARA-ei este și următorul citat¹: „[...] Acest proces de transmutare a unei activități psihofiziologice în sacrament este caracteristic întregii spiritualități arhaice. „Decadența“ începe odată cu dispariția semnificației simbolice a activităților carnale; aceasta este calea care duce la abandonarea „vechilor obiceiuri“. Dar simbolismul unirii contrariilor continuă să joace un rol de seamă în gândirea brahmanică. De faptul că „împreunarea sexuală“ era resimțită ca o „unire a contrariilor“ stă mărturie și înlocuirea de către unele texte a expresiei MAITHUNA cu termenul SAMHITA, „unire“: el este folosit pentru a desemna gruparea binară a silabelor, metrilor, melodior etc., dar și pentru a exprima unirea cu zeii și cu BRAHMAN [...]. Or, unirea contrariilor constituie constanta metafizică a tuturor ritualurilor și meditațiilor tantrice.“.

Cele două căi fundamentale în tantrism pot fi aplicate trinității hinduse (TRIMURTI) sau altfel spus, triplului aspect al Principiului Unic și Suprem, personificat în cele trei divinități: BRAHMA, VISHNU și SHIVA. Semnificațiile Căii Măinii Drepte și a Căii Măinii Stângi sunt clare în acest caz. Primul termen al trinității este BRAHMA, Zeul Creator; al doilea este VISHNU, Zeul care „conservă“ și menține creația, ordinea și armonia cosmică; iar cel de-al treilea este SHIVA, Zeul care distrugе (prin acțiunea transcendenței sale asupra a orice se prezintă ca finit și trecător).

Astfel, Calea Măinii Drepte se află sub semnul primilor doi zei, mai bine zis reprezentă prin excelенță primele două aspecte ale Divinității, care au fost menționate; iar Calea Măinii Stângi se află sub semnul celei de a treia divinități, SHIVA. De fapt, o apreciere justă a situației ne conduce la concluzia că această Cale a Măinii Stângi (VAMACHARA) a luat ființă și s-a dezvoltat în principal datorită confluenței dintre tantrism (în special ca formă de adorare a femininului (SHAKTI) în creație) și shivaism (avându-l ca ax director pe SHIVA).

---

¹ Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 221.

În spiritul acelorași corelații, metafizic vorbind, aspectul creator și producător al procesului cosmic este legat de specificul Căii Mâinii Drepte; el se leagă de culoarea albă și de cele două zeițe Uma și Gauri, care reprezintă „lumina divină“ și „manifestarea“. Cel de-al doilea aspect, al reîntoarcerii spre sursă, este legat de Calea Mâinii Stângi, de culoarea neagră și de cele două zeițe teribile și distrugătoare ale ignoranței: DURGA și KALI¹.

Aspirantul are, deci, la dispoziția sa două căi esențiale, fiecare din tre ele fiind la fel de viabile în ceea ce privește scopul ultim care trebuie atins. Nu vom intra aici în amănunte privind analiza sau studiul comparativ dintre cele două metode, dar vom atrage atenția asupra acelei categorii care pretinde adoptarea unei poziții neutre; chiar dacă se urmează în special practicile Căii Mâinii Drepte, dar se menține și o activitate sexuală, atunci aceasta trebuie neapărat să țină seama de principiile VAMACHARA-ei. Nerespectarea acestor principii în cazul sexualității plasează individul pe o poziție extrem de periculoasă, aşa după cum remarcă și Vasile Lovinescu: „Între solicitarea cerului și vertigiul abisului, linia orizontală este lipsită de orice consistență. Nu este altă alternativă decât să ne prăbuşim spre Infern sau să năzūim spre Înălțimi. Din cauza poziției lui centrale în Univers, omul este câmpul de bătălie a celor două extremități ale Manifestării. Lipsa noastră de adevare cu Unitatea ne face în aceeași măsură complici cu Alteritatea, altfel spus cu acea forță pe care religiile o desemnează cu numele de Satan.“

---

¹ Unul din textele înțelepciunii tantrice, MAHAKALA-TANTRA, afirmă că atât timp cât Calea Mâinii Stângi și Calea Mâinii Drepte se află în echilibru, omul se va confrunta cu legăturile SAMSARA-ice, deci va fi supus dualității și suferinței. Însă atunci când Calea Mâinii Stângi „acoperă“ Calea Mâinii Drepte, individul dobândește eliberarea finală.

RELATIA DINTRE SPIRIT SI MATERIE IN VIZIUNEA TANTRICA

În multe dintre practicile sau filozofile spirituale, problema dramatică a relației dintre spirit și materie a dat naștere la numeroase controverse, ajungându-se în multiple cazuri la negarea sau neglijarea materiei în favoarea spiritului. De aici au derivat multe dogme care au dat naștere la prejudecăți și refușări penibile în ființa umană.

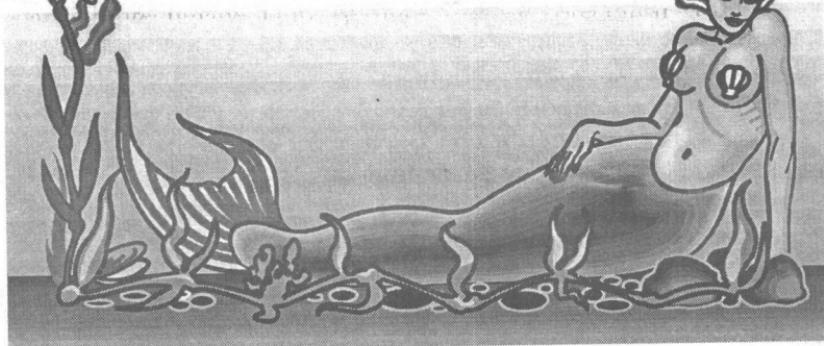
Atitudinea tantrică în ceea ce privește această fuziune delicată dintre spirit și materie este de acceptare, de înțelegere și de integrare a spiritului și materiei într-un tot armonios. Această atitudine derivă în special din aspectul dual al Conștiinței Absolute, transcendent și immanent, ce dă naștere la viziunea tantrică a creației ca realitate obiectivă și nu ca iluzie. Astfel, tantra recunoaște că trupul are în sine modelul propriei sale perfeționi, iar atingerea acestei perfeționi se realizează prin rafinarea energiilor multiple ce-l străbat și în special a energiei sexuale, în forme din ce în ce mai subtile, creând astfel gradat Corpul Spiritual.

O asemenea atitudine de respect pentru corp nu este însă răspândită în cultura occidentală și, ca atare, nici înțeleasă corespunzător. Pentru marea majoritate a oamenilor, trupul este un fel de mașină ce poate fi condusă după bunul lor plac. Datorită acestui fapt, ei își constrâng corpul, îl supun diverselor transformări artificiale pentru a se încadra în „moda zilei“, în stereotipurile impuse de o societate mercantilă și superficială, neglijând naturalețea și frumusețea interioară. De pildă, ei muncesc din greu pentru a dobândi trăsăturile și modul de comportament al vreunei celebrăți. Rezultatele, însă, de cele mai multe ori sunt dezastruoase și nereușita conduce la complexe. Acești oameni sfârșesc prin a apărea ca niște mici marionete manevrate de irezistibila și atât de răspândita putere a imitației.

Corpul, ca și tot ceea ce-l înconjoară, reprezintă „materie“ vibrând la diferite frecvențe. Însă această materie are ca substrat și origine Forța Cosmică Creatoare, Însăși Puterea Divinului sau SHAKTI. Nu vom reveni asupra modului în care această formidabilă Energie Infinită creează și produce „iluzia universală“ (perceptibilă în special prin existența Timpului și a Spațiului), deoarece acest aspect a fost tratat deja în unul din subcapitolele anterioare. Vom spune doar că cel

care rămâne complet detașat și neafectat de această iluzie este Sinele individual (ATMAN) sau spiritul esență din ființa umană. El „peregrinează“ prin manifestarea adusă la obiectivare de SHAKTI, dar pentru aceasta este nevoie să fie într-un anumit fel „îmbrăcat“, necesitate evidentă pentru o natură unică și imuabilă, aflată încă în planul dualității. Acest veșmânt al Spiritului (sau scânteii din Conștiința Infinită a lui SHIVA) este pus la dispoziție de către SHAKTI sub forma Minții și a Materiei. Practic, putem spune că Mintea și Materia reprezintă Corpurile Spiritului, primul fiind de natură subtilă, iar cel de-al doilea de natură grosieră. Amândouă aceste corpuri însă au o origine comună și anume: Puterea Supremă (SHAKTI); de asemenea, atât Mintea, cât și Materia reprezintă un mod real de manifestare a lui SHAKTI. Din acest motiv, nici unul din cele două corpuri nu-l poate produce pe celălalt, ci ambele iau naștere și există ca moduri de a fi ale aceleiași Cauze Originare (SHAKTI). Totuși, acest aspect nu-l exclude și pe cel al interacțiunii mutuale dintre cele două „corpuri“ (Mintea și Materia), iar știința modernă a descoperit și acceptat acest aspect foarte important, deoarece o bună și armonioasă conlucrare dintre materie și corp poate și

trebuie să-l conducă pe aspirant în mod accelerat spre ținta supremă. Problema societății actuale intervine tocmai în acest punct, al totalei discrepanțe între modul de gândire al omului contemporan și o realitate mai obiectivă, care este corpul său (atât din punctul de vedere al unei corecte funcționalități interne, cât și al acțiunilor sale exterioare).

Ştiinţa contemporană a descoperit că materia înseamnă, în fapt, energie. Această energie, precum și infinitele forme sub care ea se obiectivează sau apare, reprezintă Puterea Sinelui (SHAKTI) de a se înfăţişa ca obiect al unui centru limitat de cunoaştere. Mintea, la rândul ei, reprezintă – într-un anumit fel spus – aspectul de „conştienţă“ a Sinelui, limitat de însăşi Puterea Lui la starea unui astfel de centru finit din Creaţie (de exemplu, omul). Printron-o astfel de contracţie, în loc de „atotcunoscător“ – calitate esenţială (omniştiinţă) atribuită Sinelui ca fiind de natura lui SHIVA sau a Principiului Suprem și Absolut în vizuirea tantrică – omul se confruntă cu un „puțin cunoscător“ și în loc de atotputernic (omnipotent), el este doar un „mic și biet făptuitor“. Astfel se prezintă limitarea la nivel de creaţie prin intermediul Mintii și al Materiei. Privite în ansamblu, însă, Mintea constituie aspectul subiectiv, iar Materia aspectul obiectiv al Unicei și Infinitei Conştienţe Divine.

Atât Mintea, cât și Materia există în fiecare particulă a universului, deși nedispuse identic sau în echilibru în acestea. Nu există nici un colț și nici o parte (oricât de mică ar fi ea) din acest Macrocosmos care să conțină ceva potențial și care să nu se găsească oriunde în altă parte a sa. Conştienţa Pură și Imuabilă (SHIVA) este implicată în cele mai dense forme ale materiei groziera (fie ea organică sau anorganică); limitată extraordinar de mult la acest nivel, ea nu este totuși deloc „inertă“ ci dimpotrivă, străbătută de o viață și continuă mișcare sau pulsăție divină (SPANDA). Această conştiență apare deci ca fiind imanentă în Minte și Materie. De pildă, materia anorganică (rocile, de exemplu) reprezintă Conştienţa Supremă supusă complet Puterii Ignoranței (AVIDYA). Materia se află pretutindeni sub toate formele și densitățile pe care și le-a asumat, dar și Mintea se află acolo deși, datorită imixtiunii ei în Materie, este încă într-un stadiu incipient de dezvoltare. Se spune, de aceea, că Dumnezeu este cel care doarme chiar și într-o piatră de pe drum. Viața este conținută, deci, în mod potențial, în Ființa Supremă (Dumnezeu; SHIVA; BRAHMAN) și, prin urmare, în materia anorganică, materie pe care unii o consideră „fără viață și simțire“. Începând de la această stare adânc implicată în procesul „contracției“ Conştienței Absolute, SHAKTI începe să evolueze spre forme organizate de materie, din ce în ce mai înalte. Modul de manifestare al acestei Puteri Supreme este cel al unui proces evolutiv, având asemănarea cu

o uriașă Inimă Universală, a întregului Macrocosmos, care pulsează înainte și înapoi într-o cosmică sistolă și diastolă.

Acest proces evolutiv în spatele căruia acționează SHAKTI apare sub forme ce definesc o transformare a Conștiinței de la materia aparent inconștientă a rocilor (regnul mineral) către cea ușor conștientă a lumii plantelor (regnul vegetal), apoi către o conștiință sporită a lumii animale, până la conștiința mult mai înaltă a omului care, în plenitudinea evoluției lui individuale, se eliberează de Minte și Materie, devenind astfel una cu Însăși Suprema Conștiință. Nu există nici o lacună și nici o lipsă în acest proces grandios al Creației¹. Pentru un tantric, diferența între o plantă și un animal, sau între cel de-al doilea și un om este mai curând o diferență de grad de apreciere, decât una de fond. Pretutindeni există o Conștiință unică ce dă naștere unei Minți Cosmice (de la care se desprind și în care sunt incluse mințile individualizate) și unei Materii universale care se organizează pe mai multe trepte de evoluție. Evoluția semnifică, deci, pierderea și îndepărțarea legăturilor în care s-a adâncit Conștiința (în adevărata ei natură neschimbătoare), această pierdere a legăturilor fiind cu atât mai pronunțată, cu cât procesul evolutiv avansează.

La capătul acestor străduințe se ajunge la acea stare despre care textele vorbesc ca fiind „atât de dificil de obținut“, căci ea reprezintă rodul a multor și mari eforturi. De aceea, astfel de scrieri avertizează ființa umană să nu negligeze anumite trepte și stadii care nu reprezintă altceva decât tot atâția pași necesari atingerii Experienței Depline.

---

¹ Vezi subcapitolul în care sunt descrise TATTVA-ele sau „emanăriile“ succesive ale Supremului.

CORPUL UMAN – TEMPLUL SPIRITULUI

Învățatura și practica tantrică acordă o mare importanță corpului și aceasta derivă din două motive esențiale:

- 1) datorită nivelului actual al conștiinței omenirii, sunt foarte puțini cei care pot sesiza realitățile subtile dincolo de dimensiunile planului fizic.
- 2) în viziunea tantrică, acest corp îl reprezintă chiar pe Divinul SHIVA și trebuie adorat și respectat întocmai.

Dacă analizăm primul motiv putem constata că, în acceptiunea civilizației moderne, „Eu sunt“ înseamnă, de fapt, „Eu sunt corpul“ și, având în vedere acest grad minim de înțelegere, omul contemporan se situează doar la nivelul lumii fizice, tranzitorii, efemere. Trăirea și experiența lui se limitează la ceea ce este material și muritor.

Majoritatea școlilor și curentelor metafizice și teologice își încep expunerile lor cu sufletul și cu blamarea fizicului. Așa după cum afirma Rajneesh: „*Ei divinizează omul și-l condiționează să-și vadă corpul ca dușman. Corpul este astfel „secționat“ în zona de mijloc: deasupra centurii și zona „bestială“, sub centură. Este necrezut de stupid, dar Bisericile au făcut din om o făptură divizată, care se simte rău în pielea sa.*“

Tantra, însă, debutează întotdeauna cu ceea ce este imediat, la îndemâna oricui în cazul discutat, chiar cu corpul omului. Ea acceptă totul, aproba totul¹ și mai ales transformă (sublimează) totul, chiar și sexualitatea. De mii de ani, ea este singura și unica tradiție spirituală ce are această amploare². Tantra oferă mereu soluții și pornește pe calea spirituală propusă întotdeauna din punctul în care se găsește înțelegerea umană ajunsă la un nivel sau altul de percepere. În cazul societății de astăzi, corpul uman este conceput ca fiind unica realitate existentă, iar sexualitatea (din păcate, una pervertită și complet neînțe-

¹ Așa după cum s-a mai menționat, nu trebuie să se înțeleagă de aici că sunt aprobată interpretările abuzive sau practicile care judecă în mod greșit anumite concepte. Trebuie să se cunoască faptul că în această creație infinită „totul este posibil, dar nu totul este permis“. Justa rațiune, bunul simț și o vie discriminare sunt tot atâtca atribute esențiale care-l pot face pe tantricul ce aspiră la eliberare să se mențină pe calea îngustă „precum o lămă de cuțit“ a sistemului tantra.

² O abordare profund spirituală și inițiatică a sexualității mai poate fi întâlnită și în taoism, precum și în anumite forme ale sufismului islamic, însă influențele lor au fost mai mult regionale.

leasă) – unica placere. Într-o astfel de situație, tantra opune viziunii opace a omului contemporan perspectiva sacră, pură și divină a corpului ca sălaș divin, adevărată trambulină către invizibil. Corpul uman se înfățișează, aşadar, celui interesat în a-i descoperi misterele, ca un vehicul deosebit de complex, prin a căruia explorare sistematică omul își poate descoperi secretele și poate învăța să-și transforme energiile, energia sexuală fiind de departe cea mai mare forță a ființei moderne.

Abordarea corpului din acest punct de vedere determină o lărgire gradată a câmpului de conștiință și, ca atare, grația divină poate surveni în mod natural, determinând sentimente plenare de bunăstare, vitalitate și autoapreciere firească. Astfel de trăiri și simțăminte provin din interior și nu sunt absolut deloc dependente de vreo orientare socială. Pentru un tantric veritabil, trupul este un adevărat prieten, pe care îl acceptă, îl îngrijește și îl iubește dincolo de vîrstă, formă sau culoare.

Frumusețea vine din spirit pentru că el este cel care „îmbracă” cu adevărat trupul și nu hainele, iar realizarea acestui fapt determină acea fericire extraordinară, continuă și lipsită de un obiect anume. În acest sens, HEVAJRA TANTRA afirmă: „*Fără corp, cum ar putea exista fericirea? Nici măcar nu se poate vorbi de așa ceva. Lumea este în întregime pătrunsă de fericirea care ea însăși este pătrunsă de lume. Așa cum parfumul se află în floare și n-ar putea exista fără ea, tot astfel, fără formă (corporală), fericirea n-ar putea fi percepută*“.

În ceea ce privește cel de-al doilea motiv sau punct menționat la început, nu puține sunt religiile care susțin că trupul este Templul Spiritului, dar nu-l tratează ca atare. În această privință, tantra face excepție. În KULARNAVA TANTRA se spune: „*Corpul în sine este Templul; iar JIVA¹ este SADASHIVA²*“. Astfel, concepția tantrică ne înfățișează trupul ca locașul unei unice divinități, al Sinelui Nemuritor (ATMAN).

¹ Înțelesul cuvântului JIVA (etimologic, el provine de la rădăcina „jiv” = a trăi, viu) este acela de ființă vie, încarnată, deci muritoare. Se referă, aici, la om.

² SADASHIVA reprezintă unul din aspectele foarte înalte ale Absolutului (PARAMA SHIVA). Prin identitatea menționată în KULARNAVA TANTRA se arată explicit faptul că nu doar spiritul este de origine divină, ci că omul în ansamblul său (trup, suflet, spirit) este chiar SHIVA.

Acest corp trebuie deci respectat, purificat, menținut cât mai curat și sănătos (atât în exterior cât și în interior) pentru că el este cel care susține această divinitate în manifestare. Trupul constituie un ansamblu uluitor de complex, intelligent și sensibil, deoarece reprezintă cea mai înaltă evoluție a formelor vieții.

Din perspectiva tantrică, corpul este vehiculul prin care conștiința se transformă, dilatăndu-se din ce în ce mai mult; este, metaforic vorbind, ATHANORUL¹ în care energia grosieră de la nivelul planului fizic se rafinează și se transformă printr-un proces alchimic complex în aurul pur al extazului divin. Pentru înțeleptii clarvăzători tantrici, descoperind inefabilele comori ale corpului, omul ajunge să înțeleagă că „cine realizează adevarul corpului realizează Adevarul întregului Macrocosmos“ (RATNASARA TANTRA). Nu trebuie să vizitezi, aşadar, zeci și sute de temple exterioare ca să-l găseşti pe Dumnezeu, pentru că această căutare poate fi superfluă și uneori fără valoare. Propriul trup este destinat, pentru cei care pot să înțeleagă și să simtă lăuntric acest lucru, tocmai acestui scop. Omul îl poate căuta pe Dumnezeu chiar în acest corp, poate să-l adore și să-l descopere în profunzimea inimii sale, acesta fiind de altfel adevaratul pelerinaj și rugăciunea eternă din interiorul Templului său, veritabil „sanctum sanctorum“, unde sălășluiște Divinul în forma lui JIVATMAN (ATMAN)².

„Nu există împlinire fără corp. Obținând sănătatea perfectă a corpului, te angajezi pe calea merituoasă“, afirmă o altă sutra din KULARNAVA TANTRA. În această lume materială, corpul fizic este primul mijloc, adevarata bază a vieții și a progresului. Toată forța vitală, toată puterea

¹ Cuptorul în care alchimiștii realizează „Marea Opera“ sau „Piatra Filozofală“, transmutând totodată metalele inferioare (precum plumbul) în cele nobile și scumpe (precum aurul).

² Manifestându-se sub forma unui Sine Încarnat.

gândului, toate facultățile emotionale sunt departe de a se realiza pe sine în afara instrumentului fizic, corpul. El trebuie privit ca un dar de la Dumnezeu, prețuit și construit ca instrument eficace pentru realizarea celor mai înalte idealuri ale vieții. Trupul este o moștenire valoroasă cu care omul își începe cariera și este de datoria lui să-l folosească pentru progresul pe Calea Adevărului, pentru a grăbi atingerea telului suprem al existenței – realizarea Conștiinței Divine, în care corpul își are și el meritul său.

Abordând această viziune asupra vieții, spiritului și materiei, tantrismul apare ca o ramură care, departe de a respinge sau micșora speranțele de realizare spirituală, își fundamentează practica pe unele metode și mijloace inedite, uneori chiar controversate și contradictorii și redă oamenilor posesia deplină și întreagă a tuturor secretelor pierdute, ducând la verificarea indubitabilă a faptului că: „*În timp ce unul cade la pământ, altul poate, fără îndoială, să se ridice extrem de sus chiar cu ajutorul pământului*”¹.

FIZIOLOGIA SUBTILĂ

Tantrismul consideră că o sănătate perfectă a ființei umane și, de aici, prelungirea vieții în corpul fizic oricât de mult se dorește nu se poate obține decât prin dobândirea unui „corp divin” sau aşa-numitul „corp de diamant”. Tantra a fundamentat și apoi a dezvoltat în detaliu un sistem care permite purificarea și cultura perfectă a corpului fizic uman, sistem cunoscut sub numele de KUNDALINI YOGA. Acest sistem prezintă multiple conotații cu HATHA YOGA hindusă și corespunde, în ceea ce privește tantrismul budist, lui VAJRARUPA-GUHYA sau „misterul corpului de diamant”.

Motivul pentru care tantra privește cu un mare interes corpul fizic este fundamentat în special pe două puncte de vedere apropiate ca tel final:

1) pe de o parte, importanța acordată experienței totale a vieții, ceea ce include fiecare aspect și plan vibratoriu din creație (inclusiv planul fizic)²;

---

¹ TANTRA SARA.

² Este depășit, astfel, ascetismul *upanishadic* și post-*upanishadic*, precum și celelalte concepții de neglijare sau chiar mortificare a corpului, prezente în alte tradiții.

2) pe de altă parte, obținerea unei vieți foarte lungi în care corpul să se afle într-o stare perfectă, motivul fiind acela de a putea susține meditații foarte îndelungate care să conducă la eliberarea finală chiar în această viață¹.

Această concepție se sprijină în mod firesc pe fiziologia subtilă care arată analogia dintre Macrocosmos și microcosmosul ființei umane despre care am vorbit anterior. Conform acestei analogii, în corpul uman sunt prezente și acționează în consecință toate puterile, energiile și fenomenele existente în Creație. Tantra exprimă aceasta prin deja cunoscuta afirmație: „*Ceea ce există aici se află și acolo; ceea ce nu se află aici, nu se află nicăieri*“.

Această idee o putem regăsi în multiple alte texte de mare notorietate². Totuși, trebuie avut în vedere faptul că această corespondență perfectă nu se referă numai la corpul fizic, ci la ansamblul total (fizic și subtil) care formează structura completă a ființei umane. Ea cuprinde corpul material (fizic), corpul subtil și corpul cauzal, care nu constituie prin ele însese entități separate, ci reprezintă trei dimensiuni (la nivel de vibrație) diferite ale uneia și același entități, în ansamblul ei, care este omul.

Deoarece corespund unor nivele diferite de vibrație, aceste corpuri se adresează, firesc, unor stări și percepții diferite de conștiință. Astfel, corpul fizic (material) corespunde percepției ordinare a omului obișnuit, aflat în stare de veghe (JAGRAT). Corpul subtil este percepție de același om obișnuit atunci când el doarme și visează (SVAPNA); în sfârșit, corpul cauzal este superior celui subtil, fiind percepție de om în ceea ce numim somnul profund fără vise (SUSHUPITA). Ne putem referi aici și la un al „patrulea corp“, numit CATARUTHA³, care în fapt reprezintă mai mult o stare de conștiință foarte înaltă (TURYA), assimilată Cunoașterii și Existenței Absolute, nefiind deci un „corp“ în sine. Atunci când atinge o astfel de stare, ființa umană este eliberată chiar și

¹ Cf. GHERANDA-SAMHITA (I, 8).

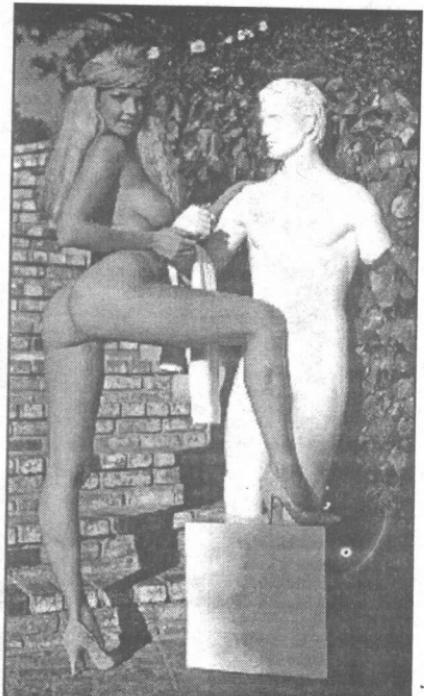
² NIRVANA-TANTRA afirmă: „Într-adevăr, tot acest corp reprezintă întregul univers (BRAHMANDA)“ (cf. John Woodroffe – SHAKTI AND SHAKTA, pag. 277). Sau: „*Ceea ce se află aici, se află de asemenea și acolo; ceea ce există acolo, există de asemenea și aici. Cel care crede că lucrurile stau altfel se va confrunta mereu cu vesnicul ciclu al nașterilor și morților succesive*“ (Cf. KATHA UPANISHAD (II, IV, 10). De asemenea: „Asculță, o, Zeiță! [textul se referă la învățăturile transmise de SHIVA consoartei sale, SHAKTI]: Înțelepciunea divină se află cuprinsă chiar în acest corp; atunci când misterele lui vor fi cunoscute cu adevărat și în mod plenar, se va obține Cunoașterea Absolută.“ (SHIVAGAMA PRANAVIDYA, pag. 14).

³ Etimologic, CHATUR = patru (sanskrită).

de finele și voalatele condiționări cu care ea se mai confruntă încă în planul cauzal; TURIYA semnifică, aşadar, atingerea necondiționatului, a eliberării finale. Celelalte trei forme anterioare de conștiință (corpul material, subtil și cauzal) „închid“ și „ascund“ într-un anume fel misterul transcendenței și cunoașterii totale manifestate prin cea de-a patra stare (TURIYA).

Astfel, scopul practicii lui KUNDALINI YOGA (strâns legată de practica HATHA YOGA) apare clar acum, deoarece el vizează tocmai înlăturarea acestor bariere și piedici, pentru a deschide ființa umană față de aspectele spirituale cele mai înalte care o definesc intrinsec. Acest lucru comportă o dilatare, o adeverată cosmizare a conștiinței, dezvoltarea ei în supraconștiință ce transcende toate formele și numele dualității anterioare. Este bine să amintim aici unele absurdități și interpretări penibile venite din partea unor așa-numiți „cunoscători“, în legătură cu practica YOGA și cea tantrică, interpretări ce dovedesc lipsa chiar a unei minime cunoașteri a principiilor și metodelor acestor sisteme. Este cu atât mai regretabil cu cât astfel de afirmații provin de la niște minti antrenate intelectual (jurnaliști, medici, psihanalisti, etc.); astfel de persoane afirmă faptul că YOGA (și, implicit, tantra) nu face altceva decât să conducă la anumite forme de hipnoză și transă având caracteristici mediumice, aflate la un nivel sub cel al conștiinței normale, de veghe, și nu deasupra ei. Ignoranța merge până acolo încât să se afirme că aceste practici sunt de natură să conducă la nebunie, schizofrenie și pierderea controlului, ceea ce este – evident – în deplin contrast cu adevărul. Starea de supraconștiință, de cunoaștere infinită, starea de extaz divin nu poate fi cunoscută nici prin analiză matematică, rece, riguroasă, rațională sau logică; nici prin operație chirurgicală sau prin intermediul unui instrument perfecționat; ea nu se pretează speculațiilor și nici dis-

cursivitateii, pentru că le transcend total pe toate acestea. Când se experimentează starea de TURIYA, toate modificările mentale sunt abolite, neutralizate. Este starea aflată dincolo de gând; cum ar putea fi ea, deci, judecată sau analizată prin intermediul gândului? Este starea descrisă ca fiind „diferită de somnul profund fără vise”¹. Aceasta este starea de extaz profund divin (SAMADHI), despre care HATHAYOGA-PRADIPAKA afirmă² că reprezintă acea condiție în care există cunoașterea naturii esențiale a spiritului pur și fără nici un înveliș, menținută în timpul stării de veghe (JAGRAT) și învând, tocmai de aceea, aparență unui somn: „fără a dormi și, totuși, fără a fi pe deplin treaz”; adică, într-o stare care depășește linare (starea de veghe – JAGRAT) stă îndeosebi în timpul stării de

într-o stare care depășește deopotrivă și condiția conștiinței ordinare (starea de veghe – JAGRAT) și pe cea a subconștiinței (manifestată îndeosebi în timpul stării de vis – SVAPNA – sau de somn profund – SUSHUPTI).

Revenind la subiect, vom spune că una din cele mai importante caracteristici ale tantrismului o constituie valoarea net distinctivă, specifică, acordată corpului. În KULARNAVA TANTRA întâlnim o expresie tipică în acest sens: „*Corpul reprezintă templul divin. Ființa vie – JIVA – este însuși SADASHIVA*³“.

Astfel, în viziunea tantrică corpul nu este considerat în nici un caz un dușman care trebuie chinuit și răpus; de asemenea, el nu reprezintă nici o metodă pentru realizarea unei contemplări pur intelectuale. Ceea ce este propriu atât școlilor tantrice, cât

¹ Cf. MANDUKYA-UPANISHAD (III, 34 și 35): „Spiritul pătrunde în starea de somn profund fără vise, dar atunci când este suprimită orice activitate mentală el depășește chiar și această stare; atunci el devine BRAHMAN, cel lipsit de orice frică, alcătuitor doar din lumina indescriptibilă a Conștiinței Supreme”.

2 IV, 106-112.

³ SADASHIVA, adică SHIVA (Principiul Suprem) sub aspectul „spiritului pur“.

și celor apartinând hinduismului sau budismului reformat, este faptul de a conferi trupului acea dimensiune hiperfizică și de a stabili prin intermediul acesta diferențele raporturi analogic-magice între Macrocosmos și microcosmosul pe care-l reprezintă omul. Rezultatul direct al unei astfel de abordări inedite este acela al orientării ființei către Unitatea Supremă, ea slujindu-se chiar de corpul pe care-l are la dispoziție, corp care este cunoscut, purificat, trezit din latență să energetică și apoi stăpânit complet prin intermediul dimensiunii sale lăuntrice, ocultate până acum, care este însăși divinitatea (ATMAN). Acest studiu uluior și din ce în ce mai aprofundat al corpului uman face ca, pe drumul spre atingerea țelului final, adeptului să i se reveleze o întreagă ierarhie de elemente distinctive și puteri, pe care el le înțelege și le conștientizează în mod detașat, privindu-le ca tot atâtea trepte sau etape pe drumul desăvârșirii spirituale. De altfel, acest adevăr a fost exprimat și în *upanishade*: „*Toate divinitățile și zeitățile care există în creație sunt cuprinse aici, în acest corp*“. Ca urmare, corpul nu trebuie renegat și nici neglijat, ci dimpotrivă, el trebuie cercetat și explorat în profunzime, pentru a descoperi nenumăratele sale secrete și puteri.

Din acest motiv, tantra a dezvoltat sistemul KUNDALINI YOGA, care are în primul rând nota distinctivă a unei fizionomii ascunse, subtile, exprimând un bogat pantheon de zeițăi, forțe și energii aflate pe diferite grade de vibrație. „*Fiziologia subtilă a fost probabil elaborată pornindu-se de la experiențe ascetice, extatice și contemplative, exprimate în același limbaj simbolic al cosmologiei și ritualului tradițional. Aceasta nu vrea să însemne că asemenea experiențe nu erau reale: erau, dar nu în sensul în care un fenomen fizic este real. Textele tantrice și hathayoghice ne fragează prin «caracterul lor experimental», dar este vorba de experiențe efectuate la alte niveluri decât cel al vieții cotidiene, profane.*^{1c}“

În principiu, această fizionomie subtilă cuprinde un întreg ansamblu de traiectorii subtile energetice, numite NADI, precum și un anumit număr de centri subtili de forță, numiți CHAKRA, fiecare asimilat unor simboluri, energii și entități subtile bine precizate. Cuvântul „NADI“, literal, înseamnă canal, vas, venă sau nerv, ceea ce a făcut ca medicina modernă să încerce să identifice aceste „vene“ cu cele deja existente în corpul fizic. Eșecul firesc în urma unor astfel de cercetări a condus la concluzia „inteligentă“ că aceste NADI-uri nu există cu adevărat.

¹ Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 203.

Credincioasă ideologiei: „*Nu crede până nu vezi*“, medicina modernă a etichetat rapid rezultatele experimentale întinse pe mii și mii de ani ale înțeleptilor și yoghinilor clarvăzători ca fiind false. Alți cercetători identifică greșit astfel de traiecte subtile cu anumite particularități organice ale corpului fizic¹, uitând că manifestarea unor astfel de „vene“ este exclusiv eterică și apartine, deci, unui plan vibratoriu mai subtil decât cel fizic. Pe de altă parte, cuvântul „CHAKRA“ înseamnă, literal, cerc, disc, dar semnificația lui adevarată în fiziologia subtilă tantrică este aceea de „centru subtil de forță“. Citându-l pe Mircea Eliade: „*S-ar putea spune, simplificând puțin, că energia vitală, sub forma «suflurilor», circulă prin NADI-uri, iar energia cosmică și divină se află, latentă, în CHAKRA-e*“². Această latență este transformată prin practică și experiență directă în adevarate focare de energie subtilă transmutată și sublimată la cele mai înalte nivele de conștiință. Din păcate și CHAKRA-ele, în acceptiunea lor adevarată, au fost identificate cu ple-xurile nervoase care le corespund la nivel fizic. Astfel, MULADHARA CHAKRA ar fi plexul sacral; SVADHISTHANA CHAKRA, plexul prostatic (sau sexual); MANIPURA CHAKRA, plexul solar; ANAHATA CHAKRA, plexul cardiac; VISHUDDHA CHAKRA, plexul faringian; AJNA CHAKRA, plexul mental; și SAHASRARA, plexul coronarian. Uneori, nici chiar această corespondență nu este înfățișată corect. „*Ajunge însă să citim cu atenție textele pentru a ne da seama că este vorba de experiențe transfiziologice, căci toți acești «centri» reprezintă [de fapt] niște «stări yoghine», adică inaccesibile în lipsa unei [anumite] asceze spirituale: mortificările și disciplinele strict psihofiziologice nu ajung pentru a «trezi» CHAKRA-ele sau pentru a le pătrunde; esențialul, de neînlocuit, rămâne meditația, «realizarea» spirituală. Astfel, este mai prudent să considerăm că «fiziologia mistică» este rezultatul și conceptualizarea experiențelor întreprinse de foarte mult timp de asceți yoghini; ori, nu trebuie să uităm că aceștia din urmă își efectuau experiențele asupra unui «corp subtil», adică utilizând senzații, tensiuni, stări transconștiente inaccesibile profanilor, că stăpâneau o zonă infinit mai vastă decât zona psihică «normală», că pătrundeau în profunzimile subconștientului și știau să «trezească» straturile arhaice ale conștiinței primordiale, fosilizate la ceilalți oameni.*“³ Sau: „*«Venele» și «centrii» despre*

¹ De pildă, IDA și PINGALA (două dintre cele mai importante NADI-uri din corpul uman) sunt în mod cronat identificate cu carotida (loeva și dextra) (Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“).

² Idem, pag. 205.

³ Idem, pag. 204.

care vorbesc textele se referă în primul rând la niște stări realizabile exclusiv printr-o extraordinară amplificare a «senzației corpului»¹.

În structura subtilă a ființei umane coexistă foarte multe NADI-uri sau traiecte de energie subtilă². Totuși există câteva aprecieri, dintre care o alegem pe cea din HATHAYOGA-PRADIPAKA (IV, 8), în care se precizează la 72000 numărul acestor NADI-uri³. Dintre toate acestea, majoritatea textelor consideră un număr de zece NADI-uri ca fiind cele mai importante, iar dintre acestea, trei joacă un rol capital în toate tehniciile: IDA, PINGALA și SUSHUMNA. Aceste trei NADI-uri, fiind și cele mai importante, sunt legate de un bogat sistem de omologări și simboluri, care nu face altceva decât să le sublinieze și mai mult importanța și funcția lor în corp, assimilându-le forțelor și energiilor corespondente din creație.

SUSHUMNA. Reprezintă „axul central“ al ființei. Datorită însemnatății ei primordiale, poartă denumiri simbolice semnificative, deoarece ea reprezintă „traiectul“, „calea“, pe care se poate ajunge în lăcașul suprem (PARAMASHIVA). Astfel, putem întâlni și alte nume care o definesc, precum: BRAHMANADI, MAHAPATHA („Calea cea Mare“), SHAMBHAVI (sau DURGA), MADHYAMARGA („Calea de Mijloc“) sau SHAKTI-MARGA („Calea lui SHAKTI“). Acest canal este constituit el însuși din alte două, numite VAJRA (sau VAJRINI) și CHITRINI; astfel, privind în secțiune transversală, la exterior ne apare SUSHUMNA pro-

¹ Idem, pag. 205.

² „Nu le putem număra, ca și marile și miciile NADI [nervuri] ce se întind pe o frunză de ashvattha“ (TRISHIKHIBRAHMANOPANISHAD, 76).

³ Alte surse: 300000 (SHIVA SAMHITA (II, 14)); 200000 (GORAKSHA PADDHANTI (12)); 80000 (TRISHIKHIBRAHMANOPANISHAD, (67)).

priu-zisă, apoi VAJRINI și, la interior (fiind doar spațiul gol delimitat de pereții lui VAJRINI) se află CHITRINI¹. SUSHUMNA NADI pornește din locul numit KANDA, formațiune subtilă „ca un ou“, aflată între anus și sex și reprezentând punctul de plecare al tuturor NADI-urilor în corp. Ea se întinde până la nivelul creștetului, în PARABINDU aflat în SAHAS-RARA, locașul Divinității Supreme².

IDA și PINGALA. O importanță deosebită se acordă în tantra celor două canale energetice subtile, care sunt IDA și PINGALA, deoarece există o strânsă legătură și corespondență între cele două „sufluri“ sau forțe fundamentale în organismul subtil și cele două NADI-uri ca atare, prin care acestea circulă. Astfel, IDA prezintă un caracter lunar, corespunzând „lunii“ și fiind atașată de principiul lui SHAKTI. Dimpotrivă, PINGALA are un caracter solar, corespunde „soarelui“ și este atașată de principiul lui SHIVA. Celor două canale energetice subtile le sunt atribuite anumite „culori“ care nu privesc atât o percepție la nivel fizic, ci fac aluzie la ceea ce numim o percepție „psihică“. Astfel, IDA are o culoare palidă, ca cea a lunii (CHANDRA-SVARUPA), pe când PINGALA este roșie, fiind ca soarele (SURYA-SVARUPA)³.

Ne confruntăm de asemenea și cu un simbolism temporal, ceea ce demonstrează că plasarea suflului pe unul sau altul din cele două canale subtile menține ființa umană în planul dualității. IDA și PINGALA ritemează alternanța inspirației și expirației individului care este încă supus acțiunii timpului. De aceea, Hathayoga-pradipika le asimilează, respectiv, nopții și zilei, în succesiunea lor temporală. „Avem aici deja una din cheile simbolismului lor: cu ajutorul principalelor «sufluri» și al principalelor «canale subtile» putem ajunge să distrugem timpul“ (Mircea Eliade, op. cit.). Acest lucru se realizează atunci când dualitatea manifestată prin cele două NADI-uri este transceansă, deoarece – într-o imagine simbolică – IDA și PINGALA sunt „devorate“ în forță unică ce străbate canalul subtil central (SUSHUMNA) și, ca atare, însuși timpul este „devorat“, adică este suspendată orice condiționare temporală⁴. În

¹ De aceea, SUSHUMNA NADI se mai numește și TRIGUNA.

² Informații suplimentare asupra NADI-urilor și CHAKRA-clor subtile pot fi obținute din cel mai complex tratat asupra fizioligicii subtile: SHATCHAKRA NIRUPANA (trad. engl. A. Avalon, 1919, apărută în traducere românească sub titlul „SHATCHAKRA NIRUPANA ȘI PADUKA PANCHAKA“, Ed. Decceniu, București 1995).

³ SAMMOHANA TANTRĀ afirmă că IDA este „luna“ din cauza naturii sale blânde, iar PINGALA este „soarele“ din cauza naturii sale viguroase (Cf. Mircea Eliade, „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 207).

⁴ HATHAYOGA-PRADIPICA (IV, 12).

scrierile tantrice budiste, SUSHUMNA este numită și AVADHUTI, fiind considerată calea Nirvanei (a Eliberării Finale)¹. Scopul principal al aspirantului tantric, deci, este acela de a unifica aspectele polare opuse (Soarele și Luna) pentru a obține transcenderea dualității și a experimenta „Marea Beatitudine“.

CHAKRA. Vom descrie acum, pe scurt, CHAKRA-ele sau centrii subtili de forță aflați la nivelul structurii energetice subtile a ființei umane. Este recunoscut faptul că cel mai autorizat tratat în acest sens îl constituie SHATCHAKRA NIRUPANA („Descrierea celor șase centri subtili de forță“), prezentat și aflat în directă legătură cu Paduka Panchaka („Tronul cu cinci picioare al Supremului GURU“), ambele texte fiind traduse din limba sanskrită în limba engleză de către celebrul orientalist Arthur Avalon² (ediția din 1919). Scopul scurtei noastre prezentări aici nu este acela de a descrie toate elementele caracteristice și simbolurile ce corespund fiecărei CHAKRA în parte, ci de a oferi o sinteză cât mai clară și elocventă a ceea ce, de-a lungul timpului, s-a transformat într-un sistem și o vizionare clară a fiziolgiei subtile a corpului uman.

Există un număr de șapte CHAKRA-е principale și mai multe CHAKRA-е secundare, în sensul importanței lor. O anumită CHAKRA sau centru subtil de forță reprezintă un plan de conștiință vibratorie pe care adeptul trebuie să-l energizeze, să-l activeze și să-l dezvolte pentru a dobândi o cunoaștere cât mai plenară la acel nivel. Cele șapte CHAKRA-е principale sunt: MULADHARA, SVADHISTHANA, MANIPURA, ANAHATA, VISHUDDHA, AJNA și SAHASRARA. Primele cinci corespund câte unui din cele cinci „mari elemente“ (MAHABHUTA) sau TATTVA-е și anume: pământ, apă, foc, aer și eter. A șasea CHAKRA (AJNA) corespunde așa-numitului simț sau „organ intern“ (ANTAHKARANA) în care sunt implicate la cel mai înalt grad aspectele mentale, în timp ce al șaptelea și ultimul centru subtil de forță (SAHASRARA) corespunde unității supreme sau lăcașului suprem al divinului SHIVA. Toți acești centri subtili de forță se găsesc de-a lungul axei coloanei vertebrale,

¹ Termenul de AVADHUTI este tradus ca „ceea ce distrugă toate păcatele prin natura sa arzătoare“ (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 208, care-l citează pe Dasgupta).

² Pseudonim al adevaratului său nume: Sir John Woodroffe.

fiind „atașat“ prin intermediul unui „ax“ (sau BIJA) de CHITRINI NADI¹ (component al lui SUSHUMNA).

În iconografia hindusă, fiecare CHAKRA este reprezentată ca o floare de lotus având un anumit număr de petale ce corespund unor aşa-numite „foneme-cauzale“ (MATRIKA), expresii ale unor forțe sau curenți PRANA-ici specifici fiecărei CHAKRA. De asemenea, fiecare centru subtil de forță este caracterizat de o MANTRA esență (sau BIJA-MANTRA) care, fiind corect utilizată, poate duce la rapida și puternica activare a respectivei CHAKRA.

1. MULADHARA CHAKRA

Coresponde plexului sacro-coccigian și este plasată la baza coloanei vertebrale, între anus și organele genitale. Are patru petale, iar culoarea este galben-argilos. Ca formă sau simbol, această CHAKRA este reprezentată de un pătrat, însemn al elementului „pământ“ (PRITHIVI-TATTVA). BIJA-MANTRA care definește MULADHARA-CHAKRA este LAM. Acest centru subtil de forță se află în relație cu forța de coeziune a materiei fizice, cu simțul miroslui și cu organul care îi corespunde (nasul), cu „suflul“ vital descendant numit APANA și ține de buna funcționare a sistemului osos în corp.

Zeitatea masculină care prezidează această CHAKRA este BRAHMA, a cărui consoartă este (la nivelul lui MULADHARA) DAKINI SHAKTI. BRAHMA se află așezat pe un elefant, iar deasupra se găsește MANTRA LAM, ce semnifică masa, greutatea, forța de bază acumulată în picioare, cât și stabilitatea ce caracterizează manifestarea TATTVA-ei pământului. În centrul CHAKRA-ei se află simbolul lui SHAKTI, adică un triunghi cu vârful în jos, ce conține SVAYAMBHU-LINGAM². Acest LINGAM se manifestă aici sub forma sa de putere generatoare. La acest nivel se află KUNDALINI, forță cosmică infinită esențială în om, sub forma unui șarpe încolăcit de trei ori și jumătate³ în jurul lui SVAYAMBHU LINGAM; KUNDALINI astupă cu a sa gură „poarta lui BRAHMAN“ (sau BRAHMADVARA) ce reprezintă accesul în SUSHUMNA NADI⁴.

¹ Vezi mai sus explicațiile la SUSHUMNA NADI.

² Unul din textele tradiției orientale afirmă în acest sens: „În interiorul triangulu se află SVAYAMBHU sub forma sa de LINGAM (PHALLUS)“, adică „puterea care există prin ea însăși“.

³ Unii atribuie opt încolăciri lui KUNDALINI (cf. Mircea Eliade, op.cit., pag. 208), dar cele mai autorizate păreri sustin varianta expusă de noi în text.

⁴ SUSHUMNA pornește de la mijlocul lui MULADHARA.

În ceea ce privește influența psihică asupra omului, MULADHARA are legătură cu lăcomia, cu falsa cunoaștere, cu credulitatea nejustificată, cu iluziile de orice tip, cu satisfactiile unui materialism grosier și obtuz, reprezentând totodată și forța ce dă naștere somnului.

2. SVADHISTHANA CHAKRA

Coresponde plexului prostatic, fiind numit și „plexul sexual”. Este plasată deasupra organelor genitale și are șase petale. Culoarea sa este alb-argintie. Simbolul ei este semiluna, iar TATTVA sau elementul care îi corespunde este „apa” (apas-TATTVA)¹. BIJA-MANTRA corespondentă este VAM. SVADHISTHANA CHAKRA are corespondențe cu forța constrictivă a materiei fizice, cu simțul gustului și organul prin care acesta se manifestă (limba), cu funcția sexuală, având o directă influență asupra sistemului adipos din corp.

Zeitatea masculină ce prezidează acest centru este VISHNU, aspectul conservator, de menținere, al Divinității Supreme; contrapartea sa feminină este RAKINI SHAKTI. Din punct de vedere psihic, acțiunea dezechilibrată alui SVADHISTHANA CHAKRA dă naștere dorințelor senzuale, se află în legătură cu stările de slăbi-ciune (ca vitalitate) a persoanelor², cu aversiunea de orice tip, cu sentimentul rușinii, cu lâncezeala. SVADHISTHANA-CHAKRA se află, de asemenea, în legătură cu senzația de sete (nu numai fizică).

3. MANIPURA CHAKRA

Coresponde plexului solar³; poziționarea sa este sub ombilic. Are zece petale, iar culoarea este roșie. Ca simbol, este reprezentată de un triunghi roșu, iar TATTVA sau elementul care îi corespunde este „focul” (TEJAS-TATTVA). BIJA-MANTRA este RAM. MANIPURA-CHAKRA se află în relație cu forța expansivă a materiei fizice, cu simțul văzului și cu organul care-i corespunde (ochiul), cu funcția de asimilare și, în particular, cu cea de digestie, fiindu-i atribuită de asemenea puterea focului subtil (TEJAS) în ființă.

¹ Sau JALA-TATTVA.

² SVADHISTHANA-CHAKRA se află în legătură cu sistemul imunologic al organismului.

³ Identificat greșit cu centrul subtil epigastric, de unde și eronata poziționare a acestei CHAKRA ca fiind deasupra ombilicului.

Zeitatea care prezidează acest centru este RUDRA¹ (echivalent al lui SHIVA din trinitatea hindusă) în calitate de manifestare dizolvantă și devorantă a lumii manifestate. Contrapartea sa feminină este aici LAKINI SHAKTI, de culoare albastru-turcoaz.

La nivel psihic, corespondențele negative sunt: mânia, frica, stupefactia, violența, orgoliul. MANIPURA-CHAKRA se află în legătură cu senzația de foame.

4. ANAHATA CHAKRA

Acest centru subtil de forță corespunde plexului cardiac, fiind plasat la mijlocul pieptului, între sânii. El are douăsprezece petale, fiind de culoare fumurie². Este numit și „sediul Sinelui“, deoarece doctrina *upanishadelor* afirmă că ATMAN „se ascunde“ în cele mai adânci profunzimi ale inimii, considerată ca fiind centrul ființei umane. Simbolul acestei CHAKRA este reprezentat de „steaua lui Solomon“ (sau „pecetea lui Solomon“, sau steaua cu șase colțuri), formată din două triunghiuri echilaterale care se întrelapă și, astfel, se echilibrează reciproc. TATTVA sau elementul care îi corespunde este „aerul“, iar BIJA-MANTRA YAM. ANAHATA-CHAKRA se află în legătură cu ceea ce, la modul general, se îndreaptă sau se mișcă spre realitatea fizică cu simțul pipăitului (și, ca atare, cu pielea) și cu circulația sanguină.

Zeitatea masculină ce prezidează centrul este ISHA, adică „Stăpânul“, „Domnul“. El reprezintă manifestarea puterii primordiale ca divinitate personală (și care se reflectă în ATMAN în calitate de principiu al personalității individului). SHAKTI a să stele KAKINI, „pătrunsă de dulcele nectar divin al nemuririi“. Corespondențele în plan psihic sunt: speranța, neliniștea, îndoiala, tremurul, excitarea trăirilor emotive.

5. VISHUDDHA CHAKRA

Coresponde plexului nervos faringian (și laringian) și este plasat în zona de la baza gâtului. VISHUDDHA are șaisprezece petale și culoarea alb-strălucitoare. Simbolul său este cercul, care semnifică TATTVA elementului „eter“ (AKASHA TATTVA), al cincilea, cel mai sub-

¹ Uncor prezentat ca MAHARUDRA.

² După interpretarea vedantică, acest „fum“ înconjură esența imuabilă (ATMAN) a ființei vii (JIVATMAN) până când aceasta va reuși să dobândească „cunoașterea“ adevarată salcă naturi.

til și ultimul dintre MAHABHUTA-uri. BIJA-MANTRA sa este HAM. El se află în relație cu forța de dilatare, de spațializare a realității fizice, cu percepția auditivă și organul de simț care îi corespunde (urechea), cu forța de expresie a energiei vitale și cu organul vorbirii, care este gura împreună cu coardele vocale.

Zeitatea care prezidează această CHAKRA este zeul androgin SADASHIVA¹ (ARDHANARISHVARA), având jumătate de corp alb (sau de argint, după alte descrieri), iar cealaltă jumătate de corp din aur. SADASHIVA este acompaniat de SHAKTI a sa, care este extraordinar de frumoasa zeiță SHAKINI, de culoare alb-strălucitor și care, se spune, este alcătuită ca formă „însăși din lumină”². La nivelul acestui centru subtil de forță se poate obține stăpânirea deplină a forței timpului, percepțut acum ca un continuum (trecut, prezent, viitor) privit ca o singură durată.

În ceea ce privește corespondența cu planul psihic, VISHUDDHA se află în directă legătură cu sentimentele de afectivitate, tristețe, respect, devoțiuțe, mulțumire de sine, regret, având o directă influență în aspectul de relație cu sexul opus.

6. AJNA CHAKRA

Coresponde plexului mental (sau plexului caver-nos), având ca plasare locul din mijlocul frunții. Este cunoscut și ca „lotusul alb cu două petale”, strălucind precum o flacără albă și puternică. În fapt, AJNA CHAKRA este format din 96 de petale, însă pentru simplificare el este reprezentat ca având doar două, cărora le sunt atașate literele sanskrite HA și KSHA. BIJA-MANTRA care definește acest centru subtil de forță este: AUM (numită și PRANAVA). AJNA-CHAKRA reprezintă sediul facultăților de cunoaștere, pentru că această CHAKRA se află în relație directă cu SUKSHMA-PRAKRITI, adică cu fundamentalul, cauza, baza tuturor puterilor și forțelor naturii în dimensiunea lor subtilă.

La nivelul lui AJNA este figurat un triunghi cu vârful în jos (simbol al zeiței și al lui YONI – organul sexual feminin), în interiorul căruia

¹ Prefixul „SADA” plasat înaintea lui SHIVA face aluzie la condiția eternă a spiritului pur, aflat dincolo de existența SAMSARA-ică, adică cea supusă morților și nașterilor succesive.

² JYOTIHSVARUPA, adică arcă naturală întrinsecă chiar lumina divină.

se află zeița HAKINI, asemănătoare lui KALI, consoarta lui SHIVA la cel mai înalt nivel al său de manifestare. Același triunghi mai conține și un LINGAM¹ (PHALLUS sau simbol al organului sexual masculin) ce reprezintă virilitatea lui SHIVA sub forma lui de VAJRA (forță fulgerului); această forță colosală se manifestă la nivel de comandă (de aceea, AJNA-CHAKRA se mai numește și „centrul de comandă mentală“), care se unește cu SHAKTI primordială.

Deasupra triunghiului inversat este reprezentată o semilună peste care este așezat un punct (BINDU). În interiorul acestui BINDU se află cuprins „*un spațiu infinit, răspândind splendoarea luminii nenumăraților sorii, infiniți ca număr*“². În această regiune se găsește Cel ce depășește această stare: SHANTI sau liniștea și pacea superioare stării simple de „eter a conștiinței“³.

7. SAHASRARA

Propriu-zis, SAHASRARA nu este apelată ca fiind o „CHAKRA“, deoarece nu este un centru subtil de forță la fel ca ceilalți. SAHASRARA se află plasat în afara corpului fizic, deasupra creștetului, fiind denumit și „centrul (sau plexul) coronarian“. În tradiția hindusă mai este cunoscut și sub numele de „lotusul cu o mie de petale“. De notat faptul că acest număr nu reprezintă neapărat și exact numărul curenilor PRANA-ici (sau petalelor) ca în cazul celorlalți centri subtili de forță, ci el este folosit pentru a desemna în principal grandoarea și măreția divină. La nivelul lui SAHASRARA ne confruntăm de asemenea cu triunghiul inversat, simbol al Supremei SHAKTI, care însă nu mai conține nici un LINGAM drept contraparte masculină (ca în cazul lui AJNA-CHAKRA), ci un „punct suprem“ (sau PARABINDU) în calitate de „vid“ (SHUNYA) sau neconditionat, de simplitate a unei condiții pur transcendentale în care se găsesc latente toate limitările „condiționatului“⁴.

La acest nivel SHAKTI se află în forma ei nediferențiată (CIDRUPINI), ceea ce înseamnă că ea își asumă și forma lui SHIVA, constituind

¹ Apelat aici ca ITARA LINGAM și interpretat ca acea capacitate de transcendere a lui KALA (a timpului).

² Vezi SHATCHAKRA NIRUPANA.

³ Textele tantrice menționează și alte CHAKRA-e minore, secundare însă ca importanță, pe care nu le vom aborda aici. Vom menționa doar că aceste descrierii se referă la MANAS, SOMA, YONI, HRID, LALANA CHAKRA etc.

⁴ Prin antiteză, „plinul“ semnifică ansamblul „etapelor“ sau TATTVA-elor în aspectul lor imanent, legat în mod direct de manifestare și dualitate.

astfel o unitate indestructibilă cu acesta, într-o stare ce se află chiar dincolo de transcendentă, o stare despre care nu se poate spune nimic. Este o absorție completă în cel care nu este nici imanent, nici transcendent, nici nu există, nici există dar care, nefiind niciunde, este totuși pretutindeni. Această condiție sau stare a fost denumită ANUTTARA (Supremul Absolut) și corespunde lui MAHASUKHA-KAYA din VAJRAYANA.

KUNDALINI. La nivelul ființei umane, dualitatea fundamentală SHIVA-SHAKTI este reprezentată prin puterea care se află la baza conștiinței lucide și clare despre adevărata natură divină și nepieritoare, este SHIVA-SHAKTI și reprezintă corpul (cu toate componențele sale, grosiere și subtile) ca fiind însăși „viața“ acestei Conștiințe Primordiale. Această viață, acest dinamism neîncetat are ca mijloc sau vehicul de desfășurare forța vitală universală, care este PRANA, „suflul“ vital ce se răspândește pretutindeni și care cuprinde întregul organism al omului. Această PRANA apare ca o radiație luminoasă intensă, vie, dinamică, fiind acel VAYU universal ce circulă prin canalele subtile energetice (NADI) despre care am vorbit.

În acest organism complex al omului, în afara lui SHAKTI care – așa după cum am văzut – reprezintă unul din elementele diadei universale (manifestându-se în forma descrisă, în corp), mai este prezentă și PARASHAKTI, ce semnifică puterea primordială, nediferențiată, sub o formă esențială și condensată, numită KUNDALINI. Dintr-o perspectivă metafizică, KUNDALINI reprezintă rădăcina sau seva care conferă viață ființei corporale în cel mai profund sens al său. Sediul ei la acest nivel (al corpului uman) este MULADHARA CHAKRA, denumire care înseamnă, de fapt, bază, susținere. În același timp, același centru subtil de forță servește și ca plan de reprezentare și manifestare a ultimului principiu în manifestare, care este TATTVA pământului (PRITHIVI TATTVA).

Aici, în MULADHARA CHAKRA, acea putere cosmică infinită, care este însăși rădăcina oricărei manifestări ulterioare, se află „dormind“, într-o stare latentă, aşteptând să fie trezită, dinamizată și apoi activată, forțată să urce pe SUSHUMNA pentru a se uni într-o contopire inefabilă, de infinită beatitudine spirituală, cu SHIVA (contrapartea sa masculină) la nivelul lui SAHASRARA. De altfel, însuși cuvântul KUNDALINI (sau Kundali) care, literal, înseamnă „a sta încolăcit, ghemuit“, sugerează ideea de latentă, de somn, de ne-desfășurare.

Așa-numitul „somn“ al lui KUNDALINI prezintă mai multe semnificații simbolice. Cea mai generală se referă la faptul că, în timp ce ea (KUNDALINI) „doarme“, întreaga lume ne apare ca fiind haotică și dominată de principiul dualității, în care unitatea indestructibilă nu poate fi încă percepță. Atât timp cât KUNDALINI se află în al ei somn letargic, SAMSARA (sau roata transmigrațiilor spiritului prin manifestare) va continua să se învârtă.

Pentru a putea face apel într-un mod cât mai clar și eficient la explicarea fenomenului de „trezire“ a lui KUNDALINI este necesar să amintim aici și să prezentăm pe scurt două noțiuni care se referă la doi „curenți vitali“ subtili (sau VAYU) numiți PRANA (o formă specifică a lui PRANA în accepțiunea ei generală, de „curent al vieții“) și APANA (de asemenea o formă specifică a aceleiași PRANA universale). În mare spus, primul (PRANA) se află în legătură cu funcția respirației, iar cel de-al doilea (APANA) cu funcțiile de secreție și excreție ale omului, în care este inclusă și ejacularea lichidului seminal în timpul actului sexual. Dar, deși sunt opuse ca acțiune (PRANA este un „curent vital“ ascendent, pe când APANA este unul DESCENDENT), cele două manifestări ale forței universale sunt intim legate una de cealaltă. Astfel, îndreptându-se spre în sus, ca pentru a se detășa de corp, PRANA este reținută de către APANA și vice-versa. Această aparentă luptă continuă are conotații simbolice în planul vieții omului de rând care, așa după cum afirmă DHYANABINDU UPANISHAD, „nu este niciodată ferm“. Astfel, atât timp cât ne vom confrunta cu această stare de oscilație și instabilitate existențială, cunoașterea Realității Supreme va rămâne un mister pentru noi.

HATHAYOGA-PRADIPHIKA (I, 1) oferă o interpretare inedită: „HA“ este asimilat lui PRANA, „THA“ lui APANA, iar cuvântul în ansamblu (ha+tha) nu indică altceva decât „secretul acestei YOGA“, adică unificarea celor doi curenți vitali. IDA și PINGALA (a căror descriere a fost

dată mai sus) sunt recunoscute ca acele canale energetice prin care circulă cei doi curenți, respectiv PRANA și APANA¹. Principalul mijloc de a determina trezirea lui KUNDALINI este acela de a suspenda vibrațiile și mișcările din IDA și PINGALA și de a reuni „suflurile“ care circulă prin acestea. Putem afirma în continuare că uniunea acestor doi curenți – unul având un caracter solar (*shivait*), iar celălalt având un caracter lunar (*shaktic*) – semnifică în fapt uniunea dintre bărbat (ca încarnare a lui SHIVA) și femeie (ca încarnare a lui SHAKTI) în timpul jocului amoros tantric, aspecte ce le vom dezvolta pe larg în ultimul capitol al acestei cărți.

Oprirea activității energiei subtile prin IDA și PINGALA obținută cu ajutorul tehniciilor de control și suspendare a suflului (PRANAYAMA), dă naștere unei anumite manifestări energetice turbionare (datorită conștiinței lui PRANA și APANA și pătrunderii lor pe SUSHUMNA), care duce la trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI. Odată trezită și făcută să se ridice, KUNDALINI înglobează și transportă atunci, în ascensiunea ei, toți ceilalți curenți PRANA-ici și toate elementele „desfășurate“ în manifestare. Însă HATHA YOGA tantrică nu se reduce totuși doar la procesul simplu de trezire a lui KUNDALINI. Această energie formidabilă devine, de asemenea, însuși instrumentul realizării puterilor închise în corp, atribute majore ale CHAKRA-elor sau centrilor subtili de forță, aflați în directă relație cu forțele și principiile din macrocosmos, acum energizați, purificați și dezvoltăți de „străpungerea“ (BHEDA) lor de către KUNDALINI în drumul ei ascensional pe SUSHUMNA. Astfel, întregul

¹ Primul este, simbolic vorbind, RAHU (ASURA sau demonul care „înghite“ Luna), iar APANA este „focul timpului“ (KALA GUI) (cf. Mircea Eliade, op.cit., pag. 207). Dacă ne vom raporta însă la procesul respirației, al cărui principiu vital este HAMSAH, atunci IDA îi corespunde lui SAH (inspirației), iar PINGALA îi corespunde lui HAM (expirației).

proces capătă dimensiuni și valori transcendentе. Se ajunge astfel, treptat, la a cunoaște și controla toate puterile din corp, aspect ce urmează în mod firesc unei progresii ascensionale a lui KUNDALINI; acesta este un proces opus (deci de resorbție) celui de manifestare cosmică a lui SHAKTI, până când se realizează uniunea deplină cu Prinzipiu Suprem¹.

TATTVA-ELE ÎN PROCESUL MANIFESTĂRII

Nedepășită prin profunda ei analiză este problema celor 36 de TATTVA-e sau „etape“ ale evoluției și emisiei creației, constituind o complexă dar, în același timp, foarte profundă și clară expunere a procesului creației, pornind de la Supremul Absolut (PARAMA SHIVA). Expunerea succesiunii TATTVA-elor a fost dată și de filozofia VEDANTA și SAMKHYA, dar ea s-a limitat doar la 25 de TATTVA-e; este, aşadar, meritul marilor inițiați ai școlii SHAIVA din nordul Indiei de a fi completat acest proces cosmogonic, ceea ce a permis și critica foarte subtilă, din partea lor, a doctrinei moniste a lui Shankaracharya, la care aderaseră aproape toți înțelepții și învățații acelor vremuri.

Privitor la această problemă a TATTVA-elor, în Supremul Absolut (PARAMA SHIVA sau ANUTTARA) atât Subiectul cât și Obiectul (desemnați, în principiu, prin „Eu“ (AHAM) și „Acesta“ (IDAM)) se află într-o uniune inseparabilă și nediferențiată, ca fiind cuplul suprem SHIVA-SHAKTI. Pentru realizarea procesului de creație este necesar însă ca accastă unitate să se scindeze totuși în Subiect și Obiect, fapt care nu se realizează brusc. Există o stare intermediară, de tranziție, în care apare într-adevăr Subiectul și Obiectul, dar ele fac parte din Sinele Suprem, care cunoaște atunci Obiectul ca fiind El Însuși. În experiență cotidiană a omului obișnuit, subiectul și obiectul sunt pe deplin separați, obiectul fiind perceput în afara Sinelui și identificat în mod fals ca fiind acesta din urmă. Acest proces și efectul care derivă de aici constituie opera și acțiunea specifică lui SHAKTI, a cărei funcție este în special aceea de a nega, adică de a-și „nega“ într-un anumit fel propria ei plinătate și universalitate, astfel încât să devină ceva finit și contractat (subiectul limitat) care să percepă un obiect limitat. Chiar și sub

---

¹ Asupra acestor aspecte, vezi capitolul 3: „Sadhana tantrică“.

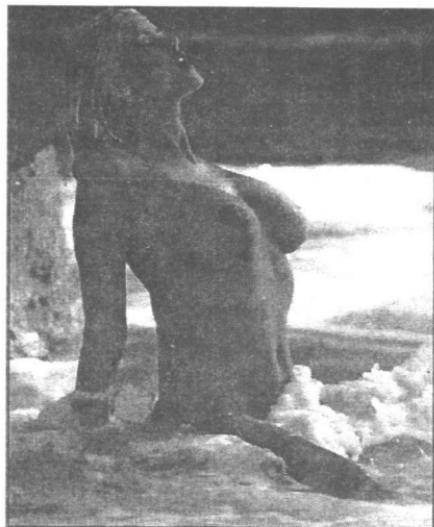
această formă limitată și finită, însă, atât Subiectul cât și Obiectul limitat reprezintă aspecte ale unicului Sine Suprem.

Astfel, Puterea Divinului SHIVA, care este SHAKTI, „devine“ succesiv o serie de emanări și transformări concretizate în existența celor 36 de TATTVA-e. Acestea marchează diferitele trepte prin care Conștiința Supremă (ca SHAKTI) se prezintă lui SHIVA sub formă de Obiect, El fiind Subiectul. La început, aşa după cum precizasem, ca subiect se experimentează obiectul ca fiind parte din Sine, iar mai apoi, în urma operărilor efectuate de MAYA-SHAKTI¹, ca fiind parte diferită de acesta. Aici se află, de fapt, treapta sau faza finală în care fizice Sine (PURUSHĂ) se consideră diferit și izolat de ceilalți. Cea prin care se ajunge la o asemenea limitare sau contracție a Conștiinței Supreme este MAYA, adică una din Puterile Marii Zeițe (DEVI) sau SHAKTI. Voința de a fi mai mulți reprezintă impulsul creator care nu numai că dă naștere creației, dar reproduce și o ordine eternă în aceasta. Conștiința Infinită și fără de formă se opacizează pentru Ea Însăși, se ascunde de Ea Însăși prin intermediul Puterii Sale (SHAKTI) sub aspectul de MAYA, negându-se și limitându-se cu de la sine voință pentru a se putea experimenta ca Formă și Nume în creație.

Intr-un sens aproximativ, cuvântul „TATTVA“ poate fi tradus prin acela de „principiu“ sau „element“. Aceste TATTVA-e constituie, pe de o parte, principii ale realității fizice și subtile (care definesc creația în sine), iar pe de altă parte reprezintă tot atâtea etape sau forme ale experienței practice a aspirantului la spiritualitate. Totuși, în ceea ce privește desfășurarea lor succesivă, TATTVA-ele nu trebuie privite ca emanând astfel în timp, adică să fie supuse unui proces temporal, deoarece timpul nu joacă decât un anumit rol și doar de la o anumită fază încolo, în acest grandios proces al manifestării. De fapt, putem

¹ Ea însăși o formă de manifestare a lui SHAKTI Supremă (PARA SHAKTI).

vorbi de o dezvoltare temporală (în care timpul joacă un rol important) numai într-o condiție specială a existenței și anume, în aceea care definește domeniul în care conține existența ființei umane ca structură complexă, aflată în plin proces de revenire la nivelul Conștiinței Supreme¹. Putem însă considera acțiunea TATTVA-elor ca diferite „secțiuni“ sau „părți“ ale unui Intreg infinit (precum feliile tăiate, adică doar delimitate, dintr-un tort), care există simultan și se manifestă ca atare într-o ierarhie bine definită. Înțelegerea corectă a acestui aspect permite eliminarea unor probleme filozofice spinoase; una dintre acestea ar fi aceea a preexistenței lui Dumnezeu înaintea creației sale. Ori, Absolutul sau Divinitatea aflându-se cu mult dincolo de conceptul temporalității², nu se poate vorbi de un „înainte“. Însă la nivelul lumii fenomenele (SAMSARA), timpul apare fragmentat (trecut, prezent, viitor) și indefinit ca durată, deoarece el marchează astfel însuși procesul evoluției ființei, care nu va putea atinge niciodată eliberarea finală și transcenderea acestei lumi duale atât timp cât nu va depăși domeniul condiționării spațio-temporale. Acest domeniu face obiectul unei influențe precise din partea anumitor TATTVA-e în succesiunea de 36. „Nu se poate dobândi cunoașterea absolută pe orizontală, ci urcând pe verticală, în afara timpului, depășind deci situația în care [...] se poate vorbi de un «înainte» și de un «după».³“

Cele 36 de TATTVA-e se împart în trei mari grupe:

- 1) *tattva-ele pure* (SHUDDHA TATTVA);
- 2) *tattva-ele pure-impure* (SHUDDHA-ASHUDDHA TATTVA);
- 3) *tattva-ele impure* (ASHUDDHA TATTVA).

¹ Cf. Rene Guenon – „L'HOMME ET SON DEVENIR SELON LE VEDANTA“, pag. 63 Paris, 1947.

² De fapt, timpul reprezintă un anumit tip de energie subtilă vibratorică, efect al acțiunii specifice a lui SHAKTI.

³ Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 62.

Folosim cuvântul „impur“ în ceea ce privește TATTVA-ele pentru a desemna gradul în care, la nivelul considerat, există o anumită „alterare“, adică o anumită diferență între diferențele aspecte manifestate. Privind însă din acest punct de vedere, chiar și TATTVA-ele pure (adică SHUDDHA TATTVA) sunt, de asemenea, impure, prin raport la Absolutul Suprem¹, căci aici nu putem vorbi nici de puritate, nici de impuritate, astfel încât SHUDDHA TATTVA-ele sunt și ele, din acest unghi, „alterate“. Totuși, pentru o mai bună înțelegere și asimilare a noțiunilor s-a convenit asupra acestor denumiri.

Distingem, de asemenea, două moduri de a „parurge“ cele 36 de TATTVA-e. În primul dintre acestea, SHAKTI se desfășoară dând naștere tuturor aspectelor (pure sau impure) ale TATTVA-elor și aduce lumea la obiectivare, procesul derulându-se astfel până când el atinge limita cea mai de jos a „alterării“, adică atunci când Sinele (Supremul subiect) este privit ca non-Sine. În acest proces, creația începe de la nivelul lui SHIVA TATTVA (prima dintre cele 36 de TATTVA-e) și se sfărșește la nivelul cel mai de jos, al lui PRITHIVI TATTVA (TATTVA sau elementul „pământ“), care este și ultima. Celălalt mod de a concepe progresia sau înșiruirea TATTVA-elor este acela al parcurgerii lor inverse, de la TATTVA pământului (ultima) la cea a lui SHIVA (prima); în acest caz nu ne mai confruntăm cu o „emanăție“ propriu-zisă a unei Puteri Divine cauzată de „dorință“, aspect demiurgic întâlnit în primul mod de a privi lucrurile. Acum ne confruntăm cu o „recucerire“, una câte una, a întregului șir de TATTVA-e sau „realități“ distințe, astfel încât alterările devin din ce în ce mai subțiri, iar legile dualității sunt – pe măsură ce adeptul, în progresul său spiritual, urcă tot mai sus pragul conștiinței și înțelegerii sale, spre SHIVA TATTVA – încetul cu încetul dominate și apoi cucerite în totalitate. Dacă prima perspectivă ne înfățișă cosmogonia și „caborârea“ Divinității în manifestare, atunci cea de-a doua ne prezintă însuși sensul evoluției ființei umane, cât și etapizările ei precise, până la obtainerea perfecționii spirituale.

În cele ce urmează, vom trece să descriem foarte pe scurt

¹ Definirea acestei condiții ultime se face uneori prin PARAMA SHIVA, alteleori prin ANUTTARA sau PARA SAMVIT etc.

succesiunea celor 36 de TATTVA-e, de la prima TATTVA (SHIVA), până la ultima (PRITHIVI).

Supremul Absolut (sau PARA SAMVIT, ori PARAMA SHIVA) poate fi oarecum înțeles sub două aspecte¹: 1) cel transcendent; și 2) cel immanent sau creator. Acest aspect creator al Conștiinței Supreme a primit numele de SHIVA TATTVA, fiind deci primul din cele 36 de „principii“ sau „realități“². Dacă la nivelul lui PARAMA SHIVA „Eu“ (subiectul) și „Acesta“ (obiectul) se află într-o unitate perfectă și nediferențiată, atunci la nivelul primei TATTVA (SHIVA TATTVA) rămâne doar aspectul purei subiectivități („Eu“), deoarece „Acesta“ (aspectul obiectivității) este cumva retras prin operarea lui SHAKTI TATTVA, care este cea de-a doua TATTVA și care reprezintă Energia lui SHIVA.

Deja ajunși la cea de-a doua TATTVA, observăm existența a două principii distincte (SHIVA și SHAKTI), dar totuși inseparabil legate, ceea ce prezintă puternice conotații în privința simbolisticii uniunii lor sexuale³. Chiar dacă ei sunt indisolubil legați, cu toate acestea nu este vorba de acea uniune absolută, transcendentă și indivizibilă a lui SHIVA și SHAKTI în ceea ce am numit PARA SAMVIT, ci de o unitate într-un anumit fel „dinamică“, imanentă în manifestare. Este primul pas către creație. În comentariul său la textul STOTRAVALI al lui Utpaladeva, marele tantric eliberat Kshemaraja face următoarea remarcă-parabolă: „SHAKTI, stimulată de o plăcere beatifică și infinită, se lasă dusă către manifestare“⁴. Așadar, SHIVA și SHAKTI nu pot fi niciodată despărțiti, fie că este vorba de creație ori de disoluție. SHIVA este principiul experimentator, experimentând El Însuși ca pur Eu, iar SHAKTI ca beatitudine profundă. Strict vorbind, cele două TATTVA-e⁵ nu reprezintă o emanație propriu-zisă, ci sămânța întregii emanații sau manifestări ulterioare.

¹ Deși acest nivel este definit ca depășind și aceste atribuite, de transcendent și immanent, fiind complet neconditionat și indicibil.

² „Când ANUTTARA sau Absolutul, prin SVATANTRYA (sau Voimă Lui Absolută și complet liberă) dorește să emită universul conținut în El Însuși, prima vibrație sau pulsărie a pointei sale este numita SHIVA.“ (SHATTRIMSAT-TATTVA-SANDOHA, (1)

³ „În întreaga manifestare nu există SHIVA fără SHAKTI și nici SHAKTI fără SHIVA.“ (TANTRALOKA-AHNIKA, (III). Aceasta este un important principiu tantric.

⁴ SHAKTI este aspectul activ sau dinamic al Conștiinței Supreme (sau PARA SAMVIT), este însăși intenția acestei Conștiințe de a crea. Înțeleptul Maheshvarananda explică aceasta în următorii termeni: „Atunci când El [PARAMA SHIVA] devine doritor să-și dezvăluie întreaga splendoare a universului care este conținut în intima sa (sub formă de germene), el este numit SHAKTI“.

⁵ Adică SHIVA și SHAKTI, cunoscute ca SHIVA-SHAKTI TATTVA.

În ceea ce privește cea de-a treia TATTVA sau SADASHIVA TATTVA¹, aceasta poate fi simplu descrisă ca voință (ICCHA) de a afirma aspectul de „Acesta“ (aspectul obiectiv) al experienței universale; aici, voință (ICCHA) este predominantă, iar experiența trăită este: „Eu sunt“. Existența lui „sunt“ implică o desemnare obiectivă (eu sunt, dar ce anume sunt?). De aceea, SADASHIVA TATTVA se prezintă ca „Eu sunt «acesta»“, dar „acesta“ este aici doar o experiență imprecisă și vagă a ceea ce abia urmează să fie manifestarea, aspectul predominant fiind încă „Eu“².

Urmează cea de-a patra TATTVA, numită ISHVARA sau AISHVARYA TATTVA, în care – printr-un gen de precipitare – aspectul obiectiv („Acesta“) devine clar și bine definit. „Alterarea“, aici, constă în faptul că apare o „privire“ spre un altul, adică se departajează obiectul³. Deoarece acum universul (ca ideatie) este făptuit, apare predominant aspectul de cunoaștere (JNANA) a lui. Dacă la nivelul lui SADASHIVA TATTVA „Eu“ era pe primul plan, în ISHVARA TATTVA⁴ accentul este pus pe „Acesta“, astfel încât experiența devine: „Acesta sunt Eu“. În această fază putem înțelege ansamblul tuturor posibilităților din manifestare (aflată încă la nivel de idee) cuprinse în unitate, motiv pentru care vorbim de apariția lui BINDU (literal: „punct“). La nivelul lui ISHVARA TATTVA el este acel punct fără dimensiuni care comprimă în el însuși pluralitatea lumilor viitoare, într-un mod transcendent. De aceea, el mai este numit și PARABINDU sau „punctul suprem“. Aici există un fel de „condensare“ a puterii divine, în care toate forțele sunt adunate într-o singură unitate⁵. Această unitate sau punct suprem (PARABINDU)⁶ reprezintă, oarecum, imaginea substanței lui „Eu“ (AHAM) sub forma lui „Acesta“ (IDAM).

¹ Numită și SADAKHYA TATTVA; din perspectiva analizei Logosului în manifestare, ea corespunde lui NADA care, literal vorbind, înseamnă „sunet“: el este acel sunet sau „rezonanță specifică“ primordială, ce reprezintă originea primelor disocieri clare în manifestare.

² Din această cauză, experiența este numită „NIMESHA“ (însemnând „cu ochii închisi“), făcându-se astfel referire la SHAKTI în sensul absorberii ci extrem de profunde într-o asemenea percepție.

³ Experiența este numită „UNMESHA“ (ceea ce înseamnă „cu ochii deschiși“); SHAKTI privește la ideia universală, care acum este clară.

⁴ Se stie că, pe plan religios, ISHVARA corespunde unor divinități personale (vezi „YOGA SUTRA“ lui Patanjali) asociate unor lumi manifestate.

⁵ Cf. PRAPANCHASARA-TANTRA (I, 4).

⁶ La nivelul căruia sălășuiște ISHVARA, „Domnul“ sau „Stăpânul“ creației.

A cincea TATTVA este SHUDDHAVIDYA TATTVA sau SADVIDYA TATTVA. Aici se face resimțită la modul propriu dualitatea, deoarece „Eu“ (subiectul) și „Acesta“ (obiectul) sunt echilibrate precum două talere ale unei balanțe care se află la același nivel. Cele două aspecte sunt recunoscute în această stare cu o asemenea claritate încât, deși cele două stări aparțin încă aceluiași Sine, totuși ele pot fi clar distinse în gândire. Această TATTVA se numește SHUDDHAVIDYA TATTVA deoarece în această etapă este experimentată adevarata relație care există între lucruri și este vorba despre o „cunoaștere pură“, care indică într-adevăr conștiința Sinelui (din care AHAM și IDAM încă mai fac parte), dar care totuși este asociată unui principiu al dualității generale¹.

Până la această etapă (inclusiv) întreaga experiență este ideatică, adică doar sub forma unei idei, în care creația este proiectată în ansamblu, dar nu este încă expulzată spre în afară, ci face parte din germenele gândirii divine. Până aici, natura reală (SVARUPA) a Divinului nu a fost încă ascunsă. Odată cu SHUDDHAVIDYA TATTVA se termină și categoria TATTVA-elor pure sau SHUDDHA TATTVA, amintită anterior. Urmează TATTVA-ele pure-impure (sau semi-pure), a căror denumire este SUDHASHUDDHA TATTVA, categorie ce include MAYA TATTVA și cele cinci KANCHUKA-uri sau „învelișuri“ („carcase“) ce altereză și mai mult natura reală a Sinelui Suprem. TATTVA-ele pure-impure se manifestă, deci, de la a șasea și până la a unsprezecea TATTVA inclusiv.

Așadar, MAYA² este cea de-a șasea TATTVA în sistemul celor 36 de TATTVA-e. La acest nivel „Eu“ (AHAM) este despărțit de „Acesta“ (IDAM). Până la SHUDDHAVIDYA TATTVA (inclusiv) experiența era uni-

¹ SHUDDHAVIDYA TATTVA se mai numește PARAPARA tocmai pentru faptul că, la nivelul ei, experiența este intermedieră, adică aflată între PARA sau Suprem și APARA sau inferior, aici existând un sens clar al diferenței între cele două aspecte.

² Etimologic, MAYA derivă de la rădăcina „ma“ = a măsura, adică experiența devine deja măsurabilă, limitată.

versală, „Acesta“ semnificând „tot acesta“, adică toate posibilitățile, întregul Univers. Acum, însă, sub influența lui MAYA, „Acesta“ ajunge să semnifice „simplu acesta“, diferit de orice altceva. Pornind de aici ne confruntăm cu limitarea (SHANKOCHA), deoarece MAYA se întinde ca un fel de voal (AVARANA) asupra Sinelui. Astfel, Sinele își „uită“ – cum s-ar spune – propria lui natură reală, apărând astfel un sens al diferenței. Ceea ce, la nivelul lui ISHVARA TATTVA (a patra TATTVA) era PARABINDU („punct“ transcendent ce cuprindea în el însuși toate acțiunile și posibilitățile manifestării) devine, sub influența lui MAYA, TRIBINDU, adică se împarte în trei BINDU diferenți: a) cel care cunoaște; b) ceea ce este cunoscut și c) cunoașterea însăși¹.

Urmează TATTVA-ele de la şapte la unsprezece, care reprezintă cele cinci KANCHUKA-uri ale lui MAYA. Ele constituie desfășurarea sau explicitarea a ceea ce este conținut în MAYA-SHAKTI. Pe parcursul acestor cinci „etape“, ceea ce inițial – la nivelul lui PARABINDU² – semnifică încă obiectul unei experiențe unitare, atemporale și simultane, devine o multiplicitate succesivă și eterogenă³. Astfel, KANCHUKA-urile reprezintă acele puteri subtile care dirijează și conduc procesul limitării în experiența universală⁴. Ele se referă la limitări privind capacitatea de a crea, cunoaștere, dorință individualizată, timp, cauză și spațiu, ce condiționează orice experiență posibilă. MAYA TATTVA și cele cinci KANCHUKA-uri, aşa după cum am precizat, constituie categoria TATTVA-elor pure-impure (semi-pure), deoarece toate aceste limitări nu sunt aduse încă la o concretizare efectivă. Ele se prezintă deocamdată ca niște condiții potențiale generale, atașate experienței finite și limitate, urmând să prindă contur total în ultima categorie a TATTVA-elor și anume, a celor impure.

¹ Aceasta reprezintă cheia arhetipală a întregii experiențe finite ce urmează a fi obiectivată.

² Ce corespunde lui ISHVARA TATTVA, numită și BINDU TATTVA.

³ La nivelul lui BINDU TATTVA ne confruntăm cu o omogenitate, în care totul există și era cunoscut, dar într-un mod nediferențiat.

⁴ Cele cinci KANCHUKA-uri sunt: KALAA (a 7-a TATTVA), VIDYA (a 8-a), RAGA (a 9-a), KAALA (a 10-a) și NIYATI (a 11-a) (conform cu învățările *shivaismului* din Nord (Kashmir); vezi, de exemplu, referințe: Jaideva Singh în introducerea la PRATYABHIJNAHRIDAYA, ed. a 4-a, pag. 13. John Woodroffe prezintă însă o altă ordine a KANCHUKA-urilor, de la MAYA TATTVA în jos: KAALA, RAGA, NIYATI, KALAA și VIDYA („GARLAND OF LETTERS“, pag. 91 și 146–154).

TATTVA-ele impure (ASHUDDHA TATTVA) încep de la cea de-a douăsprezecea TATTVA (care este PURUSHA) și merg până la cea mai de jos, a 36-a TATTVA (PRITHIVI), care este și ultima.

A douăsprezecea TATTVA este, deci, PURUSHA TATTVA, adică subiectul individual, deoarece acum el este „supus“ puterii lui MAYA și „acoperit“ de cele cinci KANCHUKA-uri (sau învelișuri). PURUSHA¹ nu semnifică doar persoana umană, ci orice altă viețuitoare sau ființă care este astfel limitată. El este manifestarea subiectivului din „Eu sunt acesta“, întâlnită la nivelul lui SHUDDHAVIDYA TATTVA (a cincea TATTVA).

Urmează PRAKRITI TATTVA, care este manifestarea obiectivă a aceleiași experiențe din SHUDDHAVIDYA TATTVA. Dacă în filozofia SAMKHYA, PRAKRITI este privită (alături de PURUSHA) ca fiind un principiu universal (în care cele trei GUNA-e reprezintă tot atâtea puteri ce o constituie, dar și forțele ce stau la baza oricărei acțiuni sau fenomen pe care-l produce PRAKRITI), din perspectiva metafizicii tantrice lucrurile stau puțin diferit, căci aici PRAKRITI nu mai este privită ca un principiu fundamental și atotdefinitor, ci fiecărui PURUSHA îi corespunde o PRAKRITI diferită, aceasta fiind un anumit nivel de manifestare în evoluția firească a creației. În acest caz, GUNA-ele reprezintă niște modalități ale lui SHAKTI care intră în acțiune imediat după ce procesul manifestării a depășit „punctul“ metafizic (PARABINDU), în care totul se mai prezinta încă omogen și nediferențiat, la nivelul lui ISHVARA TATTVA. De la nivelul pe care-l ocupă (TATTVA a treisprezecea) și până la sfârșitul procesului creației, PRAKRITI se diferențiază în ceea ce numim: ANTAHKARANA (sau „instrumentul intern“), INDRIYA-uri (simțuri) și BHUTA-uri (materia efectivă).

ANTAHKARANA sau „instrumentul intern“² definește următoarele trei TATTVA-e după PRAKRITI TATTVA și anume: BUDDHI (a 14-a TATTVA), AHAMKARA (a 15-a) și MANAS (a 16-a).

BUDDHI este prima TATTVA a lui PRAKRITI, reprezentând inteligența care înțelege. La acest nivel, conștiințele individuale apar ca tot atâta reflectări ale conștiinței supreme în manifestare. BUDDHI TATTVA permite asigurarea unei anumite continuități între formele și stările individuale pe care nimic nu pare a le uni³. El corespunde,

¹ PURUSHA mai este denumit „ANU“, care înseamnă „atom“ sau „punct“, arătând astfel că perfecțiunea divină a fost limitată.

² Ce definește, în fapt, aparatul psihic al individului.

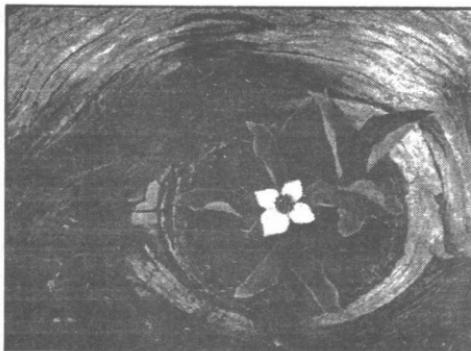
³ Din punctul de vedere al celui care se identifică cu el.

într-un anumit sens, succesiunii vieților (SAMSARA) unui individ, aparent fără legătură între ele. În plan fiziolitic, BUDDHI semnifică capacitatea de decizie, de deliberare și discriminare, actionând în special asupra aspectelor ce țin de voință și determinare în viață interioară.

AHAMKARA¹ decurge firesc după BUDDHI și reprezintă conștiința lui „Eu“, puterea de autoatribuire. Prin acțiunea lui AHAMKARA, experiența este resimțită ca fiind „a mea“.

Această individualizare se dezvoltă mai apoi în ceea ce numim MANAS TATTVA. MANAS se află într-o directă legătură cu simțurile și are funcția de a construi percepțiile, imaginile și conceptele primite prin intermediul simțurilor. Cu ajutorul lui MANAS omul vede, pipăie, gustă² etc. Această TATTVA face posibilă cunoașterea prin percepție datorită faptului că ea se află în strânsă legătură cu puterile realității sensibile. În plan psihic, funcția lui MANAS este legată de facultatea atenției. Supus acțiunii acestei TATTVA, subiectul ia cunoștință doar de unele zone sau secțiuni ale experienței totale, excludându-le pe celelalte care se depozitează – rămânând ascunse – la nivel subconștient.

Urmează apoi cincisprezece TATTVA-e ale experienței sensibile. Primele cinci sunt cele cinci puteri ale percepției senzoriale (JNANENDRIYA-uri): auz, pipăit, vedere, gust și miros. Pentru a înțelege aceste cinci TATTVA-e este necesar să nu se confundă percepțiile enunțate cu ceea ce cunoaște omul în general ca fiind percepție senzorială, privitor la materia fizică. La nivelul acestor cinci TATTVA-e (care se numesc JNANENDRIYA³-uri sau „capacități prin care se realizează percepția senzorială“) nu putem vorbi încă de o materie reală, grosieră, a unei realități fizice obiective. Dimpotrivă, cele cinci TATTVA-e privesc principii

¹ Numit și ASMITA-TATTVA.

² Cf. BRĪHADARANYAKA-UPANISHAD.

³ Termenul „INDRIYA“ se traduce de obicei prin „instrument“ sau „organ“. Cu toate acestea, INDRIYA-urile nu desemnează organele senzoriale, ci sunt facultăți (capacități) ce operează prin intermediul organelor de simț, realizând cunoașterea.

suprafizice, anterioare și totodată superioare celor fizice. Ele țin de un gen de determinare prin raport la calitățile sensibile, fapt care face să putem vorbi despre sunet, formă, culoare, gust și miros.

Al doilea grup de cinci TATTVA-e poartă numele de KARMENDRIYA-uri sau puteri de acțiune, care sunt: puterea de a vorbi; de a apuca; de a merge; de activitate și repaus sexual; și puterea de excreție.

Ele sunt următe de ultimul grup de cinci TATTVA-e din cadrul TATTVA-elor experienței subtile, numite cele cinci TANMATRA-e. TANMATRA-ele sunt elementele primare ale percepției la nivel fizic, corespunzând elementelor de percepție senzorială: sunetul ca atare; atingerea ca atare; culoarea (forma) ca atare; savoarea ca atare; și mirosul ca atare.

În sfârșit, TATTVA-ele de la 32 la 36 sunt denumite cele cinci BHUTA-uri sau elemente grosiere, constituind TATTVA-ele materialității, a materiei propriu-zise. Acestea sunt: AKASHA (eterul), provenind din TANMATRA sunetului; VAYU (aerul), provenind din TANMATRA atingerii; TEJAS (focul), provenind din TANMATRA culorii (formei); APAS (apa), provenind din TANMATRA savorii și PRITHIVI (pământul), provenind din TANMATRA miroșului.

Aceasta este prezentarea eșalonată a succesiunii celor 36 de TATTVA-e în tantrism. Chiar dacă s-au omis multe din denumirile în limba sanskrită și înțelesurile lor complexe (ce ar fi putut arunca o lumină mai clară asupra noțiunilor prezentate) și chiar dacă nu s-au luat în discuție și nu s-au analizat anumite înțelesuri și semnificații colaterale (din cauza spațiului redus avut la dispoziție și din pricina faptului că lucrarea de față își propune o abordare generală și nu particulară, in extenso, a fundamentelor și caracteristicilor tantrismului), totuși cititorul a putut deja să-și formeze o idee de ansamblu asupra procesului cosmogonic real și asupra evoluției și devenirii spirituale a

ființei umane în virtutea acestui sistem. Se poate compara acum, chiar în această formă incipientă, valoarea unor asemenea realități (care nu reprezintă o simplă „invenție” intelectuală, rece și logică; de altfel, multe dintre semnificațiile noțiunilor expuse depășesc cu mult înțelegerea profană sau chiar posibilitatea limbajului vorbit al omului) față de ridicolele teorii cosmogonice ale științei moderne (cum ar fi Big-Bang-ul, de exemplu). Chiar dacă în ultimul timp unei cercetători încep să fie avizati și asupra altor posibilități suprafizice, concentrându-și pe cât posibil atenția și puterea de înțelegere asupra lor, totuși știința modernă trebuie să renunțe încă la enormul balast al unui materialism pueril, care o privează (în virtutea dogmelor și a principiilor de care este prinsă, dar enunțate și dezvoltate chiar de ea) de adevarata cunoaștere și investigație subtilă. În prezent, pentru a ne face o căt de mică idee a decalajului de înțelegere și experimentare, știința modernă și legile ei fizice (pentru că numai pe acestea le cunoaște) „inoată” încă în domeniul ultimelor cinci TATIVA-e, cele mai de jos, al BHUTA-urilor.

Să revenim însă la subiectul propus. Odată ajunsă la nivelul lui PRITHIVI TATIVA (a 36-a), Puterea Divină se oprește din procesul creației, deoarece s-a ajuns la limita posibilă a maximăi diferențierii între subiect și obiect. Într-un sens strict, activitatea de manifestare a creației este atunci pe deplin terminată. SHAKTI devine KUNDALINI, adică „cea care stă încolăcită”, fiind reprezentată „dormind”, într-o stare latentă în om, în centrul subtil de forță aflat la baza coloanei vertebrale (MULADHARA CHAKRA) ce corespunde „energiei pământului” (PRITHIVI). Aici, aşa după cum precizasem anterior¹, KUNDALINI stă încolăcită de trei ori și jumătate în jurul unui PHALLUS simbolic al lui SHIVA². Stăpânul nemișcat al întregii manifestări. Într-una din multiplele interpretări date acestui simbol, cele trei „înfășurări” ale lui KUNDALINI simbolizează cele trei GUNA-e prin intermediul căror PRAKRITI se desfășoară în creație, iar jumătatea rămasă reprezintă toate formele și determinările care se dezvoltă începând de la MAYA TATIVA în jos; în centru, care semnifică „pământul”, se află infinita potențialitate a lui SHAKTI ce a desăvârșit întregul proces al creației.

Din punct de vedere tantric, cele trei GUNA-e definesc diferențierile în cadrul naturii din care fac parte. Astfel, în cadrul lumii sau ordinului mineral (anorganic), puterea divină se află în mod esențial

¹ Vezi subcapitolul „Fiziologia subtilă”.

² SVAYAMBHU LINGA.

sub influența lui TAMAS¹, având un grad de libertate insignifiant, în care „ignoranță“ (sau AVIDYA) se află la limita ei extremă. În acest caz avem de-a face cu o maximă pasivitate a puterii cu privire la ea însăși. Atunci când analizăm lumea sau ordinul organic (cel vegetal și animal), descoperim că acțiunea lui TAMAS este atenuată: „există, deja, la nivelul vieții, un «foc care consumă «ignoranță»“². Aici, SHAKTI se manifestă sub influența lui RAJAS, care reprezintă mișcarea de expansiune, clanul, dinamismul. În sfârșit, în cazul omului descoperim influența crescută a lui SATTVA (a cărei esență este spiritul și lumina pură, spirituală), care îl determină să-și desăvârșească ascensiunea și cunoașterea spirituală până la prima TATTVA, cea a lui SHIVA.

Astfel ia sfârșit scurta noastră expunere asupra principalelor aspecte ale viziunii tantrice în ceea ce privește lumea și integrarea omului în aceasta. Să mai subliniem încă o dată faptul că aceste sinteze nu reprezintă nicidcum diverse speculații metafizice, ci constituie rodul unei experiențe spirituale practice milenare, care în tantrism face parte din ceea ce numim SADHANA-SHAstra. „Toată cultura și cunoașterea erudită a scripturilor pe care o poate avea un spirit vast în știință sa, nu înseamnă absolut nimic dacă, în același timp, el nu caută să dobândească și puterea absolută pe care i-o conferă SADHANA (practica sau antrenamentul spiritual).“³

EXPERIENȚA SPIRITUALĂ ÎN TANTRA

Fundamentul oricărei cunoașteri, fie că ea se referă la această lume fizică sau la cea subtilă, îl constituie fără doar și poate experiența efectivă. Experiența este ori totală (caz în care ne confruntăm cu plinătatea), ori parțială sau incompletă. În primul caz nu experimentăm întregul, căci acest lucru ar însemna că noi am fi parte distinctă de

¹ Ca și în filozofia SAMKHYA, cele trei GUNĀ-e sunt: TAMAS, RAJAS și SATTVA.

² Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 77, Ed. Editura Politehnica, București, 1977.

³ Tantratattva (I, 25).

Întreg, de Totalitate, ceea ce este imposibil, ci experimentăm faptul că suntem chiar acest Întreg. În al doilea caz, deoarece Plinătatea sau Întregul nu are părți, nu experimentăm câte o parte separată, ci părțile aflate în acest Întreg. Acest lucru este definiitoriu pentru doctrina tantrică, deoarece el ne arată că se poate ajunge efectiv la experimentarea celei mai înalte trepte a evoluției spirituale¹.

Teologic vorbind, experiența deplină îl reprezintă pe SHIVA, SHAKTI rămânând în potențialitate. Cel de-al doilea tip de experiență se referă la

JIVA-urile sau individualitățile limitate în creație, care și ei sunt SHIVA-SHAKTI, dar ca potență actualizată. Ambele experiențe sunt reale căci, de fapt, nu există nimic, nicăieri, despre care s-ar putea spune că nu este real. Totul reprezintă Puterea manifestată, a cărei realitate deplină este cea a Supremului Absolut de unde a izvorât.

Totuși, trebuie să facem următoarea distincție: în timp ce „realitatea“ manifestării are o natură tranzitorie (pentru că nici un fenomen nu este continuu, ci apare și dispare succesiv), experiența infinită a Plinătății (PURNA) are ca natură reală tocmai această Plinătate, care este eternă și neschimbătoare. Polemicile și discuțiile pe marginea „realității“ sau „irealității“ lumii, a iluziei ei, au dat naștere întotdeauna la vii dispute între diferitele școli. Dintre toate, este util, cred, să ne oprim – pentru a le compara – la doctrina monistă a marelui înțelept și eliberat Shankaracharya (concretizată mai apoi în filozofia VEDANTA) și la punctul de vedere tantric, pe care îl tratăm aici. Shankaracharya definește Realul cu adevărat atunci când spune că acces-

¹ ISHA UPANISHAD denumește Experiența Supremă ca fiind PURNA, Plinătatea Întregului.

ta este neschimbător, spre deosebire de experiență finită care – deși posedă o realitate momentană – se modifică în cele din urmă. Privită din acest punct de vedere vedantic, Lumea – ca un lucru schimbător ce este – deține doar o realitate relativă. Shankaracharya a definit astfel Realitatea Supremă deoarece el și-a susținut doctrina din punctul de vedere al Absolutului Transcendent (BRAHMAN), complet nemîșcat și neschimbător.

Viziunea tantrică, însă, consideră că această Lume este totuși în mod necesar pe deplin reală. Având în vedere această concepție, un lucru poate fi real și, în același timp, poate fi supus schimbării. Supremul cuplu divin, SHIVA-SHAKTI, reprezintă experiența Reală și Deplină, care în mod voit se limitează și se contractă în „fragmente” de realități ce aparțin însă Realității Depline și Absolute, într-un gen de sacrificiu celst suprem. Adeptul tantric va trebui aşadar să credă și să sesizeze propria lui realitate, să se convingă de realitatea lumii ca tărâm al acțiunilor sale și ca instrument al său, să percepă cauzalitatea ei Divină și să credă în Însuși Supremul Absolut (Dumnezeu) ca ţintă a adorării sale. Pentru el, pentru adoratorul tantric, lumea este reală pentru că SHIVA-SHAKTI, care reprezintă însăși cauza ei materială, este o deplină realitate. Această cauză (SHIVA-SHAKTI), fără a înceta vreodată să fie ceea ce ea este de fapt (infinitate, eternitate, omniștiință, omnipotență, libertate absolută, beatitudine nesfârșită, unică, supremă etc.) devine propriul ei efect. Lumea întreagă nu reprezintă altceva decât Experiența Inefabilă a Supremului. Experiența Divinului nu este niciodată lipsită de realitate. Totuși, Suprema Realitate (Divinul, Dumnezeu) care se sacrifică pentru a se limita la o experiență finită, dar care rămâne – cu toate acestea – complet neschimbată în Ea Însăși, poate fi numită Realitate în cel mai deplin și veridic sens al ei.

Experiența totală este chiar Conștiința Supremului din care și în care întregul Macrocosmos a izvorât; această Conștiință Imuabilă cunoaște toate generalitățile creației (și atunci Ea este numită SARVAJNA), dar de asemenea Ea știe și toate particularitățile existente în manifestare (fiind denumită SARVAVIT). Indiferent însă că este vorba de generalități sau particularități, Conștiința Supremă (Realitatea Absolută, care este Dumnezeu) cunoaște totul ca fiind Sinele Suprem, adică tocmai această Realitate și Fundament Absolut; de aceea spunem că, aici, experiența este totală. Ea este diferită de experiența individului limitat, care se privește pe el însuși și obiectele din jurul său ca fiind altceva decât Sinele individual.

Experiența finită, deci, reprezintă un lucru finit, ea are un caracter fragmentar, iar cunoașterea obținută prin intermediul acestei experiențe nu poate fi decât a părților într-un întreg și nu a întregului însuși, deoarece partea nu poate cuprinde și afla întregul din care ea însăși face parte. Totuși, trebuie să observăm că finitul nu se prezintă întotdeauna astfel, deoarece el se poate dilata spre infinit, prin intermediul multiplelor procese care se intercoreleză. Esența experienței parțiale este cunoașterea în Timp și Spațiu; Experiența Supremă, însă, fiind neschimbătoare, se află dincolo atât de Timp, cât și de Spațiu, căci Timpul și Spațiul sunt aspecte ce definesc schimbarea. Experiența parțială a individului limitat se datorează și percepției acestuia prin intermediul simțurilor a obiectelor materiale, fie ele grosiere (fizice) sau subtile (suprafizice). Cunoașterea prin simțuri variază după capacitatea, realizările și după progresele spirituale ale experimentatorului limitat. Experiența lui normală poate fi sporită însă considerabil pe cale psihică, ceea ce va conduce treptat la o dilatare din ce în ce mai mare a universului său finit. Puterile psihice pe care adeptul tantric le poate obține denotă în fapt acea creștere a capacității normale ce asigură cunoașterea materiei în forma ei subtilă, suprafizică, în timp ce omul normal nu o poate percepe decât în forma ei grosieră (fizică)¹. Astfel, puterile psihice (aşa-zis paranormale) apar ca o extensie a facultăților naturale ale omului și, de aceea, nu există nimic „supranatural“ în ele. Totul este SHAKTI, totul este natural și totul este real. În acest fel, un clarvăzător poate vedea ceea ce unui experimentator normal îi este imposibil, realizând acest lucru prin intermediul minții sale. Trebuie să

---

¹ Această materie grosieră (STHULA) este compusă însă din matrice subtilă.

Înțelegem, aici, că organele de simț grosiere (cum ar fi, de pildă, ochiul, nasul, auzul etc.) nu reprezintă simțurile ca atare¹. Simțurile sunt în fapt manifestări ale minții, care lucrează – în mod obișnuit – prin intermediul organelor fizice proprii acestor simțuri. Dar mintea purificată și corespunzător dezvoltată și elevată se poate lipsi, în cadrul senzațiilor pe care le experimentează, de simțuri, având astfel acces direct la o cunoaștere mult mai înaltă și subtilă. În acest mod se explică puterile paranormale demonstrate de yoghini avansați, precum și transele hipnotice cu experiențele aferente realizate de știință modernă. Astfel, aria de cunoaștere devine extrem de întinsă; se poate obține cunoașterea „fiziologiei subtile“ (a CHAKRA-elor sau NADI-urilor din corp), a diferențelor lumi subtile (astrale sau cauzale) și aşa mai departe. Totuși, oricât de extinsă ar fi o astfel de cunoaștere și oricât de subtilă, ea se referă la niște lucruri care fac parte din lumea fenomenală, adică din MAYA.

Așa după cum am arătat, în tantrism MAYA nu este o „iluzie“, ci ea reprezintă Experiența în Timp și Spațiu a Sinelui Suprem; acest tip de experiență îi dă aparența de Non-sine și abia aceasta este, în mod necesar, o iluzie. De aceea, Întregul nu poate fi cunoscut prin intermediul simțurilor, căci experiența totală nu reprezintă cunoașterea prin simțuri². Pe scurt, simțurile sau cunoașterea obișnuită nu pot stabili (adică dovedi) ceea ce este suprasenzorial, cum ar fi Întregul, natura sa, precum și „celealte fețe“ ale procesului creației, considerate ca o colectivitate. Rațiunea și logica, fie că sunt aplicate în metafizică sau știință, se bazează pe informațiile primite de la simțuri și sunt guvernante de acele forme de înțelegere ce alcătuiesc natura minții finite. Astfel, rațiunea poate stabili, de exemplu, că un efect are o anumită cauză, dar nu poate afirma că acea cauză este una singură³. De aceea, știință modernă – care nu are la bază o experiență spirituală proprie – nu se poate sprăjini și nu poate avea siguranță decât în ceea ce poate fi verificat prin intermediul simțurilor sau a rațiunii.

Adeptul tantric afirmă că experiența spirituală deplină a Unicului nu constituie un obiect de cunoaștere, deoarece această cunoaștere este

¹ Adică INDRIYA-urile.

² Experiența completă este acea experiență pur spirituală care reprezintă cunoașterea Sinelui Suprem; acesta nu este nici un fel de obiect asupra căruia să se poată face referiri.

³ În filozofia VEDANTA se afirmă că „*nimic* (în legătură cu astfel de probleme) nu poate fi stabilit prin argumentații“.

însuși Supremul. „*A-l cunoaște pe SHIVA înseamnă a fi SHIVA*.“ Doctrina lui este monistă nu doar datorită argumentelor raționale și logice (deși el poate oricând să le aducă în sprijinul său), ci pentru că el sau marii înțelepti și eliberați tantrici pe care îi urmează au avut și au trăit în fapt o astfel de experiență monistă, deplină.

Experiența spirituală, însă, poate fi incompletă atât ca durată, cât și ca natură. Astfel, din starea de extaz divin neperfectă încă (SAVIKALPA SAMADHI), chiar și atunci

când ea deține un caracter monist, se revine – după un anumit timp – la starea experienței duale a lumii fenomenale. În plus, această stare de extaz divin poate să fie la început incompletă (neperfectă), putând îmbrăca chiar un caracter dualist. Toate acestea arată că realizarea desăvârșită și totală se află aproape și că, totuși, țelul final este perceput prin forma dualității ce dăinuie ca parte constitutivă din cel care experimentează.

Certitudinea cu privire la un anumit lucru nu o putem avea decât prin proprie experiență. Totuși, ceea ce constituie experiență spirituală pentru unul nu reprezintă o dovdă certă pentru un altul, care refuză să o accepte. Cu toate acestea, un om poate accepta ce spune un altul, având deplină credință în experiența deja trăită a acestuia¹. Acest gen de cunoaștere se numește APTA, adică cunoașterea primită de la o sursă competentă, cu autoritate în domeniu, aşa după cum – de altfel – este primită și cunoașterea și învățătura științei moderne. Este adevărat că această din urmă învățătură poate fi verificată, dar tot astfel poate fi probată și verificată – în modul ei particular – și prima învățătură, cea de tip spiritual. Pentru un tantric, revelația nu reprezintă ceva ce se afirmă „de sus“, incapabilă de a fi verificată și jos. Acela care acceptă revelația ce demonstrează unitatea „celor mulți în Unul singur“, o poate verifica foarte bine în propria lui experiență. Cum? Dacă discipolul este unul din aceia despre care se spune că nu sunt încă potriviti pentru a primi adevărul în forma sa monistă, el va declara probabil acest adevăr ca neavând o consistență reală și, aderând la ceea ce el

¹ Ceea ce se numește „voiță de a crede“ implică afirmația că în om credința reprezintă însăși expresia naturii sale fundamentale, lăuntrice.

singur consideră a fi adevărat, nu-și va mai face probleme privitoare la această chestiune. Dacă însă discipolul este dispus să accepte învățăturile filozofiei moniste, aceasta se întâmplă din cauza faptului că propria sa natură spirituală și fizică se află la un nivel ce-l va conduce direct (deși într-un timp mai lung sau mai scurt, după cum este cazul) spre adevărata experiență monistă.

O formă particulară a cunoașterii spirituale, la fel ca și o anumită putere psihică dobândită, poate fi dezvoltată doar în acela care deține capacitatea și predominanța spre aceasta. Unui astfel de discipol care, dorind să folosească în scop egoist o astfel de putere, a întrebat cum o poate dobândi, GURU-l său tantric i-a răspuns: „Urmează calea celor care au atins perfecțiunea și vei dobândi și tu, de asemenea, ceea ce au obținut ei“. Aceasta este, într-adevăr, „Calea celor Mari și Înțelepti“, a acelor spirite ajunse la desăvârșirea și perfecțiunea naturii lor spirituale, pe care noi îi respectăm și îi venerăm atât de mult. Îi prețuim pentru că ei au atins ceea ce noi știm acum că este pe cât de neprețuit, pe atât de posibil în cazul fiecărei ființe umane. Dar dacă adeptul refuză să urmeze metoda practică (SADHANA) prin care să ajungă la un astfel de rezultat, atunci el nu va avea de ce să se mire sau să se plângă că nu a obținut nimic.

Rațiunea și logica omului modern nu reprezintă altceva decât o manifestare limitată a aceleiași SHAKTI sau Putere Divină Universală, cunoscută ca aflându-se într-un extaz spiritual deplin și continuu (SAMADHI) care transcende orice rațiune. De aceea, tot ce este nerational nu va putea fi nicicând adevăr spiritual. Cu ajutorul luminii divine asupra înțelegerii noastre, răspândită de natura Revelației, calea devine netedă și clară și tot ceea ce se vede ajunge să ne vorbească, de fapt, despre Nevăzut (sau ceea ce este subtil, superior). Faptele de zi cu zi ne oferă numeroase dovezi în plus. Foarte mulți nu văd adevărul ce se desfășoară chiar sub ochii lor pentru că, tot căutându-l, ei privesc în lături sau în sus, la un aşa-zis „Rai“. Mintilor sofisticate le este frică

de adevăr sau evidență. „*Este aici, aici se află*“, spune tantrismul și multe alte școli spirituale autentice. Căci omul, precum orice altă ființă, este un adevărat microcosmos, aflat într-o perfectă corespondență cu Macrocosmosul din jur. Astfel, viața individului constituie o expresie a acelorași legi ce guvernează întreg universul.

Confirmarea învățăturii tantrice, rod al experiențelor spirituale de milenii ale unor minunați maeștri autentici și ale strălucitilor lor discipoli, poate începe să fie obținută prin observarea etapelor psihologice din viața și gândirea normală. Aceste stări psihologice sunt reprezentările individuale ale proceselor cosmice colective. „*Cum este aici, aşa este pretutindeni*.“ Prima evidență este experiența în fapt a ceea ce ne încjoară. Însă omul nu sare repede de la experiența senzorială obișnuită, finită, la Experiența Deplină. Treptat, puțin câte puțin, el avansează spre aceasta din urmă, retrăgându-și totodată pașii din lumea din care a pornit, până când plenitudinea experienței finale a ajuns astfel încât să poată arde în focul Cunoașterii de Sine sămânță oricărei dorințe ce reprezintă germanul manifestării în univers. Conștiința omului nu are limite sau margini fixe ci, dimpotrivă, ea se află la baza Cunoașterii Infinite; această Cunoaștere Infinită apare sub forma unei contracții (SHANKOCHA), datorită limitării ei (sub acțiunea lui SHAKTI, adică a propriei ei puteri) sub forma mîntii și a materiei. Această contracție poate fi însă mai puternică sau mai puțin puternică. Conștiința individuală se dezvoltă treptat până când toate legăturile cu lumea fiind eliminate, ea devine una cu Conștiința Infinită (PURNA).

Această Conștiință Infinită sau Întregul (PURNA) nu reprezintă o abstractizare sterilă a intelectului, încrăcit intelectul nu semnifică decât o putere fracționară, sau SHAKTI, din această Realitate. O astfel de abstractizare nu ar avea nici o valoare pentru om. În Realitatea Supremă, care constituie însuși Întregul, există tot ceea ce este

de folos oamenilor și tot ceea ce provine din ea. De fapt, unul din textele școlii SHAIVA din Nord afirmă: „*«Exteriorul» apare ca fiind în afara tocmai pentru că el se află înăuntru*“. De asemenea, ceea ce în planul rel-

ativ al lumii fenomenele este apreciat ca rău¹ (importanță bine definită în economia universului), izvorăște tot din această Realitate Supremă, nu în sensul că ar fi fără de valoare, ci pentru că experiența dualității – în care subzistă și se manifestă și răul – răsare și ea tot din Întregul Preefericit². Plinătatea (Plenarul) nu înseamnă doar colectivitatea a tot ceea ce există, căci ea este atât imanentă, pătrunzând această existență în ansamblul ei, cât și transcendentă, aflându-se dincolo de orice univers creat. Ea reprezintă un loc ce nu poate fi cunoscut decât de Ea Însăși. Din acest motiv, școlile budiste tantrice numesc această Realitate Supremă SHUNYA sau Vidul. Acest termen nu va trebui însă să fie interpretat ca „nimic“, ci se va considera în sensul a ceva despre care mintea și simțurile nu pot afla nimic. Pentru a permite totuși o referire și adresare, Unicul a fost numit ca Existență (SAT), Beatitudine (ANANDA) și CHIT – un termen, practic, de netradus, care însă ar putea fi redat cel mai bine ca Principiul Neschimbător al tuturor expe-

¹ Există șapte planuri (LOKA) de ascensiune a experienței spirituale (locașuri ale zeităților și entităților superioare), precum și șapte lumi sau planuri (TALA) inferioare (lumile demonice și satanice). Tradiția afirmă că centrul sau „linia de demarcare“ între planurile superioare și cele inferioare o constituie „planul pământesc sau fizic“ (BHURLOKA). Aici poate fi trăit orice tip de experiență, inclusiv pe cea mai înaltă, cât și pe cea mai de jos. Aceste planuri ale manifestării nu trebuie înțelese în sensul straturilor geologice, deși – în lipsa unei palete cu mijloace adecvate – necesitatea poate dicta uneori reprezentarea lor ca atare. Planul pământesc (fizic) reprezintă experiență normală; planurile superioare sunt stări supranormale, iar cele inferioare constituie experiențe sub-normale. Cel mai înalt dintre planuri este planul Adevarului (SATYA-LOKA). Dincolo de acesta se află Experiența Supremă, care se situează dincolo de orice plan, ce reprezintă Lumina Însăși, Inima Stăpânului Suprem (PARAMASHIVA). De partea negativă, inferioară, a planurilor – la nivelul cel mai de jos – TALA respectivă este descrisă în PURANA-CE cu o imagine simbolică vie, ca un loc al Întunericului, în care șerpi mostruoși încoronați cu lumi întunecate, trăiesc într-o perpetuă vrajă și mână. Sub acest plan se află SHAKTI a Stăpânului Suprem, care este Puterea Iluziei Ființei Absolute în toată intensitatea ei infinită și aparent lipsit de trebuință (dar având totuși importanță sa clar definită). Importanța sau sensul existenței lumilor demonice și satanice (ale Răului) în manifestare este accea de a-l confrunta pe om – în mirificul joc al perfecțiunii de la nivelul acestei creații – cu posibilitatea alegerii dictată de liberul său arbitru, spre dobândirea realizării spirituale perfecte, ori spre o damnăție malefică plină de suferință. Dacă omul s-ar confrunta doar cu Binele, atunci el n-ar mai putea să-l cunoască pe Creator în adevărata și reală sa natură, pentru că i-ar lipsi impulsul dat de multitudinea tentațiilor și încercărilor la care este supus pe drumul evoluției sale. Pentru a înțelege însă corect aceste aspecte este necesară o vie discriminare și inteligență, care să înlătări fanatismul și dogma preconcepută, existentă la majoritatea oamenilor de astăzi.

² Binele și Răul (care se pierd ca noțiuni duale, prin sublimare, la nivel suprem) fac parte din aceeași emanație (SRISHTI) sau manifestare a Supremului Absolut.

rienteelor schimbătoare, un Principiu pentru care senzia, percepția, concepția, conștiința de sine, sentimentul, memoria, voința și toate celelalte stări psihice nu reprezintă nimic altceva decât moduri de exprimare limitată. În termeni umani, CHIT se apropiie cel mai mult – ca traducere – de Conștiință Pură, de Beatitudine spirituală (ANANDA) ce cunoaște și se bucură de propria ei Realitate Deplină. Legătura indisolubilă dintre acestea două (CHIT și ANANDA, respectiv Conștiință Pură și Beatitudine Infinită), face ca Ființa Supremă, care este SHIVA, să reprezinte de asemenea și o Putere sau SHAKTI, sursă a întregii Deveniri. Realul deplin, deci, are două aspecte¹: unul numit SHIVA (aspect static al Conștiinței), iar celălalt numit SHAKTI (aspect cinetic, dinamic, al aceleiași Conștiințe). Din acest motiv, KALI SHAKTI, neagră precum un nor de furtună, este reprezentată dansând și mișcându-se deasupra corpului inert al lui SHIVA. El este alb precum Lumina și Iluminarea Divină (PRAKASHA) și, de asemenea, inert, căci Conștiința Pură este fără de acțiune, odihnindu-se în infinit. Cea care se mișcă și acționează, însă, este Ea, Puterea Lui. Aici, Ea este neagră (ca fiind KALI), întrucât dizolvă totul în întunecime – adică în vacuitatea existenței² – care este însăși Lumina Supremului³. Dar, până să devină în fapt Schimbare, SHAKTI nu reprezintă altceva decât Potența a ceea ce va deveni în Ființa Absolută fiind, astfel, una cu Aceasta.

¹ Subliniate și în subcapitolele precedente.

² Uneori, vidul (SHUNYA) ce reprezintă Conștiința Supremă este reprezentat de culoare neagră, simbol al misterului de nepătruns și al transcendentului.

³ Încă un motiv în plus pentru a vedea că, la acest nivel, orice contrarii și antagonisme sunt complementare.

În tantra, un rol de seamă îl are conștientizarea acțiunilor săvârșite de noi în fiecare moment. „*A acționa foarte atent, pe deplin conștient, aceasta este calea de a cunoaște Adevărul.*“ Chiar și în cele mai obișnuite acțiuni, cum ar fi de pildă mâncatul, trebuie să existe o mare concentrare asupra acestui act. Ideea acestei concentrări asupra momentului este aceea că, atunci, trecutul trebuie să dispară și, la fel, și viitorul. Ceea ce rămâne este doar prezentul, adică un vesnic „acum“, care face să se transcendă noțiunea de temporalitate, plasându-ne în afara ei. Această depășire este sinonimă cu o apropiere foarte mare de însăși Sursa Supremă, aflată dincolo de Timp și Spațiu. În exemplul dat mai sus, întreaga atenție trebuie să se reverse asupra hranei; dacă atenția este eficient direcționată, se observă o „transformare“ aproape alchimică a întregului ansamblu de senzații și percepții: adeptul ajunge să aibă o adevărată dragoste, afecțiune și recunoștință față de hrană, pe care el o consacră Sursei Infinite din care aceasta a provenit. El înțelege atunci că, mestecând cu o energie uriașă fiecare aliment, va simți nu numai adevăratul gust al mâncării, ci și însuși „gustul“ existenței, deoarece hrana este și ea o parte a Existenței Infinite. În acest caz, ceea ce trebuie să ajungă tantricul să conștientizeze în cel mai înalt grad este faptul că alimentele nu reprezintă doar o simplă hrană, ci că ele conțin însăși viață, acea vitalitate și energie subtilă (PRANA) datorită căreia el trăiesc și se manifestă în creație. Aceeași conduită trebuie să o aibă, de exemplu, și atunci când bea apă, astfel încât – trăirea fiind foarte intensă – să simtă faptul că orice picătură îi provoacă o fericire extatică. Exemplele date se află în strânsă legătură cu două *sutra*-e (aforisme) din faimosul tratat secret VIJNANA BHAIKAVA TANTRA: „*Atunci când mânânci sau bei, devino gustul a ceea ce mânânci sau bei și umple-te de acest gust.*“ Și, încă: „*Atunci când cânti, privești sau găști, fiu conștient că existi; descoperă, astfel, viața eternă.*“

Această absorbiție în acțiuni, menționată de *sutra*-e, reprezintă în fapt un important mesaj tantric: „*A fi total în acțiune înseamnă a fi liber de acțiune.*“ Acesta este punctul de discontinuitate, aceasta este trecerea la limită prin care adeptul tantric poate obține instantaneu iluminarea spirituală aici și acum, chiar în această viață. Aceeași intensă și fren-

tică, extaziantă trăire a clipei și gestului sau acțiunii – indiferent care ar fi aceasta – i-a făcut pe mulți din cei cu o cunoaștere limitată, având un mental slab sau lipsiți de germenele salvator al unei intuiții cu adevărat spirituale, să defăimeze, să nege și să ponegrească, dacă nu întreg sistemul tantric, atunci măcar anumite laturi ale sale¹.

La nivelul legilor cosmice imuabile, această viziune și condiție de realizare spirituală apare clar explicitată prin intermediul legii KARMA-ei (a cauzei și efectului), lege care marchează destinul, precum și sirul existențelor succesive ale JIVA-ului (ființei). KARMA individuală este creată atunci când individul nu se află implicat în totalitate în acțiunea pe care o săvârșește. Această lipsă de totalitate în implicare se datorează existenței ego-ului (AHAMKARA), care determină ființa să fie cumva și într-o anumită măsură (mai mare sau mai mică) atașată de obținerea unui anumit fruct al acelei acțiuni, expresie a tendințelor sale egoiste. Dacă implicarea ar fi însă completă, dacă individul va căuta – printr-o concentrare și atenție maximă – să se pătrudă în totalitate de respectiva acțiune, înțelegându-i menirea la nivelul ansamblului cosmic, atunci KARMA sau legea cauzei și a efectului nu-l va mai putea atinge, resorbția în Conștiința Supremă fiind atunci practic instantanea.

Așadar, în conformitate cu viziunea tantrică, singurul timp în care omul trăiește cu adevărat este prezentul. Din punct de vedere mental, acest aspect este explicat prin faptul că procesul mintii de a face com-

¹ Aluzie la comportamentele aşa-zis „bizare“ (pentru mentalul obișnuit și încistat în idei preconcepute) ale unor tantrici (apărținând în special cultului AGHORI) și ritualurilor lor (privite ca „funebre“), ori la practicile sexuale orgiastice.

parații¹ – proces prin care ea se raportează aproape încontinuu la trecut sau viitor, slujindu-se de memorie – este în totalitate oprit. Astfel, pentru moment, mintea devine goală de conținut și lucru sau aspectul, fenomenul de cunoscut este imprimat fidel în minte. Rezultatul este acela că se obține o cunoaștere mult mai apropiată, chiar foarte apropiată, de realitatea obiectului în cauză.

Omul, în general, dacă nu se identifică cu corpul, se identifică cu mintea sa și, implicit, cu memoria. Atunci când vrea să cunoască un anumit lucru, memoria este branșată aproape automat și caută febril noțiuni despre acel lucru. Datele extrase din memorie interferează cu datele provenite de la lucru însuși și astfel nu este obținută o cunoaștere unitară a obiectului. În plus, aceasta se combină și cu propriile aprecieri sau tendințe latente ale personalității celui în cauză. Ca urmare, memoria tinde să creeze senzația de „Eu știu“. Din această perspectivă, tantra sugerează că, atunci când omul dorește să cunoască ceva, memoria lui să fie stopată; efectul direct este acela că ființă rămâne complet bulversată, deoarece într-o asemenea situație (în care acțiunea memoriei este oprită) ea își dă seama de contrariu, adică de „Eu nu știu“. Apare, astfel, frica de necunoscut, deoarece până atunci individul se baza pe siguranță memoriei sale. Această dispariție a sentimentului de siguranță dat de memorie creează un gol sau un vid, care determină în om acea senzație de frică, de vulnerabilitate. „Deschiderea“ astfel apărută semnifică în fapt deschiderea spre Cunoașterea Universală, deoarece atunci conștiința individuală are acces la Tot.

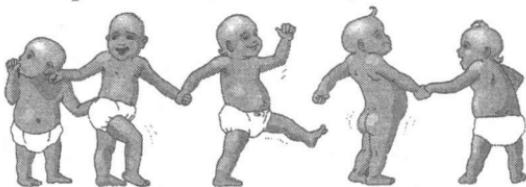
Semnificative sunt, în acest sens, spusele lui Mihail Eminescu în a lui celebră „Glossă“:

„Nici încline a ei limbă
Recea cumpăna gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate;
Pentru cine o cunoaște
Toate-s vechi și nouă toate.“

---

¹ Aceasta este o trăsătură definitorie a minții, deoarece ea nu lucrează decât pe bază de comparații.

Nu trebuie, deci, să ne identificăm cu conținutul mintii, chiar dacă acest conținut ne oferă o placere efemeră, ci mintea trebuie golită de conținutul ei mereu și mereu, în fiecare clipă. Moartea reprezintă aici această anulare radicală a conținutului mintii, care pregătește mintea pentru un nou act de cunoaștere. Înțelegem de aici că obiectele din jurul nostru sunt vechi dacă ne raportăm la memorie și totuși ele sunt mereu noi și necunoscute nouă dacă ne raportăm la clipa prezentă. Acesta este sensul, de altfel, al infinitei bogății și varietăți nesfârșite a creației. Operând mult timp cu datele moarte din memorie apare identificarea cu conținutul ei și omul ajunge să nu mai trăiască în prezent, ci devine precum „un mort în viață“.

Adeptul tantric trebuie să-și asimileze la maximum orice senzație sau trăire, adică să fie mereu și mereu prezent în fiecare clipă și să lase să treacă practic acea trăire prin el însuși, să se umple de ea fără a o judeca sau eticheta în vreun fel anume. Făcând astfel, el rămâne veșnic viu, iar trăirea se va manifesta în toată plenitudinea prin el însuși. Consecința unei astfel de atitudini este absorția gradată în acțiune, nemaexistând omul și acțiunea separată de acesta, ci doar acțiunea. Are loc, deci, o fuziune la nivel de conștiință între om și acțiune, iar orice fuziune plenară semnifică o accesare la sursa universală¹.

¹ În Occident este cunoscut exercițiul „stopului“, explicitat și aplicat discipolilor săi de către Gurdjieff, tehnică ce ne ajută, de asemenea, să fim cât mai conștienți de acțiunile noastre, trăind astfel cât mai mult în prezent. Iată în ce constă acest exercițiu, așa cum este el practicat în cadrul Institutului pentru dezvoltarea armonioasă a omului, fondat de Gurdjieff. La comanda „stop!“ sau la un semnal convenit anterior, elevul trebuie să opreasă instantaneu orice mișcare, în locul în care se găsește și orice era pe cale să facă. El trebuie nu numai să-și opreasă mișcările, ci să-și păstreze și expresia feței, surâsul, privirea și tensiunea tuturor mușchilor din corp, exact în starea în care se găseau în momentul „stopului“. În plus, trebuie să-și țină ochii fixați spre același punct spre care îl era îndreptată privirea în momentul comenzi. În timp ce rămâne în această stare de „mișcare suspendată“, elevul trebuie să-și opreasă cursul gândurilor sale și să nu mai emîte nici un gând nou, ori care ar fi acesta. El trebuie să-și concentreze întreaga atenție asupra observării tensiunii mușchilor din diferitele părți ale corpului, dirijând această atenție dintr-o parte a corpului în alta, veghind ca tensiunea musculară să rămână aceeași, fără să crească sau să se diminueze deloc.

Trăind în prezent, omul devine conștient că el nu reprezintă memoria sa și astfel are posibilitatea să rupă cercul automatismelor care sunt apanajul acestei memorii.

MAESTRUL SPIRITUAL TANTRIC ȘI INITIEREA DISCIPOLULUI

În Orient, cuvântul „GURU“ are o însemnatate aparte, deoarece tradiția îl consideră acea ființă umană capabilă să împlinească aspirația profundă de transformare spirituală a unei alte ființe. De altfel, însăși traducerea termenului de „GURU“ se referă la „cel care aduce lumina“, „cel care îndepărtează întunericul neștiinței (al ignoranței)“. Astfel, GURU-l apare ca maestrul spiritual ce împărtășește propria lui învățătură autentică și experiență subtilă înaltă aceluia discipol devotat și plin de credință care dorește, plin de aspirație și frenzie, să cunoască Absolutul. Un astfel de GURU este o ființă umană¹ în viață care a parcurs deja calea spirituală aleasă de căutător și care este capabil să-i arate acestuia drumul. El nu-i arată doar calea ci are, de asemenea, puterea să transmită discipolului adevărul experienței sau realizării sale spirituale. Tradiția afirmă foarte clar că, în lipsa unui astfel de maestru spiritual care a experimentat Cunoașterea Absolută, este aproape imposibil să atingi realizarea ultimă (adică MOKSHA sau Eliberarea finală).

Persoana GURU-lui este centrală în toate formele de inițiere și mai ales în ritualismul tantric. Simpla cunoaștere teoretică a învățăturilor tantrice, ori repetarea unei MANTRA citite într-un anumit text, sau realizarea specificului unui anumit procedeu de adorare fără o prealabilă explicare și înțelegere a simbolismului implicat de către un maestru spiritual competent, nu pot conferi iluminarea spirituală și nici determină apariția puterilor psihice, paranormale, în ființă respectivă.

¹ În tantrism, ca și în alte forme ezoterice tradiționale, GURU-l poate să nu fie neapărat un singur om, ci o societate secretă, depozitară a unor simboluri, formule și învățături transmise de-a lungul unci perioade mari de timp.

tivă. Înțelegerea și asimilarea lăuntrică, efectivă, a unor realități subtile fundamentale nu poate surveni prin studiul teoretic al cărților sau tex- telor tradiționale și nici printr-o aşa-zisă meditație sau contemplare proprie¹, ci ele sunt un rezultat direct al înțelepciunii și transmiterii subtile de către un lanț întreg de precursori, maeștri desăvârșiți, succe- siune din care GURU-l este reprezentantul aflat în viață.

Secretele sistemului și doctrinei ca atare sunt conținute în GURU, care este „depozitarul“ lor. Deseori, el este asemuit cu o flacără vie, care doar ea poate să distrugă și să ardă ignoranța (AVIDYA) discipolului (CHELA) pentru a-i oferi lumina divină. Inițierea practică este imposibilă fără un GURU.

Este foarte important ca adeptul tantric să învețe ceea ce trebuie de la un GURU competent, care el însuși să fi experimentat cu succes, în prealabil, ceea ce expune. Multe tehnici de meditație sunt dificil de abordat, prezintând uneori efecte secundare neplăcute chiar din punct de vedere fizic și mental, dacă ele nu vor fi practicate sub atenta și expertă ghida- re a unui maestru spiritual auten- tic. Același lucru se aplică în cazul execuțiilor celorlalte tehnici și pro- cedee ale sistemului, care nu pot fi predcate și verificate decât de mentorii profund cunoștori ai domeniului.

Textele tantrice accentuează în mod repetat și fără echivoc asupra necesității de a purta un mare respect și o mare credință față de GURU-l ales pentru a te transforma din punct de vedere spiritual. Judecarea, bârfirea, înselarea, ironia și răutatea îndreptate împotriva propriului maestru spiritual constituie tot atâtea cauze (din cele paisprezece expuse în diferitele *tantra-e*) care duc la pierderea și „cădere“ unui discipol. Marii maeștri spirituali (GURU-și) în descendență unei anumite școli sau unui anumit cult sunt venerați întocmai ca pe cele mai înalte zeități; în fapt, identificarea GURU-lui (chiar atunci când acesta

¹ Deoarece lipsește „cheia“ tehnicii și „infuzia“ energetică subtilă care vine din inițiere.

se află în viață) cu Dumnezeu face parte integrantă din tradiția antică hindusă și mai ales din tradiția tantrică¹.

În periphol său (SAMSARA) prin această manifestare omul se confruntă cu multe suferințe și probleme pe care, în evoluția și progresul lui spiritual, trebuie să le depășească cu succes. Uneori, aceste piedici sunt create de anumite influxuri remanente din viețile anterioare, altele ori ele sunt rezultatul acțiunilor chiar din această viață. „*Omul este legat cu lanțurile propriilor sale acțiuni*“ spun textele înțelepciunii hinduse. Nodul se află în Inimă² și, de cele mai multe ori, omul nu știe cum să-ldezlege. Textul SHIVA-SUTRA afirmă că doar GURU-l poate să desfacă nodul sau să ghideze discipolul pentru ca acesta să-și aleagă propria sa cale din confuzia și incertitudinea nenumăratelor altor căi existente. În tantra, GURU-l reprezintă forma iluminatorie a lui SHAKTI, care-l ajută pe aspirant să descopere grația extraordinară a Realității Supreme. Pentru a veni în sprijinul începătorului (neofitului) care dorește cu ardoare obținerea cunoașterii, tantra recomandă uneori ca, „*precum albina care zboară din floare în floare, lacomă de a face cât mai multă miere, la fel și căutătorul avid de cunoaștere trebuie să meargă de la un învățător la altul*“. Totuși, pentru căutătorul serios, alegerea este făcută o singură dată în viață. „*Pentru acel aspirant la spiritualitate care este ferm, există un singur GURU.*³“ De asemenea, textul PARASURAMA KALPASUTRA sfătuiește: „*Limitează-te la un singur GURU*“.

GURU-l nu este doar un ghid sau doar un instructor; el este unul și același chiar cu spiritul-esență al căutătorului. În textul KULARNAVA TANTRA, SHIVA – adresându-se lui DEVI (SHAKTI) – explică: „*Din cauza unui psihic și a unei personalități efemere atașate scânteii divine (ATMAN) pe deplin revelate în el, GURU-l este privit de căutătorul adeverului ca un om obișnuit⁴. Însă adeptul meritos și devotat, întotdeauna își va primi maestrul spiritual ca fiind însuși SHIVA*“.

¹ În tantra, cele trei forme ale GURU-lui sunt numite SHIGURU, PARAMAGURU și PARAMESHTIGURU. Uncori este inclusă și a patra formă, SADGURU, indicând prin aceasta că acel GURU reprezintă însuși SHIVA sau Conștiința Supremă imanentă în creație.

² Prin Inimă, aici, se înțelege însăși natura divină, esențială, a ființei.

³ KAULOPANISHAD (22).

⁴ În anumite forme de tantrism (în special aparținând de VAMACHARA sau Calea Măinii Stângi) există practici care au darul de a soca și bulversa un mental obișnuit, astfel încât discipolul sau un terț observator să nu mai știe cum să interpreteze corect ceea ce vede. Efectul unor ascemece comportamente „bizare“ la unii GURU-și tantrici (comportamente care includ consumul de vin, de carne sau diferite prac-

Există forme de tantrism în care supunerea față de propriul GURU trebuie să fie absolută, unde învățătorul se află autoritar, tiranic la extrem, cel puțin după criterii profane (vezi exemplul lui Gurdjieff). Există, de asemenea, maeștri tantrici care, în aparență, lasă totul la latitudinea discipolilor lor. Influența asupra acestora se exercită, deci, cu suptele, într-o manieră detașată și dezinvoltă.

tici sexuale sfidând orice concepții sau prejudecăți așa-zis „normale“ ale societății umane) au avut darul nu numai să facă să dispară credința și înțelegerea (oricum slabe și superficiale) în cei gregari și lipsiți de fermitate, dar au determinat și apariția unor înverșunate lupte și denigrări în toate modurile posibile la adresa sistemului tantric în ansamblu. Din păcate, întrucât în zilele noastre florile sunt rare pe o câmpie înzăpezită, imensa majoritate a oamenilor, orbii de necunoaștere cât și de un penibil mimetism și snobism social, au aderat la astfel de păreri și credințe complet eronate. Așadar, în asemenea condiții, este destul de dificil să schimbi concepție greșită, înrădăcinată în mintile unor mari mase de conștiințe individuale, deoarece acest lucru ar necesita – măcar într-o primă aproximare – bunăvoița lor de a accepta o atare transformare. În această categorie îzbitoare de GURU-și, pentru a da un exemplu, poate fi inclus și marele inițiat și mistic Georges Ivanovitch Gurdjieff, adevărat „meteor spiritual“ în viața Occidentului primelor decenii ale acestui secol. Gurdjieff avea un comportament total non-conformist în ceea ce-i privea pe cei din jur, indiferent că aceștia îi erau discipoli sau pur și simplu cunoștințe sau vizitatori. Descrii el își punea discipolii să facă cele mai neverosimile activități (ca, de exemplu, să sape șanțuri într-un parc și apoi să le astupe la loc), îi bătea sau îi jignea; Gurdjieff obișnua să umble ras în cap, având totuși niște mustăți enorme și purta un costum elegant cu cravată. El fuma și bea descriori vin. Felul exprimării sale, comportamentul și obiceiurile lui ciudate, dar mai ales cărțile (de un înalt ermetism) pe care le-a scris (în special „ÎNVĂȚĂTURILE LUI BELZEBUTH CĂTRE NEPOTUL SĂU“) i-au atras oprobiul public, ca și diferite etichetări precum „nebun“, „escroc“ sau „vizionar pungaș“ și, printre altele, chiar anatema Papei. Dar ce folos? Una din caracteristicile lumii contemporane este tocmai lipsa de înțelegere spirituală și de transfigurare a ceea ce o înconjoară. Învățăturile de o excepțională importanță pe care le-a dat Gurdjieff (cum ar fi: eneagrama, tehnice de dans dervish, tehnica „stopului“, condiția „omului-mașină“, expunerea legilor lui 3 și lui 7 etc.) au rămas nestemate doar pentru cei foarte puțini și pregătiți, care au putut și au avut nivelul să le primească și să le înțeleagă. Restul vulgului era atent să privească doar cum Gurdjieff consuma vin, interpretând drept „beție“ transele extatice în care acesta cădea chiar în momentele în care bea. În fapt, Gurdjieff aplică cu succes o concepție tantrică pe care o sublimă la cele mai înalte nivele ale ființei sale. El era pe deplin pregătit să facă toate aceste lucruri (de exemplu, a bea vin), dar nu pentru a-și satisface simțurile animalice, așa cum procedeaază aproape toți ceilalți care consumă alcool. Chiar dacă îi este dată și acestui simț partea ce i se cuvine, în același timp, macstrul tantric percepă și vizuneca deschiderii către superior sau purificării intelectului animal. Într-o astfel de acțiune săvârșită de către un aspirant sau discipol, psihicul se poate manifesta în două moduri. Unul este psihicul conștiuent al GURU-lui, iar celălalt este psihicul „părții animale“, care trebuie transformat. Învățătura tantrică afiră că, pentru a reuși să trezească sănțeala energiei cosmice KUNDALINI, condensată și latenta în propria lui ființă, aspirantul poate folosi orice mijloace, dar cu foarte mare grijă și îndrumat de sfatul competent al propriului său GURU. Astfel, băutura, spre exemplu, va face ca omul să

O *sutra* din KULARNAVA TANTRA afirmă: „Nu există adevar mai presus de GURU“; pentru cel care caută spiritualitatea, GURU-l întruchipează adevarul ce urmează a fi realizat¹. El este cel care „comunică“ discipolului Adevarul, îi dă puterea de a-l asimila și de a deveni una cu el. Astfel, GURU-l reprezintă pentru discipol idealul care trebuie atins, precum și calea pe care poți ajunge la el². GURU-l este totul, pentru că el poate da totul și, de aceea, pentru discipol nu există nimic dincolo de GURU.

Un adevarat maestru spiritual, având o înaltă realizare spirituală și fiind plin de compasiune divină, nu oferă doar inițierea discipolului său, abandonându-l mai apoi. El este cu totul responsabil de evoluția lui spirituală, ia asupra sa ghidarea benefică a destinului acestui discipol și îi dezvăluie propriile lui resurse ale spiritului și ale mintii. GURU-l nu numai că îl integrează pe discipol în propria sa ființă, ci se dăruie chiar pe sine însuși acestuia, cu toate însușirile și realizările sale³.

Dificultățile care apar pe parcursul antrenamentului spiritual al discipolului sunt nenumărate, unele manifestându-se chiar din propria natură, altele din opoziția naturii universale; nimici nu le poate depăși de unul singur și numai ghidarea plină de înțelepciune a unui maestru spiritual autentic este salvatoare. În fine, acțiunea ultimă, care este săvârșită prin risipirea ultimelor umbre ale Ignoranței, nu vine prin efortul firav al celui care se străduiește, ci prin însăși Grația Divină (ANUGRAHA), care pentru discipol acționează prin intermediul GURU-lui.

GURU-l devine o parte integrantă din ființa discipolului, deși din punct de vedere individual el rămâne o ființă exterioară. În felul acesta, el acționează activ atât interior cât și exterior pentru a penetra și demasca diferențele ipocriziei sau alte neajunsuri ale ființei adeptului.

---

rătăcească într-un hățis de prostie și decadență, degradându-l de la condiția celui inițiat la acea de animal. De aceea, în școala tantrică KAULA, PASHUPANA (a bea pentru a-și satisfacă pasiunile animalești) este puternic condamnată, în timp ce VIRAPANA (a folosi vinul ca ajutor în trezirea proprietății energiei latente – KUNDALINI) este recomandată pentru nivelul mediu al unui discipol. La nivelul suprem, toate elementele ajutătoare sunt suprimate, deoarece atunci ele se confundă și sunt una cu Divinul din care au provenit.

¹ Cunoscut fiind faptul că nu există spiritualitate superioară Adevarului Ultim.

² „Eu sunt Calca, Adevarul și Viața“ (Isus).

³ Vezi exemplul lui Sri Ramakrishna față de discipolii săi și în special față de Vivekananda („VIAȚA LUI SRI RAMAKRISHNA“, Ed. Satya, Iași 1993).

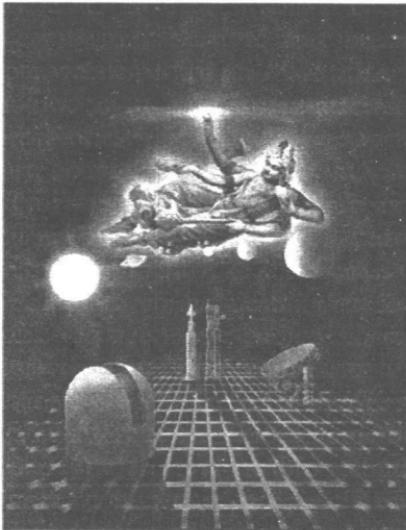
L. O. V. I. S.

Maestrul spiritual este o persoană reală care acționează precum o oglindă, reflectând perfect și fidel cele mai ascunse fațete ale naturii lăuntrice a discipolului. Atunci când GURU-l interior începe să existe, nevoia de deschidere devine de nestăvilit și înțelepciunea fundamentală a acestuia îl urmează pretutindeni. Deși nu este vorba de nici o fintă exterioară care să-l observe, discipolul devine conștient de el însuși. În situațiile importante această înțelepciune este mereu prezentă, fiind atât de penetrantă, încât devine una cu discipolul. Uneori este severă, alteori surâzătoare; în tradiția tantrică se spune că nu vezi fața GURU-lui, ci fără încetare expresia sa. Surâzând ironic sau îngăduitor, GURU-l este parte integrantă a tuturor situațiilor existenței. Înțelepciunea străveche afirmă: „*Mai bine nu încep. Însă, odată ce am început, mai bine sfârșesc*“. Tot astfel trebuie să facă și persoana care, dacă nu simte acea chemare lăuntrică și misterioasă, mai bine să nu se angreneze pe un drum spiritual. Odată ce a fost făcut primul pas, odată ce s-a început cu adevărat drumul, este greu și de nedorit să mai dăm înapoi.

GURU-l este cel care-l învață pe discipol și prin exemplul personal. Viața de zi cu zi a propriului maestru spiritual este un ideal de viață pentru discipolul care îl urmărește cu devoțiune și pietate, căutând să găsească semnificația sacră a oricărui gest făcut de acesta. Prin apropierea permanentă de acesta, discipolul se umple de înțelepciunea și virtuțile GURU-lui, fiind modelat gradat. Marele yoghin și eliberat Ramana Maharishi afirmă: „*GURU-l este Sinele[...] Se întâmplă uneori în viața unui om ca el, simțindu-se nesatisfăcut și nemulțumit de ceea ce are,*

să înceapă să caute realizarea dorințelor sale prin rugăciuni către Dumnezeu. Spiritul său se purifică puțin căte puțin. Apoi el ajunge treptat să resimtă nostalgia de a-l cunoaște pe Dumnezeu, mai mult pentru a obține Grația Sa, decât pentru a-și satisface propriile dorințe materiale. Atunci începe să se manifeste cu adevărat Grația lui Dumnezeu. Supremul se înfățișează în fața adoratorului sub forma unui GURU, îl învață Adevărul și, ceea ce este cel mai important, îl purifică spiritul, grație relației ce se stabilește între El și om“.

Personalitatea umană a GURU-lui nu contează atât de mult, cât credința discipolului în maestrul său, deoarece credința îl unește pe discipol cu Dumnezeu prin intermediul GURU-lui și oricare ar fi aparentele limitări sau eșecuri ale GURU-lui, devoționea și credința discipolului nu sunt zdruncinate. În această direcție, mareale înțelept și eliberat Sri Aurobindo spunea: „Defectele umane ale GURU-lui nu trebuie să conteze atunci când există o deschidere psihică, o încredere și abandonare în El. Maestrul spiritual este canalul sau manifestarea reprezentativă a Divinului în conformitate cu personalitatea și realizarea sa, dar oricum ar fi el, ființa se deschide față de Dumnezeu atunci când se deschide față de El“. Marii reprezentanți ai liniei KARGYUDPA din Tibet¹ obișnuiau să spună: „Dacă-ți privești GURU-l ca fiind un eliberat, vei primi binecuvântarea unui eliberat. Dacă-l privești ca fiind un iluminat, vei primi binecuvântarea unui iluminat. Dacă-l privești ca fiind un SIDDHA (o ființă care posedă mari puteri par-normale), vei primi binecuvântarea unui SIDDHA. Dacă-l privești ca pe un om obișnuit – un simplu prieten spiritual – astfel va fi binecuvântarea pe care o vei primi. În sfârșit, dacă nu simți nici un sentiment de devoțiu-ne și dăruire față de el, nu vei primi nici o binecuvântare.“

¹ Ai cărei reprezentanți de frunte au fost, în ordine, înțeleptii yoghini eliberați Tilopa, Naropa, Marpa și Milarepa.

În SHIVA-SAMHITA, unul din textele de referință în practica YOGA, se spune: „*Prin grația GURU-lui totul poate fi obținut. De aceea, GURU-l trebuie servit prin faptă sau consacrarea faptei; altfel, nimic nu poate fi obținut*“.

În VAJRAYANA sau tantrismul budist, învățătorul spiritual sau GURU-l are cel mai mare rol, fiind cel care, prin înțelegere și prin învățături secrete, ferește sufletul de a se pierde. Importanța sa este absolută, el este Divinitatea Însăși. Vom menționa, în cele ce urmează, doar câteva din cele 25 de precepte din VAJRAYANA ce definesc îndatoririle discipolului, pentru a sublinia și mai bine ideea de ansamblu despre relația GURU-SHISHYA (maestru spiritual – discipol), cu totul și cu totul aparte: fii mereu respectuos față de învățătorul tău spiritual; fii devotat lui, oferindu-i tot ceea ce dorește și tot ceea ce este prețios, chiar fință sau lucrul pe care îl iubești cel mai mult; oricare ar fi lucrul care îți cere, făptuiește-l, iar dacă nu i-ai înțeles cererea, solicită respectuos lămuriri suplimentare; trebuie să acționezi față de ceea ce aparține maestrului tău spiritual ca și când ar fi vorba despre viața ta; nu uita niciodată ceea ce îți s-a cerut să faci; trebuie întotdeauna să vezi perfecțiunea Învățătorului tău, fără a-i găsi nici cel mai mic cusur; în timp ce-ți practici îndatoririle de zi cu zi, gândește-te mereu la Învățătorul tău, iar dacă tovarășii tăi nu-l servesc cu credință, atrage-le atenția; trebuie întotdeauna să-ți mulțumești Învățătorul și să-l slujești cu credință etc.

Misterele și învățăturile secrete ale doctrinei tantrice nu pot fi dobândite și nici practicile specifice efectiv săvârșite până ce discipolul nu primește inițierea direct de la maestrul lui spiritual. Calea tantrică implică, deci, o inițiere care nu poate fi dată decât de un GURU, singurul care poate transmite în mod „confidențial“, „de la gură la ureche“, doctrina ezoterică a sistemului. Ceremonia inițierii stabilește o relație și o legătură între discipol și GURU, între GURU și descendenții liniei spirituale respective și între această linie de mari maeștri spirituali și zeitatea în ale cărei mistere este inițiat adeptul (CHELA). Scopul inițierii (sau DIKSHA) este acela ca aspirantul la spiritualitate să dobândească un gen de „iluminare“ care să-i faciliteze trecerea la o altă stare, superioară stării profane. Inițierile fac să devină viu un anumit simbolism în participanți, care este de natură să-i pună într-un contact cât mai direct cu realități superioare și elevate.

În orice inițiere, nu este vorba de a „învăță“ ceva într-un mod intelectual, ci de a vedea, a înțelege, a face anumite gesturi, dar mai ales – ceea ce este propriu misterelor inițiatice – de a sesiza și resimți cât mai plenar, în profunzimea ființei, răspunsul subtil ca urmare directă a „canalului“ de legătură deschis prin actul inițierii cu realitățile superioare (zeități, mari puteri cosmice, sfere de conștiință etc.).

Oricât de diverse ar fi, inițierile rituale manifestă o reală convergență spre telurile ultime. Așa cum „toate căile duc la Roma“, la fel toate căile inițiatice tradiționale duc la iluminare

pe un drum mai mult sau mai puțin lung. René Guenon, în lucrarea sa „APERÇU SUR L'INITIATION“, afirmă: „*Formele tradiționale pot fi comparate cu adevărate căi ce conduc, toate, la același tel; este evident că nu se pot urma simultan mai multe drumuri și că atunci când te-ai angajat pe unul din ele, trebuie să-l urmezi până la capăt și fără a te îndepărta de el [...] Doar acela care a ajuns la capăt domină toate căile chiar prin realizarea lui finală, deoarece el nu mai trebuie să le urmeze. Astfel va putea, dacă este cazul, să practice orice formă, însă tocmai pentru că le-a depășit pe toate și pentru că, pentru el, acestea sunt pe viitor unificate în principiul lor comun.*“

Oricare ar fi calea aleasă și disciplina aspirantului la spiritualitate, nici o practică (SADHANA) adevărată nu începe când nu este stabilită o legătură între el și GURU. Iar această legătură începe din momentul în care este realizată o conexiune între cei doi ca rezultat al unei emanării a conștiinței GURU-lui, care intră în conștiința discipolului. Această „pătrundere“ a GURU-lui în discipol este descrisă ca fiind impactul sau coborârea celei mai înalte puteri, puterea conștientă a GURU-lui sau a Divinului (SHAKTIPATA), prin el. Mijloacele efectuării acestei transmisiuni de conștiință poartă numele de *inițiere* (DIKSHA)¹.

¹ Există și posibilitatea unor inițieri directe, primite de anumite spirite încarnate extrem de evolute spiritual, direct de la Divin, dar aceste cazuri sunt foarte rare.

După una din clasificările inițierii, aceasta este de trei feluri: SHAKTI DIKSHA, SHAMBAVI DIKSHA și ANAVI DIKSHA.

SHAKTI DIKSHA este cea în care nu există nici un ritual sau vreun contact fizic în vederea inițierii. Ea are loc atunci când GURU-l, prin propriile sale puteri yoghine, „pătrunde“ cu SHAKTI (forță, puterea) a sa în ființa discipolului, în mod direct. Discipolul poate chiar să nu fie prezent fizic în fața GURU-lui. GURU-l doar se gândește la el și trimite o emanație a conștiinței sale pentru a intra și „încărca“ spiritual discipolul.

SHAMBAVI DIKSHA reprezintă contactul care are loc numai prin simpla vedere a GURU-lui, printr-o atingere, printr-un schimb de cuvinte, ce produce în conștiința discipolului ceva asemănător cu o revoluție interioară ce-i va accelera foarte mult aspirația către Divin.

Al treilea tip de inițiere este ANAVI DIKSHA, în care sunt utilizate orice mijloace perceptibile (MANTRA-e, ritualuri etc.) pentru a stabili relația necesară.

Atunci când procesul inițierii a luat sfârșit și este complet, aspirantul la spiritualitate devine un VIRA (erou spiritual) și este privit ca atare, spre deosebire de PASHU (omul obișnuit), care este supus în continuare ignoranței și necunoașterii.

LIMBAJUL OCULTAT ÎN TEXTELE TANTRICE

Este cunoscut deja faptul că tantricii păstrează în cea mai mare taină credințele, ideile și practicile sistemului pe care-l urmează, ceea ce a făcut ca tantrismul să fie privit ca un fel de societate secretă¹, ale cărei mistere de nepătruns sunt ferite cu mare atenție de accesul profanilor.

---

¹ Cf. Benjamin Walker – „TANTRISM – ITS PRINCIPLES AND PRACTICE“, pag. 15.

Textul KULACHUDAMANI TANTRA afirma că principiile fundamentale ale acestui sistem spiritual provin, prin revelație, de la însuși SHIVA; ele nu trebuie divulgăte unui neinițiat, nici măcar zeilor BRAHMA și VISHNU.

Ca urmare, anumite învățături sunt comunicate întotdeauna oral¹ de către maestru discipolilor săi aleși. Unele *tantra*-e conțin informații așa-zis „adormite“, a căror înțeles real este ascuns, învăluit, neexplicat decât adeptilor cei mai străluși. Astfel de învățături transmise prin intermediul scrisului sunt îmbrăcate în mod frecvent într-o succesiune aproape impenetrabilă de înțelesuri simbolice, ele însese solicitând cunoștințe deosebite pentru a fi descifrate. În sfârșit, alte scrieri sunt „ocultate“ într-un limbaj uneori alegoric, alteori aluziv, pe care cercetătorul Emil Bournouf l-a numit „limbaj enigmatic“. Printron-un astfel de limbaj se face referire la un anumit lucru sau fenomen din viața cotidiană, perfect obișnuit, în realitate el definind un cu totul alt înțeles și având o altă semnificație. Scopul acestei „metode“ este acela de a ascunde doctrina secretă, pur spirituală, precum și „cheia“ fundamentală de execuție a anumitor tehnici și procedee în tantrism, de cei neinițiați și necunoscători. Un astfel de limbaj este fie extrem de concis și rezumativ sau recurge la o exprimare figurativă, plasând astfel textul deasupra înțelegerii profane și a oricui nu posedă acel „cod“ special care să o deschifeze².

Mircea Eliade mai subliniază o latură importantă a acestui limbaj: el afirmă că, prin adoptarea lui, se creează acele canale de legătură, acele omologări simbolistice între universul profan și realitatea subtilă, sacră, o dovedă în plus a perfectei corespondențe între aceste niveluri. Chiar și cel neinițiat poate fi „trezit“ astfel, dacă el intuiște măcar într-o anumită măsură această relație fundamentală.

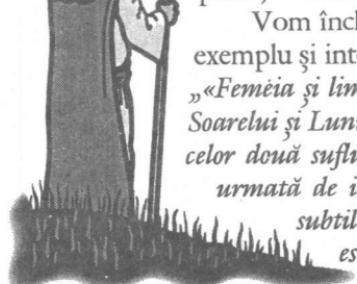
¹ Secretele astfel împărtăsite (KARNA TANTRA) au o natură extrem de ascunsă și înaltă, nefiind vreodată revelate în scris. GURU-Î le transmite doar acelor discipoli pe care el i-a selectat și i-a supus unor multiple încercări inițiatice de-a lungul timpului.

² Mircea Eliade îl denumește „limbaj intențional“ („YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 215.). Denumirea în limba sanscrită este aceea de „SANDHA-BHASA“, adică un limbaj secret, obscur, cu dublu înțeles. Etimologic, se pare că SANDHA provine de la SANDHAYA, care înscamnă „intenție“, „având scopul de“, „propunându-și să“. „Este foarte posibil ca, necunoscând adeverata semnificație a termenului SANDHAYA sau a formei sale prescurtate SANDHA, copiștii să-l fi modificat în SANDHYA (= crepuscular), expresie care le era familiară“ (Mircea Eliade).

În plus, acest limbaj oferă interpretări din multiple puncte de vedere; analogiile și sensurile lui pot fi derivate în spiritul mai multor școli, cum ar fi YOGA și TANTRA. Apar astfel, de la sine, corelații între fenomenele erotice transfiguratoare (care se pretează cel mai adesea la sensul tantric) și anumite exerciții sau tehnici din HATHA YOGA, ori meditații asimilate unor stări profunde extatice. „[...] a citi un text cu cheia «yogică» înseamnă a descifra diferențele etape ale meditației la care se raportează textul. Sensul tantric este de cele mai multe ori erotic, însă este dificil să se decidă dacă este vorba de un act concret sau de un simbolism sexual.¹“

Îmbogățirea semnificațiilor face ca aceeași idee să poată fi exprimată prin intermediul mai multor simboluri. În cele ce urmează vom oferi câteva exemple existente în DOHA-KOSHA (unul din textele de mare importanță aparținând budismului tantric): VAJRA (fulger) = LINGAM (PHALLUS, organul sexual masculin) = SHUNYA (vidul spiritual). Sau: SURYA (soare) = RAJAS – la femei, semnificând menstruația = PINGALA (canalul energetic subtil de pe partea dreaptă a corpului) = nara dreaptă = UPAYA (metoda sau calea). De asemenea, CHANDRA (luna) = SHUKRA (sămânță virilă) = IDA (canalul energetic subtil de pe partea stângă a corpului) = nara stângă = PRAJNA (cunoaștere).

Vom încheia această scurtă prezentare cu încă un exemplu și interpretarea lui din mai multe perspective: „Femeia și limba sunt imobilizate de cele două părți ale Soarelui și Lunii. Primul sens este HATHA-YOGIC: oprirea celor două sufluri (PRANA și APANA) în IDA și PINGALA, urmată de imobilizarea activității acestor două «vene subtile». Există însă și un al doilea sens: Femeia este cunoașterea (PRAJNA), iar Limba [este]

¹ Chiar „descifrate“ corespunzător, aceste texte sunt păstrate totuși în cel mai mare secret. În Tibet, unde tantrismul este cunoscut și practicat pe o scară largă, anumite informații din textele privind tehnici magice sau procedee deosebite de comuniune subtilă erau ținute închise în încăperi speciale, secrete.

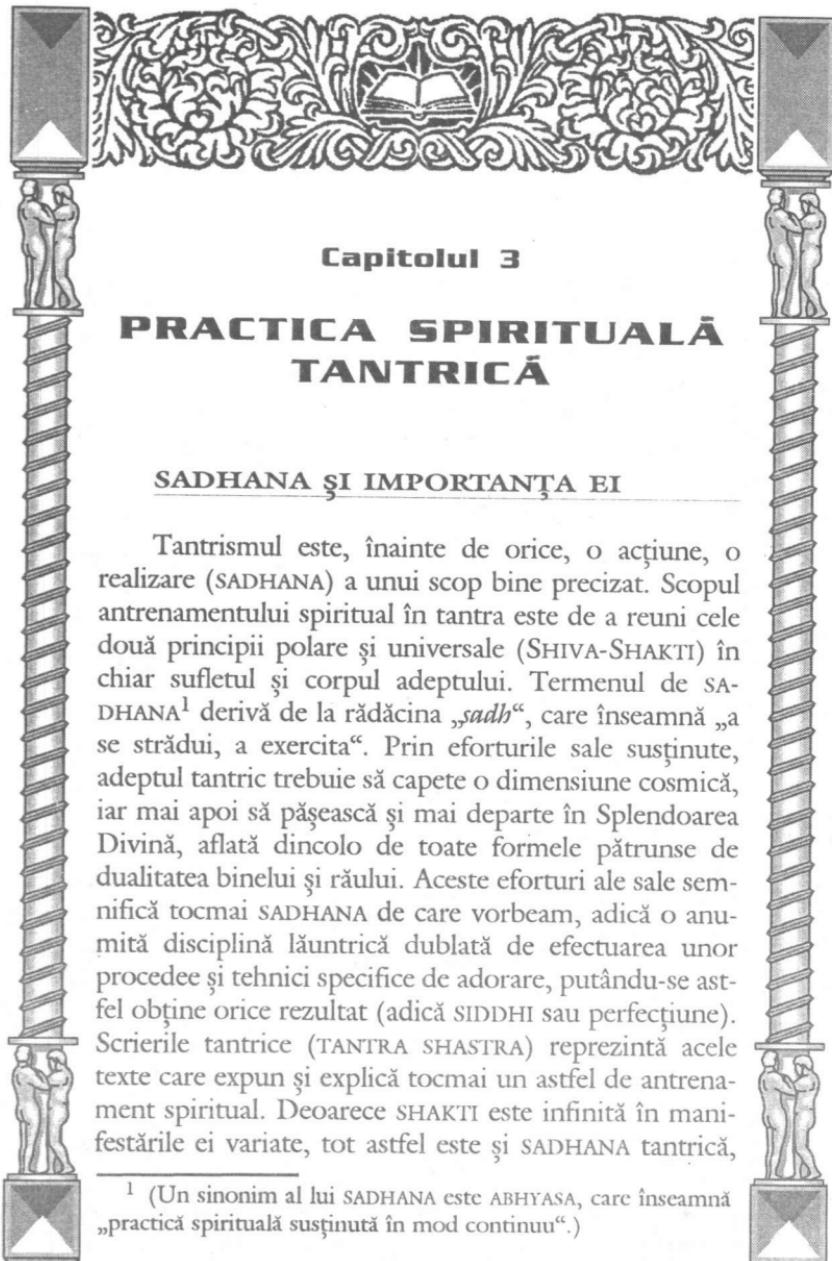
efortul, modalitatea de acțiune (UPAYA); este vorba să fie opriți atât Gnoza [actul cunoașterii prin orice tip de percepție duală], cât și efortul depus în vederea înfăptuirii [ei], iar această «imobilizare» nu poate fi obținută decât prin YOGA (oprirea suflului). Atât doar că «oprirea suflului» trebuie înțeleasă în acest context ca însoțind oprirea emisiei seminale¹.

Secretul limbajului, spun tantricii, în general secretul privind aspectele profund spirituale, conferă coerență și putere doctrinei respective, care altfel ar slăbi, ar pierde din forță inițială dacă misterele ei ar fi dezvăluite. Această occultare, ferită de „privirile indiscrete“ și de accesul neinițiaților, nu face altceva decât să sporească și mai mult frumusețea și strălucirea acestui sistem, făcându-l să fie dorit și înțeles cu o și mai mare intensitate de către căutătorul plin de aspirație.

---

¹ Idem, pag. 218.

Capitolul 3

PRACTICA SPIRITALĂ TANTRICĂ

SADHANA ȘI IMPORTANȚA EI

Tantrismul este, înainte de orice, o acțiune, o realizare (SADHANA) a unui scop bine precizat. Scopul antrenamentului spiritual în tantra este de a reuni cele două principii polare și universale (SHIVA-SHAKTI) în chiar sufletul și corpul adeptului. Termenul de SADHANA¹ derivă de la rădăcina „*sadbh*“, care înseamnă „a se strădui, a exercita“. Prin eforturile sale susținute, adeptul tantric trebuie să capete o dimensiune cosmică, iar mai apoi să pășească și mai departe în Splendoarea Divină, aflată dincolo de toate formele pătrunse de dualitatea binelui și răului. Aceste eforturi ale sale semnifică tocmai SADHANA de care vorbeam, adică o anumită disciplină lăuntrică dublată de efectuarea unor procedee și tehnici specifice de adorare, putându-se astfel obține orice rezultat (adică SIDDHI sau perfectiune). Scrierile tantrice (TANTRA SHASTRA) reprezintă acele texte care expun și explică tocmai un astfel de antrenament spiritual. Deoarece SHAKTI este infinită în manifestările ei variate, tot astfel este și SADHANA tantrică,

¹ (Un sinonim al lui SADHANA este ABHYASA, care înseamnă „practică spirituală susținută în mod continuu“.)

existând foarte multe tipuri și modalități specifice de execuție a ei. Adeptul tantric se poate strădui să realizeze și să experimenteze în el însuși diferite aspecte limitate ale Mamei Universale (care este SHAKTI), cum ar fi: sănătate, putere, viață îndelungată, bogătie, puteri magice etc. Însă cei care căută să o descopere pe SHAKTI nediferențiată, deci nu limitată la nivelul Numelui și al Formei, ci chiar în natura ei esențială divină, în Ea Însăși (infinită și necontractată de nici o idee a multiplicității), îl căută în fapt și în mod direct pe Unicul și Supremul Ei Iubit (care este SHIVA) și în care se găsește esența a tot ceea ce este finit¹.

Textele tantrice sunt scrieri practice, care expun *mijloacele* prin care fericirea, adică problema cu care se confruntă întreaga omenire, poate fi în cele din urmă atinsă. Și, întrucât această beatitudine infinită (ANANDA) și fericire sublimă o reprezintă însuși Supremul SHIVA (Dumnezeu), aceste scrieri prezintă modalitățile prin care omul poate să atingă experiența divină. Cei care au trăit experiența adevărurilor atestate în texte au arătat și *mijloacele practice* prin care ei însiși au dobândit această experiență unică, afirmând: „*Adoptați și practicați aceste metode și vă veți bucura și voi de experiența noastră*“ . Aici, de fapt, rezidă importanța scrierilor tantrice și SADHANA-ei în sine. GURU-l îi spune discipolului: „*Practică ceea ce eu îți arăt, urmează metoda prescrisă de Scriptură. Anihilează dorința și atinge pura dispoziție; numai atunci vei obține acea certitudine și experiență care va face orice întrebare de prisos*“ . Importanța AGAMA SHA STRA -ei (a scrierilor tantrice) constă tocmai în tratarea acestor principii și în metodele arătate de ea pentru atingerea stării în care este realizat Adevărul.

În viziunea tantrică, SADHANA nu reprezintă doar lamentare, căință, adorare sau repetarea numelui unei zeități tutelare. Ea este SADHANA prin care se căută să se realizeze îmbinarea și uniunea Principiului Masculin cu cel Feminin în interiorul corpului adeptului, îndreptând și canalizând toate energiile și eforturile pentru ca din cel cu atribute să se realizeze cel fără de atribute. Adeptul tantric trebuie să realizeze, de asemenea, că tot ceea ce există în el însuși și prin care acesta se manifestă, este răspândit „precum untul în lapte“, peste tot în

¹ Iată un fragment dintr-o înaltă formă de SADHANA tantrică (*kula*), extras din Imnul lui MAHAKALARUDRA Însuși (SHIVA), dedicat de El lui MAHAKALI (SHAKTI): „*Nu-mi voi tortura corpul prin suferințe,/ Nu-mi voi purta pașii prin locurile sfinte de pelerinaj,/ Nu-mi voi petrece timpul citind din VEDE,/ Dar mă voi strădui neîncetat să ajung, adorându-te cu fervoare, la Picioarele Tale Sacre*“.

lumea creației lucrurilor însuflătite sau neînsuflătite, în plan grosier sau subtil, conștient sau inconștient, într-un cuvânt: peste tot. Scufundarea principiului de sine (SVARAT) în cel Universal (VIRAT) constituie însuși obiectivul SADHANA-ei tantrice.

Efectuarea SADHANA-ei trebuie să se petreacă prin trezirea forțelor ascunse din interiorul corpului. Adeptul ajunge un adevarat SIDDHA¹ în această SADHANA atunci când el devine capabil să-și trezească KUNDALINI, făcând-o să ascensioneze și să penetreze astfel toate cele șase CHAKRA-e (proces cunoscut sub numele de SHATCHAKRABHEDA sau „străpungerea celor șase centri subtili de forță“). Acest aspect poate și trebuie făptuit în mod practic, fără nici o clipă de repaus. Tantra-ele afirmă: „Începeți să practicați sub atenta îndrumare a unui GURU competent; dacă nu veți obține imediat rezultate favorabile, veți putea renunța cu de la sine voință“. Trebuie să recunoaștem că absolut nici o altă religie sau nici un alt sistem spiritual nu se încumetă la o asemenea provocare adresată ființei umane.

Tantra a făcut din rigurosul sistem YOGA al lui Patanjali un sistem ușor de practicat, combinându-l cu procedee specifice tantrice și tehnici de adorare ori ceremoniale (KARMAKANDA). Această îmbinare și maleabilitate a concepției și practicii tantrice a permis ca elemente din doctrina și practica tantrică să fie adoptate de către aproape toate școlile religioase din India. În același timp, însă, după cum am văzut, tantra apare în toate diviziunile budismului; SADHANA tantrică se manifestă și în confucianism, iar shintoismul nu reprezintă altceva decât tot un nume al sistemului tantric. În plus, mulți istorici sunt de acord cu faptul că adorarea lui SHAKTI (element princeps în SADHANA tantrică) a existat în Egipt din vremuri imemoriale, extinzându-se mai apoi în Fenicia și în Grecia.

¹ O ființă perfectă, stăpânind mari puteri ale Creației.

CELE TREI CATEGORII DE OAMENI: PASHU, VIRA ȘI DIVYA

Amintisem în capitolele anterioare despre cele trei GUNA-e, sau „calități“, „modalități“, precizând și numele lor: SATTVA, RAJAS și TAMAS.

SATTVA derivă de la rădăcina „SAT“, care înseamnă „spirit, existență, Ființă (în sensul ei imuabil)“. Ea definește, astfel, tot ceea ce reflectă o natură stabilă, luminoasă, pură, care se referă la iluminarea spiritului și care, de asemenea, poate fi pusă în relație cu natura lui SHIVA.

TAMAS, dimpotrivă, exprimă tot ceea ce este fix, în sensul unei imobilități neanimate, pasivitate față de propriul sine, forță a inerției, greutate. Ea reprezintă puterea limitatoare, dar și tot ceea ce constituie o potențialitate încă inertă.

RAJAS constituie dinamismul și devenirea, transformarea sau mutația, expansiunea. Această „calitate“ corespunde la ceea ce am putea numi în sens strict: energie, viață și activitate. Ceea ce este particular lui RAJAS, este desemnat de faptul că această calitate poate fi influențată de celelalte două, SATTVA sau TAMAS. Aflându-se sub influența lui SATTVA, RAJAS devine o forță ascendentă și expansivă, cum ar fi forța în virtutea căreia un spirit anume se dezvoltă și progresează pe calea spiritualității; sub dominația lui TAMAS, însă, RAJAS reprezintă forță care contribuie la procesul de alterare, de cădere, de disoluție.

Din acest joc al unor proporții și combinații infinite ca varietate între cele trei GUNA-e, caracterizat prin nesfârșite transformări și conversii între diferențele energiei și vibrațiilor ale manifestării, izvorăște întreaga varietate a ființelor individuale și a aspectelor acestei Lumi, care este Creația. Astfel, GUNA-ele în concepția tantrică sunt adevărate puncte de referință, dar nu numai în ceea ce privește știința naturii, ci de asemenea pentru o anumită clasificare a tipologiilor individuale. Astfel, putem vorbi de oameni SATTVA-ici, de oameni RAJAS-ici și de oameni TAMAS-ici, adică de indivizi în care predomină, respectiv, calitățile de SATTVA, RAJAS sau TAMAS. Tantra face o distincție generală, în sensul că ea opune ființele din cea de-a treia categorie (TAMAS-ice) față de celelalte două categorii (SATTVA-ice și RAJAS-ice). Din punctul de

vedere al SADHANA-ei efective, ea se adresează exclusiv celei de a doua categorii (indivizi RAJAS-ici).

Oamenii care fac parte din cea de-a treia categorie (ființele TAMAS-ice) sunt denumiți, în tantrism, PASHU. Semnificația acestui cuvânt este aceea de „animal“, referindu-se la omul bestial, supus instincelor sale primare de natură animală; dar implicațiile acestui termen sunt însă mai largi. Astfel, cuvântul „PASHU“ derivă de la verbul „*pash*“¹, care înseamnă „a fi legat de“, „a fi unit cu“, ceea ce arată că el nu se aplică doar celor legați, constrânsi și limitați de lianele naturii (în care predomină instinctul material și cel animal), dar de asemenea cuvântul „PASHU“ se mai referă și la cei supuși diferitelor înlănțuiri sociale și morale, evidențiate printr-o acceptare pasivă și conformistă a diverselor norme și prejudecăți ale civilizației, fără a poseda deloc adevarata cunoaștere, cea pur spirituală. Această tipologie a caracterului unei ființe umane reprezintă cu acuratețe manifestarea limitativă și obtuză a lui TAMAS GUNA. Iată de ce, într-o societate dominată de această tendință – aşa cum este societatea umană contemporană – un astfel de individ (PASHU) nu apare ca fiind „rău“ sau „vicios“ ci, dimpotrivă, el este apreciat – deoarece criteriile valorice din partea celorlalți sunt aceleași ca ale lui – ca fiind „bun“ într-o definiție comună. Tradiția tantrică afirmă că, în timpul „epocii negre“ (KALI YUGA) sau cea a unei desacralizări avansate, cei care au această natură de PASHU formează majoritatea, pentru a nu spune că aceștia sunt chiar toți indivizii societății.

Cea de-a doua categorie de oameni este cea care ține de temperamentul VIRA, atribuit lui RAJAS GUNA. Cuvântul „VIRA“ desemnează o natură virilă și eroică², iar cei care aparțin de această categorie sunt

¹ Sanskrită.

² VIRA este folosit, de asemenea, pentru a desemna un „erou“.

împărtiți și ei în mai multe clase. Astfel, KULARNAVA TANTRA¹ afirmă că există VIRA ce aparțin Căii Mâinii Drepte (DAKSHINACHARA) și VIRA ce aparțin Căii Mâinii Stângi (VAMACHARA), precizând că aceștia din urmă sunt superiori celorlalți; textul face referire la simbolismul războinicului (KSHATRIYA²) pentru a sublinia calitățile de forță, curaj, îndrăzneală, de înfruntare a pericolului.

Deasupra acestora sunt cei numiți SIDDHA și KAULA, a căror cale spirituală pe care o urmează – KAULACHARA – este considerată cea mai înaltă și cea mai eficientă. Cuvântul „SIDDHA“ exprimă ideea perfectiunii și a realizării complete, putând avea din acest punct de vedere și sensul de „adept“. În ceea ce privește termenul „KAULA“, el provine de la cuvântul „kula“ care – într-o accepțiune obișnuită – înseamnă „familie mare, castă nobilă sau clan“. Însă aici, el vrea să desemneze o întreagă linie spirituală tantrică în care adorarea lui SHAKTI este ridicată la prim rang³. Astfel, KAULA sunt cei ce fac parte dintr-o astfel de „familie spirituală“. Dacă VIRA-șii, în general, sunt caracterizați de predominanța lui RAJAS GUNA, atunci cei din categoria SIDDHA și KAULA aparțin de influența lui SATIVA, adică acelei calități luminoase și suverane; din această cauză ei sunt desemnați ca fiind DIVYA⁴.

Cele trei tipologii prezentate (PASHU, VIRA și DIVYA) corespund, de asemenea, și celor patru „vârste“ sau „epoci“ (YUGA) despre care am vorbit în capitolul I, aparținând actualului ciclu (MANVANTARA). Astfel, DIVYA au existat în primele două YUGA (adică în SATYA YUGA și în TRETA YUGA, respectiv „epoca de aur“ și „epoca de argint“); VIRA au fost exponenti în special ai celei de-a doua și a treia epoci (TRETA YUGA și DVAPARA YUGA, adică „epoca de argint“ și „epoca de bronz“); în sfârșit, categoria „PASHU“ se manifestă în ultima din aceste epoci și anume, în KALI YUGA sau „epoca de fier“⁵.

În ceea ce-i privește pe VIRA-și, orice limită și orice constrângere dispără pentru aceștia. Tehnicile, procedeele și practicile tradiționale pot fi încă menținute, dar în particular, lor le este destinat și ceea ce

¹ (II, 7–8 și următoarele).

² În India, KSHATRIYA reprezenta „casta războinicilor“, având rolul conducerii regale și al administrației în stat, pe când „BRAHMANII“ (sau „casta preoțimii“) detineau funcția sacerdotală. Între aceste două categorii sociale au existat multe neînțelegeri și chiar războaie de-a lungul timpului (vezi Nicolae Miulescu – „DA'KSHA – GOD'S COUNTRY“).

³ De aceea, SHAKTI mai este apelată și ca „Stăpâna lui KULA“.

⁴ Cuvântul provine de la „DEVA“, care înseamnă „zeu“.

⁵ Cf. KALIVILASA TANTRA (VI, 1–12).

este cu adevărat secret, apanaj al celor deosebiți și ajunși cu adevărat la un anumit nivel de inițiere; dintrę aceste procedee secrete putem aminti cel numit PANCHATATTVA, care implică anumite practici sexuale transfiguratoare, însoțite de gesturi și alte elemente cu un profund caracter simbolic¹.

Pentru KAULA și pentru cel care atinge cu adevărat condiția de SIDDHA, plin de cunoștere și beatitudine, care a reușit să-și controleze și apoi să-și domine toate pasiunile și care se identifică în mod complet cu SHAKTI, nu există nici o piedică

și nici o limitare în calea sa². Întocmai precum Suprema SHAKTI (PARASHAKTI) depășește toate contrariile, tot astfel binele și răul, onoarea și dezonoarea, meritul și păcatul sau viciul, precum și toate celelalte valori umane (care nu reprezintă altceva decât aprecieri sau concepte viabile pentru un PASHU) încetează să mai aibă un sens pentru un VIRA sau DIVYA. Din cauza aceasta, la fel cum SHAKTI este absolut liberă, tot astfel și un VIRA este apelat prin SVECCHACHARIN, adică „cel care poate face tot ceea ce vrea“. Din această cauză, comportamentul lui – judecat de ceilalți din punctul lor profan de vedere – este apreciat uneori ca fiind revoltător, degradant și de condamnat.

În budismul tantric (VAJRAYANA), însuși Buddha vorbește deseori despre căile de acțiune ale unui VIRA sau KAULA, prezentându-le ca fiind „dincolo de VEDA-e“, adică eliberate în mod complet de orice limitări sau dispoziții proprii unui PASHU, în atitudini uneori frapante și bulversante, alteori pline de o favoare și o grație minunate. Astfel de VIRA sau KAULA își aleg modalitățile de comportament din cele mai neașteptate; fie urmează cu strictețe regulile morale și sociale impuse, fie le ignoră complet și apar în ochii celorlalți ca un element periculos ce atentează la morala și pudoarea societății, ori acționează ca spirite neîncarnate³. În același budism tantric, Buddha afirmă – aparent para-

¹ Aceste aspecte vor fi reluate și discutate în ultimul capitol al cărții.

² Cf. KULARNAVA TANTRA (IX, 4).

³ Cf. RUDRAYAMALA TANTRA (VII) și NITYA TANTRA (III).

doxal – relativitatea tuturor normelor aşa-zis „morale“ impuse de societate și inutilitatea oricărui cult sau practici pentru cel care a dobândit „trezirea“ definitivă (BODHISATTVA).

Totuși, este necesar să facem unele precizări importante aici. Astfel, nu putem ignora faptul că a fi un spirit încarnat în această manifestare semnifică, prin însăși această condiționare, anumite legături și limitări dictate de structura psihică, personalitate, ego, tendințe subtile subconștiente etc. Astfel, pentru a scăpa și a ne elibera de toate aceste influențe limitatorii – încetând de a mai fi PASHU – chiar și pentru un VIRA sau pentru cel care are „vocea“ spre această categorie, reprezintă un scop, un ideal de atins, lucru ce nu poate fi ignorat în virtutea unei superficialități de concepție¹. În fapt, toate aceste condiționări se leagă de noțiunea de DHARMA, care semnifică aici natura proprie și esențială, adevărată, a unei ființe. În virtutea faptului că orice ființă trebuie să ajungă să realizeze prin experiență personală această natură imuabilă, există – pe drumul parcurs spre obținerea țelului propus – o multitudine de alte acțiuni mai mult sau mai puțin atașate de eul fals și efemer; ele definesc un alt concept important și anume, cel de KARMA, adică a consecințelor care rezultă din acțiunile (fizice sau mentale) realizate de individ. O KARMA² pozitivă, de pildă, definește o orientare a acestor acțiuni și a scopului lor în spiritul DHARMA-ei, pe când o KARMA negativă arată o direcție opusă față de legea armoniei universale. Astfel, vorbind în sens obiectiv, corelația dintre DHARMA și KARMA exprimă condiționarea ființelor în manifestare³.

¹ Gen: „Dacă aşa stau lucrurile, pot face ce doresc și pot acționa cum vreau“.

² În fapt, este vorba despre legea cauzei și a efectului.

³ Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 92.

Deoarece idealul ultim al tradiției hinduse îl reprezintă obținerea eliberării finale, acest lucru implică o detașare și o decondiționare completă a omului în creație, adică o *depășire* de către el a DHARMA-ei și a KARMA-ei, ca legi aflate la un anumit nivel al creației și care acționează în aceasta. Felul în care poate fi realizată o asemenea depășire este diferit în cazul tantrismului față de calea YOGA, de pildă. Practica spirituală (SADHANA) săvârșită în YOGA pentru depășirea condiției umane obișnuite implică o negare sau, mai bine zis, o excludere a ceea ce are legătură cu satisfacerea diferitelor voluptăți sau plăceri în această lume (BHOGA), urmărind obținerea realizării ultime prin intermediul ascetismului și a unei renunțări complete la experiența mondenei. Dimpotrivă, tantra – și în special Calea Mâinii Stângi (VAMACHARA) – vizând același rezultat final și îndreptându-se deci spre obținerea transcendenței, face totuși apel la o concepție diferită și ajunge la eliberare prin ceea ce implică înseși aceste experiențe lumești, transfigurate și sublimate la cel mai înalt nivel. Unul din principiile fundamentale în tantrism afirmă că eliberarea finală poate fi obținută prin același lucru sau metodă care, pe alții, îi face să decadă. În acest sens, marelle înțelept Aryadeva a spus: „*Înlănțuită de pasiune, lumea nu se poate elibera decât tot prin intermediul pasiunii [...]*“. Acest aspect foarte important comportă însă – în mod evident – mari riscuri, deoarece, ceea ce este de natură să te conducă spre înălțimi se poate schimba foarte rapid în ceva negativ¹. Această „schimbare“ care este de fapt o mare „cădere“ a individului, se poate datora fie unei profunde neînțelegeri a căii în sine și a metodelor pe care ea le implică, fie unor tentații puternice față de care structura slabă a adeptului nu a putut să reziste. „*Calea tantrică este la fel de dificilă ca și mersul pe o muchie de cuțit*“².

În principiu, SADHANA (practica spirituală) tantrică reprezintă o SHAKTI SADHANA, deoarece în ea putem găsi procedee și metode eficiente prin care să înțelegem și să experimentăm pe SHAKTI sau însăși puterea și energia divină în manifestare, într-o infinitudine de nume și forme. În tantra, nimic nu este acceptat și, de asemenea, nimic nu este respins. Orice este folositor și de ajutor pentru SADHANA este binevenit; scopul practicii spirituale în tantrism este descătușarea, trezirea și ridicarea formidabilei puteri (SHAKTI) care, la nivelul corpului subtil individual, se numește KUNDALINI. Eficacitatea unei asemenea prac-

¹ Cf. MAHANIRVANA TANTRA (I, 59).

² KATHA-UPANISHAD (I, III, 14).

tici tantrice este dovedită prin înseși rezultatele obținute, probându-se astfel și veridicitatea doctrinei și a marilor puteri supranormale (SIDDHI), efect direct al tehnicielor practicate cu perseverență și concentrare. Unul din celebrele texte ale înțelepciunii yoghine hinduse afirmă că aceste puteri formidabile „*nu pot fi obținute purtând doar un veșmânt de BRAHMAN sau de ascet și nici purtând discuții sau comentând în orice fel filozofia și practica expuse; ci că, doar practica singură este de natură să ducă la obținerea rezultatului dorit. În această privință nu există nici o îndoială*“¹.

MANTRA

Textele tantrice conțin atât o expunere *practică* a doctrinei spirituale, cât și mijloacele și metodele prin care adevărul spuselor lor poate fi efectiv *realizat*. Autoritatea acestor texte nu depinde, aşa după cum presupun scriitorii și cercetătorii occidentali, precum și unii dintre apologetii lor, de data când ele au fost scrise sau revelate, ci se bazează pe faptul că SIDDHI sau atingerea perfecțiunii și a puterilor extraordinare se pot obține prin intermediul învățăturii lor. Din acest punct de vedere, al eficacității sau felului în care este pusă problema, tantra are multe similitudini cu știința medicală hindusă (AYURVEDA); întrudevar, aşa după cum am mai spus, testul indubitatibil pentru un medicament și care totodată verifică eficacitatea acestuia este faptul că el vindecă persoana bolnavă. Din această cauză, sistemul tantric este considerat mai mult ca fiind o expunere *practică* și o aplicare riguroasă a Doctrinei sale filozofice, ce variază în funcție de specificul diferitelor școli.

¹ HATHAYOGA-PRADIPNIKA (I, 66). Sau, cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“; pag. 201: „[...] «practică» (ABHYASA) joacă un rol decisiv (cf. SHIVA SAMHITA, (IV)): *nimic nu poate fi obținut fără «practică», ceea ce constituie, de altfel, un laitmotiv tantric.*“

Pentru a cunoaște un lucru, aspect sau fenomen în ultimul lui sens, în chiar natura sa, trebuie neapărat să fiu, să devii acel lucru. De pildă, nimeni nu-l va putea realiza pe SHIVA (Principiul Suprem, Dumnezeu) sub aspectul lui de Puritate, decât devenind el însuși perfect pur, adică însăși această Puritate. Pentru a atinge și a rămâne însă într-o astfel de stare sunt necesare anumite mijloace specifice, practici, procedee și discipline caracteristice, căci o asemenea experiență nu poate fi obținută – aşa după cum am mai afirmat – doar prin discuții filozofice și dizertații asupra Realității Supreme.

Unul din principalele mijloace, care constituie chiar una din temeliile practicii în tantra, îl reprezintă cunoașterea și utilizarea corectă a MANTRA-elor. De altfel, termenul de MANTRA SHAstra este desori folosit pentru a-l desemna pe cel de TANTRA SHAstra, aspect care ne face să înțelegem că doctrina conținută în textele tantrice este, în principal, aceea a MANTRA-elor. Rolul MANTRA-elor este fundamental în hinduism (în general în tradiția hindusă), ceea ce l-a determinat pe John Woodroffe să remарce în una din lucrările sale¹: „Încă din părțile mamei sale și până la rugul funerar un hindus trăiește efectiv prin MANTRA și moare tot prin MANTRA.“

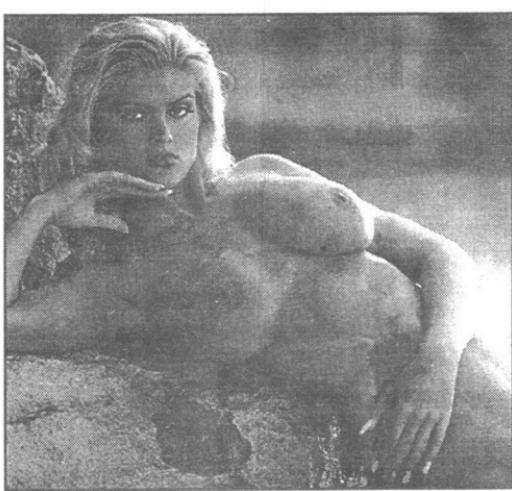
Rolul deosebit de important și complex al MANTRA-elor, marea lor varietate, puterile care le sunt atribuite, precum și faptul că credința în eficacitatea lor a supraviețuit din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre, sunt tot atâtea referințe pentru a ne convinge de necesitatea studierii și mai ales a practicii științei MANTRA-ice, atât din perspectiva ei metafizică, cât și sub aspectul mitic al vorbirii. Tradiția hindusă a considerat întotdeauna Cuvântul (VAK) – ce poate prezenta conotațiile de „Logos“ (privind aspectul cosmic) sau de „vorbire“ (aspectul limbajului efectiv) ca având o valoare esențială, ca fiind de origine divină și jucând un rol fundamental în creație. Înțelepții tantrici arătau faptul că numele (NAMA) a orice din manifestare reprezentă însăși esența aceluia lucru. Vorbirea (în sensul pronunției sau intonației) deține puterea de a crea: „prin intermediul vorbirii este făptuit orice lucru“². Această situație ne demonstrează necesitatea existenței unui înțeles bine definit și a unei „puteri“ sau „forțe“ intrinsece în vorbire. Această problemă, a înțelesului unui cuvânt sau propoziții, de exemplu, este cuprinsă în teoria numită SPHOTA. Conform cu această

¹ „PRINCIPLES OF TANTRA“.

² SHATAPATHA-BRAHMANA (VIII, 1.2.9).

teorie, orice literă izolată, cum ar fi *m*, *ă*, *r* sau toate la un loc: „măr“, nu pot conferi înțeles unui anumit lucru ce corespunde aceluia cuvânt, deoarece fiecare literă dispără, se pierde, îndată ce ea a fost pronunțată. Există, deci, ceva anume care se află dincolo de literele simple, care dă naștere înțelesului unui cuvânt anume.

Acest ceva este SPHOTA, adică esența unui sunet relevat prin intermediu literelor, cuvintelor sau propozițiilor. Această esență-sunet produce cunoașterea lucrului sau aspectului ca atare, căci doar o singură literă (cu excepția faptului dacă ea nu este deja un cuvânt complet) nu semnifică nimic. În acest sens, S. Radhakrishnan afirmă¹:

„Literele, cuvintele și propozițiile manifestă, dar nu produc înțelesul etern care le definește. Adepuii școlii filozofice NYAYA afirmă că ceea ce prezintă semnificație este un cuvânt și că noi devinim conștienți de această semnificație când auzim ultima literă a cuvântului, deoarece atunci ne amintim și de cele anterioare ei, având înțelesul complet în minte, iar obiectul este cunoscut datorită asocierii convenționale dintre cuvânt și acel obiect.“

De notat că, în gândirea hindusă, vorbirea sau cuvintele considerate ca fiind atotputernice erau *rostite* și nu scrise, astfel încât, toate învățăturile și practicile în acest domeniu au vizat și vizează doar domeniul oral. O MANTRA reprezintă un sunet (SHABDA) sau (VAK)² și nu este niciodată (sau nu ar trebui) să fie scrisă. De altfel, tantra afirmă că o MANTRA ce apare scrisă în paginile unui manuscris sau cărti nu are nici o putere. Ea trebuie primită prin inițiere (DIKSHA) de la un GURU (maestru spiritual) competent care a atribuit, în prealabil, o mare forță subtilă respectivei MANTRA. În legătură cu acest aspect

¹ „INDIAN PHILOSOPHY“, vol. II, pag. 106.

² Cf. André Padonx. Mircea Eliade numește MANTRA ca fiind un „sunet mistic“ („YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 187).

există o povestire revelatoare, care-i are ca protagonisti pe marele tantric Krishnananda Agamavagisa (sec. al XVI-lea) și pe fiul său. Se spune că, odată, Krishnananda a pronunțat o anumită MANTRA în prezența fiului său, spunându-i acestuia că, dacă cineva își va orienta atenția asupra unui fruct oarecare și va emite acea MANTRA, fructul nu va mai putea fi tăiat prin nici un mijloc. Atunci, cuprins de veselie, copilul fugi la casa unui vecin, îl rugă pe acesta să-i aducă un fruct, pronunță MANTRA respectivă și declară faptul că fructul nu va mai putea fi tăiat. Pentru a verifica acele spuse, vecinul a luat un cuțit și a tăiat fructul în mai multe bucăți, făcând mare haz de întâmplare. Atras de râsetele lui, Krishnananda veni să vadă ce se întâmplase, află cauza și-i ceru vecinului încă un fruct. Pronunțând la rândul său MANTRA, Krishnananda l-a invitat apoi pe vecin să-l taie ca și pe primul. Spre surpriza tuturor celor prezenti, fructul nu a mai putut fi tăiat. Când s-au întors acasă, fiul l-a întrebat pe Krishnananda care este explicația celor întâmplate. Maestrul tantric i-a spus atunci că ceea ce el pronunțase fusese doar o simplă înșiruire de cuvinte fără înțeles care a fost preluată în mod mecanic de acesta, dar că MANTRA pronunțată de maestrul însuși cu o focalizare adecvată era o adevărată forță vie, ducând astfel la obținerea rezultatului dorit.

Este important de amintit că o MANTRA poate fi rostită cu voce tare, șoptit sau pronunțată mental. Prima modalitate este cea mai grosieră și conduce foarte greu la obținerea de rezultate eficiente. Rostirea șoptită (UPAMSHU) a unei MANTRA este considerată superioară celei cu voce tare, iar emiterea ei în tacere (adică mental) (TUSHNIM) este cea mai puternică și fidelă¹.

Un alt aspect important privitor la MANTRA-e este acela dacă ele prezintă sau nu un anumit înțeles. Pentru un cercetător erudit, un astfel de subiect apare ca o mină bogată care poate fi explorată îndelung. Pentru cel care însă a practicat îndelung și cunoaște în profunzime aspectul spiritual și pur metafizic al MANTRA-elor, lucrurile sunt clare. Astfel, MANTRA-ele – fie că se prezintă sub forma propozițiilor, a cuvintelor sau sunetelor – au într-adevăr un „înțeles“ precis (în sensul că ele ajută să se realizeze și să se obțină ceva anume), înțeles care poate foarte bine să nu fie evidențiat de forma verbală sau fonetică a MANTRA-ei respective. Este probabil să se afirme că MANTRA-ele nu au

¹ Referință asupra acestui subiect pot fi întâlnite în LAKSHMI TANTRA, în LEGILE LUI MANU (II.85) și în SHATAPATHA BRAHMANA (V, 4.4.13).

un înțeles anume în acceptiunea cuvântului ca atare, dar acest lucru nu mai este valabil și în cazul celor care le folosesc și derivă rezultate din această practică. MANTRA-ele dețin în mod potențial posibilitatea furnizării unui efect anume; aceasta reprezintă principala diferență dintre o MANTRA și un cuvânt dintr-o limbă oarecare vorbită de oameni. În acest sens, putem vorbi mai curând de un anumit efect sau folosință a MANTRA-ei, decât de un înțeles anume într-un context dat.

Toate literele alfabetului sanskrit¹, având o proveniență divină, sunt privite ca tot atâtea MANTRA-e. Născute prin ele însese ca niște mișcări spontane ale energiei divine, ele apar și se manifestă în mod liber, dar totuși într-o ordine fonematică strictă, rațională, aşa după cum a fost prezentată de tradiția hindusă încă din cele mai vechi timpuri. În conformitate cu aceeași tradiție, există 70 milioane de MANTRA-e dar, desigur, acest număr este mai mult simbolic, dorind să sublinieze în fapt infinitatea numărului de MANTRA-e, a varietății și tipurilor lor diferite.

Doctrina tantrică se sprijină pe un lait-motiv prezентate anterior: este o filozofie practică ce urmărește în primul rând realizarea spirituală a aspirantului tantric și pune un mai mic accent pe diferitele speculații teoretice. Întocmai ca și în cazul sistemului YOGA al lui Patanjali – care ne arată legătura dintre PRANA (suful vital) și MANAS (mințea), precum și faptul că prin intermediul lui DHARANA (concentrării) și a lui DHYANA (meditației), MANAS (mințea) controlată și stăpânită printr-o riguroasă disciplină psihică, este condusă spre experimentarea stării de SAMADHI (a extazului divin) – și sistemul tantric prescrie o metodă similară. Mai întâi, corpul trebuie pregătit și purificat corespunzător astfel încât el să poată să susțină SADHANA sau practica spirituală indicată.

Pentru a realiza acest lucru, textele tantrice prescriu anumite metode; în cazul unui SADHAKA (aspirant la spiritualitate) hindus, acestea ar fi următoarele: el trebuie să se trezească dimineața devreme și să facă o baie (de preferință în fluviul Gange), care va avea ca efect direct o liniștire generală și o relaxare a nervilor la nivelul întregului corp. Antrenamentul spiritual (SADHANA) începe practic din acest moment, când SADHAKA trebuie să emite (de preferință în mod mental sau șoptit) diferite MANTRA-e pentru scopul sau scopurile spirituale

---

¹ În număr de cincizeci.

propuse. Apoi urmează adorarea efectivă, când – prin intermediul unor MANTRA-e precis desemnate – el va sacraliza diferitele părți ale trupului său, locul pe care este aşezat, obiectele cu care săvârşeşte procedeele de adorare etc. Înțelesul acestor practici preliminare este acela de a produce un anumit efect asupra corpului și a mintii, devenite acum pure și pregătite să primească grația zeității invocate.

MANTRA reprezintă, simultan, un simbol, un instrument și un sunet pentru și în manifestarea divină. Emisia unei

MANTRA nu duce doar la crearea unor stări de conștiință, mult mai elevate decât nivelul de perceptie al oamenilor obișnuiați; ea nu provoacă doar modificări vizibile la nivel fiziologic, nu se limitează doar să ne reveleze o cunoaștere superioară și facultăți pe care nu le posedăm încă, dar în egală măsură, ea dă naștere și la anumite vibrații subtile în atmosferă mentală și vitală înconjurătoare, vibrații care se pot face remarcate în efectele imediate care le produc, în acțiuni și chiar în materializarea anumitor forme și obiecte în planul fizic.

Astfel, funcția unei MANTRA se concretizează în faptul de a crea vibrații subtile elevate la nivelul conștiinței umane, astfel încât aceasta să fie pregătită pentru a realiza și înțelege, printr-o căt mai intensă identificare și punere la unison, ceea ce MANTRA simbolizează și reprezintă aici, în planul material.

„O MANTRA este compusă din anumite litere aranjate într-o ordine de sunete bine definită. Pentru a da naștere efectului preconizat, MANTRA trebuie emisă în mod corespunzător, în conformitate cu un anumit ritm

(SVARA) și intonație a sunetelor (VARNA).¹ Sensul și mesajul fonemelor ce compun o MANTRA nu devin clare decât pentru cel care a atins desăvârșirea în practica meditației asupra MANTRA-ei respective. „Fonemele descoperite în timpul meditației exprimau probabil stări de conștiință de structură «cosmică», dificil de formulat cu ajutorul unei terminologii profane“, scrie Mircea Eliade².

Fiecare realitate din creația infinită (zeu, fenomen, etc.) posedă o „formulă-esență“, o BIJA-MANTRA, care este „sămânță“ sau suportul său, adică însăși ființa sa. Mircea Eliade precizează: „Repetând BIJA-MANTRA conform regulilor, practicantul își însușește esența ei ontologică, asimilează într-o manieră concretă și imediată zeul, starea de sfîntenie etc“³.

Din punctul de vedere cosmogonic, Creația a fost descrisă și concepută din multiple perspective: ca sunet, culoare, formă, substanță, etc. Aceste perspective, departe de a acționa separat, se întrepătrund și se completează reciproc, găsindu-și corespondentul la nivelul microcosmosului pe care-l reprezintă ființa practicantului. Esența fenomenu lui este bine surprinsă în următorul citat: „Există o «corespondență» ocultă între, pe de o parte, literele și silabele «mistică» (MATRIKA, «mamele», și BIJA, «sunetele-sămânță») și organele subtile ale corpului omenesc, iar pe de altă parte între aceste organe și forțele divine adormite sau manifestate în Cosmos. Lucrând asupra unui simbol⁴, «trezim» toate forțele care îi corespund, la toate nivelurile ființei. Între MANTRAYANA⁵ și iconografie, de exemplu, există o corespondență perfectă; căci fiecarui plan și fiecarui grad de sfîntenie îi corespunde o imagine, o culoare și o literă speciale. Meditând asupra [...] sunetului «mistic» care o reprezintă, pătrundem într-o anumită modalitate de a fi, absorbim sau ne încorporăm o stare yoghină, un zeu etc.“⁶.

Orice MANTRA, pentru a deveni eficientă, trebuie mai întâi să fie „trezită“ – aşa după cum arătasem mai sus – prin intermediul unei concentrări mentale adecvate, asimilată unui „foc“ mental specific, de

¹ A. Avalon – „MAHANIRVANA TANTRA“, pag. 85.

² „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 187.

³ Idem, pag. 188.

⁴ O MANTRA este un simbol în sensul arhaic al termenului: ea este în același timp „realitatea“ simbolizată și „semnul“ simbolizant (Mircea Eliade).

⁵ MANTRAYANA înseamnă metoda spirituală, practică, în care se folosesc MANTRA-ele.

⁶ Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 189.

natură să consume, să ardă sau să distrugă materialitatea¹ MANTRA-ei respective, actualizând în schimb forma ei subtilă (a cărei natură este lumina spirituală – JYOTIRMAYA); acest proces va avea ca urmare determinarea unui fenomen de rezonanță specifică în planurile superioare, care-l va pune pe adept în legătură cu sfera de forță infinită pe care MANTRA folosită o prefigurează în planul fizic. Se poate spune, deci, că atât timp cât o MANTRA nu este corespondent „activată“ și „însuflețită“, energizată, ea „doarme“ în potențialitate și nu reprezintă decât un simplu zgomot (atunci când este pronunțată), fiind lipsită de orice putere. Această stare de lucruri poate rămâne la fel chiar dacă MANTRA respectivă este repetată de milioane de ori, în cazul în care nu se cunoaște sensul pe care-l reprezintă acea MANTRA și nici modalitatea prin care acesta poate fi dezvăluit. Când, dimpotrivă, MANTRA este complet trezită și energizată (MANTRA-CHAITANYA) apar puterile supranormale specifice care însotesc acest fenomen, asociate „cunoașterii“ acelei zeități (DEVATA) care prezidează MANTRA.

Tehnica cea mai utilizată pentru a „trezi“ o MANTRA o constituie repetarea ei continuă, proces cunoscut sub numele de JAPA. Julius Evola atribuie două aspecte importante acestei tehnici repetitive: primul ține de un gen de fixare, de focalizare a mentalului printr-o extragere a simțurilor de la realitatea exterioară și concentrarea atenției spre surprinderea proceselor de rezonanță interioară (generate de emisia MANTRA-ei). Cel de-al doilea aspect care trebuie subliniat se referă la nuanța magică pe care o comportă procesul repetitiv, care face ca vibrațiile subtile specifice ale MANTRA-ei să se adauge și să acționeze într-o manieră subconștientă asupra diferitelor forțe și centri subtili energetici din corpul practicantului, ducând astfel la un gen de saturăție care va facilita „trezirea“ așteptată a MANTRA-ei.

---

¹ Pentru a putea fi cunoscută și pentru a putea servi în mod eficient realizării unui scop anume, o MANTRA se prezintă – la nivelul planului fizic – ca o silabă sau un cuvânt material, scris sau pronunțat verbal, întocmai precum o zeitate, de exemplu, este reprezentată într-o imagine din lemn sau piatră.

O altă tehnică de folosire a MANTRA-elor, superioară tehnicii de JAPA, este metoda cunoscută sub numele de LAYA-YOGA, dar aplicată în mod specific doar la emisia MANTRA-ică¹. Deosebit de

secretă și de eficientă, ea reușește într-un timp scurt – grație rapidității cu care angrenează anumite fenomene de rezonanță cosmică – să inducă în aspirant o cunoaștere aprofundată a substraturilor celor mai adânci din subconștiul său și să-i favorizeze astfel accesul la identificarea cu sfera de forță cosmică invocată prin emisia mentală a MANTRA-ei.

Una din practicile tantrice cele mai cunoscute, legată în mod strâns de emiterea MANTRA-elor, este tehnica de NYASA². Ea are în vedere doar anumite părți sau organe ale corpului fizic, care în tantrism este privit precum un adevărat templu sau sălaș al nenumăratelor zeități din manifestare. Prin intermediul acestui procedeu sunt trezite sau, altfel spus, sunt energizate diverse sfere de forță și conștiință ce corespund divinităților alese spre adorare, ce nu reprezintă altceva decât tot atâtea SHAKTI-uri (sau energii subtile manifestatoare) în creație, având corespondent direct în diferitele zone ale corpului uman³. În general, acestea se plasează între zona inimii și vârful degetelor⁴.

¹ Termenul de LAYA-YOGA, asociat în tantrism celui de KUNDALINI-YOGA, se referă la o identificare completă cu aspectul suprem al Conștiinței Universale, printr-o resorbție și dizolvare gradată, de jos în sus, a tuturor elementelor și constituentilor care există și se manifestă în și prin corpul uman, grație trezirii și ascensiunii lui KUNDALINI SHAKTI din MULADHARA și până în SAHASRARA.

² NYASA (sanskrită) provine de la un verb care are înțelesul de „a pune“, „a așeza“.

³ Julius Evola le identifică cu „punctele (sau zonele) viații“ („LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 163).

⁴ ANGA-NYASA.

Procedeul NYASA, atunci când este realizat cu o integrare și transformare adecvată, capătă un puternic caracter de sacralitate, fiind corelat cu procesul de SAMYAMA, adică cu un proces de identificare contemplativă a zonelor atinse cu anumite aspecte subtile macrocosmice inefabile. Concret, în cadrul procesului de NYASA, acțiunea fizică constă în a plasa mâna sau vârful degetelor pe diferite puncte din corp și a pronunța concomitent o MANTRA (diferită pentru fiecare din zonele atinse), evocând în același timp cu putere specificul zeității (DEVATA) ce corespunde MANTRA-ei pronunțate. Dacă tehnica este realizată cu succes, părțile sau zonele atinse devin energizate, vitalizate într-un fel anume, spiritualizând ființa în ansamblul ei. „*Se va imagina, se va vizualiza o transformare însăși a formei umane: omul plin de păcate și vicii este «distrus» și «consumat» de focul spiritual purificator, regăsindu-se într-un nou corp de lumină, dilatat la infinit și hrănит de «nectarul nemuririi și al fericirii infinite» ce izvorăște neîncetat din uniunea cuplului divin. Acest nou corp este cunoscut, de asemenea, ca fiind «alcătuit din MANTRA-e» [...]*¹“

Termenul de NYASA mai este asociat unui alt înțeles și anume, aceluia de BHUTASHUDDHI, adică de purificare a elementelor subtile ce determină toți constituenții corporali. Această practică prefigurează o altă denumire a procesului de BHUTASHUDDHI și anume: LAYA-YOGA². În esență, acest proces înseamnă că fiecare element (începând cu PRITHIVI (pământ) până la Realitatea Supremă (PARA SAMVIT) din SAHASRARA) se va resorbi și va trece astfel în cel imediat superior lui, considerat astfel mai subtil și mai pur, utilizând o tehnică specifică de vizualizare în meditație. Pe scurt, procesul este descris astfel în MAHANIRVANA TANTRA: pământul se transformă în apă, apa în foc, focul în aer, iar aerul în eter. Corespunzător, această resorbție succesiivă a elementelor, din unul în altul, vizează și simțurile corespondente: miros, gust, văz, pipăit și auz, acesta din urmă (auzul) transformându-se în BUDDHI (intelectul); acesta în AHAMKARA TATIVA (ego-ul); AHAMKARA în PRAKRITI (principiul feminin neintelligent³), acesta devenind mai apoi Principiul Unic. Apoi, procesul descris în MAHANIRVANA TANTRA⁴ implică proceduri mai complicate de

¹ Julius Evola – LE YOGA TANTRIQUE“, pag. 164.

² Vezi nota 1 de la pag. 170.

³ Sau Natura, care nu poate exista fără PURUSHA (cf. filozofiei SAMKHYA).

⁴ (V, 93–104; 105–124).

PRANAYAMA (ritmare a sufului), combinate cu un anumit tip de vizualizare și emitere a unor MANTRA-e.

În tradiția tantrică se obișnuiește să se afirme că acea SHAKTI care conferă eliberarea finală a adeptului este MANTRA¹. În primul rând, această eliberare vizează mintea, în sensul stăpânirii, concentrării și focalizării ei spre un singur scop. Utilizarea corectă a MANTRA-elor poate conduce ușor și într-un timp scurt la realizarea acestui deziderat. Aceeași tradiție arată că, după inițierea unei MANTRA de către Maestru, ea va trebui pronunțată cu o fervoare spirituală deosebită, într-o postură YOGA adecvată meditației și corelată (atunci când este necesar) cu tehnici de PRANAYAMA (ritmare a sufului)², urmărind să se orienteze PRANA subtilă pe SUSHUMNA NADI (canalul energetic subtil central) și să fie pronunțată concomitent MANTRA. După cum am specificat anterior, pentru a deveni eficientă, o MANTRA trebuie să fie corespunzător energizată și „trezită“ (SIDDHA MANTRA), aspect care solicită din partea practicanțului o mare forță lăuntrică, o credință fermă și devotiuțe față de aspectul subtil prefigurat de respectiva MANTRA (de pildă, o Mare Putere Cosmică, zeitate etc.).

YANTRA

Termenul „YANTRA“ provine de la rădăcina *yam*³, care înseamnă: a reține, a împiedica, a constrânge sau a îndoi. Remarcăm imediat că, la începuturi, cuvântul era folosit exclusiv pentru a determina anumite acțiuni mecanice; în acest context, „YANTRA“ reprezintă un motor sau un ansamblu mecanic, deseori cuvântului fiindu-i asociat un altul, pentru a specifica domeniul de aplicabilitate. Astfel, găsim în vorbirea hindusă arhaică expresii precum: „TAILA-YANTRA“ (desemnând un ansam-

¹ Etimologic, MANTRA reprezintă o combinație a doi termeni: *man*, care înseamnă: a gândi profund sau a medita și *trana*, care înseamnă: eliberare.

² În special NADI-SHODANA-PRANAYAMA.

³ Sau de la forma *yantrati* ori *yantrayati* (DHATU-PATHA, 32-3).

blu mecanic folosit la extragerea uleiului din diferite plante); „YANTRA-GRIHA“ (moară de ulei) sau „YANTRA-PUTRIKA“ (păpușă sau figurină care este făcută să se miște prin intermediul unor sfuri). De asemenea, în vechile lucrări și texte medievale, cuvântul „YANTRA“ este deseori folosit în unele domenii de avangardă pe atunci, cum ar fi: astronomia, arhitectura, alchimia, cât și în disciplinele conexe cu acestea. În SUSHRUTA-SAMHITA¹, cuvântul „YANTRA“ este utilizat pentru a desemna anumite instrumente chirurgicale.

Abia în ultimele secole, expresia „YANTRA“ a început să fie folosită pentru a sugera anumite desene mistice sau diagrame magice. Acest aspect este justificat de înțelesul cuvântului „YANTRANAM“, ce desemnează protecție, apărare, retragere.

Folosirea unor astfel de desene sau diagrame ca tot atâtea instrumente de protecție a reprezentat o practică care își are originile în negurile timpului, ele fiind cu precădere utilizate în țările Orientului. Astfel de reprezentări grafice, pregătite și realizate corespunzător de către preoți sau şamani cu o mare autoritate sacerdotală, dețin – sub forma unei dinamizări subtile – forțe și puteri extraordinare care, energizate și „trezite“ corespunzător, sunt de natură să aducă beneficii practicantului sau celui care le folosește în deplină cunoștință de cauză, îndeplinindu-i dorințele și cererile sale. Astfel, în imensa panoplie ritualistică tantrică, putem găsi diferite astfel de diagrame pentru diferite scopuri: protecția corpului fizic, protecția familiei, protecția avutului, protecția vitelor, a clădirilor etc. Uneori, o întreagă comunitate recurgea la înscrierea unor YANTRA-e uriașe pe suprafețe de stânci sau munte, în scopul protejării de către forțele subtile corespunzând acelei YANTRA a întregului teritoriu pe care-l ocupa acea comunitate. Diagramele pot fi trasate însă și la dimensiuni reduse, pe hârtie, bucăți de metal sau lemn, fiind purtate de către o persoană direct pe corp (la gât) sub forma unei amulete sau a unui talisman (DHARANA-YANTRA).

Puterea protectoare și de acțiune a unei YANTRA rezidă în *forma* desenului sau a diagramei care este trasată. O astfel de diagramă este alcătuită din una sau mai multe forme geometrice care se combină pentru a da naștere unui model precis², model ce reprezintă și trans-

¹ SUSHRUTA-SAMHITA și CHARAKA-SAMHITA reprezintă cele două lucrări fundamentale în medicina tradițională hindusă (AYURVEDA).

² De cele mai multe ori, el nu prezintă nici un înțeles pentru omul profan, întocmai precum emiterea verbală a unui MANTRA sau BIJA-MANTRA este lipsită de semnificație pentru cel neștiutor.

figurează în esență aici, la nivelul planului fizic, sfera de forță subtilă a zeității, aspectului sau Marii Puteri Cosmice invocate. Din acest punct de vedere, o YANTRA acționează pe același principiu ca și în cazul folosirii unei MANTRA; acest principiu fundamental este cel al REZONANȚEI, prin care o anumită frecvență energetică vibratorie din microcosmosul practicanțului ajunge să fie la unison cu aspectul energetic infinit și inefabil¹ al focalului de forță din Macrocosmos, a cărui prefigurare în planul fizic este chiar YANTRA asupra căruia persoana se concentrează. Valabilitatea, cât și universalitatea procesului de REZONANȚĂ subtilă cu orice aspect, zeitate, fenomen sau energie din Manifestare, are ca fundament existența perfectei corespondențe între ființa umană (înțeleasă ca un adevărat microcosmos) și Creația în ansamblul ei (privită ca Macrocosmos)².

Fiecare YANTRA prezintă o individualitate proprie și un domeniu, o suprafață precis delimitată de niște linii care încadrează astfel principalul motiv al desenului. Aceste linii marginale au funcția ca, pe lângă menținerea naturii puterii magice conținută în desenul principal al YANTRA-ei (de obicei, *punctul central*), să prevină de asemenea și difuziunea sau pierderea acestei forțe sau puteri. Alte motive geometrice folosite atunci când se desenează o YANTRA servesc la sporirea puterii ei magice, a calității ei subtile, precum și la facilitarea acțiunii energetice specifice în direcția sau scopul dorit.

Formele geometrice folosite sunt, în general, simple: puncte, linii, triunghiuri și pătrate, reprezentând multiple energii subtile în diferite moduri³. De pildă, punctul (BINDU) semnifică aspectul focalizat al energiei, concentrarea ei intensă; el poate fi asemuit cu un gen de depozit energetic din care, mai apoi, energia poate fi apelată sub alte forme. Punctul este încadrat de diferite suprafete: fie un triunghi, fie două triunghiuri care se intersectează, un cerc etc. Aceste forme indică

¹ De pildă, al unei Mari Puteri Cosmic sau al unui mare zeu, cum ar fi SHIVA.

² „Ceea ce este sus se află și jos, pentru a înfăptui marele miracol al Creației” (Hermes Trismegistus – TABLA DE SMARALD).

³ Alain Danielou consideră aceste figuri ca tot atâtea reprezentări ale divinităților invocate: „Toate figurile geometrice elementare, cum ar fi: punctul, linia dreaptă, crucea, cercul, triunghiul etc. dețin o valoare simbolică ce corespunde unor noțiuni de bază. Aceste forme pot fi combinate în figuri mai mult sau mai puțin complexe, pentru a deveni astfel reprezentarea unci forțe particulare sau unor calități și aspecte întâlnite în creație. Nu există formă și nici mișcare care să nu poată fi redusă la o combinație de astfel de forme elementare. Diagramele magice (YANTRA) construite cu ajutorul lor reprezintă cu adevărat forțele creative din Macrocosmos, pe care noi le numim divinități” (HINDU POLYTHEISM, pag. 350).

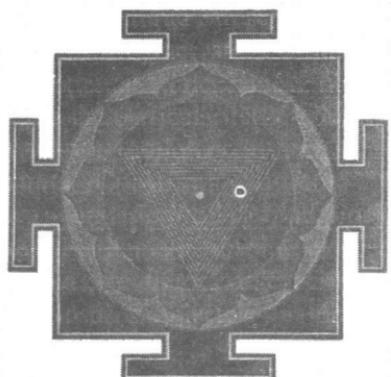

manifestarea exterioară a zeității reprezentată prin intermediul YANTRA-ei și felul în care în care ea își exercită influența. În iconografia hindusă, punctul poartă numele BINDU; în tantra, acest punct sau BINDU este considerat a fi SHIVA însuși, reprezentând astfel – în mod simbolic – sursa întregii creații¹. Expansiunea lui BINDU ia forma unui triunghi (TRIKONA) care, în simbolistica unei YANTRA, o definește pe SHAKTI. Astfel, BINDU (punctul) ne apare ca fiind SHIVA, iar TRIKONA (triunghiul) ca fiind SHAKTI deși, aşa după cum am arătat, în tantra ambii sunt nedespărțiți.

Așadar, triunghiul este precum o emblemă ce o definește pe SHAKTI, elementul feminin din creație; el este cunoscut, de asemenea, și ca YONI sau organul feminin de reproducere, deoarece întreaga manifestare a izvorât de aici. De obicei, în reprezentarea diferitelor YANTRA-e ne confruntăm cu două tipuri de triunghiuri: cele având vârful orientat spre în sus și cele cu vârful îndreptat spre în jos. Triunghiul cu vârful (apexul) spre în sus este un simbol al aspirației spirituale și a energiilor sublimate la cel mai înalt nivel. În rândul celor cinci elemente² (BHUTA), el îl reprezintă pe cel al focului (AGNITATVA), datorită unei analogii simple, dar extrem de subtile și eficiente: astfel, focul se îndreaptă mereu spre în sus, fiind asemănăt din acest punct de vedere cu aspirația puternică a discipolului. Triunghiul cu vârful în sus

¹ Dintre marii psihanalisti occidentali, Jung a observat plin de pertinență în lucrarea sa „THE ARCHETYPES AND THE COLLECTIVE UNCONSCIOUSNESS“ (în traducerea lui R. Hull și publicată de Rontledge și Kegan Paul în 1959): „Centrul unei YANTRA (MANDALA) îl reprezintă pe SHIVA în procesul de emanare a creației. În conformitate cu tradiția tantrică, SHIVA reprezintă Unicul, Existența Absolută, Imuabilul neinfluențat de vrea transformare a Timțului sau Spațului. Creația începe atunci când acest punct lipsit practic de dimensiuni (cunoscut ca SHIVA BINDU) apare în eterno îmbrățișare a contrapărții sale feminine, SHAKTI“.

² Cele cinci BHUTA-uri (elemente) sunt: pământul (PRITHIVI); apa (JALA); focul (AGNI); aerul (VAYU) și eterul (AKASHA).

mai este cunoscut și ca SHIVA KONA. Triunghiul cu vârful în jos reprezintă elementul apă (APAS sau JALATATIVA). Tendința apei este aceea de a curge mereu spre în jos ceea ce, din punct de vedere filozofic semnifică tendința spre manifestare, spre dualitate. Acest triunghi mai este cunoscut și ca SHAKTI KONA.

Intersecția unor forme geometrice simple (linii, triunghiuri etc.) este privită ca fiind o concentrare mai mare de forțe subtile și mai puternică decât aportul unor figuri simple, deoarece o astfel de întrepătrundere implică o înaltă interacție dinamică a diferitelor energii corespondente. Spațiile goale care iau naștere în urma unor astfel de combinații sunt descrise drept câmpuri operaționale deosebit de eficiente, ale influenței acelor forțe emanând din Spiritul Suprem (Dumnezeu), al căruia sălaş simbolic îl reprezintă punctul central (BINDU). Din această cauză, deseori se pot întâlni reprezentările unor BIJA-MANTRA-e în aceste spații sau chiar întreaga formulă MANTRA-ică corespondentă. Acest lucru este posibil, deoarece atât YANTRA cât și MANTRA semnifică două aspecte complementare ale Supremului SHIVA, iar utilizarea lor simultană poate deveni mult mai eficientă decât a uneia singure.

O astfel de combinație sau intersecție tipică, întâlnită deseori în reprezentările YANTRA-elor, este alcătuită din întrepătrunderea a două triunghiuri (unul cu vârful în sus, iar celălalt cu vârful în jos), rezultând o figură geometrică în şase colțuri (SHATKONA), numită și steaua lui David. Ea reprezintă simbolic uniunea dintre PURUSHA și PRAKRITI sau SHIVA-SHAKTI, fără de care creația nu ar putea exista.

Altă figură geometrică simplă, des întâlnită în reprezentarea YANTRA-elor, este cercul, obținut prin dilatarea sau expandarea triunghiului. Simbolistica cercului este complexă și nu vom insista aici, în mod deosebit, asupra ei. Vom menționa doar că cercul reprezintă rotația (inițial, de pildă, elementul de spirală, esențial în evoluția macrocosmică) și că el este, totodată, un simbol al perfecțiunii și al

vidului transcendent și creator. În cadrul celor cinci elemente, simbolic, cerul semnifică aerul (VAYU TATTVA).

Printre figurile geometrice simple care pot alcătui o YANTRA se numără și pătratul¹. În general, el este reprezentat de limita exterioară a YANTRA-ei. Din punct de vedere simbolic, el semnifică grosietatea, adică una din caracteristicile elementului pământ (PRITHIVI TATTVA).

Fiecare YANTRA pornește deci din centru, de la nivelul punctului central (BINDU) și ia sfârșit la nivelul pătratului (BHUPURA), la exterior. Acest lucru exprimă în mod semnificativ procesul evoluției universale, de la subtil către grosier sau de la eter la pământ.

După cum am văzut, YANTRA-ele sunt în principal reprezentări grafice care implică figuri geometrice simple. Uneori, însă, întâlnim și alte elemente, cum ar fi vârfuri de săgeți, tridenti, săbii, șepușe, precum și alte astfel de arme, incluse în desenul YANTRA-ei pentru a reprezenta vectorii și direcțiile de acțiune ale energiilor pe care YANTRA le exprimă. Tridentul, de pildă, este o armă de apărare, pe care Stăpânul tuturor spiritelor și zeilor, SHIVA, o folosește cu mare măiestrie. Existența tridentului asigură o protecție subtilă eficientă în ceea ce-l privește pe aspirantul conștiincios. Lotusul (sau petalele sale) este o altă reprezentare simplă, însă deseori întâlnită în iconografia tantrică. Această plantă este prin excelență un simbol al puritatei, cât și al varietății și multiplelor dimensiuni ale manifestării, semnificând de asemenea procesul creator. Reprezentarea unui lotus într-o YANTRA simbolizează, astfel, eliberarea de interferențele multiple cu exteriorul (puritatea), multiplicitatea expresiei de manifestare a Spiritului Suprem, cât și expansiunea plină de forță a influenței lui absolute.

În concluzie, YANTRA semnifică un instrument de lucru deosebit de puternic în SADHANA (practica spirituală) tantrică. De obicei, la oamenii obișnuiți, imensele puteri și forțe latente sau active ale minții sunt irosite fără rost în forma unor modificări mentale lipsite de un obiectiv precis. Concentrarea și focalizarea fermă a minții asupra unei YANTRA permite canalizarea și dirijarea în mod creator a acestor puteri, care mai apoi pot fi utilizate în mod creator ca auto-sugestie în terapie sau pentru vindecarea altor afecțiuni. Ceea ce este însă important de menționat îl constituie faptul că doar YANTRA în sine sau figurile care o compun, nu pot duce la nici un rezultat notabil. Întocmai

---

¹ În construcția unei YANTRA, pătratul este cunoscut sub numele de BHUPURA.

ca și în cazul MANTRA-elor, puterile și energiile latente în ea vor trebui trezite și activate corespunzător prin concentrare și realizarea unei comuniuni empatică și a unei rezonanțe cât mai intențe cu sfera de forță și de influență macrocosmică reprezentată aici, la nivelul planului fizic, de către YANTRA.

MANDALA

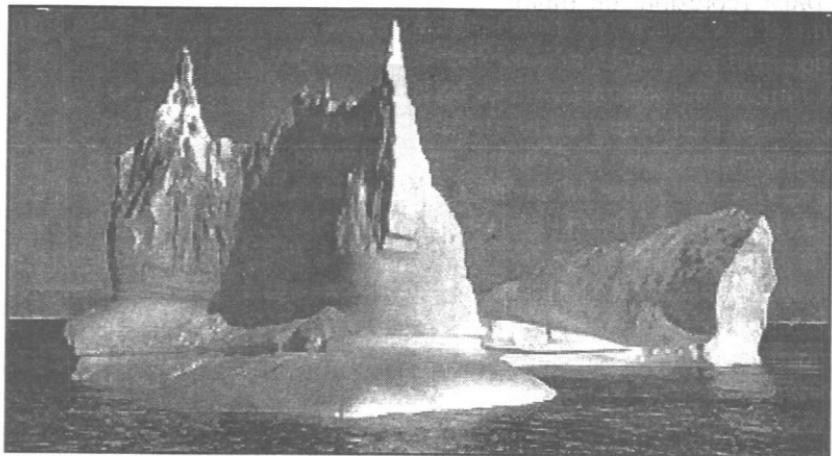

„[MANDALA] este un desen deosebit de complex, comportând o centură exterioară și unul sau mai multe cercuri concentrice care închid un pătrat împărțit în patru triunghiuri; în mijlocul fiecărui dintre aceste triunghiuri, precum și în centrul MANDALA-ei, se găsesc alte cercuri conținând figurile divinităților sau emblemele lor. Această schemă iconografică este susceptibilă de un număr infinit de variante: anumite MANDALA-e au aparența unui labirint, altele pe cea a unui palat cu metereze, turnuri, grădini; desenele florale se învecinează cu structuri cristalografice și uneori avem impresia că recunoaștem diamantul și floarea de lotus.¹“

MANDALA, în limba sanskrită, înseamnă totodată „centru“, „cerc“ și, de asemenea, „ceea ce cuprinde“. Detalierea acestor simboluri ne conduce la concluzia că MANDALA reprezintă o structură complexă, completă și puternic centrată. Așa cum am precizat anterior, în cazul YANTRA-ei, punctul central (BINDU) al MANDALA-ei marchează și în acest caz tranziția de la nemanifestat (AVYAKTA) la condiția manifestată (VYAKTA). Întregul macrocosmos și toate lumile existente emană din acest punct central și, în final, se dizolvă tot în el. După o anumită schemă, punctul central expansionează sub forma unui triunghi, triunghiul intr-un pătrat, iar pătratul intr-un cerc. Cele mai multe dintre figurile și elementele unei MANDALA reprezintă diverse combinații între triunghiuri, pătrate și cercuri. Trebuie să observăm însă că BINDU

---

¹ Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE și LIBERTATE“, pag. 192.

(punctul central) este conștiința supremă nediferențiată, dar totuși individualizată. Diferitele modalități de expresie, cum ar fi triunghiul, pătratul sau cercul, nu semnifică altceva decât emanații ale acestei surse universale, indicând difuziunea unei puteri infinite originare sub numeroase forme și fațete¹. În sens larg, MANDALA este spațiu atotcuprinsător care găzduiește structura Cosmică, radiind diferitele energii care o creează, o susțin și o distrug.

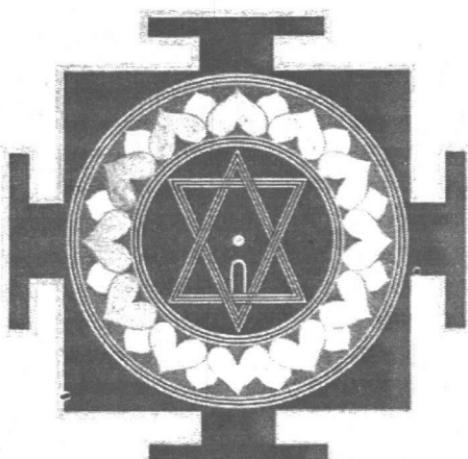
MANDALA tradițională (în cultura hindusă și tibetană) este un desen care reprezintă în același timp o imagine a Universului (sau a unei anumite lumi subtile sau plan de conștiință) și o modalitate de manifestare a Divinului sau a unui aspect al său (zeitate etc.). Ea ocupă un rol important în ritualurile tantrice și budiste. Există, astfel, un ritual complex al construirii unei MANDALA (ca spațiu sacru) și al inițierii adeptului cu ajutorul ei. MANDALA, desenată pe pânză sau hârtie, este folosită și ca suport în meditații, fiind un model structural al conștiinței sacre (care realizează că totul este o emanație a Unicului), ea facilitând atingerea acestui nivel de conștiință. În acest sens, MAN-

¹ Centrul este începutul și originea tuturor formelor și proceselor, incluzând extensia lor în timp. Este simbolul potențialului etern (totul crește dintr-un centru) și, totodată, este constanta spațiului și timpului. Centrul timpului, de pildă, este momentul *acum*; realizarea lui „acum” și a „centrului ființei” sunt evenimente simultane. Este și motivul pentru care în practica spirituală tantrică se pune un accent atât de mare pe *aici și acum* (vezi capitolul 2). Punctul (BINDU) este sursa, originea, esența, simbol al Conștiinței Supreme.

DALA reprezintă un mijloc deosebit de eficient pentru experimentarea realității, pentru reintegrarea ființei umane în sfera originară din care a provenit. Acțiunea ei se extinde nu doar asupra elementelor vizibile din lumea exterioară nouă, dar chiar și la nivelul proceselor subconștiente. Aici, ideea fundamentală este aceea că nu există nici un fel de dihotomie între realitățile

exteroare și cele interioare omului. Lumea fizică și cea psihică (obiectele și gândurile de pildă) nu constituie decât ipostaze diferite ale aceluiași spirit atotcuprinzător prin care ele se manifestă și a cărui natură reală o reprezintă conștiința nediferențiată. În fapt, aceasta este și semnificația afirmației tantrice că „*SAMSARA (transmigrațiile sufletului prin manifestare) și MOKSHA (eliberarea de lanțul sau roata acestor peripluri în multiplicitate) sunt unul și același lucru*“.

Ori, descoperim că MANDALA este, practic, o reprezentare grafică tocmai a acestei idei. MANDALA tradițională este în general cuprinsă într-un cerc (centură exterioară) conținând un pătrat, considerat a fi sălașul zeității invocate (omologat cu palatul ființei lăuntrice) și este înconjурat de o serie de cercuri concentrice care simbolizează diferitele faze ale inițierii sau nivale de conștiință. MANDALA poate conține numeroase imagini de zeități binefăcătoare sau terifiante, înconjurate de unul sau mai multe cercuri, precum și diferite forme geometrice sau alte simboluri, fiecare având rolul său precis¹. Pătratul care delimită partea centrală a MANDALA-ei poate fi considerat ca simbol al planului fizic, al „conștiinței terestre“ sau, altfel spus, al spațiului care „conține“ celelalte simboluri. În exteriorul său se află domeniul inconștient și aici sunt plasate zeitățile terifiante. Pe laturile pătratului se află câte o „poartă“, iar divinitățile figurate aici sunt aşa-numiții „gardieni ai pra-

¹ Cele mai simple MANDALA-c sunt YANTRA-ele, care conțin doar figuri geometrice simple. „*Structura sa [a unei YANTRA] poate fi considerată ca paradigmă lineară a MANDALA-ai*“ (Mircea Eliade, YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE, pag. 192).

gului“, care au rolul de a apăra conștiința împotriva forțelor dezagregante ale inconștientului și de a ajuta conștiința să domine lumea fluidă și misterioasă a inconștientului.

Simbolurile, figurile, formele, culorile care sunt folosite în MANDALA-e sunt supuse unor canoane riguroase. În „decodificarea“ unei MANDALA trebuie luate în considerare atât imaginile propriu-zise (semnificația lor simbolică), cât și amplasarea (poziția) și orientarea lor în MANDALA și culoarea lor. De asemenea, simbolismul implicit al numerelor oferă informații importante (de exemplu: de câte ori apare o anumită figură, câte colțuri are o stea etc.).

Simbolurile conțin diferite nivele de cunoaștere și fac legătura cu aspecte mult mai înalte decât ele încearcă să fie superficial. În fapt, ele sunt expresia prin formă a unor anumite realități subtile și sunt create prin condensarea și focalizarea unor energii, pe care le pot elibera în procesul invers. În general, simbolurile sunt divizate în forme pure și forme complexe (imagini). Făcând o analogie cu MANTRA-ele, putem spune că formele pure sunt analoge BIJA-MANTRA-elor (formelor „sămânță“ ale MANTRA-elor, corespunzând nivelului cauzal al manifestării), iar imaginile simbolice sau formele complexe ale simbolurilor corespund MANTRA-lor de rezonanță în subconștientul colectiv (nivelul astral). Am putea deduce de aici că YANTRA-ele sunt mult mai puternice decât MANDALA-ele, ca mijloc vizual de a intra în rezonanță. Aceasta este valabil, de exemplu, în cazul Marilor Puteri Cosmice ale pantheonului tantric hindus și tibetan, când operarea cu YANTRA este mai eficientă decât operarea cu imaginea zeiței respective. Totuși, MANDALA este mult mai eficientă atunci când ea este utilizată, de exemplu, ca mijloc de rezonanță cu o anumită lume paralelă subtilă. Trebuie menționat că, deși în general, MANDALA-ele buddhistice sunt ornamentate cu foarte multe chipuri de zeiți și imagini simbolice, există anumite MANDALA-e care sunt destinate atingerii unor stări extatice de conștiință și care conțin numai figuri geometrice simple, ca și YANTRA-ele¹.

¹ Carl G. Jung este inițiatorul folosirii MANDALA-iei ca mijloc de terapie psihică, de dezvoltare și cristalizare a personalității și chiar de dezvoltare spirituală. Această metodă presupune că subiectul să desenice el însuși una sau mai multe „MANDALA“-e, din conținutul căror se deduce care sunt complexele sale, starea sa dominantă și care este vizuirea sa asupra lumii. Aceste MANDALA-e sunt decodificate conform simbolisticii universale, observându-se că structura lor se modifică mult în timp, în funcție de „etapa“ în care se află autorul lor. Construirea de MANDALA-e poate fi considerată o veritabilă exorcizare a psihicului, fiind, de asemenea, un mod de exprimare și integrare a personalității. Metoda este destul de cunoscută la ora actuală în Occident, cu efecte benefice surprinzătoare.

Așadar, MANDALA reprezintă un fel de matrice structurală în și prin care curge un flux de energii, schimbări, forme elementare, fenomene primare, într-o varietate infinită de structuri organice și impulsuri, încununate de atributul suprem al conștiinței. Această curgere, deși are loc într-o structură relativ bine definită, este supusă mereu proceselor infinite de creștere și transformare, în virtutea relațiilor în permanentă schimbare, interne și externe structurii sale de bază. O MANDALA constă dintr-o serie de forme concentrice, sugerând o treiere între dimensiuni diferite; practic, ea constituie poarta de trecere dintre microcosmosul ființei umane și Macrocosmosul infinit ce reprezintă Creația. Prin însuși conceptul și structura de MANDALA, omul poate fi proiectat în Univers (și reciproc). Constanta MANDALA-ei este principiul centrului și, din această perspectivă, MANDALA reprezintă un concept universal. Prin extensie, ființa umană este o MANDALA, având centrul în Sinele Divin (ATMAN). În diferite momente, conștiința se manifestă prin MANDALA-e, însuși procesul centrării în Sine fiind o MANDALA.

Proprietățile de bază ale MANDALA-ei sunt: centrul, simetria și punctele cardinale (orientarea). „Centrul“ fiind în esență unul și același, centrul MANDALA-ei este centrul Cosmosului. Punctele cardinale simbolizează direcțiile, anotimpurile, elementele naturale. Omul are o nevoie fundamentală de auto-orientare: el este centrul localizării sale relative în timp și spațiu (și în conștiință, de asemenea); oriunde ar fi plasat, el își definește propriile sale direcții: în față, în spate, sus, jos etc.

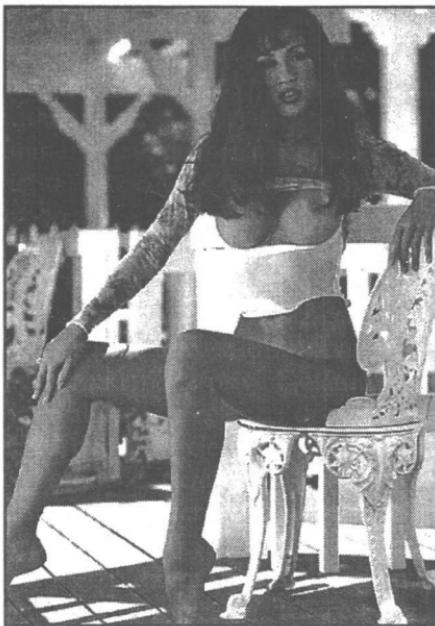
În fiecare MANDALA distingem un ritm compus din două mișcări: de apropiere și îndepărțare de centru, care dă polaritatea de bază a MANDALA-ei, fiind extremele perceptibile ale unei acelieși mișcări. Astfel, centrul și polaritățile alcătuiesc cheia limbajului MANDALA-ei. Centrul leagă împreună elementele polar opuse (duale, care există în virtutea contrastului), astfel încât MANDALA oferă o schemă prin care orice experiență poate fi proiectată și văzută în relație cu opusul său, ceea ce face posibilă înțelegerea situației în totalitate.

Fiecare ființă este o MANDALA pentru ea însăși, pentru că este o focalizare a întregului Univers într-un anumit interval spațiu-timp și chiar fiecare interval spațiu-timp este o astfel de focalizare a întregului Univers. Trăită concret, această perspectivă permite experimentarea relației cu ritmurile cosmice și, în consecință, revelarea întregului (per-

ceperea Macrocosmosului în totalitate sau doar a unei părți din el, percepută însă tot global). În viziunea tantrică, MANDALA poate fi folosită și ca o adeverată tehnică de centrare, ce reprezintă, în fapt, urmarea conștientă a drumului profund spiritual către centrul ființei (Sinele individual, ATMAN).

MANDALA este deci un simbol universal și esențial al integrării, armoniei și transformării. Ea simbolizează roata vieții și a morții, ciclurile cosmice, întregul experienței spațiului și timpului. Ca expresie a artei rituale, MANDALA integrează adorarea, cunoașterea și frumusețea, iar din perspectiva acordării cu forțele creațoare, ea reprezintă un minunat și complex proces magic. Revenind la ființa umană, aceasta nu este doar centrul universului său, ci centrul conștient al MANDALA-ei relației dintre forțele cerești și cele pământești, de unde rezultă și responsabilitatea sa, ca agent rezonant ce transformă energiile de „sus“ (psihice, mentale) în energii de „jos“ (materie, senzații) și invers.

Integrarea acțiunilor ca acte majore, auto-transfigurarea din perspectiva MANDALA-ei și chiar operarea cu o MANDALA concretă, conduc la o viață sacră, integrată în armonia universală. O astfel de ființă devine un veritabil *centru conștient* pentru mediul său extern. În ceea ce privește situația actuală a umanității, știm că ne aflăm în epoca maximei dezintegrări spirituale și dispersii. În aceste condiții, asumarea conștientă a rolului de centru integrator, conștientizarea și înțelegerea ciclurilor cosmice (și chiar a istoriei umanității ca proces MANDALA-ic) de către una sau mai multe ființe umane, poate ajuta extrem de mult în procesul reintegrării globale. Această asumare este simultan un act de credință și de sacrificiu (dăruire de sine). Attitudinea „MANDALA“-ică nu este nici egocentrică, nici antropomorfă. Nimic nu este exclus, totul își găsește locul și este înțeles ca un aspect integral al

întregului proces. În plus, datorită faptului că totul este intercorelat și își trage semnificația din relațiile sale cu „restul“, lucrurile în sine sunt văzute ca fiind „lipsite de natură proprie“. Această deschidere constituie însă baza tuturor lucrurilor și se află chiar în centrul MANDALA-ei. Ea face ca o astfel de atitudine să fie o viziune permanent transformatoare și transformată pentru că, nefiind înrădăcinată în ceva anume, se poate adapta la orice configurație a curgerii vieții. Marele orientalist G. Tucci a subliniat acest sens profund spiritual al MANDALA-ei prin următoarele cuvinte: „*O MANDALA delimită un spațiu consacrat și-l protejează de invazia forțelor dezintegratoare. Dar o MANDALA este mult mai mult decât o zonă consacrată și purificată în scopul desfășurării ritualului. Ea este în primul rînd o hartă a Cosmosului, este întregul Univers în planul său esențial, în procesele sale de emanație și resorbție. Este Universul nu doar în expansiunea sa spațială (statică), ci o evoluție temporală și, de asemenea, un proces vital care se dezvoltă dintr-un centru și se rotește în jurul unei axe centrale, omologată cu axa lumii*“.

CONCEPTUL DE SUNET ÎN TANTRA

Conceptul de SHABDA BRAHMAN sau sunet¹ reprezintă fundamental teoriei fonematische în tantrism și însăși baza practiciei MANTRICE. Sistemul tantric afirma, în acest sens, că orice lucru sau ființă din macrocosmos (subtile sau fizice) își au originea în sunet. În conformitate cu scrierile tantrice vechi, întregul univers este alcătuit din 50 de vibrații „Mamă“ distincte, care se numesc MATRIKA. Aceste MATRIKARI, spunea tradiția, au fost revelate din timpuri imemoriale marilor înțelepți yoghini ai lumii. Înțelegând astfel natura intrinsecă a principiului vorbirii ca fiind cosmic inseparabilă de natura esențială a imutabilului BRAHMAN (Realitatea Supremă) și realizând totodată potenția-

---

¹ În variantele lui manifestări fizice și subtile (vezi paginile următoare).

litatea *cuvântului* ca principiu)¹, acești înțelepti au „formulat“ și „alcătuit“ în mod unitar un limbaj ce folosește efectiv aceste Matrika-uri, limbaj care a primit numele de „limba sanskrită“. Alfabetul sanskrit sau cele 50 de Matrika-uri au devenit astfel mediul ideal de comunicare pentru vedantici, yoghini, RISHI și brahmani. Diferitele combinații realizate între aceste sunete, după o strictă relație naturală și cosmologică dau naștere MANTRA-elor care, pronunțate și activate în mod corect, au efectul de a activa și a acționa în mod specific anumite forțe și energii ale universului, în conformitate cu structura lor internă armonioasă sau nearmonioasă.

Tradiția tantrică vobeste despre patru feluri distincte de manifestare a sunetului:

- 1) PARA (sunetul subtil nemanifestat);
- 2) PASHYANTI (sunetul nemanifestat devine manifestat, dar ca idee, ca principiu);
- 3) MADHYAMA (sunetul aşa-zis „luminos“, care definește un anumit spațiu și devine astfel formă);
- 4) VAIKHARI (sunetul pronunțat verbal, sunetul audibil, care se manifestă ca formă distinctă).

Astfel, sunetul se dovedește a fi un reflex al formei, iar forma – produsul direct al sunetului. Literele alfabetului sanskrit sunt denumite VARNA², deoarece fiecare dintre aceste „vibrății-matrice“ inițiale este caracterizată de o anumită culoare. Ca aspect grosier al sunetului subtil (SHABDA), aceste VARNA-uri sau „semințe fenomenele“ reprezintă fundamental oricarei schimbări a Realității Supreme, fiind inseparabile totodată de conștiința acestei Realități Supreme. Astfel, Conștiința Supremă, sunetul subtil, sunetul manifestat, forma, culoarea și elementele creației sunt toate strâns corelate.

Sunetul se află, de asemenea, într-o legătură directă cu noțiunea de *vibrăție*. În tradiția tantrică, conceptul de vibrăție (SPANDA) se referă în mod direct la noțiunea de sunet-potential și la continua mișcare și dinamicitate a acestuia. Astfel, în fiecare ființă există un „sunet“ (sau vibrăție) constant, care ia naștere în urma procesului de respirație. Acest sunet se manifestă ca o repetare (JAPA) care, la omul obișnuit, dă naștere unui ritm de 21.600 de „cicluri“ într-o zi și într-o noapte (24

¹ VAK-TATTVA.

² Care înseamnă, literal: culori.

ore). Printron-un riguros control al respirației (PRANAYAMA) și acțiune adecvată cu anumite MANTRA-e, este însă posibil să se influențeze mult acest ciclu, ceea ce duce implicit la schimbări energetice corespunzătoare în corpul fizic, cât și în corpurile subtile ale ființei. Atunci când se atinge desăvârșirea în acest sens, este posibilă însăși acțiunea asupra macrocosmosului fenomenal. Aceasta reprezintă, în fapt, esența învățăturii TANTRA YOGA.

MANIFESTAREA LUI KUNDALINI SHAKTI

O contribuție tantrică importantă la experiența expansiunii infinite a conștiinței o reprezintă KUNDALINI-YOGA. Această expansiune infinită a conștiinței, sinonimă cu termenul de eliberare spirituală (MOKSHA), reprezintă, în fapt, fuziunea plenară a individului, ca scânteie divină în manifestare, cu universalul (Absolutul). Punctul de legătură aici îl reprezintă YOGA, deoarece YOGA este însăși „calea“ sau drumul de urmat pentru înfăptuirea dezideratului ultim. În BHAKTI YOGA, de pildă, acesta este făptuit prin intermediul iubirii și a devoționii; RAJA YOGA este acea cale de realizare prin meditație profundă; KARMA YOGA conferă salvarea ființei umane prin serviciu dezinteresat, fapte și acțiuni lipsite de egoism; JNANA YOGA conduce la eliberare prin discriminare între ceea ce este real și nereal, iar HATHA YOGA dezvoltă în individ forțe psihosomatische colosale, ce conduc la eliberare.

În ceea ce privește KUNDALINI YOGA, realizarea uniunii dintre ATMAN (sinele individual) și PARAMATMAN (Sinele Universal) se realizează prin intermediul ridicării lui KUNDALINI SHAKTI (sau Focul Sharpe) din MULADHARA CHAKRA în SAHASRARA. KUNDALINI reprezintă, după cum s-a specificat anterior, fracțiunea din energia cosmică aflată în formă latentă, nu numai în fiecare ființă umană, ci și în fiecare atom din univers. În marea majoritate a cazurilor, această colosală energie rămâne latentă în om pe întreaga durată a vieții acestuia.

Obiectivul principal al practicii tantrice a lui KUNDALINI YOGA este acela de a trezi această energie cosmică și de a o determina să se unească cu Principiul Suprem Masculin, care este SHIVA¹, în SAHASRARA.

Trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI pe coloană nu aparține exclusiv practicii tantrice, ci ea formează baza tuturor celor-lalte discipline yoghine; în fapt, fiecare experiență spirituală deosebită poate fi considerată ca un efect direct al manifestării acestei energii colosale (KUNDALINI).

Unul din textele tradiționale tantrice o descrie astfel pe KUNDALINI (sau Zeița): „*Ea este frumoasă precum un șirag de lumini sclipitoare și subtilă ca fibra de lotus, strălucind în mintile celor înțelepti. Ea este extrem de subtilă; ea este cea care trezește cunoașterea pură în aspirație; este însăși întruchiparea Beatitudinii și Fericirii Infinite, a cărei adevărata natură este Pura Conștiință*”². KUNDALINI este descrisă ca Pură Conștiință și în MAHANIRVANA TANTRA³, unde se afirmă că Ea (KUNDALINI) este PRAKRITI primordială sau însăși Natura, identică cu CIT-SHAKTI sau Pura Conștiință. În alt text⁴, KUNDALINI este descrisă ca fiind SHABDABRAHMAMAYI (contrapartea feminină a lui SHIVA, care este SHABDABRAHMAN, adică sursa sunetului cosmic) sub forma MANTRA-ică, prima cauză a manifestării.

Când KUNDALINI SHAKTI „se trezește” și se manifestă, devine dinamică. Conștiința unică se polarizează atunci în aspectul static (SHIVA) și în cel dinamic (SHAKTI) pentru a făptui creația; KUNDALINI YOGA constituie practica spirituală specifică prin care această dualitate este restrânsă din nou în unitatea primordială.

În starea ei latență și nemanifestată, KUNDALINI este simbolizată printr-un șarpe încolăcit de trei ori și jumătate, ținându-și coada în propria gură și formând o spirală în jurul lui SVAYAMBHU LINGA⁵, la baza coloanei vertebrale, la nivelul lui MULADHARA CHAKRA⁶.

¹ Sau Pura Conștiință care umple întreg Macrocosmosul.

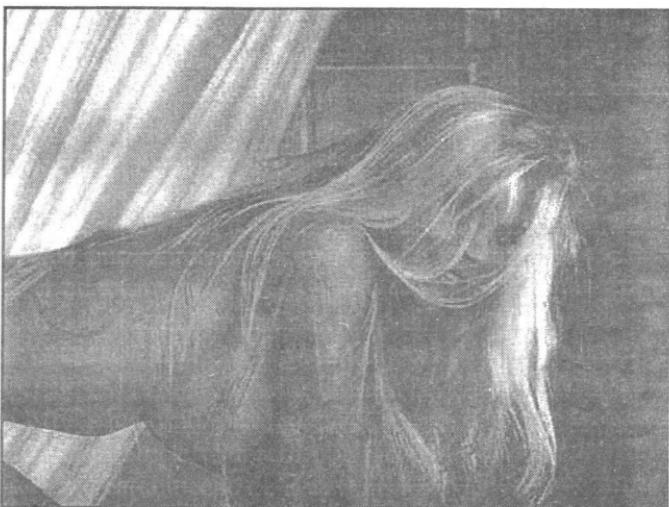
² SHATCHAKRA NIRUPANA (sutra 3).

³ (5.19).

⁴ SHARADATILAKA (1,13–14).

⁵ Simbolul PHALLIC al lui SHIVA.

⁶ În YOGA KUNDALINI UPANISHAD (1.82) se spune: „Puterea Divină, KUNDALINI, strălucește orbitor ca nestemata unui lotus Tânăr; precum un șarpe încolăcit în jurul lui, ea își ține coada în gură și rămâne astfel, pe jumătate adormită, la baza coloanei vertebrale“.

Când KUNDALINI SHAKTI (Puterea Conștiinței Divine) se trezește, ea ascensionează pentru a se uni la nivelul lui SAHASRARA, deasupra creștetului, cu SHIVA (Pura Conștiință), a cărui energie manifestatoare ea o reprezintă; în această ascensiune, ce reprezintă o veritabilă experiență creatoare, are loc de-a lungul celor șase centri subtili de forță ai ființei umane (CHAKRA).

METODE DE ACTIVARE A LUI KUNDALINI SHAKTI

Pentru activarea și ridicarea lui KUNDALINI, adeptul trebuie să abordeze o disciplină și un antrenament riguros, multiple tehnici de purificare și de pregătire a structurii fizice și subtile pentru a putea face față aportului enorm de energie degajată în momentul unei asemenea experiențe. Abordând o postură convenabilă, aspirantul inițiază procesul prin care KUNDALINI este trezită prin retragerea simțurilor sau PRATYAHARA, concentrându-și întreaga lui atenție asupra unui singur punct (DHARANA), până când activitatea mentală obișnuită este suspendată complet. Puterea voinței este focalizată spre interior, către suflul vital (PRANA) care este inspirat și apoi reținut prin diferitele tehnici de PRANAYAMA, orientându-l prin IDA și PINGALA către baza coloanei vertebrale, unde doarne încolăcită KUNDALINI. Pătrunderea suflului (PRANA) pe aceste traiecte produce un efect puternic, ca o combustie bruscă într-un spațiu mic, căldura și sunetul ei combinându-se pentru a trezi puterea șarpelui din somnul ei de transă (YOGA-

NIDRA). Această metodă de control psihosomatic a respirației reprezintă în fapt contribuția importantă a sistemului KUNDALINI YOGA la ansamblul procedeelor tantrice. PRANAYAMA amplifică mult puterea practicilor de meditație și ea constituie tehnica asupra căreia *tantra*-ele se concentreză cel mai mult.

Prima etapă în tehniciile de control a respirației este aceea de ritmare a suflului. Ritmul suflului este foarte important deoarece el susține puterea de concentrare și stimulează impulsul sistemului nervos autonom. Echilibrarea acestui ritm în procesul respirator depinde de existența unei proporții corecte între durata inspirației (PURAKA), a retinției suflului (KUMBHAKA) și a expirației (RECHAKA). Faza ideală este atunci când se atinge și se reușește să se păstreze rata de 1:4:2.

În timpul tehniciilor de PRANAYAMA este bine să fie repetată continuu o MANTRA¹ nu numai ca o măsură a duratei fiecărei faze ci, de asemenea, pentru a determina o vibrație sonoră subtilă specifică aflată în directă legătură cu anumite NADI-uri și CHAKRA-e din corpul subtil.

Unul din suflurile principale din corp este APANA, suful descendent, care se manifestă în zona aflată de la omblic în jos. De obicei, ea este asociată culorilor roșu purpuriu și portocaliu. „*Când aspirantul face astfel încât APANA să se mișe invers, adică spre în sus (prin contracția sfînterelor mușchilor din apropierea rectului), acest lucru se numește MULABANDHA. Când APANA, mișându-se spre în sus, atinge regiunea elementului foc (TEJAS), „flăcările“ acestuia sunt forțate să ascenieze de către suful vital (PRANA) și, astfel, ele cresc mult în intensitate. Când focul și APANA ajung la nivelul lui PRANA deja încălzită, în corp este generat un curent vital de mare putere. Datorită acestui curent, KUNDALINI cea adormită – fiind stimulată de căldura foarte mare generată – se trezește și se ridică precum un șarpe prin deschizătura lui BRAHMA-NADI*“.

Continua inspirație (descendentă) și expirație (ascendentă) a suflului vital în corp reprezintă însuși ritmul universului, care-și trimite astfel valurile sale de energie spre baza coloanei vertebrale, în scopul trezirii lui KUNDALINI. Când KUNDALINI este astfel „lovită“, ea se trezește, se descolăcește (adică este dinamizată) și începe să ascenieze precum un șarpe de foc, străpungând în drumul ei fiecare CHAKRA, până când SHAKTI (KUNDALINI) se unește plenar cu SHIVA în LAYA YOGA², rezultând starea de extaz divin profund sau SAMADHI.

¹ De obicei aceasta este PRANAVA.

² Laya, aici, înscamnă „absorbție“, „identificare“.

KUNDALINI reprezintă originea sunetului primordial; de aceea, MULADHARA CHAKRA a mai fost numită „*locul de naștere al tuturor sunetelor*“. Așa după cum am precizat în subcapitolul precedent, există patru niveluri sau stări ale sunetului: cel mai grosier este VAIKHARI (sunetul manifestat ca formă); apoi urmează MADHYAMA (sunetul sub forma lui subtilă); PASHYANTI (la acest nivel, vizuirea asupra întregii creații se află într-o formă nediferențiată); și, în sfârșit, PARA (sunetul nemanifestat). *Vaikhari* reprezintă nivelul sunetului audibil, produs, de pildă, de lovirea între ele a două suprafețe sau vibrația unei corzi. *Madhyama* (care înseamnă „de mijloc“) reprezintă faza de tranziție între sunetul audibil și vibrația interioară. *Pashyanti* este auzit, în general, doar de către acei aspiranți YOGA avansați și inițiați în tainele sistemului MANTRĂ-IC. În ceea ce privește PARA („dincolo de“, „transcendentul“), el depășește cu mult nivelul sunetului audibil. PARA este acel nivel al sunetului care este chiar mai subtil și decât linia obișnuită (adică lipsa zgomotelor sau sunetelor înconjurătoare); această fază este experimentată ca rădăcina fără suport a oricărui alt sunet, ca sunet potențial și încă nemanifestat. Este acel „sunet“ lipsit practic de orice vibrație, având o lungime de undă infinită. Acest ultim nivel, PARA, este cel care îi corespunde lui KUNDALINI.

În conformitate cu această teorie a celor patru niveluri ale sunetului, tradiția tantrică arată cum apar în mod gradat cele 14 vocale sanskrite¹ (având pe „a“ ca rădăcină comună) din condiția lor latenta, împreună cu KUNDALINI SHAKTI, pornind din MULADHARA către ombilic, inimă și, în sfârșit, către centrii superioiri. La nivelul gâtului, primul sunet care apare este vocala aspirată (h, VISARGA), din care cauză ea este interpretată în mod literar ca simbol al „creației“ (SRISHITI). Contrapartea ei, ANUSVARA sau BINDU (m), este asimilată în mod necesar „retragerii“ (SAMHARA) acestei creații a sunetului. *Anusvara* (sau BINDU) mai este denumit și SURYA („soare“), iar VISARGA: SOMA („lună“); sunetele a, i, u, r, l, e, o și a, i, u, r, l, ai, au, sunt numite, respectiv, „picăturile“ sau „razele“ soarelui și ale lunii. În acest mod, ele sunt legate intrinsec de ciclul zi-noapte și de NADI-urile PINGALA și IDA.

Atunci când KUNDALINI se trezește, aspirantul aude sunetele subtile cosmice care iau naștere la fiecare nivel al ființei, la care ajunge

¹ Aparte de bindu (*) și visargă (:), care completează până la 16 numărul vocalelor din alfabetul sanskrit.

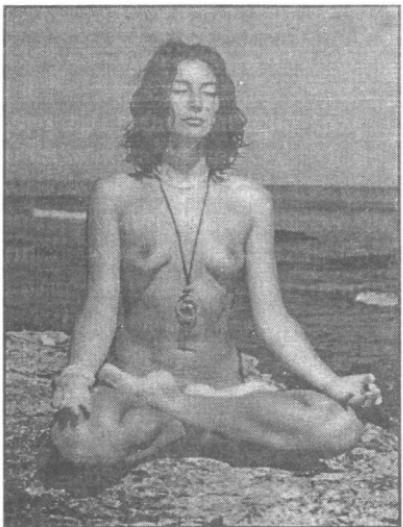

focul-șarpe. Atunci când KUNDALINI părăsește MULADHARA CHAKRA, yoghinul percepse sunetul unui tril sau ciripit vesel; când ajunge la nivelul lui SVADHISTHANA, el aude clinchetul unei brățări; în dreptul lui MANIPURA – sunetul unui clopot; la ANAHATA – muzica unui flaut și, în final, atunci când KUNDALINI străpunge VISHUDDHA, el percepse sunetul cosmic AUM, prima manifestare a cuplului SHIVA-SHAKTI, sub forma Conștiinței Sunetului. Mai apoi, corecta înțelegere a acestui tip de Conștiință conduce la realizarea și atingerea Supremei Conștiințe (PARASHIVA).

În timp ce MANTRA-SHAKTI acționează pentru a trezi și a susține un plan superior de conștiință în aspirant, ea trebuie să fie susținută deja de alte mijloace, tehnici și procedee indispensabile procesului de manifestare a lui KUNDALINI SHAKTI. Dintre aceste procedee, se disting ASANA-ele (posturi corporale), tehnicele de PRANAYAMA (control al respirației), purificările interne și externe (KRIYA), NYASA (sacralizarea și cosmizarea corpului prin atingerea diferitelor părți ale lui, într-o ordine precisă, (cu degetele de la mâini) și, mai ales, MUDRA-ele, acele „peceti“, „sigili“ sau gesturi sincronizatoare între energiile microcosmosului ființei umane și infinitele potențialități ale macrocosmosului înconjurator. MUDRA-é precum VAJROLI, SAHAJOLI, ASWINI, KHECHARI și MAHAMUDRA sunt numite SHAKTI-CHALANA, adică „cele care transmută energia“¹.

Această „călătorie“ spre Sinele-esență rafinează și crește vibrația energiei care este KUNDALINI, până când aceasta ajunge la nivelul celei de-a șasea CHAKRA (AJNA CHAKRA) sau centrul de comandă mentală,

¹ Dincolo de această denumire generică există și o tehnică (MUDRA) de sine stătătoare cunoscută sub numele de SHAKTICHALANA MUDRA.

unde se produce o schimbare calitativă. Aici, aspirantul se confruntă cu ultima „pauză“ în urcușul lui de la materia grosieră (STHULA), concretă și perceptibilă, spre materia sensibilă (SUKSHMA) și, mai apoi, către PARA, adică spre starea ultimă, cauzală, a ființei pe care KUNDALINI o va manifesta la nivelul lui BRAHMARANDHRA (în creștetul capului).

Fiecare dintre CHAKRA-e sau centrii subtili de forță, în conformitate cu scrierile tantrice, corespunde unui anumit element care guvernează – prin intermediul energiilor lui subtile specifice – respectivul nivel de conștiință. Astfel, MULADHARA reprezintă soliditatea; SVADHISHTHANA, starea lichidă; MANIPURA, starea plasmică; ANAHATA, starea gazoasă, iar VISHUDDHA – cea eterică sau spațiu. Întregul proces al ascensiunii lui KUNDALINI SHAKTI apare, astfel, ca o transformare progresivă a acestor elemente, cu o creștere a ratei lor de frecvență și a volatilității.

La nivelul lui VISHUDDHA, dincolo de cele 4 elemente, yoghinul se confruntă cu realitatea unei sfere de conștiință abstractă, centrul spațiului (AKASHA); aici, el pășește dincolo de lumea empirică, dincolo de lumea diferitelor concepte¹.

Dinamizarea, transformarea și sublimarea stării fizice, mentale și spirituale a ființei este posibilă doar prin ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI și orientarea ei spre unirea cu SHIVA în SAHASRARA, uniune ce dă naștere unei indescriptibile beatitudini spirituale (SAMADHI). Tântricul însuși se transformă de la elementele grozioare spre cele subtile realizând, în cadrul unei experiențe transcedentale și extatice, uniu-nea lui cu SHIVA-SHAKTI, pentru a deveni o „ființă cosmică“.

¹ C.G. Jung, utilizând limbajul arhetipurilor (sau a imaginilor reziduale reținute în subconștiul colectiv, care ies la suprafață prin intermediul viselor, miturilor sau a psihicului creator), sugerează o MANDALA formată dintr-un aşa-zis con al experienței resimțite, prin care să se vizualizeze această ascensiune a lui KUNDALINI. El vede acesta ca o spirală care urcă de la circumferința de bază a conului către punctul final al experienței situat în centrul spiritual al ființei (SAHASRARA).

UNELE EFECTE ALE ASCENSIUNII „FOCULUI ȘARPE“

Ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI și străpungerea celor șase centri subtili de forță este însotită de manifestarea anumitor semne sau reacții de ordin fizic sau psihic. Dintre acestea, definitorii pentru o asemenea experiență sunt tremurul sau frisoanele corpului și explozia de căldură ce însotește ridicarea formidabilei energii pe SUSHUMNA. În timpul ascensiunii lui KUNDALINI sunt percepute, de asemenea, sunete subtile lăuntrice, care se asemănă cu zgomotul produs de o cascadă, cu zumzetul unui roi de albine, cu clinchetul unui clopoțel, cu sunetul unui flaut etc. Mintea devine foarte activă, gura se umple cu salivă, însă yoghinul experimentat nu trebuie să confere atenție unor astfel de aspecte secundare, ci el trebuie să se concentreze și să se focalizeze tot mai mult asupra percepției sunetului foarte subtil interior; având ochii închiși, el vizualizează totodată o varietate de forme și lumini, cum ar fi puncte de lumină, scânteieri, forme geometrice care, în starea finală de iluminare spirituală, se dizolvă într-o radiație intensă și strălucitoare, în lumina pură divină.

În general, tradiția vorbește de următoarele semne pe care aspirantul yoghin le poate experimenta practicând tehniciile de KUNDALINI-YOGA: fiori de-a lungul coloanei vertebrale; furnicături în tot corpul; capul greu și, uneori, zăpăceala; râset sau plânset involuntar; perceperea unor sunete neobișnuite; viziuni ale unor zeități benefice sau sfinti. Pot apărea, de asemenea, și scene particulare stării de vis, a căror paletă de manifestare se întinde de la tărâmurile paradisiace până la cele mai demonice.

Din punct de vedere fizic, abdomenul poate înregistra un fel de „absorbție“ către coloana vertebrală, iar subiectul se poate confrunta cu neplăcerile diareei, ori cu cele ale constipației; anusul se contractă, iar mușchii lui specifici se ridică; globii oculari se rotesc repede și au tendința să se orienteze spre în sus; întregul corp se apieacă spre în față sau se lasă spre în spate; respirația devine aproape imperceptibilă; mintea se golește parca de orice conținut și apare starea specifică manifestării unui martor lăuntric. De asemenea, pot fi resimțite senzații clare de circulație a energiei vitale subtile (PRANA) prin corp, dar mai ales în zona capului și a coloanei vertebrale. Ochii pot să nu se deschidă în ciuda eforturilor depuse pentru aceasta. Unii yoghini care se confruntă cu o astfel de experiență definitorie (a ridicării lui

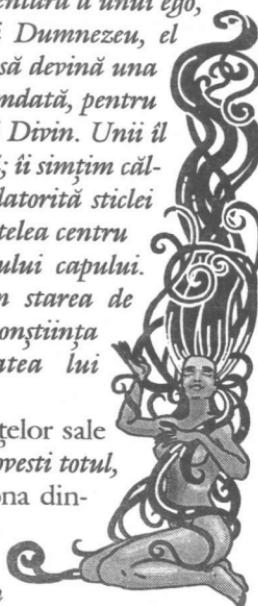
KUNDALINI pe coloană) încep să practice ASANA-e (posturi corporale) cunoscute sau necunoscute; mâinile se mișcă după anumite modalități clasice de dans, deși cel care meditează nu are deloc cunoștință de așa ceva. Unii încep să vorbească în diferite limbi străine, pe care nu le-au studiat niciodată. Practicantul își poate simți corpul ca înălțându-se în aer sau ca fiind presat cu putere de sol; îl poate simți dilatându-se foarte mult sau, dimpotrivă, micșorându-se. Corpul poate deveni foarte moale sau, la polul opus, extrem de rigid. Unii resimt o foame de lup, alții au chiar aversiune față de hrana. Chiar și atunci când este angajat în diverse alte activități, în afara meditației, aspirantul care știe și poate să-și focalizeze mentalul, resimte în mod inefabil circulația energiei vitale subtile prin tot corpul. Pot apărea unele puncte dureroase în corp sau creșterea bruscă a temperaturii acestuia. Unii devin letargici și refractari la activitățile fizice. Maxilarele se înclăstează, însă – după un timp – ele se relaxează. Poate apăre, de asemenea, strania senzație a lipsei capului; alții pot vedea lucruri și aspecte din exterior având însă ochii închiși. Apar diferite tipuri de cunoaștere intuitivă și multe alte manifestări din care putem realiza faptul că energia KUNDALINI a devenit activă.

Bineînțeles, semnele și senzațiile descrise mai sus nu vor fi experimentate toate, de fiecare yoghin care se confruntă cu activarea și ascensiunea lui KUNDALINI. Zeița va naște în aspirant exact stările și experiențele necesare progresului său spiritual, în deplină conformitate cu SAMSKARA-ele sale și cu obiceiurile și atitudinile sale provenite din acțiunile pe care le-a săvârșit în trecut.

Există multe relatari ale unor mari yoghini despre experiența lor personală în ceea ce privește manifestarea lui KUNDALINI SHAKTI; putem enumera, astfel, pe cele ale lui Swami Muktananda, Gopi Krishna etc. Una dintre cele mai elocvente descrieri în acest sens este cea a lui Ramakrishna Paramahamsa care, urmând tehniciile de KUNDALINI YOGA sub atenta îndrumare a unui GURU femeie, pe nume Bhairavi Brahmani, a reușit să experimenteze plenar Adevarul Ultim, valabil pentru orice religie autentică. Astfel, Ramakrishna descrie experiențele sale spirituale într-un limbaj viu, în care sunt incluse atât senzații de ordin fizic, cât mai ales spiritual. El a perceput în mod direct ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI, descriind-o mai apoi discipolilor săi ca mișcările unduitoare ale unui șarpe, păsări, maimuțe și.a.m.d. Iată felul în care el a prezentat străpungerea centrilor săi subtili de forță

de către această energie colosală: „*Tradiția spirituală vorbește despre existența a șapte centri subtili de forță. Atunci când mintea este preocupată de aspectele lumești, conștiința sălașuiște la nivelul primilor trei centri subtili sau plexuri nervoase, adică în cel sacral, sexual și solar. Într-o astfel de situație, persoana nu se confruntă cu nici un ideal înalt, spiritual, și nici cu gânduri pure, divine. De obicei, o astfel de ființă rămâne cufundată la nivelul tentațiilor de orice fel ale iluziei lumii în care trăim: pofta sexuală, lăcomia etc. Cel de-al patrulea centru de conștiință este cel corespunzător inimii; când KUNDALINI ajunge la acest nivel, în ființă apare aspirația puternică către realizarea spirituală; ea poate avea minunata experiență a Luminii Divine, fiind astfel binecuvântată cu frumusețea și gloria ei. Atunci, mintea nu mai este interesată de plăcerile lumești. Plexul faringian, în regiunea gâtului, corespunde celui de-al cincilea centru de conștiință. Când mintea își ridică nivelul de vibrație la acest etaj al ființei, omul este eliberat de neștiință și ignoranță. El discută atunci numai despre aspecte legate în mod direct de Divinitate și devine nervos sau nu se simte în largul lui dacă sunt abordate altfel de subiecte. Când conștiința atinge cel de-al șaselea centru subtil de forță, situat la nivelul frunții, între cele două sprâncene, ființa se cufundă în oceanul conștiinței divine. Totuși, chiar și aici, în ea continuă să mai existe conștiința fragmentară a unui ego, separat de Divin. Având beatifica viziune a lui Dumnezeu, el devine nebun de fericire și își dorește tot mai mult să devină una cu El. Acest lucru, însă, nu poate fi realizat deocamdată, pentru că încă mai există anumite urme de ego între el și Divin. Unii îl compară pe Dumnezeu cu lumina dintr-o lanternă; îi simțim căldura dar, cu toate acestea, nu o putem atinge, datorită sticlei care se interpune între lumină și noi. Cel de-al șaptelea centru subtil este cel coronarian, plasat în zona creștetului capului. Atunci când conștiința ajunge aici, se intră în starea de SAMADHI sau extaz dirin. Aceasta reprezintă conștiința transcedentă, în care se realizează unicitatea lui Dumnezeu“.*

Ramakrishna a descris și detaliile experiențelor sale de ascensiune a lui KUNDALINI: „*Astăzi vă voi povesti totul, fără să păstrez nimic secret*“. Și, arătând spre zona din spate sprâncene, el spuse: „*Sinele este cunoscut în mod nemijlocit în starea de SAMADHI, atunci când conștiința ajunge aici. Nu rămâne decât un fin*

topește cu desăvârșire. De fiecare dată când vreau să descriu experiența pe care o trăiesc atunci când trec la acest nivel [arătând gâtul], și când mă gândesc la felul viziunilor la care sunt martor atunci, mintea este imediat absorbită și vorbitul devine, practic, imposibil“.

Întreaga lume i s-a revelat lui Ramakrishna ca fiind mirificul joc al lui SHIVA și al lui SHAKTI. Bariera dintre materie și energie nu mai există pentru el; chiar și un fir de nisip sau de iarba era perceptuat de marele înțelept ca undă de energie vibratoare. Universul îi apărea precum un infinit lac de mercur sau argint topit; una din viziunile sale spirituale i-a înfățișat întregul univers ca un uriaș triunghi luminos, ce dădea viață în fiecare clipă unui număr infinit de lumi și universuri.

Puterile supranaturale reprezintă una din manifestările asociate practicii intense a sistemului KUÑDALINI YOGA, putând apărea, de asemenea, odată cu manifestarea spontană a ascensiunii energiei KUNDALINI. Aceste puteri se pot manifesta în mod diferit, de la persoană la persoană, în funcție de gradul de evoluție spirituală sau de natura și intensitatea antrenamentului spiritual practicat de aspirant. Astfel de puteri paranormale (SIDDHI) sunt numeroase: lipsa nevoii de

voal transparent care separă Sinele Suprem de cel individual. Atunci, practicantul experimentează [...]“. Spunând acestea și fiind pe punctul de a descrie în detaliu realizarea Sinelui Suprem, el a intrat instantaneu în starea de SAMADHI. Revenind parțial la starea de conștiință normală, Ramakrishna a dorit din nou să descrie starea de realizare supremă, dar iarăși plonjă în extazul divin. După câteva astfel de tentative nereușite, el izbucni în lacrimi: „*Cu adevărat vreau să vă împărtășesc totul despre această experiență unică, fără să vă ascund nimic. Dar cine ar mai putea să mai spună ceva? Ultima distincție între „eu“ și „tu“ se*

hrană, ubicuitatea (capacitatea de multiplicare a corpului fizic, cu alte cuvinte, de a exista în mai multe locuri diferite în același timp), puterea de a invia pe cei morți, cunoașterea instantanea a oricărui aspect din lumile astrale paradisiace sau privitor la orice stea, planetă, univers paralel sau la întregul macrocosmos, levitația și zborul prin spațiu, invizibilitatea etc. Deși astfel de puteri paranormale apar mai ales în timpul ascensiunii lui KUNDALINI (a practicii lui KUNDALINI YOGA), ele sunt considerate de tantrici tot atâtea tentații pentru cel care le experimentează și obstacole în calea desăvârșirii de sine.

Cercetările actuale s-au orientat relativ puțin asupra studiului manifestărilor lui KUNDALINI SHAKTI; totuși, unii cercetători, bazându-se pe descrierile clasice ale stărilor generate de KUNDALINI, cât și pe propriile lor experimente, au propus un aşa-zis model occidental al lui KUNDALINI, denumit „fizio-KUNDALINI”¹. Faptul că ascensiunea formidabilei forțe, care este KUNDALINI, determină reacții fiziologice neobișnuite în corp, de unde rezultă mai apoi diferite efecte și manifestări la fel de neobișnuite, este un aspect binecunoscut yoghinilor care au ajuns la acest nivel prin practica meditației sau a altor metode. Astfel, ei nu sunt deloc surprinși sau nedumeriți în urma unor asemenea reacții, deoarece știu că ele se datorează procesului meditativ pe care l-au abordat. Totuși, în cazul unor nepracticanți YOGA, problema trebuie considerată după alte aspecte, abordând alți stimuli pentru declanșarea ascensiunii lui KUNDALINI. În acest sens, experimentele lui Bentov² arată faptul că expunerea la anumite vibrații mecanice, unde electromagnetice sau vibrații sonice, pot declanșa spontan procesul manifestării lui KUNDALINI SHAKTI. Deși la început rezultatele acestor experimente nu au fost luate în considerație de lumea științifică, ele arată totuși, cât se poate de clar că, de departe de a fi o „aberație nevrotică”³, stările provocate de manifestarea lui KUNDALINI indică foarte clar o modificare a stării normale de conștiință, aflată în directă legătură cu modificarea ritmului propriu al corpului uman și cu câmpul biomagnetic al acestuia.

¹ Acest concept a derivat din modelul propus de cercetătorul american Itzhak Bentov, care abordează în cărțile sale problema stărilor de conștiință supranormale prin intermediul efectelor generate de diferențele frecvențe de vibrație aplicate fizioloziei umane.

² Itzhak Bentov – „STALKING THE WILD PENDULUM“.

³ Formulă, de obicei agreată, de majoritatea oamenilor de știință pentru a disimula lipsa capacitații de înțelegere a fenomenului în sine.

Observațiile lui Bentov asupra unor subiecți yoghini aflați în stare de meditație profundă¹ au revelat existența unei unde sinusoidale ritmice, pe care el o atribuie interacțiunii speciale dintre sistemul format de aorta ce pleacă de la inimă (privit ca un oscilator rezonator) și sistemul cerebral (creierul, care este privit ca un bio-oscilator) care, împreună, determină o modificare a câmpului magnetic cerebral. „*Acest câmp magnetic – radiat de cap, care acționează precum o veritabilă antenă – interacționează spontan cu câmpurile electric și magnetic din mediul înconjurător. Putem deci considera capul ca fiind simultan o antenă transmițătoare și una receptoare, acordată la una din cele câteva frecvențe rezonatoare ale creierului.*“

Descrierile clasice ale experienței ascensiunii lui KUNDALINI diferă puțin de cele înregistrate de observațiile clinice. Astfel, cercetătorii au constatat că „marea energie a senzației“ (KUNDALINI) se deplasează de la nivelul picioarelor către vârful capului, în timp ce descrierile clasice arată că energia începe să se dezvolte la baza coloanei vertebrale, ascensionează pe coloană și atinge creștetul capului (SAHASRARA). Aceasta este similară cu experiența descrisă de Ramakrishna și anume că, „*ceva cu totul special începe să se ridice, dând naștere unui freamăt inconfundabil, de la picioare către cap*“. Relativa nepotrivire a descrierilor poate fi însă ușor soluționată dacă avem în vedere reprezentările tradiționale din KUNDALINI-YOGA. Profunzimile inconștientului sunt în general simbolizate printr-un șarpe gigantic (SHESHA), având semnificația de „reziduu“, numit astfel deoarece el s-a născut din ceea ce a rămas după creația Celor Trei Lumi². Cele o mie de capete ale lui SHESHA sunt cuprinse într-o glugă imensă, formând astfel culcușul lui VISHNU (sau NARAYANA), care doarme în transă pe încolăcirile șarpelui. Picturile ce ilustrează KUNDALINI-YOGA îl prezintă doar pe SHESHA, care este identificat, de asemenea, cu ANANTA, „cel fără de sfârșit“. Arhetip al inconștientului, el se ridică din adâncimile apelor primare și, trecând prin manifestările sau „caborările“ (AVATARURILE) inițiale ale lui VISHNU, ca MATSYA sau peștele, KURMA sau broasca țestoasă, VARAHA sau mistrețul, atinge ființa umană și doar atunci ajunge la nivelul lui MULADHARA CHAKRA (sau CHAKRA rădăcină), dincolo de care nu mai poate înainta. La acest nivel el se oprește și rămâne latent, în adormire, până când este trezit, manifestându-se ca KUNDALINI.

¹ Pentru acest tip de experimente, cercetătorul american s-a folosit de o balisto-cardiogramă.

² Adică: lumea fizică, lumea subtilă și lumea cauzală.

Tot din gravurile și picturile vechi se desprinde concluzia că, atunci când KUNDALINI atinge SAHASRARA, în creștetul capului, procesul în sine nu se oprește: starea devine supramentală, pe măsură ce se pătrunde succesiv în cele șapte faze superioare de conștiință – o adevarată călătorie cosmică în conștiința omului mult expansionată.

După învățările transmise de *shivaismul* din Kashmir, Realitatea Supremă, care nu reprezintă altceva decât CHAITANYA (Pură Conștiință), este numită PARAMASHIVA. Marii înțelepți eliberați, aparținând acestei școli profund spirituale, afirmă că există mai multe planuri de conștiință, în ordine ascendentă, care trebuie asimilate după ce KUNDALINI ajunge la nivelul lui SAHASRARA: BINDU, ARDHACHANDRA, RODHINI, NADA, NADANTA, SHAKTI, VIAPIKA, NIRVANA, UNMANI și, la sfârșit, ultimul stadiu, acela al lui MAHABINDU (Vidul macrocosmic total), un vid care conține totul în el însuși. Practicantul sistemului KUNDALINI-YOGA trebuie să penetreze succesiv toate aceste nivele de conștiință, pentru a atinge nivelul supraconștient. Realizarea experimentală a lui MAHABINDU (sau PARABINDU)¹ este posibilă însă numai după trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI. Trebuie bine înțeles, totuși, că aceste ultime etape diferite ale procesului de străpungere și manifestare a lui KUNDALINI, specificate mai sus, au loc toate la nivelul și în cadrul giganticului plan de conștiință divin, care este SAHASRARA.

Odată experimentată, trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI rămâne un element permanent al vietii cotidiene, desigur, în grade de manifestare diferite. Când este atins nivelul ultim al Conștiinței Supreme (adică atunci când KUNDALINI ajunge la nivelul lui SAHASRARA), realizându-se starea de supraconștiință în care este experimentată Unicitatea Absolutului, apare – după o anumită perioadă de timp – dorința de a reveni la lumile inferioare, pentru a putea să se exprime în mod plenar și creator extraordinarele percepții și cunoștințe trăite în planurile superioare, divine. Aceasta este calea marilor noștri eliberați și pe deplin realizați spiritual care, după îndeplinirea misiunii lor spirituale pe pământ, se resorb – la nivel de conștiință – în adevarata și unică sursă a creației, pentru a fuziona plenar cu Supremul Absolut.

---

¹ Adică Vidul Transcendent.

DANSUL, MUZICA ȘI ASTROLOGIA ÎN VIZIUNEA TANTRICĂ

Conceptiile și principiile tantrismului sunt aplicate, de asemenea, la o largă paletă a diferitelor activități ale omului. Fie că aceste activități privesc domeniul cultural, religios, social sau artistic, universalitatea acestor principii tantrice discutate până aici (cum ar fi: omniprezența energiei divine și influența ei în cele mai neînsemnate structuri ale creației; identificarea ontologică dintre macrocosmos și microcosmosul ființei umane; conceptul mental; purificarea corpului; legea universală a rezonanței la orice nivel al creației etc.) se manifestă în mod aparte și armonios peste tot. De pildă, în definirea complexului de sănătate corp-minte, sunt luati în considerare mai mulți factori, dintre care cei mai importanți sunt flexibilitatea corpului (care implică o perseverentă practică a tehnicilor de HATHA YOGA) și calmul mintii (obținut mai ales prin intermediul procedeelor de PRANAYAMA – ritmarea și controlul respirației).

De pildă, dansul inițiatic poate oferi omului ambele aceste atribute prețioase. Astfel, cel sau cea care dansează, trebuie să execute diferite tipuri de mișcări spre în față, spre în spate sau în părți, care mențin corpul într-o stare fizică excelentă și flexibilă. Însă dansul inițiatic nu reprezintă doar niște simple mișcări ale corpului ci, pentru o cât mai fidelă prezentare a felurilor stări de spirit este cerut, în egală măsură, și un deosebit calm și o riguroasă stăpânire a minții. În plus, MUDRA-ele executate în timpul dansului (și care acompaniază diferitele poziții ale corpului) se asemănă foarte mult cu ASANA-ele sau posturile corporale din HATHA YOGA. Ca urmare, în timpul executării acestor MUDRA-e foarte importante, cel sau cea care dansează execută aproape automat și anumite tipuri de ASANA, ce atrag după sine o serie întreagă de efecte notabile¹.

---

¹ Zdena Bronislaw Deylova a publicat un articol în binecunoscuta revistă „YOGA JOURNAL“ – aprilie, 1978, vol. 16, nr. 14, publicată de Bihar School of Yoga, Monghyur – în care expune propria ei experiență cu privire la dansul inițiatic, afirmând în acest sens importanța practicii ASANA-elor și PRANAYAMA-ei din HATHA YOGA și prezentând chiar o listă cu 16 ASANA-e (posturi corporale) recomandante pentru dansatori.

Deosebit de importantă în dansul inițiatic este și expresia (BHAVA) întregii ființe. Dacă, de pildă, în decursul unui dans se dorește prezentarea expresiei sau ținutiei lui KRISHNA, atunci dansatorul va trebui să se identifice cât mai fidel cu putință cu acea ipostază a lui KRISHNA, grație inefabilului și universalului proces de rezonanță. Abilitatea dobândită în puterea de identificare în timpul dansului cu un singur aspect ales duce la sporirea puterii de concentrare și la prevenirea pierderilor necontrolate de energie mentală (de exemplu, prin fluctuațiile și modificările multiple ale minții).

Dansul inițiatic reprezintă expresia puterii creatorice lăuntrice din ființă umană, putere cunoscută sub numele de KUNDALINI. Activitatea infinită a forței subtile a vieții (PRANA) din univers constituie însuși dansul cosmic al Creatorului. Trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI se manifestă în mod creator în orice artist, indiferent de domeniul abordat de acesta. Cel care dansează, de pildă, prin gesturile și mișcările sale simbolice exprimă nectarul (AMRITA) Beatitudinii nesfârșite (ANANDA) ce izvorăște neîncetat din uniunea cosmică perfectă dintre SHIVA și SHAKTI¹.

Ca și dansul, muzica, reprezintă și ea o manifestare divină a Energiei Universale, care este KUNDALINI. Inima sau sursa, izvorul divin al muzicii îl reprezintă NADA, care este unul din aspectele lui KUNDALINI². În muzică, perfecțiunea constă în NADA-TATIVĀ. Atunci când cel care cântă muzică inițiatică la unul din instrumentele sfinte (cum ar fi, de exemplu, RUDRA-VINA) se identifică cu acel plan specific al conștiinței, cunoscut sub numele de NADA-SHAKTI, el experi-

¹ „SHIVA și a lui consorțiu, PARVATTI, au fost dintotdeauna sursa divină a tuturor dansurilor, cuplul perfect bărbat-femeie, personificarea duală a Absolutului“ – Sarabhai Mrinalini – „UNDERSTANDING THE BHARAT NATYAM“, pag. 29, Maharaja Sayaji Rao University, 1965.

² NADAMAYI.

mentează același extaz pe care îl resimte și dansatorul sau yoghinul ajunși la culmile perfecțunii. NADA SADHANA (antrenamentul spiritual pentru conștientizarea lui NADA) trezește forțele latente în aspirantul (SADHAKA) perseverent¹.

Muzica elevată calmează atât mintea muzicianului, cât și pe cea a ascultătorului. Efectele ei terapeutice sunt cu atât mai evidente cu cât omul se confruntă deja cu o mare tensiune mentală. Cel inițiat în muzica spirituală cunoaște faptul că de un mare ajutor îi sunt tehniciile de control al respirației (PRANAYAMA). Valoarea terapeutică a PRANAYAMA-ei aproape că nu mai are nevoie de prezentare. Tradiția spirituală tantrică și yogină afirmă că PRANA (energia subtilă vitală) și mintea se află într-o strânsă interdependență astfel încât, controlând una din ele (de exemplu, PRANA, prin practica tehniciilor de PRANAYAMA), este controlată în mod automat și cealaltă (adică mintea).

Piesele muzicale inițiatice din India sunt numite RAGA, de obicei. Atunci când este interpretată o astfel de RAGA, este foarte recomandată practica lui KUMBHAKA (a retinției suflului pe plin) de către cel care cântă la RUDRA-VINA.

În ceea ce privește astrologia, problema se pune oarecum diferit decât în cazul dansului și al muzicii. În astrologie, punctul de plecare îl reprezintă faptul că fiecare ființă sau obiect este supus influențelor energetice subtile provenind de la corporile cerești (planete, stele) înconjurătoare. Această concepție nu reprezintă altceva decât reflectarea principiului tantric de identificare între macrocosmos și microcosmosul ființei umane, adică tot ceea ce se găsește în universul infinit al creației se regăsește într-o perfectă corespondență ontologică și la nivelul corpului uman. Datorită acestei identificări, tantra consideră corpul (fizic și subtil) un adevărat univers în miniatură, iar uni-

¹ „Este deja un fapt bine cunoscut că, atunci când, atât artistul muzician, cât și ascultătorii muzicii sale realizează împreună esența realității lui NADA TATTVA, ei plonjază profund în misterele infinite ale lui KUNDALINI, ajungând să cunoască (sau dorind aceasta) adevărata muzică divină; ei stimulează astfel energia cosmică latenteră, încolăcită la baza coloanei vertebrale, propulsând-o spre etajele superioare ale ființei. În mod gradat, KUNDALINI ajunge să străpungă toți centrii subtili de forță ai ființei și, în final, atinge SAHASRARA, sălașul Conștiinței Divine Universale (PARAMASHIVA). Atunci, muzicianul și ascultătorii lui sinceri resimt plenar comununa divină cu JIVATMA și PARAMATMA. Apoi, ei culeg fructele lui NADA SADHANA, care le permite să taie precum o lamă ascuțită și ultimul vâl fin ce-i mai desparte de cunoașterea transcendentalului BRAHMAN (Realitatea Absolută). Această fază reprezintă realizarea ultimă (PARAMPRAPTI) a practicii în muzică“ (Swami Prajnananda – „A HISTORICAL STUDY OF INDIAN MUSIC“, Prefață, pag. XXVIII).

versul creației ca fiind corpul divin al lui SHIVA (principiul unic creator). Universul extrem de vast ce corespunde corpului uman poate fi perceput doar de yoghini foarte avansați, care posedă un înalt grad de dezvoltare a puterii de clarviziune. În binecunoscutul text hindus BAGHAVAD-GITA, KRISHNA se înfățișează lui Arjuna în ipostaza lui cosmică, conținând toate cele 14 lumi (sau BHUVANA-e) în El însuși. Fiecare ființă umană posedă în mod latent aceste potențialități extraordinare, dar exprimarea lor plenară nu poate fi obținută decât printr-o SADHANA (antrenament sau practică spirituală) susținută.

Swami Vijnananda prezintă într-un mod elocvent și succint bazele astrologiei ca provenind din principiile vedantice, care sunt foarte asemănătoare cu cele tantrice: „*Doau sunt principiile sau linile directoare pe care se sprijină știința astrologiei. Primul principiu este cel din filozofia VEDANTA, conform căruia întregul univers reprezintă o unitate indestructibilă și că o lege care operează într-o anumită parte a universului trebuie să fie, de asemenea, operativă în întreg universul [...]. Astfel, legile care operează la nivelul corporilor planetare le putem regăsi identice și la nivelul propriului nostru corp. Cel de-al doilea principiu este acela că, prin studiul mișcării și al pozițiilor relative ale planetelor, aceste legi pot fi observate, măsurate și determinate în mod fidel*“¹.

Planetele sunt corperi cerești situate la distanțe foarte mari de Pământ, comportându-se, în schimb, precum niște veritabili magneți. Soarele este „însăși“ inima acestui sistem planetar, în jurul căruia se rotesc toate planetele. Sistemul nostru solar are propria sa mișcare și viteză de deplasare, distribuindu-și astfel miliardele de curenti de forță magnetici în eterul cosmic. Pământul – și chiar propriile noastre ființe

¹ Swami Vijnananda – „THE BRIHATJATAKA OF VARAHA MIHIRA“, Cuvânt înainte, pag. 1, Delhi 1979, Ediția a II-a.

– se comportă precum un magnet, emanând în eter influențele lor magnetice. Armonia între cele două tipuri de curenți subtili magnetici (cei proveniți în special de la soare, de la planetele sistemului solar și chiar de la stelele mari și mult mai îndepărtate – cum ar fi Steaua Polară, de exemplu; și cei emanați de propria noastră ființă) dă naștere unor rezultate favorabile, concretizate în şansele și reușitele pe care le are ființa în diferitele domenii de activitate; dacă, însă, interacțiunea dintre cele două tipuri de fluxuri magnetice (cel personal și cel planetar, exterior) este dizarmonioasă, atunci ființa se va confrunta cu multe necazuri, suferințe, nereușite și chiar cu moartea¹. Toate acestea dovedesc faptul că, fiind precum niște magneti, planetele exercită o certă influență asupra obiectelor și ființelor de pe Pământ. În același timp, este foarte important de menționat faptul că nu toate planetele exercită același tip de influență subtilă. Astfel, printre multiplele alte caracteristici, putem spune că unele planete sunt considerate fierbinți (cum ar fi: Marte, Jupiter, Soarele), în timp ce altele sunt considerate reci (Luna, Saturn etc). Impactul influenței subtile a unei planetă este resimțită de ființă umană în conformitate cu natura subtilă a planetei respective.

Un alt concept semnificativ în astrologie este cel al zodiacului care, în termenii astrologiei hinduse, poartă numele de RASHI. Acesta este divizat în 12 părți, considerate a fi membrele corpului lui KALA PURUSHA, adică al Timpului personificat. Fiecare planetă guvernează una sau mai multe părți ale acestui zodiac, cum ar fi de exemplu Marte, care guvernează asupra primului și celui de-al optulea segment al zodiacului etc².

În galaxia noastră, aceste zodii corespund unor constelații, în număr de 27, fiecare dintre ele având patru „picioare“. Acestea sunt repartizate în mod egal între cele 12 semne zodiacale. Corpul nostru resimte influența zodiacului în acea parte ce corespunde corpului

¹ Pentru detalii privind procesul în sine, vezi Padhey S.K. – „ASTROLOGY“, pag. 7 și următoarele.

² În astrologia hindusă (tantrică), cele 12 părți (zodii) ale zodiacului (RASHI), corespunzând zodiilor din astrologia occidentală, sunt: *Mesha*, *Vrishabha*, *Mithuna*, *Karkati*, *Simha*, *Kanya*, *Vrischika*, *Dhanu*, *Makara*, *Kumbha* și *Mira*. Corpul cozimat al Timpului personificat este astfel repartizat influenței diferite provenite de la câte o zodie în parte; astfel, cele 12 zodii corespund, respectiv, capului, feței, pieptului, inimii, abdomenului, taliei, pelvisului, organelor sexuale, celor două coapse, celor doi genunchi, celor două gambe și celor două labe ale picioarelor.

Timpului personificat (KALA PURUSHA); de exemplu, influența lui *Mesha* asupra capului, a lui VRISHABHA asupra feței etc. Atunci când o planetă aşa-zis „malefică“ se află în oricare din semnele zodiacale, acea parte a corpului caracterizată de acel semn va avea de suferit; și, dimpotrivă, atunci când o planetă „benefică“ traversează o porțiune a zodiului, atunci partea corespunzătoare a corpului nostru va funcționa foarte bine. Desigur, nu trebuie să se înțeleagă de aici că aceste influențe (și ne referim, bineînțeles, la cele negative, deoarece cele pozitive nu trebuie și nu au de ce să fie evitate) acționează în mod forțat, deoarece ele pot să fie evitate și apoi să fie sublimate cu succes în alte tipuri de energii subtile, binefăcătoare¹.

În astrologia tantrică, fiecărei zodii îi sunt atribuite anumite litere din alfabetul sanskrit; dacă, de exemplu, o ființă umană se naște în zodia Berbecului atunci, prin corespondență cu tabelele astrologice tantrice, aflăm că literele ce corespund acestei zodii sunt: A, L, E. Deoarece A și E sunt în legătură cu VISHUDDHA CHAKRA, iar L cu MULADHARA, se va putea presupune că subiectul va avea o constituție VATA-KAPHA². De asemenea, pentru a preveni influențele negative, tantricii recurg deseori le efectul anumitor MANTRA-e sau poartă anumite pietre prețioase sau talismane din ierburi sacre.

---

¹ De reținut în sprijinul acestei observații prima și, poate cea mai importantă, dintre afirmațiile astrologici: „Astrele înclină, dar nu determină“, ceea ce elimină chiar de la început caracterul fatalist al multiplelor influențe astrologice asupra celui inițiat; acesta, în deplină cunoștință de subtilele energii, fenomene și mecanisme complexe existente în știința astrologică și corelându-le cu alte date existente în știința altor sisteme spirituale, devine capabil ca, printr-o practică spirituală (SA-DHANA) adecvată, să preîntâmpine și astfel să evite orice influență astrală neplăcută. El poate chiar, mai apoi, să modifice acest influx astral și, sublimându-l și rafinându-l în alte forme de energie, mult mai subtilă, să-l folosească în mod benefic (un exemplu edificator este cel al sublimării energiilor subtile în momentul de lună plină – moment cu influx energetic negativ – prin intermediul unor meditații corespunzătoare sau al tehnicii de LAYA-YOGA).

² Cele trei umori (sau constituenți) ai corpului (DOSHA) sunt: PITTA (bila), VATA (acerul, vântul) și KAPHA (flegma).

CONCLUZII

În perioada actuală a omenirii, pe drept cuvânt numită epoca energiei și a vitezei, sistemul tantric este cel mai recomandat evoluției spirituale a ființei umane, tantra fiind de altfel declarată și scriptura vârstei (sau epocii) lui KALI. Bineînțeles, căile și metodele acestui sistem pentru a dobândi această colosală energie, cât și supremația asupra ei, sunt foarte dificile, necesitând prezența unui maestru spiritual (GURU) competent și cu experiență, fenomen de asemenea rar întâlnit.

Foarte pe scurt, tantra reprezintă o cale spirituală pentru descoperirea de sine, care pornește de la purificarea și perfecționarea complexului corp-minte, până la dobândirea desăvârșirii spirituale a Sinelui-esență (ATMAN).

În acest sens, HATHA YOGA – care constituie parte integrantă a sistemului tantric – reprezintă un aspect extrem de important pentru săvârșirea acestuideziderat. HA înseamnă „soare“, iar THA înseamnă „lună“; YOGA înseamnă „uniune“, de aici, HATHA YOGA înseamnă unionea realizată între cele două principii complementare, veritabile polarități, care sunt Soarele și Luna. Am putea spune, mai curând, că această „uniune“ se traduce, de fapt, printr-o perfectă armonizare a celor două antagonisme.

SADHANA tantrică este, în sine, un extraordinar proces de transformare de la individual către universal, având o natură unică, deoarece ea dă naștere unor rezultate rapide și evidente. Trăim într-o lume a dualităților și opozиțiilor: căldură-frig, zi-noapte, masculin-feminin, mental-vital, intelect-emoție etc., astfel încât, pentru a dobândi o personalitate perfect integrată, este neapărat necesară obținerea unei armonii cât mai bune între acești opuși. La nivelul corpului subtil, aceste opozиții sunt exprimate, în principal, prin prezența celor două NADI-uri (canale subtile energetice) IDA și PINGALA care, în plan fizic, corespund sistemelor nervoase simpatic și, respectiv, parasimpatic. Dobândirea funcționării armonioase între aceste două sisteme conduce în mod automat la armonizarea funcțiilor metabolică și catabolică, asociate respectiv celor două NADI-uri. Acest lucru determină sănătatea perfectă a corpului, lipsa oricărora boli sau afecțiuni, o viață foarte lungă etc. Prin intermediul procesului de BHUTA-SHUDDHI și NYASA,

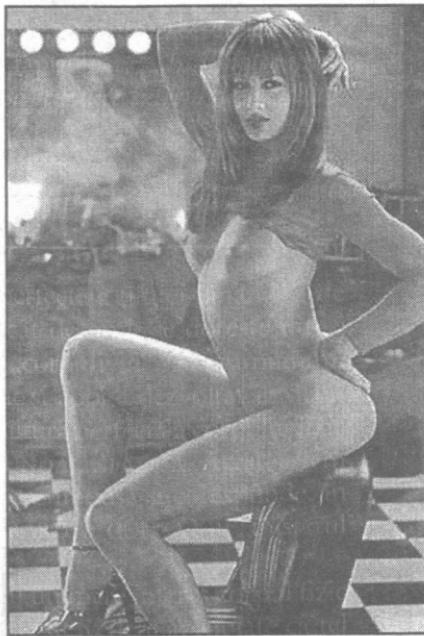
aspirantul (SADHAKA) tantric își purifică la perfeție corpul fizic și, respectiv, mentalul, eliminând astfel orice fel de neplăceri sub forma suferințelor. Cele mai multe din bolile cu care se confruntă omul sunt de natură psiho-somatică; practic, originea oricărei boli o constituie mintea, care se exprimă mai apoi sub forma afecțiunii și bolii fizice. Urmând tehniciile tantrice specifice, care definesc procesele de purificare a ființei (BHUTA-SHUDDHI și NYASA), omul scapă pentru totdeauna de spectrul amenințător al bolilor de orice fel și dobândește, totodată, desăvârșirea spirituală.

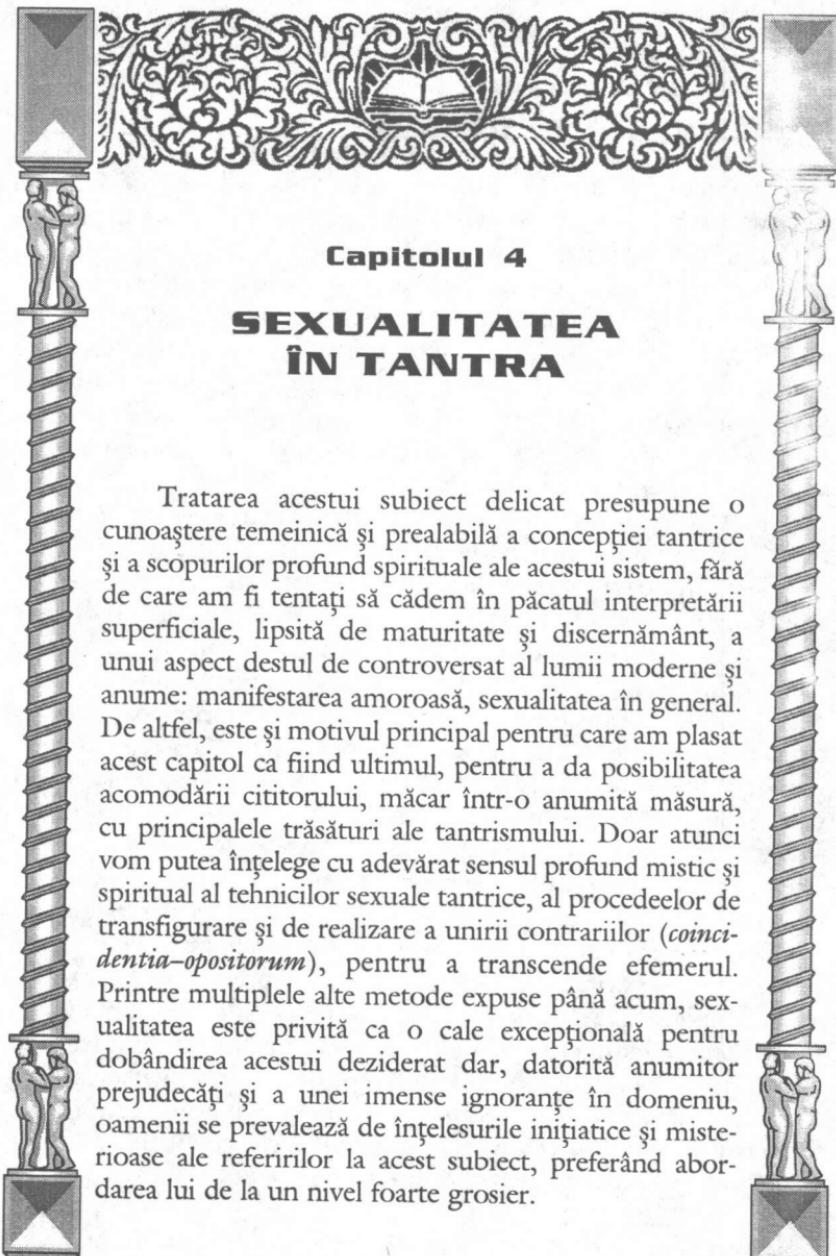
Scopul practicii spirituale tantrice este acela de a trezi și face să se ridice pe coloană „focul-șarpe“ sau KUNDALINI SHAKTI, care „doarme“ încolăcită de trei ori și jumătate la baza coloanei vertebrale. Acest proces este dificil și necesită un efort intens și prelungit; extraordinara energie astfel declanșată (prin trezirea și ascensiunea lui KUNDALINI) se manifestă apoi în toate sferele activității ființei (cognitiv, afectiv, emoțional). În cele din urmă, el duce la realizarea Adevărului Ultim, prin contopirea energiei cosmice (KUNDALINI SHAKTI) cu principiul masculin (SHIVA) în SAHASRARA. Ca efecte secundare ale unei astfel de practici, aspirantul dobândește multiple puteri paranormale, cum ar fi: telepatia, omnipotența, omniprezența etc., care însă nu trebuie să reprezinte un scop în sine, ci vor fi folosite cu discernământ în sprijinul și pentru devenirea spirituală a societății umane.

Astfel, sistemul tantric este preocupat nu doar de evoluția spirituală a individului, ci și de bunăstarea propriului corp fizic al acestuia. Conceptul de bază al tantrismului nu-l reprezintă, aşadar, doar YOGA și meditația spirituală ci, în egală măsură, și realizarea a ceea ce numim

BHOGA sau trăirea plenară (dar în mod detașat și transfigurator) a tuturor plăcerilor oferite de viață. Singură, YOGA conduce la abstractizare și lipsa înțelegerii adecvate în manifestarea lumii înconjurătoare, aflată în efervescență, în timp ce doar BHOGA este periculoasă prin tendința de cufundare doar la nivelul afacerilor mondene care, în timp, slăbesc atât mintea, cât și corpul. Prin unicarea plină de înțelepciune și spiritualitate a celor două aparente contrarii, TANTRA reușește să confere adevăratul țel și adevărata valoare a vieții omului pe pământ.

Capitolul 4

SEXUALITATEA ÎN TANTRA

Tratarea acestui subiect delicat presupune o cunoaștere temeinică și prealabilă a concepției tantrice și a scopurilor profund spirituale ale acestui sistem, fără de care am fi tentați să cădem în păcatul interpretării superficiale, lipsită de maturitate și discernământ, a unui aspect destul de controversat al lumii moderne și anume: manifestarea amoroasă, sexualitatea în general. De altfel, este și motivul principal pentru care am plasat acest capitol ca fiind ultimul, pentru a da posibilitatea acomodării cititorului, măcar într-o anumită măsură, cu principalele trăsături ale tantrismului. Doar atunci vom putea înțelege cu adevărat sensul profund mistic și spiritual al tehnicilor sexuale tantrice, al procedeelor de transfigurare și de realizare a unirii contrariilor (*coincidentia-opositorum*), pentru a transcende efemerul. Printre multiplele alte metode expuse până acum, sexualitatea este privită ca o cale excepțională pentru dobândirea acestuideziderat dar, datorită anumitor prejudecăți și a unei imense ignoranțe în domeniu, oamenii se prevalează de înțelesurile inițiatice și misteroase ale referirilor la acest subiect, preferând abordarea lui de la un nivel foarte grosier.

CONDIȚIA EROSULUI ÎN SOCIETATEA MODERNA

Faptul că realitatea Marii Zeițe (SHAKTI) sau a Eternului Feminin în creație a fost din nou descoperită și aprofundată în această epocă a decăderii spirituale (KALI YUGA), nu face decât să-l apropie și mai mult pe om, chiar organic vorbind, de senzația carnală care, transmutată corespunzător și sublimată la o condiție pură, divină, este de natură să-i confere eliberarea spirituală ultimă. „[Omul trebuie] să pornească de la experiențe fundamentale și specifice condiției sale decăzute, adică de la înseși sursele vieții sale. Iată de ce «ritul viu» joacă un rol decisiv în sadhana tantrică; iată de ce «inima» și sexualitatea servesc drept vehicule care să asigure accesul la transcendență.¹“

Trebuie însă bine înțeles chiar de la început că doar o simplă repetare a actului sexual, indiferent de variațiile sale, nu înseamnă abordare amoroasă tantrică. Dacă lucrurile ar fi fost atât de simple, atunci Casanova ar fi trebuit considerat pe drept cuvânt un mare maestru tantric. În realitate, Casanova sau Don Juan sunt priviți cu mare compasiune din perspectiva tantrică. Unui tantric autentic, occidentalul îi apare ca punând un accent nejustificat pe „cantitatea“ de amor cu care el, fără îndoială, se mândrește; astfel, tendința oarecum adolescentină și lipsită de maturitate a bărbatului de a se considera un adevarat erou atunci când el ajunge să facă dragoste cu cât mai multe femei, constituie o dovadă vie și palpabilă a ignoranței și lipsei de înțelegere asupra acestui subiect în societatea contemporană. Dimpotrivă, tantra afirmă că astfel de aşa-zise „performanțe“ nu reprezintă decât dezastruoase pierderi de energie sexuală din partea „eroului“. Când britanicii au cucerit India, ei au descoperit repede că femeile hinduse aveau un comportament sexual și o concepție despre arta amorului net diferită de a lor; de altfel, prostituatelor din bazarele marilor orașe obișnuaia să râdă în hohote de capacitatele sexuale ale acestora, numindu-i mici „papagali“, înțelegând prin aceasta niște ființe triviale din punct de vedere sexual, a căror copulație era foarte scurtă și lipsită de orice înțeles. Simbolul tantric este prin excelență un

---

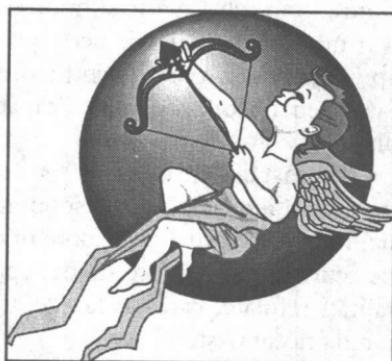
¹ Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 180, Ed. Humanitas, 1993.

PHALLUS în erecție, iar unul din scopurile primordiale în arta amorului transfigurator tantric este acela de a prelungi actul sexual ore în sir, fără nici un fel de diminuare a apetitului erotic, ci dimpotrivă, marcat de o crescândă plăcere și o stare orgasmatică aproape continuă, călăuzitoare spre culmi extatice nebănuite.

Motivul principal pentru care omul modern nu ajunge la un asemenea nivel de evoluție a sexualității se datorează mai ales lipsei spontaneității și a prezenței unei serii întregi de prejudecăți închisitoare, care îi barează drumul spre un real progres în arta amorului. Prejudecățile sexuale inhibă explorarea plină de spontaneitate a sexualității, astfel încât contestarea și eliminarea lor devine cu atât mai importantă cu cât mulți dintre oameni au adoptat atitudini legate de sexualitate care le influențează puternic, în mod inconștient, comportamentul. Dacă nu devenim conștienți de ele, există puține șanse de a ne transforma felul în care actionăm în viața amoroasă.

Sistemul cultural contemporan a uitat faptul că energia sexuală este practic o expresie fizică a puterii spirituale. Într-adevăr, dorința de unire sexuală cu o altă ființă umană de sex opus este o reflectare a unei nevoi spirituale profunde de a experimenta totalitatea și intimitatea completă, transcenzând sentimentul separării și al izolării. Este nevoie să ne reîntoarcem la sursa originară a creației, la unitatea pe care am experimentat-o în uterul matern și, dincolo de aceasta, la unitatea în sine. În general, se crede că unirea sexuală lipsită de acest element sacru, realizată doar de dragul plăcerii egoiste, este suficientă pentru a ne satisface nevoia sus amintită, dar rareori se petrece astfel și atunci pentru o scurtă perioadă de timp. Dacă însă este adăugat elementul sacru, devine posibilă pentru noi experimentarea unei legături cu însăși forța vieții, cu cele mai profunde impulsuri creatoare ale noastre.

Atunci când energia sexuală nu este înțeleasă ca fiind spirituală sau sacră – ceea ce este valabil în cazul majorității oamenilor – actul amoros este considerat a fi un impuls pur fizic, instinctual, fiind utilizat în mod greșit atunci când este asociat puterii personale – domi-

nația unuia asupra celuilalt – și cuceririi. Dacă este deposedată de dimensiunea ei sacră, energia sexuală este reprimată și eventual îndreptată chiar împotriva vieții însăși. Aceasta duce, în cele din urmă, la lipsă de respect, boală, abuz, viol și alte forme de violență sexuală.

Conditionarea socială negativă legată de sexualitate creează inevitabil frică, fiind vorba evident de frica de a nu încălca această conditionare socială; această frică trece de la o generație la alta, amplificându-se prin intermediul unor agenți bine intenționați, cum sunt părinții, profesorii și religia. Încă din fragedă copilărie, majoritatea dintre noi preluăm atitudini de condamnare legate de sexualitate, fără a fi măcar conștienți de acest proces. Această condiționare ne inhibă spontaneitatea – care, printre altele, este și expresia unei vitalități sexuale remarcabile – plăcerea, capacitatea de a ne iubi și respecta unii pe alții.

Această condiționare socială, exprimată sub forma unor prejudecăți sociale, este responsabilă în cea mai mare parte de starea deplorabilă a sexualității contemporane. În cele ce urmează voi expune pe scurt câteva din aceste idei (prejudecăți) pline de inhibiții și mentalități refulate, care nu fac decât să adâncească și mai mult omul în jungla necunoașterii.

Prejudecată:

Amorul este destinat doar funcției de procreere

În viziunea creștină deformată, actul sexual este conștientizat doar ca funcție de procreere, neavând nici o tangență cu plăcerea. Dacă omul ar fi un animal, poate că atunci această concepție ar mai avea o justificare; dar fiind însă faptul că el posedă o conștiință de sine și rațiune, situația este cu totul alta. Astfel, în viziunea creștină deformată, greșește și este vinovat oricine vrea să se bucure de pe urma plăcerii pe care o creează inevitabil fuziunea amoroasă. În fond, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că însăși plăcerea este cea care duce la procreație, deoarece fără efervescență energetică specifică orgasmului (efervescență ce reprezintă un alt termen pentru plăcere), însăși descărcarea fluidului seminal este imposibilă.

De fapt, plăcerea a fost condamnată pentru că ea este, pe lângă un potențial spiritual uriaș, și o ispita căreia mulți nu îi rezistă și anume, ispita de a te descărca. De aceea, dintr-o confuzie regretabilă și plină

de ignoranță, care se perpetuează și în zilele noastre, oamenii au îndepărtat nu spita de a se descărca (ispită care se găsește în ei însiși), ci chiar prilejul acestei spite, adică plăcerea ce duce la descărcare. Rezultatul este că bucuria inherentă și sentimentul plenar al vieții, pe care sexualitatea ni le poate conferi, sunt otrăvite de culpă. Să ne punem întrebarea de câte ori, aproximativ, un om face dragoste în timpul vieții sale. Fiind întrebat la un moment dat acest lucru, un bărbat oarecare de 43 de ani a dat cifra de 3000. Însă pentru a concepe un copil nu este necesar să se facă dragoste decât o singură dată. Așadar, ce se întâmplă cu restul de 2999?

Rolul sexualității superioare, pe deplin integrată spiritual și profund transsubstanțializată, este tocmai acela de a avea grija de acest „rest...“, adică să transfere în viața amoroasă accentul de la procreere la extaz.

Prejudecată: *Sexualitatea este rușinoasă*

Idea că sexualitatea reprezintă ceva rușinos este un produs direct al ego-ului, care ne face să ne simțim separați de restul lumii, nedorind ca impulsurile noastre cele mai profunde (pe unul din primele locuri aflându-se impulsul sexual) să fie cunoscute de altcineva. În cel mai bun caz, omul admite că aceste impulsuri să fie cunoscute cel mult de o singură persoană: soțul sau soția, iubitul sau iubita, despre care el să fie sigur că nu-l va părași niciodată și de care să se poată atașa liniștit, știind cu siguranță că și celălalt se va atașa de el.

Această atitudine care condamnă provine din tradiția religioasă occidentală, care separă „carnea“ de spirit. Sexualitatea reprezintă libidoul, impulsul instinctual ce nu poate fi controlat prin voință; de aceea, el este privit ca fiind periculos, datorită spitei de a te descărca. Chiar și astăzi, după aşa-numita revoluție sexuală a anilor '60 din America, aceste atitudini ne influențează și ne deformează sentimentele și trăirile legate de sexualitate. După părerea unor inițiați, bolile grave cu transmitere pe cale sexuală (cum ar fi, de pildă, SIDA) și pornografia reprezintă un produs direct al condamnării sexualității. Dimpotrivă, în tantra sexualitatea este venerată în cel mai înalt sens al cuvântului, ca fiind o celebrare, un act de creație, o adeverată artă a înălțării spre Absolut.

Prejudecată:

Sexualitatea trebuie îngrădită de un comportament stereotip și fabricat

Imboldul sexual, aşa cum îl experimentăm noi în mod individual, nu este chiar atât de „natural“ şi spontan pe cât pare, el fiind influenţat aproape mereu de condiţiile culturale. Oamenii sunt practic produsele propriile lor culturi şi aceasta nu doar din punct de vedere politic, al dietei sau al sportului, ci şi din punct de vedere sexual. După opinia noastră, expresia energiei sexuale este atât naturală şi spontană, cât şi culturală, adică supusă anumitor dogme şi concepţii prestabilite.

Multe lucruri legate de sexualitate reprezintă un set de reacţii învăţate. De exemplu, cercetările au arătat că senzaţiile corporale nu sunt experimentate în mod natural, aşa cum sunt ele într-adevăr, ci sunt interpretate de creier conform experienţelor trecute, condiţiilor venite din partea părinţilor şi a credinţelor populare. Ştiinţa proaspăt dezvoltată a *biofeedback-ului*, ce urmăreşte – printre altele – reacţiile creierului la stimuli, a arătat că oamenii pot învăţa să influenţeze voluntar anumite tipuri de reacţii corporale, cum ar fi încretinirea bătailor inimii, controlul presiunii sanguine şi reacţiile la durere.

Sistemul tantric prezintă o serie întreagă de tehnici şi modalităţi precise pentru transformarea şi recondiţionarea reacţiilor corporale în timpul fuziunii amoroase. Sexualitatea superioară nu reprezintă deci o practică formală, ci o adevărată sacralizare a actului intim. Ea conferă îndemânare, măreşte sensibilitatea şi optimizează capacitatea de reacţie la diversi stimuli, largind astfel nebănuite de mult gama posibilităţilor de manifestare a fiinţei umane. După ce sunt învăţate şi corect însuşi, practicile tantrice pot fi integrate şi aplicate fără a vă influenţa spontaneitatea.

Prejudecată:

Există o modalitate şablon de a face dragoste

În filmul „MANHATTAN“ al lui Woody Allen, o femeie spune: „*După atâta ani am avut, în sfîrşit, un orgasm, iar doctorul meu mi-a spus că nu a fost de care trebuia*“.

Prea adesea oamenii, mai ales femeile, cad sub influența „expertilor”, care prin studiile lor științifice au creat o aşa-zisă „normă” în ceea ce privește actul amoros.

Tantra dizolvă însă toate aceste diferențieri, norme sau precepte întepenite în rutină și în lipsă de spontaneitate. În concepția acestui sistem spiritual, nu există vreun fel greșit de orgasm și nici vreo modalitate greșită de a face dragoste; nu există decât atitudini greșite. În sexualitatea tantrică, libertatea de expresie este atât de mare, încât un singur lucru este cu adevărat interzis: acela de a pierde energia sexuală și prin ejaculare la bărbat sau prin descărcarea potențialului sexual la femeie. Ființa umană (bărbat sau femeie) trebuie să capete treptat încredere în ea însăși, ajungând să-și descopere propria necesitate pe tărâmul erosului. Astfel, omul trebuie să învețe că orgasmul nu reprezintă un simplu eveniment sexual, ci că el poate fi practic expansionat înfințit de mult, cuprinzând întregul corp, inima și spiritul deopotrivă.

Prejudecată:

Sexualitatea este o problemă exclusiv genitală

Cunoașterea legată de sexualitate a majorității oamenilor este limitată la organele genitale. Feminista Germaine Greer a observat odată că „*după vizionarea multor filme porno și folosirea tuturor tehniciilor sexuale prezentate, viața amoroasă nu s-a schimbat aproape deloc. Ea și acum se reduce la ejacularea lichidului seminal în vagin*“.

Există, totuși, și o altă modalitate. Tantra, de pildă, arată că sexualitatea superioară conferă roade și efecte extraordinare doar în contextul orgasmului prelungit fără descărcare. Atunci, întregul corp poate fi transformat într-o zonă erogenă, oferind o multitudine de experiențe erotice și senzuale, care devin din ce în ce mai subtile și mai extatice.

Prejudecată:

Actul sexual reprezintă singura parte semnificativă a sexualității

În cultura și concepția societății moderne, întreaga sexualitate sau trăire erotică a omului este îndreptată către scopul activului sexual. Modalitățile non-coitale de a te bucura de eros au fost con-

damnate ca fiind doar o pregătire, ca imorale sau nesănătoase. Însuși cuvântul preludiu implică faptul că plăcerile senzuale, cum ar fi îmbrățișările, mângâierile și sărutările, sunt relevante doar în contextul fuziunii sexuale. Rezultatul este că, în general vorbind, se urmărește un model cât mai masculin al unui act amoros rapid, forțat, care durează doar câteva minute și se termină brusc. În acest model este inclusă și prejudecata că majoritatea femeilor doresc ca actul sexual să fie agresiv și foarte rapid.

Tantra dezvoltă arta preludiului amoros către un nivel foarte rafinat, descoperind că poți avea orgasme la nivelul întregului corp, chiar fără penetrare. Astfel, descoperim că sexualitatea superioară deschide o perspectivă amplă asupra amorului tandru, feminin, în care actul sexual propriu-zis este văzut ca reprezentând doar o parte a unui tablou mult mai mare ce include, de asemenea, relaxarea în stări de conștiință foarte înalte.

Prejudecată:

Excitația urmează un anumit set-model (șablon)

Mulți bărbați și femei își închipuie că sexualitatea este centrată pe și limitată la doar câteva zone „fierbinți” și că acțiunea mai mult sau mai puțin evidentă asupra acestora este în măsură să acopere tot necesarul fizicelor.

Dimpotrivă, sexualitatea superioară, tantrică, ne arată că restul corpului – mâinile, abdomenul, umerii, coapsele, chiar și labele picioarelor – sunt la fel de senzitive și capabile să confere adevarate senzații orgasmaticе. Astfel, orice parte a corpului poate deveni la fel de aprinsă, sensibilă și deschisă, ca și zona organelor genitale, iar pulsăriile orgasmaticе experimentate în aceste alte zone ale corpului pot fi atât de minunate și satisfăcătoare, încât să ne facă să uităm chiar de zona genitală pentru un timp. Tantra mai arată, de asemenea, că preambulul actului amoros efectiv nu reprezintă doar o chestiune de stimulare fizică, ci și o minuțioasă armonizare între iubiți, care este încredere, deschidere, creativitate și multe alte calități mentale, emoționale și spirituale, aflate atunci într-o efervescență plină de semnificații.

Prejudecată:

Plăcerea sexuală depinde de cel sau cea cu care facem dragoste

Credința că ești dependent de celălalt atunci când există o angrenare amoroasă, dependență care îl face pe acesta să fie responsabil de împlinirea ta sexuală, reprezintă o prejudecată larg răspândită. Ea se bazează pe ideea că sursa plăcerii tale nu se găsește în tine, ci este rezultatul a *ceea ce* și se face și a felului *cum* și se face.

Sistemul tantric afirmă însă că TU ești cel care răspunzi de propria ta plăcere sexuală și că înțelegerea acestui fapt reprezintă primul pas în învățarea artei extazului amoros. O persoană care și-a dezvoltat capacitatea de a găsi plăcerea orgasmatică atunci când este singură și chiar în afara contextului sexual, îi atrage spre ea în mod firesc și natural și pe alții, fiind mult mai probabil ca ea să-și găsească un iubit plin de maturitate în viitoarele explorări amoroase.

În aceeași idee există și prejudecata că trebuie să te străduiești din răsputeri pentru a-ți satisfacă iubitorul sau iubita în timpul actului amoros. Acest altruism este sublim atât timp cât nu devii crispăt și nu forțezi și, de asemenea, atât timp cât nu încerci să pari altceva decât ești, adică să fii fals. Prejudecata că dacă nu ești capabil să-l satisfaci pe celălalt mai bine renunți, e la fel de paguboasă ca și prejudecata că plăcerea ta sexuală depinde de iubitorul sau iubita ta. Este un lucru minunat să vrei să-l faci fericit pe celălalt, dar nu într-un mod crispăt, forțat sau fals, pentru că – în fond – în cazul unei nereușite propriul ego va fi cel rănit.

Prejudecată:

Orgasmul reprezintă același lucru cu ejacularea la bărbați sau cu descărcarea potențialului sexual la femeie

Mulți oameni confundă senzația orgasmatică de plăcere cu nevoieitatea ejaculației (la bărbat) sau cu existența vibrațiilor și spasmelor convulsive, determinate de descărcarea potențialului energetic sexual la femeie, gândind că acea plăcere scurtă, de doar câteva secunde, nu poate fi obținută altfel. Sistemul tantric afirmă că aceste manifestări nu reprezintă decât manifestarea sexuală instinctivă, animalică, a unor

impulsuri grozioare, care altfel ar putea fi transmutate și sublimate la niveluri mult superioare. Pentru a obține aceasta este însă absolut necesară suspendarea oricărei pierderi de energie sexuală prin ejaculare (la bărbați) sau descărcarea potențialului sexual (la femeie). De fapt, în tantra, adevăratul scop nu este doar controlul ejaculației prin intermediul tehnicilor amoroase ci, mult mai mult, se urmărește ca prin iubirea și transfigurarea reciprocă a celor doi, nici să nu se mai pună problema ejaculației, iar energia sexuală să se sublimeze de la sine. De aceea, este necesară reorientarea atenției dinspre necesitatea de a nu ejacula înspre necesitatea de a iubi și transfigura pe celălalt, de a te dări total Supremului Divin ce se manifestă în și prin el.

Prejudecată:
Tantra solicită celibatul

Cei neștiutori au deseori tendința să asocieze în minte, complet greșit, sistemul tantric cu viața călugărilor sau a yoghinilor celibatari și pelerini (SANYASIN), înțelegând prin aceasta suprimarea orgasmului și, deci, a plăcerii sexuale. Concepția este însă total greșită, întrucât ea implică faptul că atingerea extazului se bazează pe negarea uneia dintre cele mai plăcute activități. Tantra cultivă și în același timp celebrează fuziunea amoroasă, întrucât floarea extazului crește chiar din sămânța acestei fuziuni. În acest sens, spiritualitatea tantrică arată că, pentru a fi înțeleasă în întregime, actul amoros trebuie explorat în întregime.

Prejudecată:
Tantra tolerează manifestarea orgiastică

O altă prejudecată comună este că tantra seamănă cu o orgie sexuală, promovând indulgență hedonistă. Dintr-un anumit punct de vedere, cei care susțin acest lucru nu se află cu nimic mai presus de condiția oamenilor de la începutul secolului, adică atunci când au început să apară și să fie publicate anumite lucrări tantrice sau traduceri după cele mai importante scrieri în domeniul¹. De-a lungul isto-

¹ În acest sens, Arthur Avalon (pseudonimul literar al lui Sir John Woodroffe) a realizat o adevărată muncă de pionierat în domeniu, publicând o serie întreagă de lucrări importante în domeniu și spulberând pe această cale (așa după cum pre-

riei, tendința societății a fost aceea de a oscila între reprimare și indulgență sexuală. Fiind indulgent în mod neconstructiv, nu faci decât să repeti niște obiceiuri în mod mecanic; reprimând, nu descoperi niciodată posibilitățile sexualității. Observăm astfel cum, de la explozia (sau revoluția, după cum a fost ea denumită) sexuală din anii '60, în zilele noastre se trece încet la extrema cealaltă, anume către reprimarea actualui sexual, cultul exagerat al familiei și.a.m.d. S-a ajuns chiar, uneori, la un cult al geloziei și al posesivității în familie, conform căruia, dacă nu ești măcar puțin gelos sau posesiv, acest lucru înseamnă că nu-ți iubești soțul sau soția.

Tantra abordează calea de mijloc, în care nu ne confruntăm nici cu indulgență, nici cu reprimarea. Sistemul tantric te învață cum să privești direct sexualitatea ca să o poți înțelege, experimenta și transforma, în loc să te opui ei și să-i devii sclav. În acest context, tantra reprezintă acea cale spirituală care oferă răspunsuri practice la următoarele întrebări fundamentale: Ce este starea extatică? Cum poate fi ea atinsă în contextul îmbrățișării sexuale? Cum poate apărea și manifesta în contextul cultural contemporan? La ce ajută tantra în viața de zi cu zi? De ce faci dragoste?

ABORDAREA TANTRICĂ A SEXUALITĂȚII

Se poate spune că lumea occidentală a început să ia contact mai serios cu spiritualitatea tantrică și, de aici, în special cu aspectele sexualității, abia după cel de al doilea război mondial, mai bine zis după 1950. Raymond Burnier este unul din primii care atrage atenția lumii asupra acestor aspecte cu frumosul său album „Fața Indiei medievale”¹, apoi Max Pol Fouchet cu albumul ilustrat „ARTA AMOREZILOR INDIEI”². Pe de altă parte, celebrul orientalist Alain Danielou realizează o admirabilă lucrare³ intitulată „EROTISMUL DIVINIZAT”⁴, iar Francis Brunel – unul dintre cei mai buni specialiști în arta și tradiția religioasă hindusă – aduce la cunoștința lumii întregi un

cizează chiar el însuși în unele din introducerile sale) astfel de idei preconcepute, „adevărate monumente ale ignoranței și puritanismului actual”.

¹ Ediția La Palme, 1950.

² Ediția La Guide du Livre.

³ Împreună cu Raymond Burnier.

⁴ Ediția Buchet-Chastel.

studiu asupra semnificației metafizice a reprezentărilor sacre hinduse privind sexualitatea. Astfel, Occidentul, readucând în discuție anumite valori spirituale, ajunge practic să se informeze din vechiul Orient. Când o sexualitate deșanțată și ignorantă invadează peretii, ecranele, până și reputatele publicații aka-zis „familiale“, nu putem să negăm dreptul de a ne întoarce privirile acolo unde lucrurile apar în puritatea și în grandoarea lor sacră.

EROSUL ȘI SIMBOLISTICA LUI ÎN TEMPLELE HINDUSE

Atât India, cât și Nepalul (aflat la poalele munților Himalaya) sunt celebre pentru templele lor ornate cu sculpturi erotice perfect realiste fiind, din acest punct de vedere, adevărate muzee în aer liber. Aceste fresce sugestive au fost executate la câțiva metri de sol și copiii se joacă la picioarele zeilor și zeițelor înlănțuiți în mii și mii de feluri, fără să se tulbure dacă ridică ochii spre aceștia. La început, reacția Occidentului a fost de o violentă respingere, desconsiderare și blamare a viziunii sexuale astfel reprezentate, însă în ultimii ani se constată o modificare a concepției lumii moderne față de aceste realități sacre, concepții care în societatea modernă au fost măcinate ani și ani de-a rândul de puritanism, diferite interese sau tulburate de multiple și adânci complexe.

Pentru a găsi cheia interpretării corecte a semnificației unor astfel de sculpturi ale templelor sau învățături spirituale privind sexualitatea, este indispensabilă trecerea lor prin filtrul adecvat al filozofiei și metafizicii orientale, așa cum sunt ele exprimate în textele sacre, în tradițiile mistice și magice ale tantrismului și în învățăturile anumitor școli inițiatice. O mare parte din aceste concepte au fost expuse în această carte, în capitolele anterioare. Trebuie examinată, de asemenea, simbolistica în arhitectură și în arta templelor, pentru că aceasta are drept scop să facă vizibile, perceptibile și sensibile corespondențele și raporturile ascunse dintre ființa umană (privită ca un microcosmos) și creația în ansamblul ei (privită ca Macrocosmos).

Astfel, în viziunea tantrică, Viața este însăși energia divină manifestatoare (SHAKTI), unică și universală. Totul provine de sus, din Sursa Originară, din Unic, din Inexprimabil, din Nemanifestat, pentru ca mai apoi să coboare din sferă în sferă la nivelele cele mai de jos ale manifestării. Omul este și el una din etapele manifestării, iar manifestarea (sau creația) fiind duală, omul însuși conține în propria-i struc-

tură (fizică și subtilă) aspecte duale, antagoniste, poli opuși. Cea mai evidentă dintre acestea este dualitatea sexelor.

La nivel energetic, dualitatea se exprimă prin prezența energiei masculine (dinamică, solară, +) și acelei feminine (pasive, lunare, -); mariajul, fuziunea dintre această energie feminină și energia masculină, este descrisă de misticii Indiei ca un turbion cilindric vertical, trecând printr-un inel orizontal. Acesta este însăși simbolul sexual: LINGAM-ul, PHALLUS-ul, intrând în vulva sau YONI-ul feminin.

O altă importantă reprezentare în sexualitatea orientală privește existența și manifestarea zeilor și zeițelor din pantheonul hindus. Simbolistica ezoterică hindusă a personificat fiecare forță, fiecare energie sub forma unei divinități și fiecare din aceste divinități are aspectul său dinamic, creator, energetic, reprezentat printr-o formă feminină. Uniunea acelei divinități cu SHAKTI a sa semnifică tocmai plenitudinea acestei energii, punctul său maxim de dezvoltare, zenitul creativității. Și, în sfârșit, ceea ce este valabil, la nivelul principiilor divine este valabil și la nivelul omului, adică la nivel individual, acolo unde regăsim perfecta corespondență ontologică între „sus” și „jos”, între Macrocosmos și microcosmos. Astfel, ființa umană trebuie să realizeze în ea însăși integrarea, conjuncția armonică a forțelor care o animă. În această perspectivă grandioasă a imaginii creației universale, corpul ei trebuie să joace un rol eminent și să nu fie disociat de suflet

și nici de spirit. Astfel, prin și cu ajutorul corpului trebuie să se „reconstituie punctul de sprijin al lumii”¹.

Templul trebuie să concreteze într-un mod durabil concepția hindusă despre univers, despre viață și despre om. Este mai întâi un loc magic ales după prescripții precise, un fel de catalizator al energiilor cosmice. Templul reprezintă mai apoi reducția schematică a marelui univers, având corespondență în structurile și în armoniile acestuia, arătând de asemenea și modurile multiple în care se manifestă viață. Principii, legi, raporturi între microcosmos și Macrocosmos, toate acestea iau forma simbolurilor, limbaj imagistic mult mai puternic decât orice expresie scrisă sau vorbită, dotat fără îndoială cu mai multe semnificații, etajate după gradul de înțelegere al adeptului. Din această perspectivă, tantrismul se caracterizează prin erotismul său simbolic, accentuând astfel locul acordat în temple reprezentărilor amorului fizic. Scopul și experiența propuse individului sunt transfigurarea sa, unirea până la identitate cu Sinele său purificat, pătrunderea în armonia cosmică. În timp ce în alte discipline calea către perfecțiune este interioară și abstractă, în tantrism corpul uman servește drept instrument pentru revelația mistică. Plecând de la experimentarea cu ajutorul corpului, se atinge inefabilul. „Fără corp nu există perfecțiune și nici beatitudine”². Un alt text³ afirmă: „Aici, în corp, se găsesc toate locurile sacre”.

În toate reprezentările tantrice, o divinitate (un zeu) aflat în uniune cu SHAKTI a să este considerată ca fiind deosebit de puternică și de magică. În această lume terestră a iluziei și în această epocă obscură a umanității, omul nu poate avea încă o idee viabilă despre fericirea unității, despre uniunea polarităților antagoniste și complementare decât trecând prin acordul carnal, imagine a acordurilor energetice universale. Astfel, are loc trecerea de la fizic la metafizic. „Tu, o, Zeiță Prefericită! Tu ești adevărata mea ființă! Între Tine și Mine nu există nici o diferență!” i se adresează SHIVA lui SHAKTI în celebrul tratat

¹ Câteva din alte afirmații legate de același subiect: „Corpul este lăcașul acestei esențe admirabile, care este spiritul, minunea minunilor...”; „Nimic nu este mai minunat decât ființa umană”; „Omul este măsura tuturor lucrurilor”; „Cunoașterea Sinelui este adevărata cunoaștere...”; „Dacă creația este divină, divinația se răspânde asupra întregii naturi și corpul uman devine pentru cel înțelept însăși templul divinității. Corpul său este atunci o adevărată grădină a plăcerii...“.

² SHRI-KALANCHARA-TANTRA.

³ VISHVASARA TANTRA.

tantric MAHANIRVANA TANTRA. Astfel, statuia care reprezintă înlănuirea voluptuoasă dintre bărbat și femeie exprimă mai puțin „viața aşa cum este ea“, decât viața sacralizată; este precum o prismă, reflectând natura dublă a ființei terestre și cosmice și revelează în mod secret modalitatea în care omul poate deveni un gigantic focar transmutator de forțe.

Deseori, în reprezentările întâlnite la templele hinduse, ne confruntăm cu imagini revelând femeia, copleșită de extaz, iar bărbatul, cu ochii închiși, complet transfigurat și absorbit într-o stare nefabilă, „limbaj“ care pentru mulți rămâne poate și acum de neînțeles. Interpretarea ezoterică este aceea că Fericirea, Pace, Bucuria nu se găsesc în mișcare, ci în momentul când se suspendă mișcarea. De altfel, învățăturile tantrice oferă de multe ori acest adevăr prin următoarea comparație edificatoare: „*Contemplă suprafața unui lac agitat; n-ai să vezi decât imagini frânte. Dar când vântul se liniștește, lacul apare ca o oglindă minunată, reflectând splendoarea calmă a azurului și a naturii. Azurul și natura erau însă și înainte, când sufla vântul...*“

Atunci când voluptatea deschide porțile extazului, corpul se află în repaus, emoțiile sunt șterse, mentalul este ca și mort; aceasta este, practic, suprafața imobilă a lacului, reflectând azurul și natură. Însă imediat ce mici valuri fac mentalul să tremure, din dorința de a păstra starea minunată de fericire obținută, se pierde însăși splendoarea lucrurilor și intensitatea, profunzimea trăirii. Astfel încât, scopul tantrismului pe această cale – și, în fond, scopul oricărui înțelept – este acela de atingere a unei stări permanente de non-dorință, a unei stări de extaz fix, nezdruncinat, unde locul conștiinței rămâne pentru totdeauna imobil și pur. Experimentând această stare de bucurie supremă, de uniune interioară, ființa trăiește liberă, impasibilă, neclinată precum muntele. Fără vârstă, nemuritoare, ea poate trece prin

lume, debordând de dragoste și înțelepciune, căci Trezită cu adevărat și aflată deasupra efermității tuturor lucrurilor și a schimbării, ea trăiește în Regatul Fericirii.

Astfel, arta erotică a templelor strălucește de o lumină particulară, o lumină cu totul religioasă. Oricât ar fi de carnale și senzuale aceste reprezentări de piatră, răspândite într-o țară cu întinderi imense de vegetație luxuriantă, unde viața forfotește nebunește, ele exprimă cântarea interioară, chemarea la autodepășire, imensa dorință de reîntâlnire cu Divinul. „*Așa cum în îmbrățișarea iubitei, omul uită lumea, tot ceea ce se află în el și în afara lui, la fel, uniunea și identificarea cu Ființa Absolută depășește interiorul și exteriorul...¹*“

Amorul înseamnă uniunea corpuriilor, înseamnă îmbrățișarea sufletelor; atracția forțelor complementare; reverberația diafană a profunzimilor Creației; înseamnă corespondența cu legile echilibrului cosmic. Chiar în BHAGAVAD GITA, unul din cele mai cunoscute și sacre texte hinduse, KRISHNA îi spune lui ARJUNA: „*Eu sunt Amorul în Creație*“.

VIZIUNEA TANTRICĂ

Din punctul de vedere al sexualității, sistemul tantric ni se revelează drept o cale amoroasă orientală profund spirituală, bazată pe o formă totală de erotism. Abordarea unei asemenea căi permite, printre altele, ca omul să descopere cele mai insolite și mai profunde aspecte ale iubirii. Despre depășirea prejudecăților și a interdicțiilor prezente în viața socială modernă am vorbit anterior; o înțelegere adecvată și o practică riguroasă a procedeelor tantrice trebuie, în mod firesc, să-i permită omului să depășească tot ceea ce convențiile (în ceea

¹ BRIHADAVANIKA UPANISHAD.

ce privește erosul) refuză și anume: utilizarea celor mai neobișnuite posturi sexuale, a celor mai intense metode de excitare, ca și a celor mai inedite tehnici amoroase, pe care rareori un bărbat și o femeie îndrăznește să le abordeze chiar și în imagine.

Principiul esențial în viziunea tantrică asupra jocului amoros este acela de a se ajunge ca, în pofida stării extrem de intense de placere, de mii de ori mai profundă decât în mod obișnuit, să se suspende definitiv descărcarea la ambii iubiți (în cazul bărbatului – ejacularea, în cel al femeii – orgasmul exploziv acompaniat de descărcarea potentialului sexual) indiferent de durata contactului intim. Controlându-se direct și complet trăirea erotică, în final se ajunge la resorbția și transmutarea energiei sexuale, care ulterior este sublimată (transformată) în forme din ce în ce mai fine de energie subtilă. Când acest proces devine foarte intens în ființă, această energie subtilă, extrem de fină, este făcută să ascioneze la nivel mental, făcând posibilă atingerea unor stări spirituale beatifice de conștiință, de o amploare și o complexitate inimaginabile¹. Această posibilitate de a interioriza și transmuta practic în totalitate potentialul energiei creațoare (sâmbântă) pare de necrezut și aproape imposibilă în lumina cunoștințelor moderne de fiziologie sexuală. Cu toate acestea, cercetările fizicii cuantice și ale biologiei avant-gardiste au demonstrat cât se poate de clar realizarea transmutației unui anumit potential biologic, redusă în ultimă instanță la transmutația elementelor.

Această extrem de rară capacitate de control total și reținere a spermei explică duratele foarte lungi (ore în sir) în care un tantric authentic poate face amor cu o femeie, fără a obosi deloc și fără ca apetitul său sexual să se diminueze, ci dimpotrivă, el să sporească spre culmi nebănuite. O asemenea performanță nu vrea să spună că ei ajung la ejaculare de fiecare dată, ci că reușesc de fapt să prelungescă contactul amoros pe o durată nelimitată de timp, suspendând în cele din urmă chiar și ejacularea finală, datorită resorbției și transmutării potentialului sexual în alte forme de energie subtilă, infinit superioară, spirituală.

Aceste realizări cu adevărat remarcabile în plan fizic și subtil ale ființei umane, subliniind realitatea unui evident progres spiritual,

---

¹ Adică obținerea unor stări de conștiință extraordinar de elevate, dătătoare de extaz divin (SAMADHI).

devin posibile în măsura înțelegерii profunde a învățămintelor tantrice și abolirii concepțiilor perimate și a prejudecăților închisitatoare. În vi-zunea sistemului tantric, orice stare pe care o experimentează cineva, indiferent dacă este considerată bună sau rea, reprezintă o ocazie de a învăța. De exemplu, o situație în care cineva se simte frustrat sexual nu este privită negativ în tantra, ci reprezintă o învățătură, căci ea oferă ocazia respectivei persoane de a-și înțelege propriile motivații legate de implicarea în sexualitate: ce înseamnă aceasta pentru ea? când a mai avut o asemenea comportare în trecut? de ce tolerează situația? ce posibilități de schimbare îi sunt accesibile? Prin intermediul acestor întrebări poate fi cultivată conștientizarea atitudinii față de relația amoroasă și îmbunătățirea acesteia.

Viziunea tantrică este holistică, îmbrățișând totul, pentru că orice situație, plăcută sau neplăcută, reprezintă o ocazie pentru ființa umană de a deveni mai conștientă de ea însăși și de felul în care se pot amplifica aspirațiile, calitățile și capacitatele personale. Această viziune totală din partea sistemului tantric a permis să i se creioneze acestuia una din cele mai importante caracteristici și anume, atitudinea sa antiascetică și antispeculativă¹. Acest lucru implică să posezi un trup sănătos, suplu și viguros, în virtutea faptului că el reprezintă întregul Univers (zei, zeițe, ființe, entități, planete, sori etc.), constituind vehicolul principal utilizat pentru obținerea Eliberării Finale (MOKSHA). În plus, un astfel de corp este foarte necesar și pentru abordarea corectă și plenară a sexualității superioare tantrice. Unele texte afirmă chiar că: „*Nimeni nu va reuși să obțină perfectiunea prin mijlocirea unor operații dificile și plăcute; perfectiunea poate fi însă lesne dobândită prin satisfacerea tuturor dorințelor*²”, aceasta fiind un preambul la afirmația precisă că-dobândirea Conștiinței Absolute a lui Dumnezeu poate fi obținută și prin intermediul contactului amoros³.

Deoarece tantra acredează totalitatea, ea îmbrățișează aspectele opuse, văzându-le nu ca pe niște contradicții, ci ca fiind complementare⁴. În consecință, conceptele de masculin și feminin nu sunt

¹ Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 180.

² GUHYASAMAJA TANTRA.

³ KULARNAVĀ TANTRĀ (VIII, pag. 107 și urm.).

⁴ „[...] toate contrariile sunt iluzorii, răul extrem coincide cu binele extrem, condiția de Buddha poate – între limitele acestei mari și aprențelor – să coincidă cu nemurirea supremă; toate acestea pentru simplul motiv că doar vidul universal este, tot restul fiind lipsit de realitate ontologică. Oricine a înțeles acest adevară [...] se salvează, adică devine Buddha.“ (Mircea Eliade, op. cit., pag. 181).

văzute separat, despărțite pentru totdeauna, ci ca două polarități care se întâlnesc și fuzionează în orice ființă umană.

Tantra recunoaște că fiecare ființă umană, bărbat sau femeie, prezintă atât calități masculine, cât și feminine. Aceasta înseamnă că, renunțând la stereotipii legate de sex, oamenii își pot expanda foarte mult identitățile sexuale, venerând polaritatea din ei pe care au ignorat-o deplin până acum. Astfel, în tantra bărbatul poate fi încurajat să-și exploreze aspectele ușoare, receptive, vulnerabile, feminine;

el poate să se dispenseze de greutatea responsabilităților masculine, să opreasă mișcarea și să se relaxeze, având răbdare, făcând dragoste fără vreun scop anume, îngăduindu-și să primească; în timp ce iubita lui are inițiativa. La rândul ei, femeia își poate explora aspectul masculin, recunoscându-și capacitatea de a conduce în mod dinamic fuziunea amoroasă, de a lua inițiativa, de a crea noi modalități de ghidare și învățare, de a dărui plăcere ei însăși și iubitului. Bărbatul nu renunță la masculinitate și nici femeia la feminitate, ci doar ei își extind pur și simplu potențialul lor latent, pentru a include și cealaltă polaritate.

În tantra, atunci când polaritățile fuzionează, devine accesibilă o dimensiune nouă: simțul sacrului. Atunci când este perceptată sacralitatea uniunii sexuale, devine posibilă experimentarea legăturii ce există între om și însăși forța vieții, sursa creației. Această legătură transportă conștiința individului dincolo de planul fizic, într-un câmp de putere și energie incomparabil mai mare decât al lui propriu. Atunci, fiecare din cei doi – care alcătuiesc un cuplu – se simte conectat prin intermediul celuilalt, la tot ceea ce are viață și iubește. Atunci el simte că

este o parte activă și importantă din imensul dans al existenței, experimentând chiar acest dans cosmic.

Introducerea unei dimensiuni sacre în relația sexuală n-ar fi însă posibilă fără respectarea și aplicarea cerințelor tantrice enunțate la începutul acestui subcapitol; această dimensiune sacră permite apoi ambilor iubiți să constate că posedă mirifice calități divine, recunoscându-și adeveratul potențial ca fiind practic infinit și nelimitat. În abordarea tantrică a sexualității se descoperă că, adorând zeul sau zeița din celălalt, poți ajunge să vezi dincolo de limitările penibile ale personalității și, percepând divinul din celălalt, sesizezi același potențial în tine însuți, celălalt devenind atunci o reflectare a propriei naturi divine.

Sistemul tantric consideră că uniunea sexuală nu este doar sacră, ci reprezintă chiar o artă în sine. Interesant este faptul că terminația sanskrită a cuvântului „artă“ are înțelesul de „unire potrivită“. Pentru a deveni adeverați tantrici, practicanților tehnicilor și metodelor sexuale li se cerea să fie versăți într-o multime de domenii, cum ar fi: conversația, dansul, ceremonialurile, masajul, aranjamentul floral, costumele, machiajul, muzica, igiena, respirația, meditația și altele.

Atunci când arta erotică este învățată în acest fel, are loc la nivelul finței o profundă transformare în ceea ce privește sexualitatea. Actul sexual nu este ceva grăbit și tensionat, plin de pericole de a te îmbolnăvi (și nici nu trebuie privit din această perspectivă – desigur, în afara precauțiilor absolut necesare), ci un schimb sigur și sănătos între iubiți care se respectă și se cunosc reciproc la nivel intelectual, emoțional și senzual, înainte de a intra în uniune sexuală.

Conform învățăturii tantrice, manifestarea amoroasă implică în primul rând existența energiei subtile, iar tantra consideră că energia reprezintă însăși mișcarea vieții. La nivelul corpului uman, energia se află într-o continuă mișcare. De pildă, nucleul și electronii unui atom au mișcări și ritmuri vibratorii caracteristice. Același lucru se petrece cu moleculele, celulele și organele corpului omenesc. Fiecare celulă din organism pulsează ritmic, la fel ca inima, diafragma, intestinile, plămânii, și multe alte componente fizioligice. Vibrațiile provenind de la aceste mișcări ritmice generează curenti bioelectrici, care străbat în mod continuu întregul corp, generând de asemenea câmpuri energetice care încadă organismul; pe de altă parte, stările și emoțiile

noastre creează vibrații specifice care modifică aceste câmpuri energetice.

Sistemul tantric concepe, astfel, fiecare ființă umană ca pe un organism care este parte a unui întreg mai larg – în care ritmul și vibrația reprezintă factori unificatori, fiind factori ce influențează relația dintre o persoană și alta. Cu alte cuvinte, metodele și procedeele tantrice arată cum să fie armonizate energiile într-un cuplu, astfel încât cei doi iubiți să ajungă „la aceeași lungime de undă“, creând astfel o rezonanță măsurabilă între câmpurile lor energetice. În ceea ce privește sexualitatea tantrică, arta creării unei astfel de rezonanțe este echivalentă cu ceea ce poartă numele de preludiu amoros.

Una din cele mai profunde perspective în concepția tantrică este aceea că trupul omenesc reprezintă un singur fenomen energetic. La un capăt al spectrului, la nivel fizic, această energie se exprimă în termenii impulsului sexual; la celălalt capăt al spectrului, la nivelul sistemului nervos și al creierului, energia este experimentată ca extaz. Se observă că instinctul sexual reprezintă energie instinctuală, brută, nerafinată, însă tantra afirmă că însăși acest impuls sexual poate fi rafinat și transformat în extaz, fiind o singură energie care se manifestă în mai multe feluri. În concluzie, energia sexuală trebuie privită și acceptată ca fiind materia brută, „petrolul nerafinat“, din care mai apoi este alcătuit combustibilul superior al extazului.

Se spune că cei mai vechi mistici orientali au obținut primele sclipiri de iluminare în momentul orgasmului. Într-adevăr, mulți oameni știu că orgasmul le poate da o stare temporară de extaz. Pentru câteva secunde, mintea devine lipsită de gânduri, viziunea egocentrică asupra vieții dispare și păşim în afara timpului, într-un atemporal „acum“, plin de fericire. Astfel, pentru vechii mistici sexualitatea reprezinta însăși sursa experienței religioase, ceea ce poate redeveni și astăzi, dacă i se conferă atitudini și condiții potrivite.

ATITUDINEA TANTRICĂ

Sexualitatea superioară tantrică poate fi aplicată numai dacă se cunoaște și se înțelege bine atitudinea tantrică privitoare la atât de finele și delicatele raporturi și relații amoroase dintre iubiți. O astfel de atitudine va mări considerabil capacitatea de a experimenta extazul sexual.

Aspectele pe care le vom lua în discuție sunt relativ simple și cunoscute, însă conștientizarea lor se dovedește, de cel mai multe ori, dificilă, din cauza continuei disperși mentală și slăbiciunii egotice care îmbracă, precum un vâl mai mult sau mai puțin dens, fiecare ființă umană. O primă astfel de atitudine necesară este aceea a deplinei încrederi și considerații de sine, aspect care nu trebuie să se traducă printr-o indulgență centrată egotic, ci în capacitatea de a-ți asculta mai mereu și în mod detasat vocea și impulsul lăuntric, ghidarea intuitivă a propriei tale inimi. Acest lucru determină mai multe efecte: el va evidenția, în primul rând, faptul că experiența extazului trebuie neapărat trăită; apoi, faptul că nu trebuie făcute compromisuri și că ființă nu trebuie să se mulțumească cu mai puțin decât dorește cu adevărat, mai ales în privința erosului. Dacă un individ dorește să iubească pe alțineva înainte ca el singur să fi dobândit acea senzație de prețuire proprie¹, necesară pentru a-și înțelege menirea și posibilitatea devenirii, el va sfârși inevitabil prin a se simți posesiv, gelos și dependent. Dimpotrivă, atunci când începi cu adevărat să te iubești pe tine însuți – aceasta fiind în fapt o reflectare a iubirii nesfărșite izvorâte din chiar Inima esență² a ființei tale – devii precum un magnet veritabil, atrăgând iubirea celorlalți. Cu toate acestea, omul fiind el singur un întreg, nu are neapărată nevoie pentru aceasta de ceilalți, astfel încât eventualele sentimente de rușine, frică, frustrarea sau complexe nu-și găsesc aici locul. Individual pe deplin conștient de infinita potențialitate a forțelor sale, dorește să împartă și să celebreze pretutindeni iubirea (care a cum a devenit o stare de fapt pentru el însuși) și ajutorul său, fiind mulțumit

¹ Repetăm încă o dată că pentru aceasta nu trebuie să se înțeleagă nimic ce are legătură cu narcisismul, egoismul, orgoliul etc.

² Identificată aici cu ATMAN, Sincel individual.

și detașat atât atunci când primește, cât și atunci când dăruiește. Aceasta reprezintă libertatea, adică baza unei relații adevărate; acesta este scopul sexualității superioare. Tantra arată că iubirea sexuală reprezintă în fapt o creație minuțioasă, realizată în mod egal de cei doi iubiți. În relația stabilită, se adoră și se venerează diferențele din celălalt, deși și acestea sunt ulterior depășite, trecându-se dincolo de ele, într-un spațiu al respectului și devotării.

O atitudine tantrică importantă în sexualitatea superioară este aceea prin care individul învață să-și elimine sentimentul culpei în privința amorului. Mulți își închipuie că au făcut deja acest lucru, dar culpa lucrează foarte profund, în spatele gândurilor conștiiente. Aceasta, deoarece timp de secole, religiile organizate au folosit vina legată de sex ca pe o modalitate subtilă de a manipula și exploata oamenii, iar recentă și relativă liberalizare a sexualității nu a reușit încă să eliminate această cruntă moștenire. Așadar, ființa umană trebuie să dezrădăcineze din ea însăși sentimentul culpei, pentru a putea experimenta jocul amoros ca pe un instinct sănătos, ca pe o celebrare a vieții care o menține Tânără și plină de vitalitate.

Spontaneitatea în gând și acțiuni reprezintă, de asemenea, un aspect esențial în sexualitatea tantrică. Viața este privită ca un mister și, de aceea, trebuie să oferi libertatea de a reacționa la ceea ce este nou și nefamiliar. Dacă persoana este integral pregătită la toate nivelele – fizic, mental și emoțional – atunci modalitatea proprie și spontană în care trebuie să acționeze apare de la sine și, deci, nu trebuie impusă o tehnică împrumutată sau un aşa-zis „sfat competent“ venit de la cinești ce „cunoscător“ sau „expert“. Tantra are încredere în originalitatea fiecăruia doritor să abordeze misterele unei sexualități transfiguratoare și îi învață pe aceștia să exploreze propriul fel natural, original, unic de a face dragoste.

Pe de altă parte, sistemul cultural contemporan, viciat de numeroase interdicții și bariere sufletești, i-a învățat pe oameni să credă că ei nu merită cu adevărat plăcerea, că a cultiva o astfel de plăcere este un lucru egoist și că a dăruui este mai respectabil decât a primi; că a tinde către aşa ceva semnifică în general o pierdere de timp și o distragere de la lucruri mai serioase. Când omul își permite lui însuși să primească plăcere, el deja începe prin a-și impune anumite condiții, cum ar fi: „Ar trebui să-i ofer ceva în schimb pentru această plăcere pe care o experimentez“; „Îi iau prea mult din timpul liber“;

sau: „*N-ar trebui să arăt ce mult îmi place acest lucru, altfel o să cred că sunt o târâfă*“. Însă principiile și conduita unei sexualități cu adevărat superioare vor ajuta imens ființa umană să-și dezvolte capacitatea minunată de a fi în mod total și necondiționat receptiv la plăcere.

Una din cele mai importante atitudini cu care omul trebuie să se obișnuiască este cea prin care el descoperă extraordinarele beneficii ale meditației profunde. Aici ar putea apărea în mod firesc întrebarea: ce legătură există între meditație și senzualitate sau eros? Pe scurt, aplicată astfel, meditația conferă claritate. Într-un exemplu edicator, să ne imaginăm o sticlă umplută cu nisip și apă; dacă ea este agitată, nu vom mai putea distinge nimic clar. Tot astfel funcționează și mintea omului aproape mereu, în timpul vieții normale; ea este străbătută de atâtea gânduri, percepții și frânturi de informații, încât este tot timpul „neclară” și confuză. Dacă însă vom așeza sticla undeva, pe un loc drept, și o vom lăsa astfel câteva minute, nisipul se va depune în straturi armonioase la fundul sticlei, iar apa va deveni limpede. Prin comparație, meditația face același lucru. Așezându-vă într-o poziție relaxată și nemîscată, focalizându-vă atenția în interior și respirând profund, murmurul zgomotului proceselor mentale se va liniști gradat. Pe măsură ce mintea se liniștește, omul devine capabil să acorde mai multă atenție sentimentelor și senzațiilor sale, mărindu-și astfel capacitatea de a experimenta plăcerii. În sexualitatea tantrică, meditația ajută la o conștientizare mai profundă a corpului, inimii și mintii, precum și la armonizarea inefabilă a acestor trei aspecte ale ființei, pentru a accede la nivele mai înalte și mai intense de experimentare a plăcerii. Desigur, aici nu ne referim la metode avansate și complexe de introspecție, ci la o simplă translație a focalizării, care se traduce printr-o armonizare interioară, concentrare lăuntrică, relaxare, învățarea modului în care să se navigheze dincolo de zbuciumul mintii, pentru a dilata cât mai mult câmpul percepțiilor lăuntrice. În această accepțiune, meditația nu este un efort, ci pur și simplu observarea conștientă a ceea ce se petrece înăuntru. În relațiile de lungă durată există tensiunea ca actul amoros să devină o rutină, un automatism, aceasta reducând capacitatea cuplului de a se bucura de el. Prin liniștirea mintii, meditația permite reîntoarcerea actului amoros la o stare de prospetime și inocență. În fapt, pentru sexualitatea superioară, meditația poate fi privită ca un proces de eliminare a automatismelor sexuale.

În accepțiunea tantrică se face o distincție netă între a face dragoste cu un scop anume și a face dragoste în mod complet detașat, doar din iubire și dăruire. În orice practică (și mai ales în cea sexuală) omul trebuie să depună întregul efort de care este capabil pentru ca mai apoi să se lase purtat de efectele lui. Trebuie reținut faptul că nu se poate voi efectul, același lucru fiind valabil și pentru obținerea extazului dătător de o indescriptibilă fericire. Se pot asigura doar condițiile propice pentru ca aceasta să apară. Acesta este de altfel și motivul pentru care multe cupluri în Occident sunt frustrate în aşteptările lor de a experimenta extazul amoros, căci ele vor să-l atingă prin puterea voinei și prin control în timp ce, de fapt, problema constă în a crea experiențe foarte intense, ce sunt imediat urmate de relaxare și abandonare în extaz.

Ultimul aspect în cadrul celor câteva enumerate, care definesc în mare atitudinea tantrică față de sexualitate, se referă la înțelegerea și integrarea armonioasă a actului de a fi smerit. Smerenia reprezintă un aspect esențial al procesului învățării în tantra. Există, cu toate acestea, o mare confuzie legată de ceea ce înseamnă smerenie. Oamenii suspecțează acest termen, pe care îl echivalează cu lipsa voinei libere și a puterii personale. De fapt, ei confundă smerenia cu supunerea, care este o atitudine pasivă, implicând renunțarea la responsabilitatea asumării propriilor acțiuni, dorind ca altul să facă lucrurile în locul lor. Spre deosebire de supunere, smerenia înseamnă a te topî în ceea ce este superior, în Divin. În sexualitatea superioară, omul se abandonează voluntar aspectului suprem al propriului său potential, astfel încât să înceapă să crească din ce în ce mai mult în acesta. Înțelegerea artei și capacitatea de a fi smerit va face ca experiența să fie mult mai accesibilă. Adevărata smerenie reprezintă o alegere conștientă, făcută din liberă voine. Ea înseamnă să-ți deschizi cu adevărat inima și să ai încredere în iubitul sau iubita de lângă tine.

ASPECTE SPECIFICE ÎN AMORUL TANTRIC

Descrierile clasice ale orgasmului tantric vorbesc despre o experiență minunată, unitară, de fuziune. Totuși, actul amoros aşa cum este el înțeles și practicat în societatea modernă nu conduce decât în cazuri rarissime la asemenea trăiri beatifice. Se pot distinge, astfel, trei nivele diferite de practică a sexualității, corelate cu cele trei „modalități“ sau „categorii“ naturale, descrise anterior, care sunt sattva, rajas și tamas.

De pildă, sexualitatea care este crudă, violentă, egoistă, fără nici un respect, în care celălalt este tratat ca un simplu obiect lipsit de sentimente, este o sexualitate TAMASICĂ. Dacă sensibilitatea celor doi care fac dragoste nu este încă dezvoltată, ei vor recurge la stimuli grosieri pentru a ajunge să se „elibereze“ într-un anumit mod. O astfel de sexualitate TAMASICĂ este reprezentată prin culoarea neagră.

Sexualitatea RAJASICĂ, comună la cea mai mare parte din oameni, este pasională, palpitantă, romantică, captivantă, excitantă. Deoarece ea implică multe din calitățile focului, i se atribuie culoarea roșie. Deși mult superioară sexualității TAMASICE, sexualitatea RAJASICĂ duce deseori la stări de frustrare, dacă aspectul SATTVIC sau pur al conștiinței nu este suficient de dezvoltat; pentru a obține aceasta, este necesară maturizarea relației în cuplul respectiv. Odată ajunsă la acest punct critic dat de frustrare, relația cuplului se poate destrăma, ajungându-se la un amestec cald-rece, ca în expresia „focul s-a stins“. Rezolvarea tipică a unei astfel de situații este fie găsirea unui nou iubit (sau iubită), fie păstrarea relației, dar cu modificarea integrală a situației și comportamentului celor doi. Dacă în continuare, însă, conflictul se va accentua, atunci se ajunge practic inevitabil la antagonismul penibil iubire-ură. În această etapă tinde să domine comportamentul TAMASIC, de tipul violenței verbale sau fizice, ceea ce duce la degenerarea relației.

Spre deosebire de primele două, sexualitatea SATIVICĂ sau calea sexualității sacre, plină de transfigurare și iubire, încorporează calitățile de deschidere și spațiu, astfel încât amorul se transformă în senzații cu adevărat pure și beatifice; a face astfel dragoste înseamnă un cumul de calități și tendințe pline de armonie și dăruire: frumusețe, meditație, tămăduire, seninătate, unduire, pace, simțire, profunzime, binecuvântare, transfigurare, spiritualitate. Nemaexistând probleme, energia

sexuală contribuie acum profund și din plin la progresul spiritual al celor doi și, în general, la conturarea sentimentului de împlinire. Prin iubirea tantrică, SATTVICĂ, energia sexuală este armonizată cu viața spirituală, iar puternicele energii vitale sunt orientate și transmutate către iubire și sentimentul transcendentei. Sexualitatea SATTVICĂ este simbolizată prin strălucirea soarelui pe cer care, atunci când atinge zenitul, radiază o lumină albă, orbitoare, care arde din rădăcină manifestările egotice și limitările ființei umane.

În practică, cele mai iubitoare cupluri vor descoperi că tind să alterneze dragostea RAJASICĂ cu cea SATTVICĂ; pot apărea chiar anumite perioade când amorul nu li se va mai părea important, cei doi focalizându-și atenția cu putere către alte aspecte luminoase ale vieții spirituale, pentru ca doar câteva luni mai târziu ei să reia cu o și mai arzătoare pasiune jocurile erotice, dragostea fiind atunci din nou proaspătă și excitantă.

Dorința intelligentă de a face dragoste și a experimenta sexualitatea sacră și o uniune plină de înțeleasuri profunde trebuie să vină din-luntrul ființei, ca o înflorire spontană. Căile rigide pentru spiritualizarea sexualității, chiar dacă bine intentionate, tind să obstrucționeze curgerea naturală interioară, care singură este în măsură să cunoască intuitiv ce este mai bine pentru om.

SPERMA

Puterea magică a acestui fluid a constituit încă din timpuri străvechi un punct de atracție și un subiect supus multor comentarii, atât din partea autorilor occidentali, cât și a celor din Orient¹.

În textele hinduse aparținând diferitelor tradiții sau școli spirituale, texte redactate în marea lor majoritate în limba sanscrită, esența virilă la bărbat sau sperma reprezintă o sursă concentrată de energie, simbolizată metafizic printr-un punct (bindu). Ea este o combinație între lichidul reproductiv și o substanță subtilă ce emană de la nivelul lui sahasrara. În plus, ea posedă multe proprietăți miraculoase și, în anumite condiții, se poate chiar transforma în nectarul divin (AMRITA), aducător al nemuririi și beatitudinii spirituale.

¹ Arthur Waley, o mare autoritate în domeniul studiului și analizei gândirii și filozofiei chinzeze, precizează că termenul chinezesc *p'o* (însemnând „sufletul carnal“ sau „sufletul fizic“) reprezintă înțelesul cuvântului „spermă“.

Cunoașterea caracteristicilor și proprietăților spermei la bărbat, cât și a modalităților în care aceasta poate fi conservată și utilizată, se află printre cele mai bine păzite secrete ale tantrismului. Dacă sămânța virilă este emisă și astfel pierdută prin ejaculare, atunci individul va fi supus treptat decrepitudinii fizice, scurgerii timpului și morții. Dimpotrivă, cel care este înțelept, care poate și știe să-și conserve sperma, transmutând-o și sublimând-o în mod succesiv către centrii superioiri de forță, obține nemurirea chiar și la nivelul corpului fizic. Astfel, sămânța vitală trebuie reținută și transformată, astfel încât să hrănească și să mențină într-o stare perfectă de funcționare creierul și, în general, psihicul omului¹.

---

¹ Deși sperma constituie cea mai prețioasă substanță pentru bărbat, ea este doar una din substanțele esențiale având calități magice, folosite într-o ramură mai puțin cunoscută a tantrismului și anume, în alchimia tantrică (DHATU-VADA). Aceste substanțe sunt atât lichide cât și solide; de pildă, dintre substanțele lichide mai putem menționa altele aparținând corpului fizic, cum ar fi: saliva, laptele de mamă, sângele, urina, săngele menstrual. La nivel subtil este utilizat misteriosul ūvoi energetic subtil (AMRITA) ce picură din sahasrara, iar din natură lichide precum apa de izvor, ulciurile naturale sau sucurile naturale, precum și diferite tipuri de rășini.

Anumite elemente utilizate în alchimia tradițională sunt folosite de ascențe și de alchimiștii tantrici. Printre acestea enumerăm: *mercurul* (considerat a fi însăși întruchiparea sămânței virile a lui SHIVA), *mica* (considerată ca ovulul lui SHAKTI), în combinație cu *sarea*, *sulful*, *orpimentul*, *cenușa de oase* și metale de diferite tipuri.

Unele elemente ale științei alchimice erau deja cunoscute la aborigenii prearieni din India, multe dintre aceste cunoștințe fiind mai apoi păstrate și integrate în noțiunile de medicină tradițională hindusă (AYURVEDA). În general, se poate vorbi despre alchimia tantrică interioară și alchimia tantrică exterioară. Principiile alchimiei tantrice interioare, care privesc corpul uman, au fost introduse în India de înțeleptii chinezi, în timp ce tehnicele de laborator ale alchimicii exterioare au provenit din vechea Arabe. Cu toate acestea, atât alchimia interioară, cât și cea exterioară s-au dezvoltat și au luat o formă tipic hindusă. Studiile și căutările pentru obținerea tincturii de proiecție astrală, longevitatea, tinerețea veșnică și nemurirea, toate acestea făcând ca noțiunile și cunoștințele de alchimie să fie combinate în mod strălucit cu procedeele de HATHA-YOGA, tehnici de respirație, de amor sau cu tehnici foarte puternice de transmutare cunoscute sub numele de OLI-MUDRA-e. Astfel, alchimia tantrică a devenit esențialmente o adevarată cale a vieții, o doctrină mistică, precum și un mijloc de a dobândi eliberarea spirituală.

În alchimia interioară, tantricul realizează o serie întreagă de exerciții și experimente cu al său corp, dar proiectându-se și în interiorul acestuia, folosind astfel structura sa fizică ca pe un adevarat laborator. Obiectivul său esențial este acela al transmutării – prin intermediul procedeelor yoghine și magice – a diferitelor substanțe aflate în interiorul corpului său.

Alchimia exterioară tantrică ia în considerație prepararea anumitor remedii medicale și a unor preparate pe bază de ierburi, înțelegerea modului de acțiune a otrăvurilor, căutarea pietrei filozofale, precum și arta obținerii diferitelor substanțe afrodisiace.

CICLUL MENSTRUAL

Menstruația este un atribut distinctiv al femeii adulte. Unul din textele tantrice (MATRIKA-BHEDA TANTRA) numește șase tipuri de flux menstrual, în timp ce alte scrieri diferențiază menstrelle în conformitate cu tipul femeii, vârsta ei și casta socială din care face parte. Distincții precise mai sunt făcute și între menstruația unei fete virgine, primul ciclu după săvârșirea căsătoriei, primul ciclu după naștere și ultima menstruație a unei femei când ea a ajuns la sfârșitul vieții fertile (înainte de menopauză)¹.

Copilul născut ca rezultat al concepției sexuale în perioada de ciclu menstrual este unul înzestrat cu o mare forță fizică și chiar psihică, pe care, din păcate, va avea tendință să o folosească în mod malefic și distructiv. Din această cauză, atunci când perioada fertilă² se suprapune peste cea a ciclului menstrual, este bine să se evite contactul sexual în scopul procreerii.

Perioada ciclului menstrual este privită de mulți hinduși ca definind impuritatea femeii; de aceea, în intervalul respectiv, ei nu i se permite să făptuiască mare parte din treburile casnice și nu are voie să gătească.

Punctul de vedere tantric este însă diferit; femeia aflată în perioada de menstruație este integrată de concepția tantrică într-o categorie aparte. În perioada respectivă de timp, energia ei se află la apogeu, din care cauză contactul sexual sau chiar simpla apropiere cu o astfel de ființă este considerată invigoratoare și sănătoasă. Medicina modernă – care, în multe aspecte este încă deplin neputincioasă și neștiutoare – ar putea spune că sângele menstrual reprezintă o combinație de sânge necalitativ, ovul dezintegrat, mucus, fragmente de țesuturi moarte,

¹ Sângelul menstrual reprezintă o substanță importantă în alchimia tantrică. Calitatea acestui sânge menstrual este RAJAS. După afirmațiile marilor alchimiști ai Europei medievale, unul din ingredientele esențiale în obținerea pietrei filozofale este sângele menstrual al unei femei prostituate, accasta fiind și ideea împărtășită de tradiția alchimică tantrică. Se spune chiar că brahmanul alchimist Vyali (cca. 1050 d.Cr.) și-a consacrat în zadar mulți ani din viață încercând să obțină prin distilări succesive elixirul vieții. El trăia cu o prostituată și legenda spune că într-una din zile un strop din sângele ei menstrual a căzut în amestecul preparat de Vyali. Acesta, amestecând apoi propriul său „mercur“ (sau sperma) a obținut elixirul mult dorit.

² Concepția medicinii moderne asupra ceștui subiect este parțial cronică, deoarece ea nu ia în considerație elemente esențiale cum ar fi anumite calcule astrologice etc. O simplă statistică în acest sens ar putea fi revelatoare.

menotoxine și alte substanțe. Tantra afirmă însă că acest fluid prețios deține o energie extraordinară provenită de la cumulul necesar formării ovulului, precum și alte substanțe tonice, cum ar fi arsenicul, fierul și lecitina, ceea ce-i mărește foarte mult potențialul energetic. Tocmai de aceea, femeia la ciclu este privită drept încarnarea Marii Zeițe (SHAKTI) și ea va trebui să fie adorată și transfigurată corespunzător, cu atât mai mult cu cât cuplul este angajat în uniune sexuală.

LINGAM

LINGAM-ul reprezintă organul sexual masculin (PHALLUS) și este considerat drept simbolul vizibil al creatorului, fiind deci esențial să i se recunoască natura divină. Dincolo de puritanismul ieftin, de concepțiile perimate, de prejudecările închistatoare și de complexele infantile ce caracterizează majoritatea societății moderne în ceea ce privește aspectele sexuale, este important de subliniat faptul că acest cult al LINGAM-ului a străbătut secolele și epociile, ajungând chiar până în zilele noastre la unele tradiții orientale (în special hindusă, chineză și japoneză), unde el continuă să fie practicat conform datinilor și mitologiei străvechi. În conformitate cu MAHANIRVANA TANTRA, cel care adoră simbolul PHALLIC al lui SHIVA dobândește de zece milioane de ori mai multe merite decât cedarea multor acri de pământ plin de zăcăminte de aur celor săraci sau decât săparea fântânilor într-un teritoriu lipsit de apă (pentru bunăstarea locuitorilor) ori decât ajutându-i pe cei sărmani și necăjiți¹.

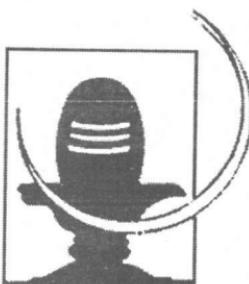
PHALLUSUL sau LINGAM-ul este adorat în sute și mii de temple de pe tot cuprinsul Indiei, unele din aceste reprezentări ale simbolului sacru având proporții masive, pe când altele sunt de mărime mică. De asemenea, unele lăcașuri sfinte conțin o singură reprezentare monolitică a LINGAM-ului, altele având însă în interiorul lor zeci și zeci astfel de simboluri².

PHALLUSUL unui bărbat sfânt este adorat uneori în India, în special de către femeile care doresc să aibă un copil, adorare ce implică ingrediente precum: until clarificat, pasta de santal, pudră, iarba sfînțită, acompaniate de rostirea diferitelor MANTRA-e.

¹ John Woodroffe – „TANTRA OF THE GREAT LIBERATION“, pag. 334, Dover, New York 1972.

² Unele LINGAM-uri enorme au gravate pe ele însele sute de alte LINGAM-uri mai mici.

LINGAM-ul poate fi simbolizat prin fulger (VAJRA), baston (DANDA), trident sau sceptru (SHULA), pește, un șarpe care se ridică (acesta fiind unul din cele mai vechi și mai puternice simboluri phallice), printr-o coloană, printr-un triunghi cu vârful în sus și, în general, prin orice obiect natural ce prezintă o formă asemănătoare cu cea a phallusului.

YONI

YONI desemnează organul sexual feminin (vulva). Ca și LINGAM-ul, simbolul lui YONI este larg răspândit mai ales pe teritoriul Indiei. Linia de mijloc sau „fisura“ ce este inclusă în simbolul unui YONI este dătătoare de șansă și noroc (BHAGA)¹.

Vulva reprezintă „triunghiul sursei din care a izvorât totul“, „triunghiul originii“. În HEVAJRA TANTRA chiar se specifică: „[Adeptul] trebuie să se concentreze asupra spațiului din mijlocul triunghiului originii“.

YONI-ul este considerat un adevarat talisman, care conferă succul și victoria în orice situație. Tradiția spirituală hindusă ne spune că însuși marele zeu SHIVA a cucerit moartea, deoarece a meditat cu intensitate asupra simbolului lui YONI, cel dătător de viață². În YONI TANTRA, YONI este divizat în zece părți, fiecare dintre acestea fiind asociate câte unui aspect al zeiței. YONI reprezintă o emblemă a Ultimei Realități, receptacul marilor secrete universale, conținând în a ei formă enigmaticul vid creator (SHUNYA), acel „gol“ sau „zero“ în care sunt conținute în mod potențial toate lucrurile și ființele din creație. În alte texte sanskrite tradiționale, YONI este prezentată ca o suprafață sacră, ca o zonă a fericirii, o regiune ce se deschide în ceea ce numim *axis mundi* („axa întregii lumi“), punctul de traversare a universului și poarta către misterele cosmice.

Templele tantrice sunt deseori dedicate lui YONI, una din adorările principale ale tantrismului fiind cea a vulvei (YONI PUJA), în care se adoră cu profundă emoție transfiguratoare fie vulva unei femei, fie

¹ De altfel, BHAGA reprezintă un alt termen ce desemnează YONI.

² De asemenea, RAMA (care a fost unul din AVATARII zeului VISHNU) l-a învins pe marele demon RAVAN, cel cu zece capete, pentru că a adorat cu intensitate YONI-ul credincioasei lui soții, SITA.

reprezentarea simbolului în piatră, lemn sau ca pictură, identificând-o cu însăși *Zeița Mamă*.

În MANDALA-LE tantrice, YONI-ul și motivele sale sunt frecvent reprezentate, dar aceste desene sau sculpturi pot fi la fel de bine întâlnite în diferite obiecte casnice utilizate în viață de zi cu zi. Simbolurile lui YONI sunt, în general, toate carapacele, potcoava, toate florile (în special lotusul (PADMA), cercul, triunghiul cu vârful în jos, șarpele încolăcit (ce reprezintă energia spiralată înlăuntrul femeii) și orice alt subiect natural care se apropie ca formă de vulvă. De asemenea, toate pietrele de inel sau orice altă piatră mică, având un mic orificiu natural, sunt privite ca pietre simbolizând YONI. Ele sunt considerate ca fiind benefice pentru cel care le-a găsit și le posedă, după ce în prealabil au fost consacrate corespunzător de acesta.

CONTINENȚA SEXUALĂ

În tradiția chineză taoistă străveche există credința veridică asupra faptului că oamenii experimentează pierderi masive de energie dacă ejaculează în timpul contactului sexual sau după aceea. Acest lucru devine cu atât mai evident dacă este corelat cu vârsta și cu starea sănătății. Aceeași învățătură afirmă că armonia dintre sexe este posibilă numai atunci când un bărbat este capabil de un act sexual prelungit, aducând femeia la punctul culminant al dorinței inimii sale. Sintetic, efectele negative ale pierderilor succesive ale sămânței virile la bărbați (dar și prin intermediul orgasmelor explozive, cu descărcarea potențialului energetic la femeie) duc la îmbătrânirea și moartea pre-matură, fiind influențate de patru alți factori importanți: vârsta, boala, anotimpurile și frecvența relațiilor sexuale. La toate acestea se adaugă și faptul că, începând cu vârsta de 20 ani, se constată începutul unei scăderi lente a secreției de hormoni sexuali ai virilității¹.

¹ Conform studiilor medicale efectuate de dr. Winnifred B. Cutler.

Pentru a opri toate aceste manifestări negative în ceea ce privește viața și sănătatea omului au fost propuse multiple metode, dintre care cea mai eficientă și mai spectaculoasă în efecte, ce acoperă întreaga gamă a trăirilor și năzuințelor ființei umane, este continența sexuală. Continența sexuală reprezintă, deci, reținerea și conservarea spermei (lipsa ejaculării seminale) pentru ca aceasta să fie mai apoi transmutată și sublimată corespunzător către zonele superioare ale corpului, cu ajutorul diferitelor tehnici fizice și mentale. Această tehnică a continenței sexuale este cunoscută sub numele de *coitus rezervatus* (abținerea de la ejaculare), fiind numită de unii sexologi și *karessa*. În unele procedee de obținere a unor înalte și elevate stări de conștiință, reținerea spermei este combinată cu retenția suflului și oprirea activității mentale¹.

Unii bărbați practică continența în mod instinctiv; ei pot să nu știe nimic în legătură cu efectele negative ulterioare ejaculării dar, intuitiv, preferă să evite emisia seminală, mai ales atunci când se află într-o perioadă de stres sau oboseală marcantă. Iritabilitatea, subestimarea, pierderea încrederii în sine, regretul, deprimarea, resentimentul sau disprețul pentru femeie sau față de sine însuși și pierderea mare de energie reprezintă doar câteva din semnele care pot duce la o ejaculare nedorită. Pe aceeași lungime de undă se înscrie și plăcătulinea tonurilor emoționale (care exprimă, în fapt, nivelul energetic al ființei în cauză), ce urmează după o ejaculare a spermei. Această plăcătuline poate persista ore întregi sau, uneori, zile în sir.

¹ Conform tradiției yoghine, sperma (VIRYA), suful (VAYU) și mintea (MANAS) se află într-o strânsă interdependentă, oprirea – sau, dimpotrivă, manifestarea – uneia dintre ele influențându-le corespunzător pe celelalte două.

La început, actul sexual realizat în mod temperat este mai indicat pentru obținerea succesului în ceea ce privește continența, decât cel viguros și repezit, care duce în scurt timp la suprasolicitarea prostatei, ceea ce determină în bărbat nevoia imperioasă de a ejacula.

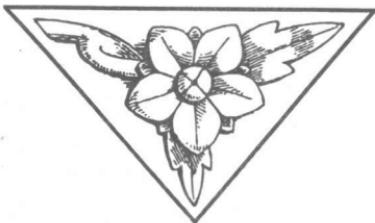
Majoritatea oamenilor își închipuie că, dacă ejacularea spermei (la bărbat) sau descărcarea energetică explozivă (la femeie) sunt oprite, atunci scurta plăcere efemeră asociată acestor trăiri de câteva secunde este și ea suprimată. Această eroare profundă vine de la *conceptia greșită că ejacularea (la bărbat) și descărcarea energetică (la femeie) sunt sinonime cu orgasmul* prin intermediul căruia se manifestă plăcerea, astfel încât suprimarea lor duce în mod automat și la suprimarea orgasmului. Vom departaja, aşadar, în mod net aspectul pur fiziological al ejaculării (la bărbat) și descărcării spasmice (la femeie) de aspectul subtil, emotional, beatific, pur energetic al orgasmului interiorizat, obținut prin continență.

Cercetările efectuate în domeniul sexologiei au demonstrat că, atunci când orgasmul este resimțit și tratat ca o stare modificată, superioară, de conștiință, sunt angrenate în întregul corp mai multe nivele energetice, iar capacitatea de conștientizare se mărește. Dacă motivația de a avea o stare de orgasm într-un anumit moment este doar aceea de înlăturare a tensiunii, atunci se tinde aproape irevocabil spre o pierdere de energie (prin ejaculare (la bărbat) sau orgasm exploziv (la femeie)). Pe de altă parte, dacă atenția este focalizată asupra conducerii valului creat de extazul orgasmului către un nivel înalt de conștientizare, atunci se va instaura în ființă un sentiment inefabil de bunăstare, pace, bucurie și liniște atotcuprinzătoare. Abordarea sistematică a diferitelor posturi sexuale și a tehnicilor de penetrare¹ duce în timp la conștienti-

¹ Descrise competent de Vatsayana în „KAMA SUTRA“. Vezi, de asemenea, Nik Douglas și Penny Slinger, „SEXUAL SECRETS“, partea a III-a (VISHNU), New York, 1988.

zarea tot mai amplă și eficientă a complexei circulații energetice în corp, stimulată îndeosebi de jocul amoros. Sperma fizică conține mulți nutrienți valoroși și elemente esențiale în susținerea fizică și psihică a corpului¹, astfel încât devine foarte importantă transmutarea ei în forme de energie subtilă, care să fie sublimată la diferitele etaje ale ființei (creier, inimă, abdomen etc.), fortificând funcțiile organelor respective, echilibrând emisiile hormonale ale glandelor endocrine și stimulând foarte mult capacitatele psihice ale individului. Când mintea este astfel antrenată în canalizarea energiei orgasmului pe coloană spre centrii subtili de forță (CHAKRA) superiori, are loc simultan și o încărcare bioenergetică, subtilă, din ce în ce mai mare a aurei ființei, ceea ce va conferi în scurt timp o netă purificare și radiație strălucitoare întregii ființe.

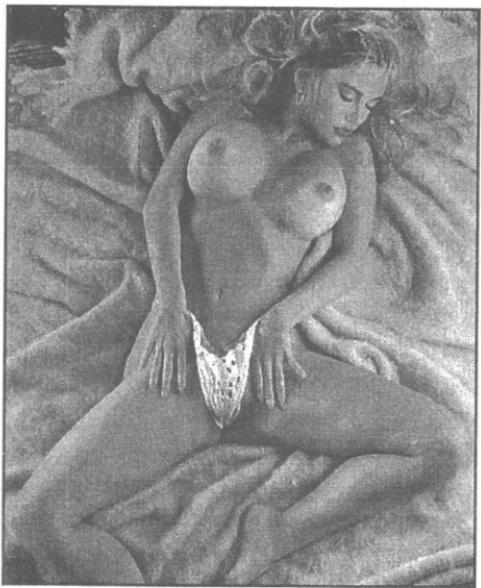
Această capacitate minunată de a putea transmuta și sublima chiar integral potențialul sexual, dobândită în tantra printr-un antrenament sistematic, se dovedește a fi extrem de necesară și benefică echilibrului și armoniei cuplului. Majoritatea cazurilor de insatisfacție și frigiditate feminină rezultă din raporturi sexuale brutale sau prea rapide. Acestea pur și simplu împiedică femeia să atingă o stare erotică plenară, blocându-i astfel în mod penibil orgasmul. În tantra, oprirea ejaculării se poate realiza relativ ușor dacă, în același moment, se blochează suflul (respirația) pe retenție și, simultan, se reușește o intensă concentrare mentală asupra transmutării și sublimării energiei. Acest lucru permite să se controleze starea extrem de plăcută care apare în momentele de maximă efervescență a energiei sexuale. Devine astfel posibil ca, la un moment dat, cei doi iubiți să oprească la unison suflul pe plin și să nu mai respire deloc un timp, concentrându-se cu putere asupra plăcerii

¹ De pildă, cantitățile de zinc și lecitină sunt marcante, aceleși substanțe regăsindu-le și la nivelul creierului.

mari resimțite. Această imobilitate, odată reușită, chiar și pentru câteva minute, se transformă într-un adevărat extaz de o amploare inimaginabilă. Este de la sine înțeles că acest control extraordinar al dorinței nu este posibil decât detașându-te și stăpânind în întregime fantasmele sexuale, care dobândesc prin această experiență o asemenea intensitate, încât par să fie cvasireale. Totdeauna însă, iubita aleasă, cu care se va realiza jocul amoros tantric, deplin spiritualizat, nu trebuie să fie considerată o femeie obișnuită, ci va fi căt mai mult transfigurată și adorată în sublimul său rol de femeie extraordinară sau SHAKTI. În caz contrar, dacă bărbatul nu este capabil să vadă în ea fascinanta încarnare a Eternului Feminin, nu este posibilă cosinzarea actului amoros.

Pentru oricine a practicat în mod corect metodologia tantrică, însușindu-și temeinic concepția sistemului, apare în mod clar că în afara ei, stările erotice pe care le poate atinge o ființă umană, indiferent cât de înzestrată sexual ar fi ea, sunt palide, sărace și limitate ca amploare și profunzime, deoarece o astfel de ființă – necunosând puterea adevărurilor și prescripțiilor tantrice – nu controlează energia amoroasă gigantică pusă în joc prin sexualitate, pierzând-o cel mai adesea inutil, înainte să înceapă de fapt să o folosească. Dacă din ignoranță procedeză mereu astfel, omul în cauză nu va putea atinge niciodată culmea reală a plăcerii, ratând de fapt nu numai împlinirea și fericirea amoroasă, ci și desăvârșirea spirituală posibilă totodată prin tantra.

Omul obișnuit tinde să se cramponeze în mod inutil de firava placere pe care o resimte în momentul orgasmului acompaniat de ejaculare, dar preferă să urmeze această cale instinctuală din lene, comoditate, sau pur și simplu din lipsa mobilizării lăuntrice care să-l scoată din acest marasm, chiar dacă el a înțeles – măcar la nivel intelectual – necesitatea profundă a schimbării conduitei sexuale. Pentru a-și justifica însă într-un anumit fel tendința sa inferioară, el va căuta diferite preteze și scuze legate fie de propriile sale stări, ori ale prietenei, iubitei sau soției sale care îl determină la acest mod inferior de abordare a amorului. De fapt, adevărata tendință animalică își are sălașul în propriul lui suconștient, dar el găsește mai ușor și mai convenabil să nu observe acest lucru, făcându-se că nu vede pădurea din cauza copacilor. O astfel de ființă umană, având o vibrație aurică grosieră, va rămâne imună chiar și în fața dictonului: „*a ști și a nu acționa reprezentă supremă lasitate*“, preferând confortul aşa-zis „călduț“ al unei existențe lăvare.

Există însă și alte categorii de oameni care, aflând de posibilitățile extraordinare pe care le oferă practica continenței sexuale, ar dori să prelungească cât mai mult momentele de scurtă plăcere, pe care le resimțeau până atunci în urma orgasmelor cu descărcare, ceea ce însă le răpea prompt potențialul fundamental de acțiune ulterioară. Așadar, sunt menționate anumite practici care, printr-o utilizare conștientă a energiilor lăuntrice ale ființei, pot prelungi orgasmul; aceasta va face ca

orgasmul să fie controlat, astfel încât să poată fi trăit de un mare număr de ori fără ejaculare, aspect care va permite să se reînceapă și să se cunoască infinit mai multe orgasme fără pierdere seminală. Atunci, actul sexual poate fi prelungit indefinit și reînceput la voință. În afara acestor practici superioare, fundamentale, actul sexual gregar, săvârșit în mod obișnuit, presupune epuijire, diminuarea vitalității și o palidă plăcere. El este, într-un astfel de caz, și o activitate fizică intensă, care de asemenea poate duce la oboseală și vlăguire accentuată, făcând astfel să apară blazarea. Un astfel de act amoros încetează rapid să mai constituie euforica sărbătoare a unui veșnic început, devenind un abuz companiat de multe efecte negative.

La polul opus se situează jocul amoros cu continență, în care energia erotică este stimulată și apoi sublimată și transmutată în energii din ce în ce mai elevate, acumulându-se în planurile profunde ale ființei și dând astfel naștere unor fenomene extraordinare, atât în plan fizic, cât și subtil. În plus, intensitatea trăirii se amplifică în mod constant și ea nu se micșorează în finalul experienței amoroase, jocul erotic putând fi reluat oricând. Cei doi iubiți vor resimți o senzație oceanică de plenitudine, care le va conferi o mare fericire și bucurie de a trăi.

Continența sexuală, aplicată sistematic și integrată armonios în relația sexuală, duce de asemenea la perceperea empatică a celuilalt, cei doi iubiți topindu-se parcă unul în celălalt, datorită transfigurării realizate spontan, ceea ce atrage după sine o formidabilă dilatare a sferei de conștiință individuală în nemărginire. Să remarcăm, prin antiteză, cât de mic și nesemnificativ apare actul sexual obișnuit, în care cei doi sunt și se simt ca două entități separate (atât unul față de celălalt, cât și față de propria persoană). Aspectul este cu atât mai evident în Occident, unde brutalizarea ființei umane de către sistemul social impus (aproape la toate nivelele) a făcut ca angoasa și frica de a te apropia de celălalt, sau de a avea încredere în el, să fie o notă dominantă în relațiile de zi cu zi. Acest lucru exclude aproape de la sine posibilitatea unei sexualități plenare, conștiente și armonioase, deoarece „teza“ unanim acceptată este definită de celebra ruptură contemporană: „*Eu sunt eu, ea este ea, iar dragostea nu are nimic de-a face cu treburile mele, cu sentimentele mele intime și cu atât mai puțin cu afacerile mele!*“.

Actul amoros tantric cu continență devine în schimb un act hiper-conștient și pe deplin stăpânit, datorită suflului controlat și a respirației calme și ritmată de la sine (în locul celei accelerate și haotice în amorul obișnuit), cât și a viziunii profund transfiguratoare, omologată marilor puteri și forțe din Macrocosmos. Acest lucru face ca în cei doi să se instaureze treptat o beatitudine amoroasă inefabilă, ce își va face re-simțite ecurile până în zonele cele mai intime ale ființei, chiar și 2–3 zile la rând după experiență. O astfel de abordare psihică a actului sexual atrage după sine în mod automat și anumite „răspunsuri“ fizio-logicice, cum ar fi perioade lungi de nemîșcare (cei doi iubiți aflându-se într-o fuziune intimă), alternând cu unduiiri încetinîte, ca într-un dans armonios. Teamă, uneori inconștientă, față de pericolul gravidității

nedorite¹ este – în cazul continenței sexuale perfecte – complet îndepărtată, nemaexistând restricții sau tensiuni penibile; aceasta duce implicit la o manifestare erotică sănătoasă și exuberantă, determinată de anularea oricărei limitări fiziologice².

Ca urmare a săvârșirii actului sexual în manieră tantrică, cei doi iubiți se confruntă, în timp, cu o serie de efecte benefice surprinzătoare; aspectele superioare sunt mult amplificate în ființă și, în locul vlăguirii și somnolenței în cazul unei sexualități obișnuite (valabilă la majoritatea cuplurilor de astăzi), stări ce urmează firesc ejaculării - și care, în cazul excesului, se traduc prin instinctivă repulsie față de celălalt sau greață față de sine – apare la tantricul perfect continent un inefabil sentiment de împăcare cu sine însuși și o fericire durabilă, pe care o revarsă din plin asupra iubitei prin duioșie și recunoștință. Cuplul resimte clar activarea și trezirea potentialului mental latent, luciditate crescută a conștiinței, amplificarea inteligenței și intuirea esenței, ca spirit etern divin (atman), în propria ființă. Datorită transmutării și sublimării integrale în alte forme de energie a forței sexuale la ambii iubiți, puterea lor psihico-mentală este mult amplificată, apărând certe capacitați telepatice, de clarviziune, premoniție etc., crescând totodată rezonanța față de evenimentele cu conținut afectiv pozitiv. Vitalitatea fiind mult amplificată, apare în mod evident scăderea nevoii de somn, în timp ce energia intelectuală crește mult față de normal. Își, ca o încununare a tuturor

¹ Care atrage după sine folosirea contraceptivelor ce provoacă stări de frustare și, în timp, tulburări hormonale.

² Datorită suspendării totale a ejaculării la bărbat, indiferent de durata contactului sexual.

acestor efecte minunate, virilitatea bărbatului și respectiv feminitatea se trezesc și se intensifică foarte mult.

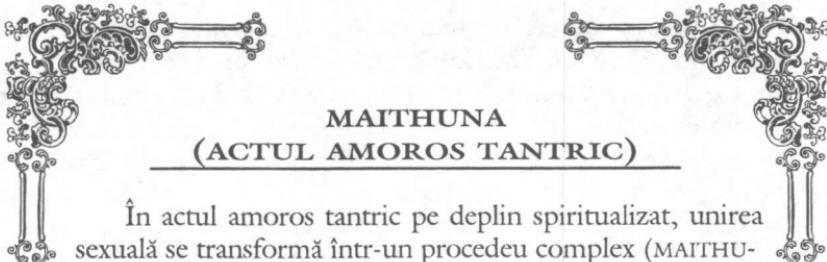
Pentru aplicarea cu succes a continenței sexuale este însă absolut necesar un control desăvârșit asupra simțurilor și instinctelor inferioare, care pe mulți îi determină – datorită voinței slabe a acestora și lipsei lor de înțelegere, cauzată de ignorantă – să cadă pradă tentațiilor și, astfel, să se irosească fără rost în practica unei sexualități primitive. Trebuie însă bine înțeles că, a menține controlul asupra unei stări (de pildă, cea a unei plăceri foarte mari, orgasmaticce, în timpul actului amoros) înseamnă automat existența stării respective, manifestarea ei. Specificăm aceasta, deoarece mulți au tendința să confundă controlul unei stări (lucru ce înseamnă stăpânirea acelei stări) cu refularea sau inhibarea respectivei trăiri. Într-un astfel de caz, ceea ce este refusat va apărea ulterior sub o formă mascată, creând noi și noi probleme. În plus, refularea poate da naștere în timp la adevărate tulburări psihice. Așadar, ceea ce se dorește este manifestarea plenară a unei stări cu control care, în mod evident, va face cu puțință și sublimarea energiilor angrenate.

În cele mai multe dintre cazuri, practica continenței sexuale la femei este spontană, multe dintre ele aplicând continență chiar fără să știe și trăind încântătoarele plăceri ale orgasmelor multiple, fără descărcare, neînțelegând cum este cu puțință acest lucru. Din această perspectivă, fetele se confruntă cu mult mai puține probleme privind continență atunci când angrenează actul amoros cu un băiat incontinent (care nu știe și, deci, nu practică continența sexuală). În situația în care potențialul sexual nu este pierdut, chiar dacă femeia realizează orgasmul, deseori ea poate să trăiască orgasme în serie, câte 3 sau 4 la

rând. De fiecare dată, amplitudinea și profunzimea acestor orgasme este diferită, iar în finalul fuziunii amoroase ființa în cauză nu este deloc obosită (ca în cazul orgasmelor cu descărcare). Dimpotrivă, ea se confruntă atunci cu o minunată stare de prospetime lăuntrică și o disponibilitate extraordinară de a reîncepe chiar cu o energie mărită actul amoros, firește dacă nu există condiționări de timp. Una din cele mai eficiente metode pentru a evita descărcarea potențialului energetic la femeie este aceea de a realiza pe perioade foarte lungi de timp ceea ce, în terminologia de specialitate, poartă numele de ASWINI MUDRA, prin care se contractă cu putere anusul (și se menține această contracție). De asemenea, o metodă foarte simplă este urinarea fracto-nată, care îi permite femeii să țină sub control mecanismele sexuale și să devină conștientă de anumite procese care au loc în momentul descărcării, să poată astfel să le anticipateze și să le evite, astfel încât să realizeze starea de orgasm fără a pierde potențialul sexual. Pentru femeile (sau chiar bărbații) care nu ating o stare plenară în momentul fuziunii amoroase, nu se pune problema descărcării, deoarece ei nu ating încă orgasmul.

Atingerea și realizarea stării de orgasm la femei, chiar și în multe cazuri de frigiditate, mai ales psihică, poate fi stimulată și relativ ușor de atins dacă, înaintea fuziunii amoroase se vor consuma mai multe lichide ca de obicei, iar în momentul integrării și realizării actului amoros intim, femeia va urmări să relaxeze pe deplin sfințterele urinare, ca și cum ar dori să urineze în timpul actului intim. Nu trebuie să existe temeri sau griji, deoarece chiar și în cazul unei foarte bune relaxări a sfințterelor, micțiunea nu se realizează, dar în schimb apar stări foarte pregnante de energizare și dezamorsare a mecanismelor orgasmaticе, contribuind astfel într-un timp scurt la trăirea nefabilei stări de orgasm fără descărcare. Procedeul este indicat și în cazul bărbaților, deoarece conduce la îmbunătățirea modalității de aplicare a continenței. Această modalitate simplă, care se află la îndemâna oricui, trebuie practicată cât de des posibil, ea ducând la apariția unor transformări lăuntrice exceptionale. Potențialul sexual fiind astfel transmutat, el va putea fi mai apoi sublimat la nivelul oricărui centru subtil de forță sau etaj al ființei, în funcție de trăirile empatice ale acesteia, de dorința ei sau de intuiția spirituală de moment.

MAITHUNA (ACTUL AMOROS TANTRIC)

În actul amoros tantric pe deplin spiritualizat, unirea sexuală se transformă într-un procedeu complex (MAITHUNA) prin care cuplul uman devine, în stadiul cel mai înalt, un cuplu cu adevărat divin. De aceea, putem spune că prin MAITHUNA se reeditează practic, la nivel microcosmic, actul creației mereu reînnoite, cei doi iubiți ajungând să fie complet uniți, topiți în extaz și identificați cu Absolutul Divin. Pentru aceasta, însă, femeia trebuie percepută într-o lumină cu totul aparte, profund spiritualizată.

UNELE ASPECTE LEGATE DE FEMEIA MODERNĂ

Putem porni această scurtă dar necesară analiză de la faptul că nu trebuie niciodată pierdută din vedere această prioritate a lui SHAKTI (Femininul în Creație, Forță și Energia manifestatoare divină) care, la nivelul cuplului uman, îmbracă forma unei femei frumoase, senzuale, plină de energie și vitalitate. Ignorarea – sau chiar mai rău: desconsiderarea – femeii atrage după sine o serie întreagă de limitări, blocaje și nereușite care vor sfârși iremediabil într-un eșec total pentru cel destul de imatur să nu observe extraordinara importanță ce trebuie acordată femeii. Emoția profund transfiguratoare, mistică, în fața misterului fascinant al nașterii și al fecundității¹, dar totodată și recunoașterea a tot ceea ce este îndepărtat, enigmatic, transcendent, invulnerabil la Femeie, toate acestea ajung să simbolizeze caracterul ireductibil al sacrului și al Divinului, existența inefabilă și extraordinară a Realității Ultime. Acestea sunt atributele lui SHAKTI, femeia ideală din toate punctele de vedere.

Femeia contemporană, însă, este tentată de șansa egalității în drepturi, în domeniul muncii și al științei, fiind entuziasmată de posibilitatea de a dobânde poziții deținute până nu demult doar de bărbați. Procedând astfel, ea și-a exacerbat mândria și orgoliul, uitând în fapt că o astfel de egalitate nu are nici o valoare palpabilă, deoarece o îndepărtează de adevărata trăire și integrare spirituală armonioasă în lume.

---

¹ Aspectul de Mamă Divină.

Astfel s-a format, în scurt timp, aşa-numita „femeie-bărbat“ – dar nu acea ființă androgină în care se îmbină armonios trăsăturile feminine cu cele specific masculine, aspect ce va fi discutat puțin mai târziu – ci aceea care face carieră: femeia de afaceri, femeia om-politic, femeia director sau în alte funcții de conducere și chiar femeia literată care, deși foarte cultă, a uitat pur și simplu de faptul că este femeie. Acest lucru este valabil la multe dintre femeile zilelor noastre, chiar dacă nu toate fac parte din categoriile amintite, ci mai sunt și femei simple, aici concurând însă alte motive, cum ar fi: stresul, necazurile vieții cotidiene în legătură cu familia, gospodăria, diverse boli etc.

Această imagine este deseori dusă la extrem: pentru femeia în cauză contează numai cariera, cum să facă să-și extindă cunoștințele și relațiile din aşa-zisa lume „bună“, pentru a-și face viața cât mai usoară. Printre asemenea femei, rar se întâlnesc cele care să aibă o familie căci, fie vor ajunge la divorț, fie nu se vor căsători. Slujba și planul material îi ocupă cea mai mare parte a timpului și mintii. Astfel s-a ajuns la o închistare în tot felul de prejudecăți și sabloane de comportament și atitudine, ceea ce i-a limitat mintea și modul de a gândi, deoarece ea trebuie să se poarte într-un anumit fel, creându-și un mod de viață ciudat și superficial prin raport la valorile adevărate.

Pentru femeia simplă, care deci nu face carieră și nu face parte din lumea „bună“, situația este puțin diferită. Ea nu-și pune problema să-și confeționeze un anumit comportament sau un mod de a vorbi; ceea ce o brutizează pe ea sunt certurile de familie, supărările, necazurile, suferințele, fapt pentru care se închide în sine și înfruntă viață de una singură.

Aceasta este femeia-bărbat, la care trăsăturile specifice feminine s-au diminuat foarte mult, formându-se și amplificându-se în schimb anumite trăsături masculine, dar nu ca o complementaritate a ființei,

cu tendințe către starea de androginitate, ci luând locul celor feminine – gesturi, un anumit limbaj și mod de exprimare – care nu se potrivesc unei femei. Toate acestea au dus la insensibilitate, lipsa de frumusețe interioară și exterioară, lipsa de feminitate, tandrețe și senzualitate. Iată, deci, imaginea extremă care, din nefericire, se face din ce în ce mai mult simțită în zilele noastre. Pentru această femeie, a face dragoste este deja un lucru uitat¹, care nu-i mai aparține, sau care este refuzat, întrucât ea s-a defeminizat. În plus, focalizarea puternică a ființei pe ideea de serviciu, carieră etc. - fără a păstra un anumit echilibru necesar între forțele și aspectele materiale și cele spirituale – provoacă în timp o transmutare a potentialului vital și sublimarea lui la nivelul centrilor superiori de forță (VISHUDDHA și AJNA CHAKRA).

De aceea, la aceste femei se remarcă o intuiție deosebită și o minte ascuțită dar, în același timp, o mare lipsă de vitalitate fizică și sexuală. Totuși, chiar și această energie mentală este folosită neconstructiv din punct de vedere spiritual; într-adevăr, ea îi conferă femeii posibilitatea atingerii unei culmi de geniu pe plan profesional, dar paralel - și acest lucru este cu mult mai important - o face să decadă spiritual sau îi blochează drumul spre spiritualitate, deoarece această forță nu este păstrată în patrimoniul spiritual-energetic al ființei și valorificată ca atare, ci este disperată și orientată către scopuri efemere.

Astfel, femeia a devenit o forță în societatea modernă, însă necontrolată, orientată haotic din punct de vedere spiritual, forță teribilă care, în epoca actuală (KALI YUGA) reprezintă un adevărat pericol; ea duce la dispersie, distrugere – care se manifestă sub diferite forme: calamități, exacerbarea materialității - și „poluează“ astfel tendințele constructive și pure ale unei spiritualități autentice. Aceste femei, chiar dacă sunt puține la număr comparativ cu numărul femeilor în ansam-

¹ Sau, în cel mai bun caz, este folosit ca o „supapă“ pur fiziological, uneori având tendințe de prostituție, spre a sluji intereselor materiale spre care tinde.

blu, sunt totuși puternice, fapt care a contribuit la apariția și dezvoltarea unui nou aspect al subconștiului colectiv. Acest lucru influențează, bineînțeles, toate femeile, într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de rezonanța pe care o au cu aceste trăsături și de puterea lor de a le evita, pentru că până la această imagine extremă există diferite categorii care includ femei prezentând unele sau altele din aceste aspecte.

În concluzie, femeia – ca și bărbatul – poate și trebuie să abordeze orice activitate spre care simte o anumită putere de atracție, dar mai ales în dragoste și viața cuplului ea trebuie să fie cu adevărat femeie; nici o emancipare nu o poate absolvii de responsabilitatea ei de femeie. Ea trebuie să conștientizeze condiția ei specială în Creație, să dea corpului ei forma, vitalitatea, femininitatea, senzualitatea, frumusețea și armonia divină în manifestare, să facă dragoste dăruiind iubire. Orice femeie frumoasă și debordând de energie vitală devine încarnarea lui SHAKTI. Îndată ce SHAKTI este revelată plenar în femeie, se poate spune că evoluția ei spirituală este deja jalonată și mult accelerată.

În practicile sexuale tantrice, femeia apare ca încarnarea lui Prakriti, femeia divină și substanța primordială ascunsă sub formele infinite ale manifestării; goală, femeia semnifică tocmai această substanță desprinsă de orice formă. În rit, nuditatea feminină este gradat realizată, iar femeia complet dezbrăcată nu apare în compania tuturor, ci numai a marilor inițiați tantrici, aşa cum în Misterele grecești vizuinea imaginilor complet goale corespundeau gradului suprem al inițierii.

În cazul unui cuplu, bărbatul este – metaforic vorbind – avertizat în felul următor: „*Dacă femeia de lângă tine este nefericită și neimplinită, SHAKTI se va răzbuna crunt pe tine.*“ Femeia este, deci, o creație de natură cu totul specială, fiind protejata (într-un anumit sens) a lui SHAKTI Universală sau Puterii și Energiei Divine în manifestare. Dar, pe de altă parte, SHAKTI o poate pedepsi la fel de crunt chiar pe femeia în cauză. Atât timp cât ea refuză sau întârzie, conștient sau inconștient, să-și reveleze și să-și dezvolte până la plenitudine pe SHAKTI interioară și continuă să rămână astfel la nivel potențial, Femininul Transcendent poate folosi aceleași arme, deoarece această indolență, această inerție

este, de fapt, o lipsă sau o fugă de responsabilitate, o negare a naturii ei feminine, a esenței primordiale.

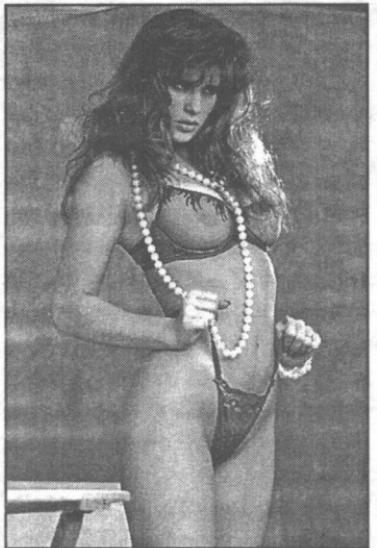
În acest context, există o prejudecată la femeile mai în vîrstă și chiar la unele tinere, care consideră că la vîrstă pe care o au și la felul cum arată, ele nu mai pot fi SHAKTI, ceea ce reprezintă, în mod evident, un defect de gândire. Orice femeie poate deveni o SHAKTI. SHAKTI nu înseamnă doar femeia senzuală, sexy, care atrage bărbatul sau masculinul; dacă se reduce ideea de SHAKTI numai la acest aspect, e normal ca la o anumită vîrstă, unele femei să nu se mai vadă în această ipostază și anume, aceea de cucerire a bărbatului. Dar o adevărată SHAKTI implică aspecte cu mult mai diverse și mai bogat nuanțate. Un scriitor modern, Germain Greer, afirma: „*Tot ceea ce trebuie să facă femeia este să existe. Ea n-are nevoie să realizeze nimic, pentru că ea însăși este răsplata realizării*“.

Înlăuntrul ei, femeia posedă anumite calități transcendentale, care fac din ea parte integrantă a Mamei Divine. Ea este asociată cu natura și cu pământul, cu ideile despre necunoscut – cu care se pune în legătură prin anumite procese instinctive și intuitive, printr-o simpatie secretă – cu un mare simț al lucrurilor. Femeia, fascinantă în frumusețea ei și plină de energie vitală, încarnează în același timp misterul Creației și misterul Ființei, a tot ceea ce este și devine, moare și renăște.

TRANSFIGURAREA ÎN TANTRA

Într-o interpretare liberă, „transfigurare“ înseamnă a trece dincolo de figură, adică dincolo de aparențe, de formă, de material; înseamnă a privi partea subtilă a lucrurilor, a obiectelor, fenomenelor sau a ființelor; înseamnă a contempla plin de încântare ceea ce este frumos în orice, cum ar fi frumusețea dintr-o floare, într-un cer senin, într-o fotografie, o carte, un copil, adică să te bucuri de ceea ce emană ele dincolo de planul fizic. Acest lucru ține însă de o anumită atitudine interioară, afectivă și mentală, care merge la esență printr-un gen de transsubstanțializare a comunului și obișnuitului.

Mintea instabilă a individului aflat într-o permanentă alertă, determinată de nesiguranța unei vieți insipide, ce rămâne mereu neînțeleasă, imaginează valori în care și pune apoi toată nădejdea. În actuala epocă a decadenței spirituale, a nefirescului și slăbiciunii sufletești, întâlnim practici și idei de o falsitate și pervertire a realului ce nu pot naște decât o profundă compasiune pentru mințile și con-

ceptiile alterate ale societății moderne. Se atribuie, de pildă, calitatea de pre-sfîntenie unor oameni obișnuiți, anumitor practici religioase sectante, lipsite însă de autenticitate; se aduc ne-sfârșite onoruri unor chipuri de oameni imortalizate pe o pânză etc. Starea de sfîntenie (sau transfigurare) are un tâlc foarte profund și cu totul deosebit de ceea ce se înțelege de fapt la nivel cerebral, unde toate valorile nu îmbracă decât haina comună a relativității. Ea exprimă un mod de viețuire a ființei umane care, realizând stadiul de destrămare specific nefirescului, se contopește cu absolutul într-o perfectă îngemănare. Astfel, în cel capabil de a săvârși actul sublim al transfigurării, ajunge să se concretizeze treptat o stare de ordine, frumusețe, bunătate și dragoste, dincolo de orice comparații cu viața curentă.

Pentru a putea avea cu adevărat pretenția că înțelegem viața, trebuie să-i ieşim în cale cu o minte vioaie, sensibilă, nealterată de povara cunoștințelor din trecut. Armonia interioară, realizată ca urmare a golirii mentalului de conținutul său învechit, dă posibilitatea ființei umane să se contopească cu ansamblul vieții. În clipa respectivă, aparentul vid creat este umplut cu repeziciune de toate evenimentele ce au loc în momentul respectiv, cu adevărata lor valoare și frumusețe, cum ar fi: zborul unei rândunici, un zgromot oarecare, ciripitul păsărelelor, lătratul unui câine sau mersul vioi al unei tinere femei etc.

Desigur că, la început, astfel de experiențe demarează anevoieios, datorită eu-lui limitat și efemer, a modului eronat de a privi lucrurile. Însă efortul constant depus pe calea transformării viziunii interioare, proiectată mai apoi asupra întregii lumi înconjurătoare, va concretiza cu prisosință, în final, o împlinire indescriptibilă ca frumusețe.

Pentru a putea transfigura cu ușurință orice din jurul nostru trebuie să lăsăm libere în noi iubirea, puritatea de copil, inocența și sinceritatea sufletească. Inocența nu este un produs al gândirii, astfel încât această însușire nu va putea fi niciodată realizată prin practicarea unei

formule sau tehnici, legată mereu de un anumit scop. Inocența reprezintă o stare de neagrăță frumusețe, un corolar al armoniei extinsă până la nivelul perfectiunii, în care orice „murmur” mental a încetat cu desăvârșire. Dificultatea de a atinge o astfel de stare constă în faptul că omul nu se poate contopi în mod plenar cu mișcarea vieții, fără să intervină cu nici un fel de aprecieri sau concluzii. Inocența nu conduce niciodată la stări conflictuale, nici în interiorul nostru și nici în raporturile cu mediul înconjurător. Semenii sunt priviți aşa cum sunt ei înțeleși la nivelul respectiv; inocența va găsi totdeauna formulele cele mai adecvate pentru a putea ajuta oamenii să se înțeleagă și să se poată depăși pe ei însăși. Intenția de a schimba pe alții nu este decât o manifestare camuflată a propriilor noastre insuficiențe care, în mod eronat, ne dau soluții ineficiente, deseori conflictuale. Omul nu se poate schimba decât pe el însuși și o poate face, căci indiferent de pregătirea sa intelectuală, el deține posibilități latente imense, ce nu așteaptă decât descoperirea și utilizarea lor maximă. Această conduită și totodată capacitate de autotransformare și orientare către transcendență, spre depășirea barierelor fizice, semnifică adevăratul punct de referință practica tantrică. În ceea ce privește sexualitatea, ea înseamnă atingerea unei înalte conștientizări, prin înțelegere și meditație, a experienței sexuale.

În cadrul tantrismului autentic, în timpul unirii sexuale plenar transfiguratoare și identificatoare (MAITHUNA), tantricii cred în mod ferm că iubiții devin, pentru un timp, un cuplu ideal. Prin ei curge atunci enigmatica energie creatoare invizibilă a întregului Univers. Atunci MUDRA¹ nu mai este de loc o simplă femeie, căci ea însăși a devenit o PARASHAKTI (Absolutul dinamizator feminin); în mod analog, bărbatul, prin transfigurare, nu mai este un bărbat obișnuit, ci îl încarnează „pe” însuși SHIVA sau Supremul Etern Nemanifestat (PARAMATMAN).

Iată cum descrie Omar Garrison transfigurarea, componenta fundamentală a MAITHUNA-ei: „Privind-o ca pe o încarnare perfectă a Eternului Feminin și ca pe un arhetip ideal al tuturor femeilor, bărbatul începe să se concentreze intens asupra ei, cu o infinită admirare și cu o frenetică adorație. În acest proces complex, de o intensitate extraordinară, bărbatul poate să devină conștient că în această tehnică tantrică, amorul

---

¹ Desemnază aici femeia în cuplu.

devine o armonioasă dilatare a întregii ființe de la finit către infinit. Trecând apoi în mod firesc în starea de profundă meditație, el se va opri în fața ființei umane din fața lui, considerată drept o miniatură a întregului cosmos. În

același timp, femeia trebuie să resimtă o cât mai intensă stare de dăruire lăuntrică, transfigurându-l pe iubit într-un ideal masculin tangibil. Pentru ea, bărbatul trebuie să fie, așa cum se citează în LALITA VISTARA TANTRA: «o ființă extrem de puternică și de subtilă; cel care trezește cunoașterea pură și eternă, încarnarea evidentă a extazului suprem».

În același text¹ se spune că pentru un bărbat, iubita trebuie să fie „aceea al cărei mijloc se îndoiește sub povara fructelor coapte ale sănilor, cu bijuteria inestimabilă a șoldurilor rotunde și pline, îngreunate de promisiunea maternității nesfârșite. Și pe aceasta, tantricul, cufundat într-o beatitudine de nedescris, trebuie să o contemple ca fiind lăcașul vizibil al frumuseții pure, arhetip strălucitor, grandioasa și omniprezenta mamă a tot ceea ce există și care, în mod enigmatic, se manifestă, moare și renăște din nou“.

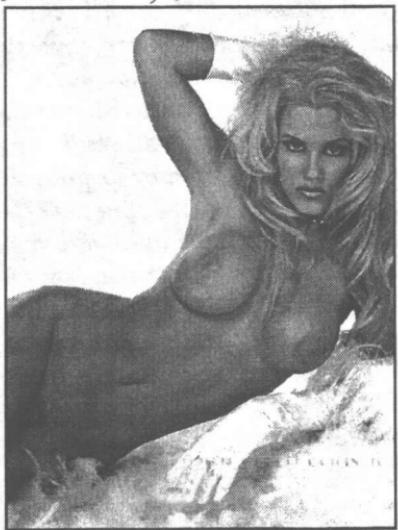
Dacă însă bărbatul nu poate să o privească astfel pe iubita lui, el este sfătuit să nu continue pentru a merge mai departe în tehnica propriu-zisă (MAITHUNA). În conformitate cu opinia maeștrilor tantrici și a tradiției, fără o adekvată și cât mai completă transfigurare a iubitei, ca cea expusă mai sus, unirea sexuală nu ar reprezenta decât un act lumesc carnal ce nu diferă cu nimic de orice legătură sexuală obișnuită.

Trecând dincolo de tehniciile sexuale tantrice, transfigurarea, în viață obișnuită, înseamnă pătrunderea în universul intim, în misterul complex al ființei iubite, înseamnă că omul nu trebuie să se limiteze doar la periferie. Atunci când centrele se întâlnesc, începe sublimul

¹ LALITA VISTARA TANTRA.

sentiment, care se numește iubire. Când se întâlnesc doar periferiile, aceasta înseamnă, simplu, a face cunoștință¹.

Mulți oameni ar dori să se bucure mai mult de dragoste și să se simtă mai apropiată atunci când se află în intimitate. O foarte simplă, dar eficientă strategie, este aceea de a șterge imperfecțiunile din fizicul iubitului sau iubitei cu o pensulă imaginară. Imaginea erotică individuală trebuie lăsată să-și urmeze cursul liber. Iată îndemnul sublim al unuia din textele tantrice² în acest sens: „Conferiți, în propria voastră trăire lăuntrică, o strălucire aurie, nepământeană, pielii celuilalt; împodobiți-i fruntea cu cel de-l treilea ochi (cel al cunoașterii universale), deschis, scânteietor ca o nestemată. Închipuiți-vă cum părul ti sclipește în ape luminoase mirifice, iar ochii ti scapă precum focul. Puteți merge mai departe, idealizându-i și celealte trăsături aşa după cum doriți. Se creează astfel o superbă imagine nepământeană, zeiască, care este de natură să confere noi valențe fuziunii amoroase dintre cei doi iubiți“.

Există legături amoroase arhetipale, precum KRISHNA și RADHA, pe care îndrăgostitii inginoși le pot explora cu folos. Mitologia este o sursă deosebit de bogată și detaliată în astfel de roluri și imagini. Pentru unele cupluri, a recurge la aceasta este o metodă foarte eficientă. Din punct de vedere tradițional, acest proces poate lua, în ultimă instanță, forma unei devoțiuni nemuritoare pentru o formă divină (calea lui BHAKTI YOGA).

În practica tantrică autentică, unde procesul transfigurării a fost dezvoltat până la a deveni o artă profundă, imaginea arhetipală și perfectă a iubitului (sau iubitei), după ce a fost corespunzător creată, fuzionându-se cu ea, este mai apoi dizolvată. Într-o din practici, zeul (sau zeița) este văzut ca răsărind dintr-un punct sau „BINDU“ care, el

¹ Cf. Osho Rajneesh - „SPIRITALITATEA TANTRICĂ“, Ed. Ram, 1995.

² YONI TANTRA.

însuși, este generat dintr-un vast cer albastru, liniștit, în expansiune. După atingerea uniunii mistice, zeitatea este transformată înapoi în „bindu“ care, și el este transformat înapoi în spațiul albastru, luminos. În final, se meditează asupra acestuia, ca sursă și natură a întregii experiențe.

Principalul motiv pentru cultivarea celuilalt ca imagine divină este de a încuraja sentimentul curat din inimă. Acest sentiment curat și sincer, pornind direct din inimă, ideal pentru actul amoros transcedental, este unul de adorare tăcută, de profund respect, cu un fior de evlavie și uimire de copil. Datorită intensității sentimentului de gratitudine generat când iubitul este văzut ca ființă sacră, dinspre acesta vin în mod firesc puternice unde de dragoste, compasiune și bunătate. Aceasta este, în fapt, viziunea completă asupra unui cuplu cu adevărat divin, al unui zeu și al unei zeițe, cuprinși în fiorul nepământean al eternei fuziuni amoroase divine.

MAITHUNA

Într-o primă fază a practicării acestui procedeu amoros tantric, MAITHUNA contribuie foarte mult la ritmarea respirației și facilitarea concentrării, aspecte care – la rândul lor – constituie niște trambuline către aspectele superioare, sublimate, ce le corespund: stabilitatea și controlul emisiei seminale (dublate de transmutarea potentialului sexual) și suprimarea gândurilor parazite, ajungându-se astfel la un fel de „imobilitate“ și „suspendare“ în sânul unei idei-forță universale, aceea a unicității și confluenței antinomiilor din manifestare, reprezentate prin cuplul aflat în beatifică fuziune amoroasă¹. Se obține astfel „suprema fericire“ (SAMARASA) pur spirituală, o experiență paradoxală și inexprimabilă a descoperirii adevărătei naturi și realități ce ne caracterizează².

Pentru eficienta desfășurare a acestei practici sexuale (MAITHUNA), sunt necesare însă anumite condiții de ordin fizic și psihic (subtil). Procedeul implică prezența a cinci obiecte specifice, toate începând cu litera „M“³, ceremonial denumit PANCHATATTVA (desemnează cei cinci termeni care încep cu litera „M“ – MAKARA). Unii comentatori ai tex-

¹ „Adevărata unire sexuală este unirea lui PARASHAKTI (KUNDALINI) cu ATMAN; celealte nu reprezintă decât simple raporturi trupești cu femeile“ – „KULARNAVA TANTRA“ (V, 111–112).

² Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, pag. 223.

³ În limba sanscrită.

telor tantrice secrete și extrem de dificile în interpretare (cum ar fi SHAKTISANGAMA TANTRA), precizează chiar că practica MAITHUNA-ei și, deci, a celor cinci MAKARA, ar reprezenta, în stadiile foarte avansate, tot atâția termeni tehnici cu privire la anumite etape de meditație. Pe de altă parte, textul KALIVILASHA TANTRA¹, precizează că acest procedeu (MAITHUNA, implicând ceremonialul celor cinci „M“) este adaptat epocii actuale, în care interesul și impulsul sexualității sunt notorii, el având deci corespondențe precise și concrete în planul fizic.

Trebue reținut însă foarte bine aspectul esențial al întregii tehnici și anume că MAITHUNA nu se termină niciodată printr-o emisie seminală deoarece, astfel, individul se împovărează cu un cumul karmic imens, devenind un biet ANU (atom) nesemnificativ și supus suferințelor și morții în creație (SAMSARA)². Dacă, însă, ceremonialul MAITHUNA-ei este practicat corect și se respectă etapele, fuzionând gradat, la nivel psihic, cu cele mai înalte și elevate sfere de forță ale manifestării, atunci actul în sine nu mai este profan, ci o adeverărată sărbătoare celestă, deoarece atunci cei doi iubiti nu mai sunt ființe omenești, ci s-au transsubstanțializat la nivel subtil³, în adeverați zei. Astfel, actul amoros nu mai participă la cumulul KARMIC, ci reprezintă el însuși o modalitate eficientă de ardere sau consumare a KARMA-ei sau destinului.

În unele tratate, tehnica amoroasă tantrică mai este numită și „calea răii“, fiind cea mai simplă (mai cu seamă pentru controlul ejaculării), deoarece acest tip de uniune, „puțin mișcătoare“, este bazată

¹ Capitolele X, XI.

² Cf. „HATHA-YOGA PRADIPNIKA“ (III, 88).

³ Cu evidente implicații – în stadiile avansate de practică – chiar și la nivel fizic.

în special pe relaxarea fizică și mentală¹. S-ar putea spune că această cale este puțin excitantă, dar acest aspect rămâne valabil doar pentru cel care nu se poate angrena cu toată ființa lui în minunata experiență erotică. Ea deschide porțile unei întregi lumi necunoscute, pline în fapt de senzații noi și experiențe inedite, creează o stare de plenitudine prelungită și desăvârșește totodată integrarea totală a două ființe – corpori, mișini, spirite – fiind astfel o sursă de extraordinară fericire, aproape necunoscută, pentru cuplurile obișnuite ale societății moderne.

Prin intermediul acestei „căi a văii“, tantricul autentic ajunge să „feminizeze“ într-un anumit fel experiența amoroasă. Pentru omul obișnuit, actul sexual centrat în zona genitală este o experiență convergentă în spațiu și timp. Femeia îi trezește dorința și apoi, pe măsură ce se instalează erecția, trăirea lui se limitează la o zonă din ce în ce mai redusă, adică în zona genitală. Odată introdus în vagin, penisul său îi acaparează toată atenția, aceasta tinzând, puțin câte puțin, să se focalizeze asupra senzațiilor resimțite în gland. Totodată, experiența bărbatului se restrânge și în timp, convergând către momentul plăcerii ejaculației. După ce dorința lui recade la un nivel apropiat de zero, el se retrage și se îndepărtează de femeie.

Pentru un tantric, dimpotrivă, chiar și în afara procedeului tehnic, MAITHUNA reprezintă prin excelență o experiență divergentă, de tip feminin. Ca efect, la femeie, trăirea sexuală – departe de a se limita doar la vagin și penis – depășește progresiv sfera genitală, difuzând în tot corpul, iar atunci când este atins orgasmul, el implică participarea fiecărei fibre a trupului, invadând întreaga ființă. Extazul tinde astfel să se intensifice și să se prelungescă, extinzându-se deci și în timp.

Această experiență divergentă, extraordinară, este și a tantricului (bărbatului) care se unește atunci cu ființa totală, cu femeia fizică, psihică și cosmică, adică cu încarnarea lui SHAKTI. Când LINGAM-ul a stabilit contactul intim, sesizând YONI, SHIVA (bărbatul) participă din plin la trăirea dorinței și emoția erotică a lui SHAKTI (femeia). Pornind de la LINGAM, experiența sa erotică cuprinde progresiv toată zona pelviană și ventrală, înălțându-se apoi de-alungul coloanei și, în sfârșit, făcând să-i vibreze – într-un flux beatific nesfârșit – toate celulele corpului. El participă astfel intens la emoția sexuală ultimă a lui SHAKTI,

¹ Vezi aportul în ceea ce privește PRANAYAMA și DHARANA.

când ea trăiește un orgasm profund. Bărbatul percepce atunci ființa secretă a femeii, fără să dorească să-și însușească nici femeia, nici sexualitatea acesteia, simțind din plin expresia puterii creatoare cosmice suprapersonale.

Astfel inițiat în tainele și experiențele profunde ale amorului tantric, cuplul tantric poate aborda cu întregă responsabilitate celebrul procedeu tantric PANCHATATTVA. Pentru aceasta, cei doi trebuie să țină cont de anumite aspecte de loc și timp. Cea mai indicată perioadă este cea cuprinsă în intervalul de 4–5 ore dinaintea miezului nopții, dar tehnica poate fi realizată la orice oră, dacă s-au făcut anumite calcule astrologice, alegându-se momentul cel mai favorabil, care coincide cu perioada fuziunii amoroase. Totuși, trebuie menționat faptul că străvechea tradiție tantrică recunoaște unanim o singură zi în fiecare lună, când realizarea actului sexual în manieră tantrică este deosebit de adecvată și chiar tipică, datorită eficienței deosebite. Aceasta este a 5-a zi imediat după încetarea completă a ciclului menstrual al iubitei cu care se practică această tehnică specială.

Trebuie apoi acordată o atenție deosebită ansamblului spațial înconjurător. Astfel, tehnica se efectuează într-o cameră scăldată într-o lumină de o culoare anumită, *dar niciodată în întuneric total*. Pentru aceasta, existența a două lămpi electrice suficient de puternice este cea mai bună metodă de iluminare a camerei; una dintre aceste lămpi are lumina roșie, fiind îndreptată către zona organelor sexuale ale femeii, iar cealaltă lampă, de culoare violet, trebuie îndreptată spre zona organelor sexuale ale bărbatului. Aceasta contribuie la rapida activare

și polarizare armonioasă a centrului subtil de forță MULADHARA CHAKRA (situat în zona dintre anus și sex).

De asemenea, camera în care are loc MAITHUNA trebuie să fie cât mai estetic și armonios decorată și foarte bine aerisită. Temperatura trebuie să fie astfel potrivită, încât cei doi iubiți să poată rămâne goi (cel mai bine este un nivel de 26–27°C) și perfect nestingheriți pe tot timpul practicii. Important este ca în cameră să existe și un vas cu cât mai multe flori proaspete de culoare roșu aprins (cum ar fi trandafirii), pentru a se crea o ambianță subtilă energetică mai festivă și afectuoasă.

Obiectele folosite în timpul tehnicii sunt numite KAULA-DRAVYA și ele trebuie aduse în cameră chiar înaintea începerii practicii; apoi, imediat după ce tehnica a luat sfârșit, resturile sunt îndepărțate. Aceste obiecte sunt:

- o tavă din argint sau din lemn, pe care au fost aşezate bucătele de ciuperci comestibile, proaspete, prăjite;
- apă de mare curată sau alge marine bine fierte;
- pâine naturală din grâu, preparată manual în casă sau chiar simplu grâu fierit;
- mai mulți mieji întregi de nucă;
- două pahare mari, fără picior;
- două lingurișe;
- un vas din sticlă sau un ulcior din lut ars cu apă proaspătă de băut, în care s-au adăugat câteva picături de apă naturală de trandafiri sau, eventual, esență naturală de mentă;
- o carafă de sticlă cu miere ușor fermentată;
- două lumânări din ceară în suporturi;
- esență de mentă, parfumuri de mosc și patchoulli (dacă există posibilitatea procurării lor).

Toate acestea trebuie aranjate într-un mod cât mai estetic pe o masă special folosită, pe care, în prealabil, se va pune o față de masă

albă, foarte curată. Fiecare obiect utilizat în această tehnică are o însemnatate analogică și profund dinamizatoare, prin transfigurarea de natură să genereze pentru cei doi iubiți rezonanțe profunde și misterioase cu anumite energii subtile binefăcătoare, divine, din Univers. Conform TANTRA SHA STRA-ei, aceste substanțe și obiecte, împreună cu MAITHUNA propriu-zisă, reprezintă – la nivel microcosmic local – întregul univers (JAGAT BRAHMANDA) sau Macrocosmosul într-o analogică miniatură.

În cele ce urmează, vom prezenta cele cinci *makara*, adaptate specificului occidental și semnificația lor ezoterică:

MUDRA

Desemnează aici cerealele coapte (grâu), determinând în cei doi iubiți o subtilă și inefabilă rezonanță energetică cu întreaga viață vegetală; aceasta îi va face ca ei să fuzioneze gradat cu toți curenții vitali telurici invizibili, care ies din sol pentru a întreține viața vegetală terestră. Cerealele semnifică, deci, forțele subtile vitalizante ale pământului (PRITHIVI TATTVA), corelate cu MULADHARA CHAKRA. Simbolic, aceasta semnifică deschisa comuniune și asociere cu forțele invizibile fundamentale, vitalizante, dătătoare de elan lăuntric benefic.

MATSYA

Apa de mare sau algele marine îi fac pe iubiți să intre într-o complexă rezonanță subtilă cu formele acvatice ale vieții, cu invizibilele puteri vitalizante generatoare ale corpului fizic și accelerează scurgerea anumitor forme de PRANA prin NADI-uri. Apa de mare personifică forțele subtile specifice ale Lunii, ce acționează misterios în sfera socială prin intermediul apei (APAS TATTVA) și în strânsă corelație cu SVADHISHTHANA CHAKRA. Lăuntric, acest lucru semnifică simțul de sine sau identificarea cu sine însuși, având ca rezultantă, grație separării, discernește în întregul "univers" atât a plăcerii, cât și a durerii (RAGA și DVESHA).

MAMSA

Semnifică, aici, ciupercile, care îi fac pe iubiții angrenați în acest procedeu să intre în inefabilă și profundă rezonanță cu finele energii esențiale care stimulează creșterea corpului fizic și, totodată, asigură dezvoltarea minții. Prin aceasta, ei ajung să fuzioneze cu întreaga viață animală de pe pământ. Ciupercile personifică aici forțele subtile ale focului (TEJAS TATTVA) și permit activarea lui MANIPURA CHAKRA, cu care se află în subtilă corelație. Simbolic, aceasta semnifică orientarea

sau canalizarea subtilă magnetică și electrică a tuturor lucrurilor, energiilor benefice, stărilor, fenomenelor și ființelor vii către Mine, în calitate de ego tranzitor și efemer.

MADYA

Celebrul text tantric MAHANIRVANA TANTRA afirma că apa cu miere, ușor fermentată (*hidromel*), reprezintă elementul subtil aer și o semnifică pe PRAKRITI, care aduce oamenilor bucuria, fericirea și împrăștie spontan toate supărările. Se spune, de asemenea, că hidromelul are ca efect și facilitarea pătrunderii progresive în substraturile mentalului inconștient, trezind și stimulând în mod natural facultățile paranormale latente ale naturii umane, în general înăbușite de faptele reci, de sugrumarea intuiției, de raționamentul rigid și de sobrietatea exagerată a științei contemporane¹.

Totuși, scrierile tantrice avertizează clar contra oricărui exces în această direcție, deoarece *hidromelul* consumat în mod abuziv devine otrăvitor. În concluzie, apa cu miere ușor fermentată personifică forțele benefice, subtile, ale aerului (VAYU TATTVA) și prin moderată și conștientă sa utilizare în contextul tehnicii prezentate aici, se facilitează activarea lui ANAHATA CHAKRA, cu care aceste energii se află într-o inefabilă legătură. Acest lucru semnifică cunoașterea euforică a esenței eterne (ATMAN) obținută prin empatie, în urma căreia ființa umană devine detasată și nesimțitoare față de manifestarea exteroară, inferioară, superficială și grosieră.

MAITHUNA

Așa după cum am precizat anterior, MAITHUNA semnifică unirea intimă, euforică, nesfârșită, cu femeia, făcându-i pe ambii iubiți angrenați în acest experiment să realizeze trăirea frenetică a acestei tehnici. În același timp, însă, ea le permite totodată să sesizeze plenar substratul fundamental subtil care există mereu dincolo de aparență iluzorie și este baza întregii creații, manifestată prin eternul feminin. Acest substrat este adevarata rădăcină a întregii manifestări a lumii vizibile. Transfigurată plenar și intim, antrenată în tehnica sexuală tantrică fără sfârșit, ca element polar opus, femeia personifică deci ansamblul unitar manifestat al macrocosmosului, proiectat la nivel de microcosmos, în ființă și în corpul său nud. Textul SHAKTISANGAMA TANTRA afirma că, prin „forma transfigurată“ (cosmică) a corpului

¹ Cf. William James – „VARIETES OF PSYHICAL EXPERIENCE“.

nud al femeii se exprimă necesitatea Supremului Absolut de a manifesta totul în jocul său divin. Totdeauna, forma corpului femeii trebuie să fie intuită și intens admirată ca o expresie a necesității, pentru noi deocamdată ascunse.

De asemenea, ea personifică cele mai subtile energii cosmice și forțele benefice invizibile, concretizate în elementul omnipotent (AKASHA TATTVĀ), ce permit rapida activare a lui VISHUDDHA CHAKRA, cu care acesta este în strânsă și indisolubilă legătură. Simbolic, acest lucru semnifică plenara și efectiva unire a lui KUNDALINI cu SHIVA-SHAKTI, care fuzionează în SAHASRARA (în creștetul capului). Astfel, cuplul frenetic angrenat în MAITHUNA, dacă stăruie ferm și reușește chiar să se mențină în această sublimă și paradiacă îmbrățișare fără sfârșit, începe să simtă tot mai intens și să conștientizeze gradat suprema beatitudine (ANANDA) care străbate în orice moment întregul proces al manifestării macrocosmice și microcosmice puse acum la unison în el.

Chiar și o serie întreagă de descrieri yoghine nontantrice subliniază profunda semnificație extatic-cosmică și înalt spirituală a actului sexual transfigurator și nesfârșit, privit ca o reeditare și o refacere la nivel microcosmic a însuși procesului de manifestare și creație prezent clipă de clipă în întregul macrocosmos.

După prezentarea acestor aspecte preliminarii, cuplul este practic pregătit să înceapă tehnica propriu-zisă. Înaintea acesteia, însă, este necesar ca ei să se spele cu multă grijă pe întreg corpul. În afara considerentelor strict igienice, baia este necesară mai ales în această situație; atât curenții bioelectrici, cât și celealte energii polare subtile, trebuie să circule liber, pure, fără nici un fel de filtre care ar altera sau

Încetini complexele interacțiuni subtile la diferitele nivele ale cuplului aflat în intimitate corporală, necesară în ultimele faze ale tehnicii propriu-zise. După ieșirea din baie, numai femeia va trebui să se ungă pe tot corpul cu parfum natural (orice parfum artificial este contraindicat și chiar dăunător atingerii scopului acestei tehnici) de mosc, utilizând o cantitate mult mai mare ca de obicei. Apoi, ea se va îmbrăca doar cu un halat lung sau cu o mantie din mătase naturală, de culoare roșu trandafiriu sau roșu cardinal. La rândul său, bărbatul se îmbrăcă numai cu o mantie lungă din bumbac, deoarece veșmântul său nu trebuie să fie conducător de electricitate, culoarea putând fi oricare.

Pentru realizarea cu succes a tehnicii este nevoie de o încărcare prealabilă cu energii PRANA-ice, ceea ce se făptuiește într-un anume mod. Cei doi iubiți intră în camera deja pregătită¹, aprind lumânările și se aşeză într-o postură sau ASANA favorabilă, plăcută. Apoi se expiră profund de două ori pentru a elimina tot aerul rezidual din plămâni și pentru descărcarea de toate energiile PRANA-ice viciate, relaxându-se profund și căutând să ajungă la un deplin calm lăuntric. După aceea, fiecare își va egaliza respirația, începând gradat să și-o controleze prin PRANAYAMA (se inspiră pe ambele nări 7 timpi², se reține suflul 7 timpi, se expiră 7 timpi, se rămâne pe vid 7 timpi). Această tehnică respiratorie se va repeta de 12 ori (se vor executa deci 12 cicluri) cu o maximă concentrare și receptivitate față de energiile PRANA-ice care sunt astfel acumulate la nivelul structurii bioenergetice invizibile. După ce inspiră profund, ca să înceapă al 13-lea ciclu, în timpul perioadei de retenție pe plin – care, de această dată, este indefinită ca durată, cu condiția să nu apară stări de jenă dacă se prelungesc dincolo de 7 timpi – cei doi iubiți își vor focaliza cât mai intens mentalul la nivelul centrului subtil de forță MULADHARA CHAKRA, situat în afara corpului fizic, la baza coloanei vertebrale, între anus și organele sexuale. Simultan cu reținerea respirației și focalizarea mentalului în această zonă, se va stimula și accelera activitatea acestui centru de forță printr-o contracție complexă a sfincterelor anusului (ASWINI MUDRA), care se face ritmic, cu perioade cât mai mari de contracție și cât mai profund. Apoi, după o perioadă adevarată de practică, când se va resimți o energizare suficientă în această zonă, cei doi iubiți vor vizualiza cât mai

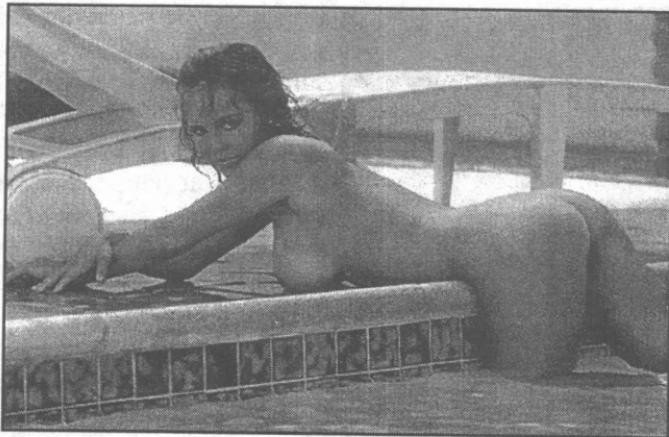
¹ Dacă femeia nu a practicat și nu vrea să practice antrenamentul special preparator, atunci ea va rămâne într-o altă încăpere, până când bărbatul termină de practicat tehniciile respective.

² De regulă se asociază 1 timp=1 secundă sau 1 timp=1 bătaie a inimii.

clar unirea subtilă creatoare ce are loc între arhetipul dinamizator masculin (SHIVA) și eternul manifestator feminin (SHAKTI), adică între conștiința cosmică (PURUSHA) și esențiala energie cosmică (PRAKRITI). Pentru ca această fuziune amoroasă a contrariilor să apară, atât bărbatul cât și femeia își vor imagina cu putere un curent specific de forță subtilă și armonizatoare, urcând din MULADHARA CHAKRA, prin SUSHUMNA NADI (coloana vertebrală) către creștetul capului. Acest ciclu de retenții este repetat la rîndul său de 12 ori. În sfârșit, cei doi iubiți sunt acum gata pentru făptuirea propriu-zisă a ceremonialului.

La masa pe care se află ustensilele și substanțele necesare, femeia se așează în partea stângă a bărbatului și apoi, amândoi se reculeg și se interiorizează, căutând să eliminate orice agitație survenită la nivel mental. După aceea, bărbatul trece la realizarea etapei cunoscută sub numele de PANCHIKARANA.

Cu degetul arătător al mâinii drepte el atinge carafa cu apă cu miere ușor fermentată; va percepse astfel subtila forță care se manifestă și se descarcă prin degetul său, radiind magnetic și încărcând cu o putere subtilă binefăcătoare nouă apa cu miere fermentată din carafă. Simultan, el emite de 21 de ori, mental, MANTRA „PHAT“; apoi, în timp ce rostește, tot mental, de 21 de ori, MANTRA „HUM“, el face cu toată mâna dreaptă o pasă magnetică fermă, încărcând apa cu miere ușor fermentată cu noi forțe benefice, subtile, cosmice. Această operăție odată realizată, bărbatul se concentrează intens asupra apei cu miere fermentată din carafă, fixându-și privirea fără să clipească și căutând să se identifice astfel cu forțele subtile (a căror purtătoare a devenit acum apa cu miere fermentată) și să le amplifice la extrem în propria sa ființă. În continuare, el unește degetul mare și inelarul mâinii stângi și, cu această MUDRA, el face o nouă pasă magnetică de încărcare deasupra carafei cu apă cu miere fermentată, rostind de 21 de ori, mental, MANTRA „AUM“. La sfârșit, el apucă carafa cu mâna stângă; astupându-și apoi nara dreaptă cu mâna dreaptă, el duce carafa la nara stângă (aflată în directă corelație cu IDA NADI). Inspirând profund prin această nară, el inhalează simultan aroma specifică apei cu miere fermentată. Apoi, după o perioadă de retenție pe plin a respirației, el expiră lent pe nara dreaptă (aflată în corelație cu PINGALA NADI). Întregul ciclu al savurării miroslui apei cu miere fermentată este repetat de 3 ori, fiind executat în scopul purificării și activării celor

3 NADI-uri sau canale subtile principale (IDA, PINGALA și SUSHUMNA). După aceea, el (bărbatul) emite din nou, mental și cât mai interiorizat, MANTRA „AUM“, de 49 de ori. Cele două pahare vor fi apoi umplute până la două treimi fiecare, cu apă cu miere fermentată din carafă. Unul este oferit femeii și, după aceea, ambii iubiți ridică paharele în același timp și le golesc conținutul, savurându-l atent; imediat după aceea, bărbatul le reumple până la două treimi fiecare. În continuare, atât bărbatul cât și femeia iau câte o bucată de ciupercă de pe tavă, apucând-o între degetul mare și cel mijlociu al mâinii drepte. Ei repetă apoi în gând cuvintele: SHIVA; SHAKTI; SADA-SHIVA; ISHVARA; KALA, asociindu-le lăuntric, pe cât posibil, cu semnificațiile corespunzătoare și conștientizându-le cât mai intens. Astfel se realizează un subtil accord telepatic, pentru a intra într-o profundă și complexă rezonanță cu forțele cosmice invocate. Apoi, fiecare din ei meditează asupra ideii: *„Îmi purific acum corpul fizic cu ATMA TATTVA“* (forța spiritului). Apoi ei își consumă bucata de ciupercă luată, acțiune urmată de golirea din nou a celor două pahare cu apă cu miere fermentată, care vor fi ținute în mâna stângă, între degetul mare și cel mijlociu. Bărbatul reumple paharele cu apă cu miere fermentată. Acum este luată câte o linguriță plină cu apă de mare sau alge marine în același mod ca și ciupercile. Apucând fiecare linguriță să cu apă de mare, iubiții emit mental MANTRA „AUM“ de 7 ori. Paharele cu apă cu miere fermentată sunt după aceea din nou golite. În continuare, bărbatul umple din nou paharele cu apă cu miere fermentată și aceeași MANTRA („AUM“) este în continuare utilizată, când se trece la consumarea, în același mod, a

bucătelelor de pâine din grâu (sau a grâului fier). Încă o dată paharele sunt umplute și golite. În acest moment, o nouă bucătică și, respectiv, câte o linguriță din fiecare aliment utilizat (ciuperci, apă de mare, pâine) sunt mâncate, fiind urmate de un nou pahar (cu apă cu miere fermentată). Apoi se afirmă: „Fie ca, apoi, ambii iubiți să ridice propria lor cupă cu apă cu miere fermentată și să mediteze intens asupra lui KULA-KUNDALINI, ca fiind conștiința absolută dătătoare de energie în corp și care se descolăcește, urcând de la CHAKRA rădăcină (MULADHARA) până în vârful limbii”¹. Acum, adoratorii îndrăgostiți își golesc din nou paharele care, după această operație, sunt

umplute cu apă proaspătă, ce va fi imediat folosită pentru a se căti gura cât mai bine. De pe tava care este așezată pe masă, bărbatul ia acum un miez de nucă și îl oferă femeiei, care îl primește transfigurată în palma măinii sale stângi. El ia apoi un miez de nucă pentru sine. Iubiții se concentrează apoi intens asupra miezului de nucă, miez care formează o unitate. Cei doi caută să se identifice cu semnificația sa androginală profundă, conștientizând că întreaga manifestare este o perfectă unitate. Apoi, miezii de nucă sunt mâncăți încet. După aceea, iubiții se ridică de la masă și se îndreaptă spre patul în care se va desfășura în continuare MAITHUNA.

Acum, femeia se dezbracă complet (cu excepția bijuteriilor pe care, din considerente bine determinate și utile tehnicii, trebuie să le poarte) și se întinde pe pat cu fața în sus (cu capul la nord și cu picioarele la sud). Lămpile cu lumină violetă și roșie sunt poziționate astfel încât fasciculul lor luminos colorat să cadă în zona organelor sexuale. Bărbatul se așează apoi confortabil pe un scaun, cam la 1,50 m distanță de patul pe care se află întinsă femeia, rămânând cu fața ori-

¹ MAHANIRVANA TANTRA (VI, 191–193).

entată către aceasta. Privind-o acum ca pe o încarnare perfectă a Eternului Feminin și ca pe un arhetip ideal al tuturor femeilor, bărbatul începe să se concentreze intens asupra ei cu o infinită admirărie și cu o frenetică adorație amoroasă. În acest proces complex, de o mare intensitate, bărbatul poate să devină conștient, în mod gradat, că această modalitate tantrică îi generează o armonioasă dilatare euforică a întregii sale ființe și îl conduce destul de repede de la finit către ceva cosmic, infinit. Trecând apoi, spontan, în stare de profundă meditație, el se va opri asupra arhicomplexului proces al manifestării, concretizat în abisalul mister al ființei umane din fața lui, pe care o consideră miniatură a întregului Macrocosmos. În același timp, femeia – transfigurată și plină de dragoste – trebuie să resimtă, la rândul ei, o cât mai intensă stare de iubire și dăruire lăuntrică, transfigurându-și iubitul într-un ideal masculin tangibil.

Dacă bărbatul sesizează însă că nu o poate transfigura plenar pe iubită sa și nu resimte lăuntric starea minunată specifică unei astfel de trăiri, atunci el trebuie să se opreasă imediat și să nu meargă mai departe în această complexă și secretă tehnică amoroasă. În cazul în care, datorită curiozității, el va continua această practică fără să reușească totuși să-și transfigureze iubită, rezonanțele energetice declanșate vor fi mediocre, banale, inferioare și vulgare. În conformitate cu opinia maeștrilor tantrici, fără o adecvată și cât mai completă transfigurare a femeii, MAITHUNA care urmează – chiar dacă nu survine deloc descărcarea potențialului sexual – este, în mare parte, un act lumesc, vulgar și carnal, și nu diferă prea mult de o legătură sexuală obișnuită în care, totuși, este realizată continența.

După ce s-a concentrat și a transfigurat-o pe iubită sa în acest mod, bărbatul își va pune mâna dreaptă în dreptul inimii și, urmărind să fie cât mai interiorizat și transfigurat, rostește mental MANTRA de comuniune și empatie: „SHIVA HUM, SO HUM“, care înseamnă: „Eu sunt acum una cu SHIVA; eu sunt Ea“. În același timp, se identifică el însuși cât mai bine cu starea de perfectă unitate și armonioasă fuziune a lui SHIVA (Principiul absolut masculin) cu SHAKTI (Eternul feminin).

Urmează mai apoi NYASA¹, prin care bărbatul proiectează și activează în corpul iubitei sale subtile forțe benefice, atingând ușor, senzual, afectuos și cât mai concentrat, cu vârful degetelor arătător,

¹ Vezi capitolul 3.

mijlociu și mare reunite într-un mănușchi, următoarele puncte focare ale corpului gol al femeii: regiunea centrală a inimii; creștetul capului; centrul frunții; scobitura de sub mărul lui Adam; lobii stâng și drept ai urechii; sănii; partea superioară a brațelor la umeri (la stânga și la dreapta); coapsele (regiunea femurală); genunchii; ombilicul; picioarele și, la sfârșit, YONI sau sexul femeii. În timp ce execută această operație¹, el emite mental și cât mai interiorizat MANTRA „KLIM“.

Dacă după această fază, bărbatul intuiște că nu va putea să-și controleze perfect potențialul sexual, este foarte bine să se opreasă la această fază și să se despartă de femeie (plecând la o distanță de cel puțin 10 km). Procedeul va fi reluat abia două zile, la aceeași oră, continuând totul exact de unde s-a rămas. Într-o asemenea situație, bărbatul va putea să-și controleze mai bine potențialul sexual.

Apoi, bărbatul se dezbracă de veșmintele sale și ambii iubiți se întind pe pat, orientați pe direcția Nord-Sud (cu capul la Nord). Femeia se află în stânga bărbatului, întinsă pe spate, iar acesta se întinde paralel, dar pe partea stângă, cu fața spre iubita sa.

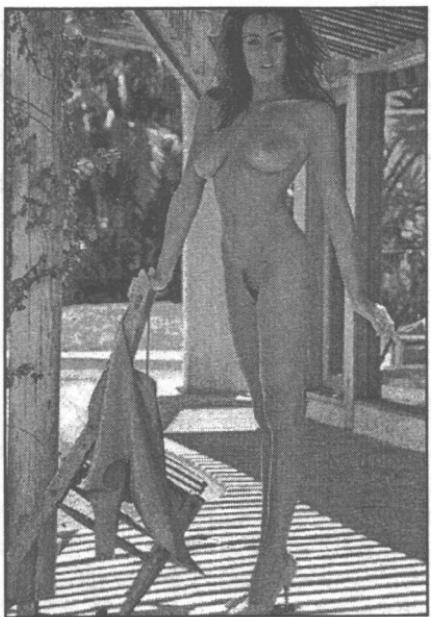
Când el va percepă în mod clar că suful său (respirația) se efectuează predominant pe nara dreaptă (circulă prin PINGALA), este gata să înceapă și să ducă la bun sfârșit tehnica MAITHUNA, care se realizează în continuare astfel: femeia își ridică ambele picioare, îndoindu-le strâns la genunchi și, desfăcându-le cât mai mult unul de celălalt, le trage apoi cât mai sus către piept. Bărbatul își aduce acum, gradat și fără grabă, penisul (LINGAM) în contact intim cu sexul iubitei sale (YONI). După aceea, femeia își coboară lent picioarele, până ce bărbatul își poate așeza piciorul său drept între picioarele ei. Această postură trezește și amplifică progresiv la ambii iubiți polarizarea subtil energetică a lui VISHUDDHA CHAKRA. Contactul intim subtil dintre penis (LINGAM) și membrana umedă a sexului intern (YONI) este foarte importantă. Apoi, bărbatul și iubita sa trebuie să rămână aproape nemîșcați și cât mai relaxați timp de minimum 32 de minute. Dacă în unele momente bărbatul remarcă o diminuare a erecției, el va face mișcări foarte lente și ușoare, numai ca să apară din nou o erecție puternică, iar apoi va rămâne din nou *nemîșcat*. De câte ori este nevoie, procedează la fel. În cursul acestui interval, iubiții, copleșiți intim de o fericire imensă, încep să simtă într-un mod foarte fin și, uneori, chiar

¹ Prin care se activează și se trezesc din starea latentă forțele subtile vitale secrete care sunt adormite în aceste regiuni ale corpului fizic și subtil al femeii.

să vizualizeze sub forma unor curenți subtili, divers și intens colorați, manifestările din ce în ce mai accelerate ale fluxurilor curenților fluidici, subtili, PRANICI, ce se produc, amplificând starea de comuniuire și empatie între ei. Cele mai puternice și extraordinar de plăcute trăiri se simt, la început, în zona de contact dintre organele sexuale. Concentrarea euforică de forță subtilă care apare atunci nu este nici forțată și nici încordată. Ea se realizează în mod spontan într-o stare de fericire intensă și indescriptibilă detașare, uneori aproape într-o stare de superelevată transă amoroasă (cu condiția realizării transfigurării). În mod gradat, fiecare dintre cei doi va deveni perfect conștient, la nivel subtil, vital, psihic, mental și spiritual, de un flux energetic ascendent, care devine din ce în ce mai puternic și mai fin. Concomitent cu aceasta se instalează o stare extraordinar de plăcută ce crește ca intensitate, în timp ce misterioasele energii vitale, psihice și mentale se revarsă în valuri din regiunea organelor sexuale și ascensionează prin NADI-uri către focarele de forță superioare (CHAKRA-e), oprindu-se în cele din urmă în creștetul capului și în afara acestuia, în zona lui SAHASRARA.

După opinia maeștrilor tantrici, practicanții europeni ai procezelui MAITHUNA ating o culme bruscă a trăirilor beatifice, de regulă între al 28-lea și al 32-lea minut al comuniunii amoroase fără descărcare seminală. Această formidabilă stare de placere elevată și progre-

sivă, de o intensitate și de o profunzime exceptionale, este de altă natură decât orice trăire erotică resimțită vreodată până atunci. Ea rezultă în special datorită unei superorgasmatic transmutații a potențialului sexual care, în plus, face să se desfășoare profund întreaga musculatură a corpului. Viziunea, în această experiență tantrică se amplifică net, depășind cu mult sfera viziunii normale, astfel încât iubiții pot discerne, în tot ceea ce le cade sub privire, detalii scânteietoare ca niște bijuterii fascinante. Percepția la nivelele intime și profunde ale ființei devine tot atât de clară ca și sen-

zațiile provenind de la aspectele exterioare sau vizibile. Acum se sesizează chiar și circulația energiilor PRANA-ice prin canalele subtile energetice (NADI), la nivelul corpului subtil a energiilor PRANA-ice, precum și o neobișnuită energizare a acestuia.

Să vedem, în continuare, ce simt în general bărbatul și femeia în timpul angrenării unor astfel de modalități amoroase. Toate simțurile (gustul, miroslul etc.) sunt amplificate la dimensiuni nebănuite înainte. Miroslul, de pildă, este unul din aspectele cele mai sublimale ale acestei experiențe; totul se petrece ca și cum am respira pentru prima oară în viață și ne amintim, cu un fel de amuzament amestecat cu uimire, că obișnuiam să considerăm aerul un gaz obișnuit, fără mirosl. În timpul MAITHUNA-iei, se descoperă cu uimire că se inspiră de fapt o ciudată atmosferă compusă din milioane de benzi olfactive microscopice, alcătuite din frecvențe vibratorii, explodând în nări ca un mesaj extatic. Atingerile de orice fel, de asemenea, devin electrice și hiper-erotice, făcând ca aurele celor doi iubiți să se dilate foarte mult. Dacă, în cursul unei asemenea stări celălalt iubit mângâie o anumită parte a trupului cu degetele, imediat, zeci de mii de terminații bioenergetice explodează parcă acolo, într-o stare infinit delicioasă. O energie exta-

tică ascendentă palpită de-a lungul întregului corp sub forma unui fiu, se topește într-o stare beatifică și se propagă până la creier, unde izbucnesc zeci de sfere luminiscente multicolore, făcând să fie resimțită o plăcere intensă, pură și delicată.

În timp ce bărbatul trăiește în mijlocul miilor de modificări ale simțurilor și ale stărilor, iubita sa se confruntă cu o sensibilitate de zeci de ori mărăță. De regulă, comunicarea sexuală pune în acțiune chimia sa proprie de presiuni și de interacțiuni de natură foarte locală, la nivelul a ceea ce sexologii numesc zone erogene. De îndată ce este abordată tehnica MAITHUNA-ei, totul se petrece ca și cum fiecare celulă a corpului (și există miliarde) ar face amor cu fiecare dintre celulele celuilalt. Această inexprimabilă și profundă beatitudine hiperamoroasă ne revelează starea de unitate și este numită SAMARASA în textele tantrice, fiind asimilată cu SAMADHI (starea de extaz divin) în celelalte forme de yoga. Pentru obținerea acestor trăiri extraordinare în timpul tehnicii de MAITHUNA, este însă absolut necesar ca bărbatul să păstreze un control total asupra ejaculației (femeia este spontan înzestrată de la natură să realizeze controlul potențialului sexual). O asemenea performanță, la început, este greu de atins în permanență, implicând – pe lângă o mare vitalitate - și o concentrare măntală ce asigură un mare control de sine și o totală stăpânire la nivelul mecanismelor sexuale.

Învățările tantrice arată că cele mai prețioase daruri ale MAITHUNA-ei încununate de succes sunt: înțelepciunea, eliberarea de contingentele materiale iluzorii, puterile paranormale, menținerea nealterată a tinereții, precum și longevitatea. Vechile învățături tantrice reamintesc că, prin acest procedeu, ATMAN sau Sinele Etern Individual, considerat ca o scânteie nemuritoare din Absolutul Divin Infinit, transcende timpul și moartea, putând să fuzioneze cu eternul PARAMATMAN sau Sinele Absolut Macrocosmic.

Iată de ce este atât de importantă MAITHUNA în practicile de TANTRA YOGA. Prin intermediul acestei totale sublimări și inversiuni a curentilor PRANA-ici de forță apare, deci, o dublă resorbție: atât a cuplului antrenat în practică, în inefabila armonie cosmică, cât și a cosmosului în ființă – acum perfect fuzionată – a cuplului. Atunci spațiul, timpul, manifestarea, eternitatea și nemanifestatul devin UNUL și ACELAȘI; SHIVA și SHAKTI sunt perfect uniți în interiorul proprietiei ființe a membrilor cuplului. De aceea, dacă nu apare această formidabilă revărsare energetică, exceptional de intensă și însoțită de starea de

totală nediferențiere care precede creația universului (asociată acelei indescriptibile și frenetice încântări descrisă mai sus), aceasta arată că MAITHUNA nu a reușit în sensul ei cel mai elevat. Trebuie, deci, repetată din nou la un interval oarecare (chiar și atunci când controlul potențialului sexual, atât la bărbat cât și la femeie, a existat).

Procedeul poate fi terminat în una din următoarele forme, adaptată spontan:

- 1) *bărbatul* se retrage și „se reîntoarce la starea obișnuită”, ceea ce înseamnă că el repetă tehnica inițială, cu care începe MAITHUNA;
- 2) total relaxat în minte și în corp și profund calmat de extazul intens al unirii adevărate, din starea de beatitudine unificatoare (SAMARASA), cuplul trece în somn normal.

Atunci când se trezesc, iubiții se simt profund împrospătați și infinit mai armonizați în relațiile zilnice unul cu celălalt. La 10–12 ore după realizarea plină de succes a MAITHUNA-ei tantrice, unul dintre cei doi iubiți sau chiar amândoi pot să remарce fenomene paranormale de telepatie, clarviziune, bilocație etc. Marii înțiați tantrici din Orient relatează sute de situații în care relațiile conjugale bântuite de puternice conflicte emoționale și sexuale au fost rîinnoite și readuse la armonie și iubire mutuală prin practica MAITHUNA-ei tantrice.

Subliniem că antrenamentul tantric, aşa cum a fost descris mai sus, este, în același timp, o disciplină yoghină și o metodă tantrică. Ca tehnică a sistemului tantric, MAITHUNA poate fi realizată numai o singură dată pe lună – în a 5-a zi de la încetarea completă a ciclului menstrual al iubitei. Totuși, când cuplul dorește aceasta, unele aspecte ale MAITHUNA-ei pot fi adaptate cu succes legăturilor sexuale normale. De exemplu, în actul sexual cu continență, poate fi păstrată o perioadă de maximă receptivitate și totală imobilitate, urmată de un orgasm profund, mult mai intens realizat, însă fără ejaculare. Se știe că aproape toate femeile lumii de astăzi au scurte și, adeseori, foarte abrupte contacte sexuale, care le lasă triste, crispate sau nesatisfăcute. Prin MAITHUNA, însă, va apărea o mai intensă placere armonizatoare și o apropiere liberă, plenară, de o intensă bucurie sexuală.

Nevoia de concentrare mai mare și de atenție sporită în timpul actului sexual este o altă practică tantrică ce poate fi adoptată în Occident, cu multe rezultate pozitive. Se subliniază însă că aceasta nu implică numai conștientizarea senzațiilor fizice, ci și trăirea frenetică a

iubirii, dăruirii și tandreții față de celălalt. De pildă, dr. Wilhelm Reich a observat demult că perechile bine armonizate din punct de vedere sexual nu vorbesc și nu râd niciodată în timpul actului erotic, în afară de situațiile când rostesc cuvinte tandre sau pline de încântare. El accentuează chiar că vorbitul sau râsul în timpul actului amoros indică o gravă lipsă a capacitații de dăruire sau fuziune amoroasă. Pentru acest fel de cuplu, în special, este necesară resorbția completă și transfiguratoare în senzațiile SAMASARA-ei tantrice. Dr. Reich subliniază fără nici un fel de echivoc că bărbatul căruia o asemenea capacitate de dăruire plenară îi apare „feminină“, este, fără îndoială, tulburat mental și frustrat din punct de vedere emoțional.

Tehnicile secrete ale tantrismului au scopuri înalte, puțin obișnuite, deși presupun relații sexuale fără descărcare văguitoare. După cum am mai spus, cele mai importante efecte ale MAITHUNA-ei sunt: înțelepciunea, eliberarea de sclavia materială și puterile benefice paranormale. Prin intermediul acestui procedeu (MAITHUNA), mintea celor doi iubiți plutește liberă și oglindește fidel realitatea superioară. Aflat acum deasupra halucinantelor iluzii ale manifestării, cuplul capătă vizuirea de ansamblu a straniilor impulsuri hipnotice, colective. În același timp, capătă cunoașterea intuitivă genială care vine din eter-nul necunoscut, atât din interiorul, cât și din afara lui. Astfel, cei doi iubiți intră conștient în fondul secret al naturii sau al lumii artistului și geniu lui.

În zilele noastre, când facultatea rațională și seacă a omului modern a schimbat viața tuturor, înzestrându-i cu mijloace imediate de distrugere lentă, există – mai mult ca niciodată – o urgentă nevoie pentru această expansiune și uluitoare călătorie a sufletului. Unii critici superficiali sau raționaliștii sceptici pot să argumenteze repede că o

asemenea proiecție, cu totul ieșită din comun, este o străveche formă – depășită acum – a fugii de realitate. Din reflex, materialismul exacerbă consideră orice experiență spirituală, intuitivă, drept un fenomen clinic. Cu toate acestea și dincolo de orice speculație, SADHANA tantrică îi ghidează pe aspiranții perseverenți către un plan superior și esențial al existenței, un plan în care fiecare cuplu cu adevărăt iubitor va descoperi încântat și uimit că există mai multă dragoste, mai multă fericire și, din punctul de vedere al sensului final, mai multă stabilitate și înțelepciune profund armonizatoare.

În mod logic, transformarea gradată și intelligentă a comportamentului nostru intim, erotic, a atitudinilor și ideilor noastre cu privire la amor și iubire, actionează ca un declic magic, eliberând în mod miraculos energii subtile, benefice, de natură cosmică, supraumane – la fel cum o mutație controlată, provocată în structura intimă a atomului, eliberează forțe uluitoare, a căror eficacitate și efecte gigantice le cunoaștem. Dintre acestea, menționez doar câteva rezultate practice generale, ușor sesizabile după un timp, de către orice cuplu care aplică aceste tehnici *rezervate celor puțini*¹ (Deoarece puțini sunt cei care, chiar citind, înțelegând și intuind anticipativ adevărul celor afirmate în acest capitol, se vor hotărî să schimbe ceva în viața lor și vor angrena tehnică expusă (MAITHUNA.):

- simultan cu stările extraordinare de placere și fericire, se produce regenerarea rapidă a energiei vitale, a puterii bioenergetice a celui care atinge succesul pe această cale;
- rafinarea ieșită din comun a sensibilității, amplificarea puterii simțurilor;
- trezirea capacităților paranormale: telepatie, intuiție, clarviziune, premoniție;
- pentru practicanții avansați, surgearea timpului trăit și îmbătrânirea sunt considerabil încetinite și inverse, întotdeauna cum trăirea amoroasă devine tangentă cu infinitul; succesul pe calea tantrică oferă celuia sau celei care controlează perfect propriul potențial sexual, o uluitoare longevitate dublată de o potență sexuală ieșită din comun, aproape nealterată de trecerea timpului;
- remarcabile fenomene de transmisie fluidică curativă la distanță, capacități bioenergetice curative prin simpla emisie de

fluide vitale (bioenergetice), manifestate mai ales prin mâini și ochi;

- energia psihoerotică sublimată întărește memoria și puterea de concentrare mentală, capacitatea de evocare sau vizualizare a unumitor aspirații; totodată, potențialul sexual astfel transmutat stimulează capacitatea de a rechema anumite stări sau imagini din trecut și de a intui viitorul necunoscut;
- datorită stării de transă amoroasă apar spontan viziuni extraordinare, telepatic spirituale, astrale și sublime; cei doi iubiți se dedublează și călătoresc în misteriosul univers astral numai prin intermediul conștiinței, ajungând în sferele suprasensibile (lumile paralele ale parapsihologiei) unde, datorită captării și acumulării unor energii cosmice sublime, divine, resimt stări inefabile de fericire și extaz;
- utilizarea unor procedee extrem de rafinate, extrasenzoriale (pentru a se amplifică la maxim stările de beatitudine amoroasă în cuplu) face ca energiile sexuale să se sublimeze gradat, modificându-și permanent sensul de curgere în raport cu direcția de manifestare a fluxului normal. Aceasta le permite celor doi iubiți să pătrundă prin telepatie și clarviziune

în misterele insondabile ale naturii și universului, iar, în cele din urmă, să atingă înțelepciunea prin desăvârșire.

STAREA ANDROGINALĂ

Pentru a înțelege mai bine sensul și valoarea unei astfel de stări – pentru mulți necunoscută fie doar și în semnificație – este interesant de analizat concepția anumitor grupări sau „cercuri“ care, de-a lungul timpului, au prezentat și aplicat o viziune mai aparte asupra iubirii, dar foarte apropiată de condiția androginului.

Să ne oprim, de exemplu, asupra trubadurilor medievali¹, care au descoperit în extazul erotic stări de conștiință de o profundă transcendență și bogăție ancestrală. Sexualitatea umană a fost, pentru cei ce aparțineau unor asemenea culturi, nu neapărat un fenomen transcedent în sine, ci, mai curând, o poartă sau o ieșire spre transcendență. Masculinitatea și feminitatea sunt văzute și percepute aici drept *arhetipuri universale*, în sensul de forțe creatoare ce umplu realmente întreg universul. Ele sunt, astfel, principii antagonice și complementare care, reunite, realizează Marele Tot, Unicul.

Așadar YANG și YIN, solarul și lunarul, cerul și pământul, activul și pasivul, sunt mereu cei doi poli ai lumii, cele două aspecte ale divinului dans al Creatorului. Tradiția tantrică arată că Absolutul Transcendent², SHIVA, cel care concepe și creează toate lumile posibile, are nevoie de contrapartea feminină (SHAKTI) pentru a obiectiva, pentru a face vizibilă creația sa. Astfel, femininul este principiul care dă naștere, care manifestă, care aduce la viață. Însuși secretul „genezei“ este prezentat, în marile tradiții ale umanității, ca „rupere“ a Unu-lui în dualitate.

Creația este văzută, în mentalitatea arhaică, precum o rupere a Unității primordiale. Ființa Unică – Tatăl+Mama – se polarizează, iese din indistincție și devine dualitatea esențială a cosmosului. Toate aceste culturi și, mai cu seamă, cea tantrică, văd deci în simbolismul cuplului însăși imitarea Cuplului Divin (al Tatălui Suprem și Mamei

¹ Constituiți în gruparea „Fedeli d'Amore“.

² Înțeles la majoritatea culturilor ca fiind *masculinul*, însă inactiv.

Universale). Natura însăși este o forță, ea fiind chiar Marea Zeiță, Marea Mamă sau MAYA. În mitologia hindusă, deși sunt menționăți cei trei zei supremi (BRAHMA, VISHNU, SHIVA), totuși SHIVA precizează: „*Noi trei nu suntem în esență altceva decât această Unică Existență Supremă*”¹. Și, pentru a sublinia definitiv aspectul manifestării și cuprinderii totale pe care o exercită MAYA (adică, în fapt, însăși energia creatoare divină, Femininul Cosmic), cităm următorul pasaj: „*Toți trei [BRAHMA, VISHNU, SHIVA], de vreme ce*

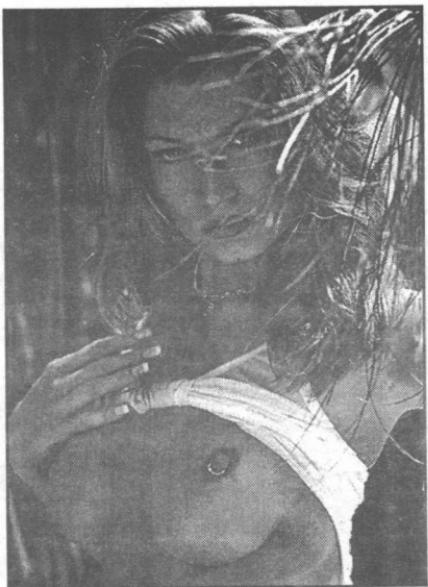
sunt doar aspecte sau manifestări ale unui Insondabil Unic, sunt ei însăși – într-o ultimă analiză – produsele maya-ei, în substanță unul, dar în formă și funcție, trei, în virtutea trucului oglinzii care sparge totul în Multiplu (MAYA este Mama, MAYA este farmecul cu ajutorul căruia viața se ispitește pe sine însăși. MAYA este matricea, sănul naturii și mormântul)”². Desigur că între caracteristicile fundamentale ale manifestării Femininului întâlnim multe aspecte asimilabile lumii în care trăim, cu observația că acestea sunt cosmitate și acționează ca atare în întreg Macrocosmosul. Această realitate este importantă, deoarece ea ne permite omologarea trăsăturilor universale cu cele ale ființei individualizate. Marile Zeițe (cum ar fi KALI, DURGA etc) și până la entitățile feminine cu atrbute mai restrâns (de exemplu, frumoasele APSARA-e buddhiste³ sunt caracterizate (fiecare având una sau mai multe specifi-

¹ Heinrich Zimmer – „*REGELE și CADAVRUL*”, pag. 262, Ed. Humanitas, București 1994.

² Idem, pag. 232.

³ Însoțitoare ale alaiului lui INDRA, ele sunt iubitele mereu dezirabile și prompte la chemarea zeilor și întruchipează calități strict supraterestre ale iubirii senzoriale, relevând iubirea divină ca formă distinctă și opusă iubirii limitate pământene. Ele reprezintă inocența naturii, încununarea senzuală fără remușcări, fără îndoieri sau neliniști, feele etc.

sublime paradisiace, adevărate nunți alchimice.

Poate cele mai complicate aspecte ale simbolismului feminității îl găsim la zeițele htoniene¹, care înglobează simultan aparențe demonice sau luminoase de stăpânire a infernului². Ele nu sunt în sine – și aceasta reprezintă un aspect esențial – entități demonice, ci simbolizează tocmai prezența luminii celeste până și în aceste tărâmuri ale morții, fiind atât distrugătoare, dar și cele care dau viață. Asigură astfel prezența sublimului în infern (și astfel unitatea celor trei lumi), iar ca zeițe ale morții, ele sunt stăpânele acestui Univers, asigurându-i accesul la transcendență. După Mircea Eliade, ele sunt psihopompe și catarctice³, apărând de multe ori și ca stăpâne ale riturilor inițiatice (de exemplu, în școala misterelor de la Eleusis) de căutare spirituală a morții și renașterii spirituale.

Un alt aspect al feminității, însă mai rar întâlnit, este acela al zeiței militare. Cel mai cunoscut exemplu este cel al zeiței ATHENA, care – conform mitologiei grecești – s-a născut cu o lance și un scut în mâini⁴.

¹ Privite uneori ca *logos spermatikos* al Marelui Zeu, adică al Unicului.

² Cum ar fi PERSEFONA la vechii greci sau ERESHKIGAL în tradiția sumeriană.

³ Vezi exemplul lui KALI, ca zeiță a morții.

⁴ Victor Kernbach – „DICTIONAR DE MITOLOGIE GENERALĂ“, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1989.

Ea patronează astfel strategia militară, lupta calculată. O zeiță militară „solarizată” – am putea spune – cum este ATHENA, este în același timp virgină. Atitudinea militară a zeiței pare să simbolizeze modul în care înțelepciunea (SOPHIA) se impune împotriva ignoranței.

La polul opus unei asemenea concepții mitice asupra feminității, dar întregindu-le imaginea, Nicolai Berdeaeu spune: „*Femeia este în întregime senzualitate; viața ei sexuală reprezintă întreaga ei viață, cuprinzând-o în întregime. Prin însăși natura ei, femeia trăiește întotdeauna printr-un singur lucru și nu primește în sine multiplicitatea. Femeia se dăruiește în mult mai mare măsură unuiu, celu care o posedă acum, unei singure trăiri care elimină întreg restul vieții. Femeia se dăruiește exclusiv și integral bucuriei iubirii sau suferinței pricinuite de o nenorocire; ea se topește în întregime în acest lucru și își pune întreaga viață în acest singur aspect*”¹.

Să abordăm acum celălalt aspect al arhetipurilor universale, și anume *masculinul*. Același autor, citat mai sus, afirmă: „*În natura bărbatului există aptitudinea de a trăi în sine oricând, adică independent de timp, întreaga plinătate a vieții spirituale*”².

Virilitatea metafizică ar fi, aşadar, o stare de „trăire în sine”, care presupune în fapt luarea în stăpânire a întregii lumi prin extinderea „ordinii” – care îi este proprie bărbatului – asupra lumii înconjurătoare. Bărbatul este posesorul acelui *logos spermatikos*³ care instituie lumea.

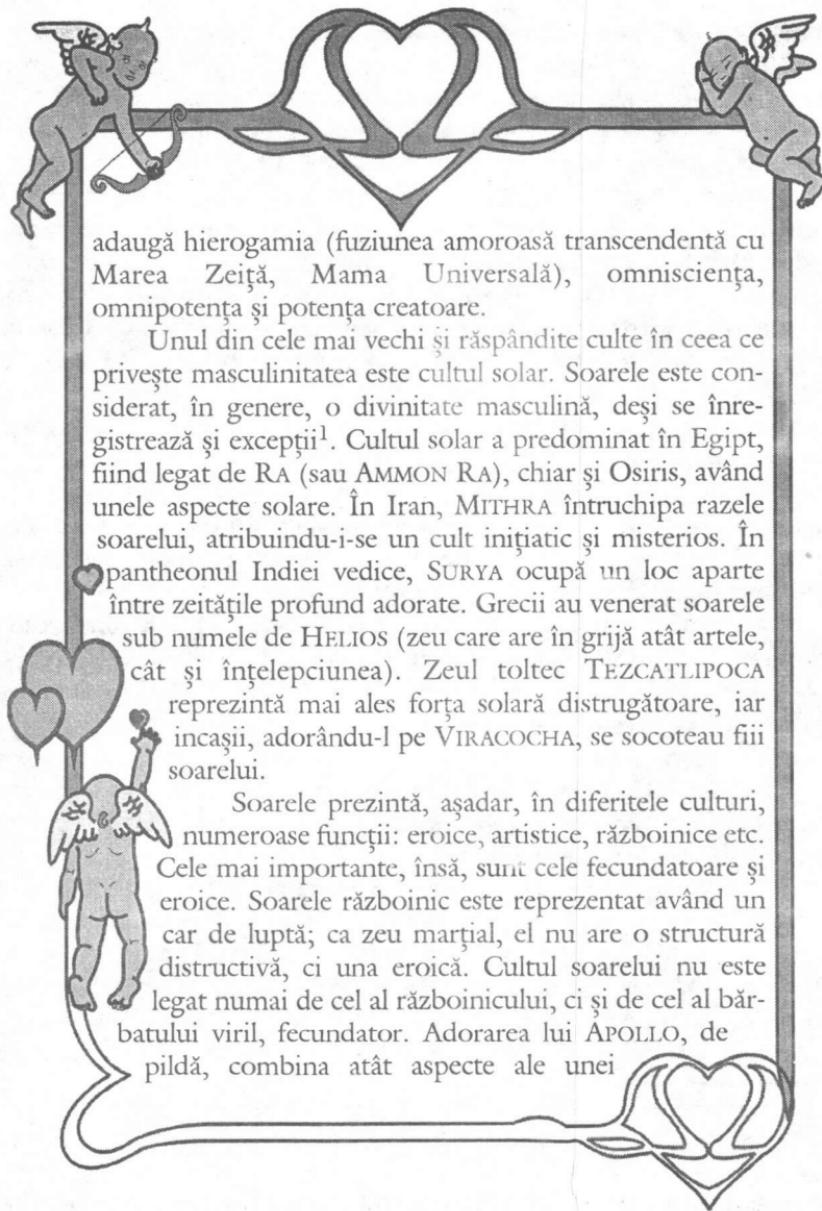
În general, Divinul Transcendent este identificat sub aspectul masculin. Această realitate primordială masculină constituie primul stadiu al creației. În majoritatea mitologiilor, masculinitatea este Cerul, în timp ce feminitatea este reprezentată de Pământ și Lună⁴. Forța masculinității, a virilității, este un atribut al cosmosului, acela de principiu ordonator al creației, fecundant al materiei (Marii Mame). Acest aspect cosmic al masculinității este asimilat „focului ceresc”, dar în opoziție cu „focul teluric” feminin. Atributele principale ale masculinității celeste sunt: lumina solară, fulgerul și tunetul, la care se

¹ Nicolai Berdeaeu – „SENSUL CREAȚIEI”, pag. 205, Ed. Humanitas, București 1992.

² Nicolai Berdeaeu – „TRATAT DE ISTORIE A RELIGIILOR”, Ed. Humanitas, București.

³ Sămânța creatoare fundamentală, identificată ușor cu voința atotputernică divină.

⁴ Există totuși o excepție, în care Cerul apare ca zeitate feminină: NUT (zeița egipteană a boltii cerești), soția lui GEB (Pământul).

adaugă hierogamia (fuziunea amoroasă transcendentală cu Marea Zeiță, Mama Universală), omnisciencă, omnipotență și putere creatoare.

Unul din cele mai vechi și răspândite culte în ceea ce privește masculinitatea este cultul solar. Soarele este considerat, în genere, o divinitate masculină, deși se înregistrează și excepții¹. Cultul solar a predominat în Egipt, fiind legat de RA (sau AMMON RA), chiar și Osiris, având unele aspecte solare. În Iran, MITHRA întruchipa razele soarelui, atribuindu-i-se un cult inițiatic și misterios. În pantheonul Indiei vedice, SURYA ocupă un loc aparte între zeitățile profund adorate. Grecii au venerat soarele sub numele de HELIOS (zeu care are în grija atât artele, cât și înțelepciunea). Zeul toltec TEZCATLIPOCA reprezintă mai ales forța solară distrugătoare, iar încașii, adorându-l pe VIRACOCHA, se socoteau fiii soarelui.

Soarele prezintă, aşadar, în diferitele culturi, numeroase funcții: eroice, artistice, războinice etc. Cele mai importante, însă, sunt cele fecundatoare și eroice. Soarele războinic este reprezentat având un car de luptă; ca zeu marțial, el nu are o structură distructivă, ci una eroică. Cultul soarelui nu este legat numai de cel al războinicului, ci și de cel al bărbatului viril, fecundator. Adorarea lui APOLLO, de pildă, combina atât aspecte ale unei

¹ În tradiția niponă, el este asociat zeiței AMATERASU.

divinități erotice (zeul este reprezentat într-o eternă tinerețe, vigoare și frumusețe), cât și aspecte ale unei zeități războinice (fiind considerat arcaș de temut). Cultul său mai îmbină aspecte profetice (patronând templul din Delphi) cu manifestări artistice, APOLLO fiind zeitatea armoniilor celeste, a muzicii, a artelor plastice (rezidează cele nouă muze). Această structură este doar aparent feminină deoarece, prezidând cele nouă muze, el le oferă posibilitatea accederii la transcendență. Caracterul solar al lui Apollo este evident, el fiind identificat chiar cu lumina solară. Un alt aspect al masculinității macrocosmice îl reprezintă arheti-pui suveranului, războinicului și, mai ales, al eroului. „*Sigurele divinități ale cerului ploios și fecundator, care au reușit să-și păstreze autonomia, au fost acelea care au evoluat pe linia suveranității, cele care, alături de trăznetul fecundator, și-au păstrat sceptrul, rămânând garanți ai ordinii universale, păzitori ai normelor și intrupare a legității*”¹. Îl putem aminti, astfel, pe INDRA – rege și stăpân al celorlați zei. El își ocupă tronul în urma unor fapte eroice, ucigând dragonul care ținuse captive în pântecele sale apele cerești². Stăpân vedic al sferei celeste, el are ca armă fulgerul violent (trăznetul, VAJRA), fiind un zeu eroic și fecund (VAJRA are și un simbolism phallic).

MAYA este iluzia, legătura, plasa care ține sufletul în manifestare. Adevăratul erou este acela care, prin practică (ABHYASA), o transcende. Din acest punct de vedere, SHIVA este prin excelență zeul ascetismului – modelul arhetipal al yoghinului. În unele mituri el este prezentat ca un zeu al distrugerii permanente a creației – în fapt, a reducerii la starea originară (NIRGUNA – fără calități și NISHKALA – fără părți). Adevăratul eroism apare, aşadar, ca fiind cel spiritual, de a învinge prin forța TAPAS-ului (a efortului individual) legăturile magiei universale.

Însă cel mai bogat și amplu simbolism – susținând, în ceea ce privește atât ideile abstractive, metafizice, cât și cele mai apropiate de obiectivitate – este simbolismul phallic. Cultul phallic înseamnă, într-o primă ipostază, un cult al virilității procreatoare. În realitate, simbolismul phallic a fost utilizat pentru a exprima principiul virilității transcendentă, magice și supranaturale³. În tradiția tantrică și, în general, în tradiția hindusă, simbolismul phallusului este asociat cultului LINGAM-

¹ Mircea Eliade – „TRATAT DE ISTORIE A RELIGIILOR“, pag. 101, Ed. Humanitas, București.

² Heinrich Zimmer – „MITURI ȘI SIMBOLURI ÎN MITOLOGIA INDIANĂ“, Ed. Humanitas, București 1994.

³ Cf. Julius Evola – „METAFIZICA SEXULUI“, pag. 227, Ed. Humanitas, București 1994.

ului lui SHIVA, zeu al masculinității prin excelență. „*În cultul phallic s-a manifestat setea încordat-orgiastică a uniunii sexelor despărțite, ruga după unirea sexuală cosmică. În acest cult se află însuși Divinul, acel punct marcant al sexualității prin care a rămas încă posibilă, în lumea căzută, cea mai completă uniune a masculinului cu feminitatea [...]. Există o trăire luminoasă și transfigurată a cultului phallic în orice iubire sexuală*“¹.

Secretul cel mai profund al sexualității mitico-magice îl constituie, în fapt, tocmai polarizarea sexelor; polarizarea sexuală reprezintă înșuși temeiul creației. Această polarizare sexuală și diferențierea principiilor masculin și feminin i-a determinat pe fondatorii diferitelor religii și pe înțelepti să caute reîntoarcerea în Marele Tot, Marele Unic, în Absolut, în Transcendentă.

Hierogamia este „modelul divin“ al actului sexual mitizat. Unirea dintre zeu și zeiță simbolizează întoarcerea în indistincție, în momentele de dinaintea creației. Astfel, adeptii unor asemenea practici urmăresc refacerea magică în microcosmosul ființei lor a stării nedeferențiate originare. Atunci, comuniunea om-zeitate este foarte lesne de realizat, cu condiția realizării adecate a cadrului magic, profund spiritualizant și transfigurat, a procedeului sau tehnicii sacre folosite. Întâlnim în antichitate relatări despre prezența Marii Zeițe (SHAKTI) în corpului hierodului, adică a oficiantului (preotului). Aceste practici erau curente în templele zeițelor precum ISHTAR, MYLITTA, ASARTIS, AFRODITA etc. Pe de altă parte, în India întâlnim ipostaza „sexualității sacre“, când DEVADASI (oficiantele ridicate la rang celest) erau simultan preotese și treceau drept soții ale zeului². Aceste acte sexuale, ca și cele mai evolute practici ale sexualității tantrice, aveau ca scop exact sacralizarea persoanei care îndeplinea actul, prin procesul invocației. Oficiantul (oficianta) devinea astfel o persoană sacră și, în cadrul transfigurării și cosmișării ființei la toate nivelele, printr-un gen de misterioasă „osmoză“, devinea însăși manifestarea zeității evocate.

Cele mai importante mituri care prezintă interes sub aspectul simbolistic și realității sexuale sunt cele ale androgenității. Androgenia exprimă, la nivel mitologic, ceea ce metafizica numește „*coincidentia oppositorum*“. Androginul trebuie să aibă prezent în sine eroul solar și fecioara celestă într-o deplină fuziune amoroasă³.

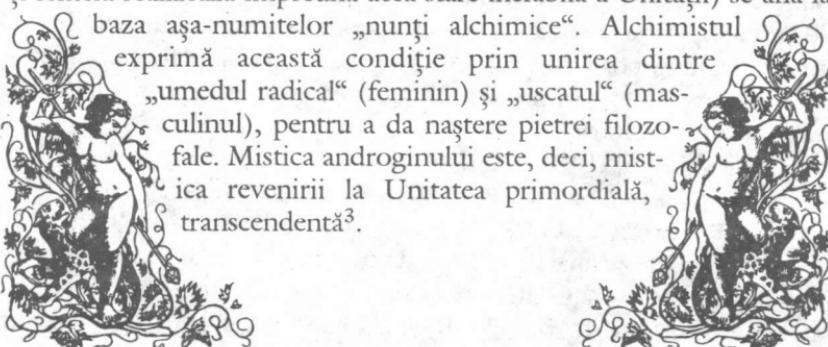
¹ N. Berdeacăv – „SENSUL CREAȚIEI“, pag. 178, Ed. Humanitas, București 1992.

² Cf. Julius Evola – „METAFIZICA SEXULUI“, pag. 179.

³ Cea mai cunoscută prezentare a mitului androginului o realizează Platon în „SYMPOSION“ (vezi „BANCHETUL“).

Unele procedee magice caută restaurarea în ființa umană a stării primordiale, perfecte, androgine, despre care vorbesc, practic, toate religiile autentice. Polarizarea nu poate fi doar pur exterioară, în sensul strict al realizării unui act sexual, căci astfel nu s-ar obține decât o complementaritate, deoarece sunt două ființe, nu una singură. Realizarea stării androginale este o manifestare a alchimiei interioare este, practic, trezirea fecioarei care zace adormită în bărbat și a eroului din femeie. Unirea celor două polarități ale aceleiași ființe, înglobând deci, caracteristicile masculinului și femininului expuse în acest subcapitol, conduce la realizarea stării androginale. Aproape toate credințele se exprimă în termeni ce implică o „căsătorie sacră“ ce conduce la mult dorita stare androginală¹. „Bărbatul este odrasla Soarelui, femeia a Lunii, iar androginul al lui Dumnezeu“². Tema androginității este prezentă în Biblie, când se vorbește despre Omul primordial, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Metafizica androginului este o metafizică a celei de-a doua nașteri, mai precis, a nașterii din nou. Semnificând trecerea dincolo de dualitatea acestei lumi, realizarea stării androginale presupune realizarea unei întregi „restaurări“, dar nu atât în lumea exterioară, cât în cea interioară a inițiatului. În ființă să apară un nou centru al lumii, o prezență directă a sacrului. Cuplul androginal (când atât bărbatul, cât și femeia realizează împreună acea stare inefabilă a Unității) se află la baza așa-numitelor „nunți alchimice“. Alchimistul exprimă această condiție prin unirea dintre „umedul radical“ (feminin) și „uscatul“ (masculin), pentru a da naștere pietrei filozofale. Mistica androginului este, deci, mistica revenirii la Unitatea primordială, transcendentă³.

¹ Căsătorie văzută fie între YIN și YANG, fie între SHAKTI și SHIVA etc.

² N. Berdiaev – „SENSUL CREAȚIEI“, pag. 180.

³ La tantricul inițiat, starea androginală corespunde realizării nivelului de conștiință a lui VISHUDDHA CHAKRA, centru subtil de forță presidat de SHIVA, în aspectul său androginal (ARDHA-NARISHVARA); reprezentările iconografice sunt, de altfel, fidele acestui lucru, întruchipându-l jumătate bărbat (dreapta) și jumătate femeie (stânga).

EVOLOUȚIA DE LA CUPLUL CONVENTIONAL LA CUPLUL SPIRITUAL TANTRIC

Rolul principal al unei căi spirituale este accelerarea ritmului evoluției ființei. Acest lucru se face printr-o continuă *amplificare a capacitatei de conștientizare*. Omul obișnuit este mai mult sau mai puțin inconștient, uneori lăsându-se purtat de evenimente în mod pasiv, iar alteleori luptând cu îndărjire împotriva lor, fără să înțeleagă însă adevarata lor semnificație (și anume, aceea de *lecție*).

Un aspirant autentic la spiritualitate trăiește (sau urmărește să trăiască) cât mai conștient. Astfel, el – fie că are deja ori își dezvoltă capacitatea de a înțelege rolul și importanța anumitor aparente „întâmplări“ – face corelații inteligente între diferitele evenimente sau între evenimentele și principiile pe care cunoaște teoretic; trage concluziile de rigoare și acționează într-un mod înțelept, în perfectă armonie cu voința divină, după care el se ghidează mai mereu.

Viața trăită conștient, grație aplicării în practică a învățăturilor spirituale, face posibilă o acumulare mult mai rapidă a experiențelor necesare dezvoltării potențialităților latente în ființă. Căile inițiatice sunt diverse, corespunzând nivelului spiritual al oamenilor, structurii lor psiho-spirituale, condițiilor social-istorice etc. Una dintre căile cele mai eficiente și poate cele mai potrivite pentru conjunctura cosmică și etapa în care se află în prezent umanitatea este „*evo luția în cuplu*“ pe calea spirituală tantrică.

DIFERENȚA DINTRE PERECHE și CUPLU;

CE ESTE UN CUPLU

Problemele ce apar în relațiile de cuplu reprezintă unul din testele majore ca apar în viața tuturor oamenilor. Ele se manifestă deseori, cu atât mai mult cu cât ființele în cauză sunt angrenate pe o cale de evoluție spirituală, deoarece o asemenea angrenare autentică face ca ființa să se confrunte, la modul mult mai profund, cu limitările sale. Incapacitatea de a depăși aceste limitări duce la stagnarea evoluției spirituale¹.

---

¹ Testele inițiale se manifestă sub forma unor blocaje care apar printr-o struc- turare specifică, deloc întâmplătoare, a unor conjuncturi prin care aspirantul are

O relație armonioasă și spirituală de cuplu trebuie să se desfășoare implicând global patru nivele ale ființei și anume: planul erotic, planul afectiv, planul mental și planul spiritual. Vom prezenta succint, în cele ce urmează, starea de armonie în cuplu a acestor planuri:

- **armonia la nivel erotic** se află, într-un anumit fel, la baza întregii relații de cuplu. La acest nivel se manifestă concretizarea celei mai adânci aspirații de totalitate, de împlinire, care face ca cele două ființe să se apropie una de cealaltă. Acesta este planul infinitelor potențialități, aici se găsește sămânța conținând germenele misterioasei flori a evoluției spirituale. Armonia în acest plan nu poate apărea

---

posibilitatea de a-și verifica propriul nivel atins într-o direcție sau alta. Asemenea testări scot întotdeauna la lumină tocmai acele limitări pe care ființa respectivă le mai are de depășit, indicându-i totodată direcția în care el mai are de lucrat din punct de vedere spiritual. În aceste momente de testare, aspirantul are posibilitatea să-și dea seama exact – dacă este suficient de lucid și sincer cu el însuși – de gradul în care a asimilat și integrat în propria-i ființă principiile armoniei divine.

În general, aceste testări se produc în anumite momente de confruntare cu unele situații concrete de viață, în care se cer a fi aplicate anumite principii sub forma unor atitudini potrivite și moduri de comportament adecvate sau luarea unor decizii corecte. Dacă, într-un asemenea moment, atitudinea aspirantului nu este adecvată din punctul de vedere al integrării în armonia divină a lucrurilor, efectul, în mod inevitabil, este suferința, care are totuși rolul de a face ca ființă în cauză să-și conștientizeze anumite limitări cu care încă se confruntă. În asemenea cazuri, situații similare vor mai apăra până în momentul în care căutătorul spiritual „învăță lectia” și, schimbându-și modul de gândire și acțiune în sensul integrării armonioase, va acționa în direcția respectivă într-un mod înțelept.

În afară de aceste testări, care au rolul de a impulsiona ființa în evoluția sa, pe orice cale spirituală autentică apar, în mod obligatoriu, așa-numitele „încercări sau teste inițiatice”, care se manifestă sub forma unor adesea examene spirituale, ce survin întotdeauna exact înainte ca ființa să treacă într-o nouă etapă evolutivă a inițierii sale. Aceste încercări apar sub forma așa-ziselor „tentării”, manifestate de anumite entități și forțe malefice, dar în perfectă concordanță cu voința divină. Aceste încercări sunt întotdeauna neașteptate și imprevizibile. Niciodată ființa în cauză nu știe dinainte și nici în momentul respectiv nu-și dă seama că este „încercată”. Astfel, ea reacționează spontan, în perfectă concordanță cu nivelul său spiritual atins, adică cu gradul în care a reușit să integreze efectiv în ființă sa accea atitudine sau stare de conștiință care este vizată. Dacă nivelul de realizare nu este adecvat, ființă nu poate trece proba. De altfel, rolul principal al încercărilor inițiatice este să-i opreasă pe cei încă insuficienți pregătiți de la accesul spre accele trepte ale inițierii pe care, deocamdată, nu le merită. Dacă realizarea spirituală este autentică, atunci ființa va trece încercarea și va face un important salt spiritual. Dar dacă nu – și aici este diferența față de simplele testări – ca va rămâne sub influența acelor entități malefice care au testat-o, ceea ce va însemna o mare cădere spirituală, accesata atrăgând în mod obligatoriu după sine abandonarea căii inițiatice. Asemenea ființe, doar prin eforturi colosale și foarte multă suferință, iar uneori numai prin grătie divină, pot scăpa de influențele nefaste, pentru a-și continua drumul evoluției.

această privire să fie susținută de o forță uriașă.

– **armonia la nivel afectiv** aduce cu ea căldura sufletească, duioșia nesfârșită, blândețea și tandrețea, puritatea inimii, îi face pe cei doi iubiți să fie precum niște copii și să știe să se joace în întreaga lume. Ea face să se spună despre iubire că este bucuria inimii și, în profunzimele sale face ca sufletul omului să se deschidă brusc spre lumina și dragostea Divinului. De aici vine deschiderea spre celălalt și capacitatea empatiei perfecte față de trăirile sale cele mai profunde. Sensibilitatea afectivă a celor doi face ca ei să știe să prețuiască valorile umane și să descopere surse de nesfârșită încântare în lucrurile mici¹.

– **armonia la nivel mental** implică înțelegerea mutuală a celor doi. Din acest plan vine forța angrenării împreună în orice acțiune, forța de transformare, atât interioară, cât și a lumii exterioare. Cei doi vor trăi sensul adevărat al afirmației că „*a iubi nu înseamnă a ne privi*

¹ „În roua măruntelor lucruri inima își află dimineața și prospetimea“ (Khalil Gibran – „PROFETUL“).

unul pe celălalt, ci a privi împreună în aceeași direcție“. Cuplul își va putea ghida viața prin intuirea sensului ascuns al tuturor lucrurilor și situațiilor.

— *armonia în plan spiritual* provine din aspirația comună a celor doi de a folosi relația lor de cuplu ca pe o trambulină care să-i propulseze în spiritual și constă în dăruirea față de Dumnezeu, față de principiile spirituale autentice. Această armonie se bazează pe înțelegerea profundă a scopului existenței. Ea poate fi amplificată printr-o practică spirituală comună (de exemplu, ASANA-e sau meditații la unison, fiecare căutând să-și dezvolte puterea de a vedea în celălalt esența spirituală divină, de dincolo de formă și transformări). Această putere de transfigurare divină este evidentiată deseori în textele tantrice, care se desfășoară uneori ca dialoguri între cele două principii fundamentale, cosmice: principiul conștiinței absolute, reprezentat prin SHIVA și energia sa manifestatoare, SHAKTI sau DEVI. Într-un asemenea dialog, DEVI spune: „*O, SHIVA, tu care ești Sinele meu!*“ O asemenea transfigurare trebuie să stea la baza tuturor acțiunilor celor doi iubiți și ea trebuie să vibreze în orice gest, cuvânt sau gând. Atunci nu va mai putea exista distanță care să-i separe, timp care să curgă între ei, suferință care să-i întunece. Iubirea lor se asemănă cu iubirea a două stele, liberă fiecare în același spațiu nesfărșit și totuși unite prin lumina ce radiază ca o punte între ele. Aceasta este modalitatea eliberatoare de a înțelege iubirea, este iubirea care-i luminează și-i face pe oameni să devină zei.

Astfel apare, succint creionat, un cuplu model, iubitor și plin de aspirații sublime, înălțătoare. Este evident, deci, că el se deosebește fundamental de acele jalnice „apariții de scenă“, în doi, pentru care cel mai bun apelativ ar fi acela de „*pereche*“; într-adevăr, un bărbat și o femeie care parcă abia s-au cunoscut (deși, poate, ei conviețuiesc de luni sau ani împreună!), paraleli în aspirații, dorințe și idealuri, sau comportând multiple refulări, complexe, inhibiții, datorate lipsei capacității de armonizare a vieții în doi; un cuplu de complezență, de „fațadă“. Din nefericire, aceasta este situația majorității cuplurilor, deși poate mulți își închipuie altceva; de asemenea, mulți sunt cei care nu reușesc să construiască o adevărată relație sau cel puțin una care să tindă spre perfecțiune, rămânând mai mereu singuri sau „ancorați“ când și când în câte o legătură ocasională (doar ca prilej de defulare sau servind cine știe căror justificări interioare „obscure“), pentru a o aban-

dona curând, adâncind astfel și mai mult suferința sau, după caz, inconștiența.

Așadar, este necesară o vie mobilizare a întregii ființe și un examen foarte serios și lucid, pentru a aborda cât mai repede și ferm drumul sublim al fericirii care, mereu, se află atât de aproape în noi.

PROBLEME CE APAR DE OBICEI ÎN INTERIORUL CUPLULUI

Deseori, în evoluția unui cuplu (bărbat-femeie) apar perioade în care cei doi simt, brusc, că legătura care-i unea tinde să se destrame datorită tensiunilor care apar în interiorul cuplului sau datorită unor factori care, aparent, vin din exterior.

Tensiunile interioare într-un cuplu apar, în general, atunci când relația dintre cei doi nu angrenează simultan și armonios toate cele patru nivele: erotic, afectiv, mental și spiritual. Aceasta va face ca, mai devreme sau mai târziu, cei doi să înceapă să meargă pe drumuri diferite. Fiecare va începe atunci să-l învinuiască pe celălalt că greșește, căutând de obicei să-l apropie de modul său de a vedea lucrurile. În acest moment, cel care este mai solar, mai puternic pe nivelul respectiv, va începe, adeseori inconștient, să-l domine pe celălalt, sufocându-i personalitatea. Cei doi nu trebuie să uite însă că „*iubirea niciodată nu stăpânește și nici nu vrea să fie stăpânită*“¹.

Respectivul se va strădui, cel mai adesea, să-și schimbe personalitatea după a celuilalt, aceasta implicând însă o negare a realității unei părți a ființei sale. El va fi, în general, incapabil să integreze un mod de a fi care nu-i este specific și care, oricum, în cele mai multe cazuri, nu este ideal, trăind astfel într-o continuă instabilitate și pierzându-și încrederea în forțele proprii. Acest lucru îl va face să stagneze în evoluția spirituală, *lipsa încrederii* fiind unul dintre cei mai mari dușmani pe această cale. Relația nu poate dura mult în acest fel, armonia care rezultă este precară, este forțată, nenaturală și ea va tinde să se destrame.

Modalitatea ideală de acțiune în acest caz este acceptarea naturii celuilalt și efortul fiecărui de a-și împlini personalitatea, asimilând și punctul de vedere al celuilalt. În acest fel, armonia care se va stabili între cei doi va fi o armonie mai înaltă, înglobând tendințele contrarii și, prin aceasta, mult mai stabilă. Cei doi vor începe să formeze un tot, să se „cuprindă“ unul pe celălalt.

---

¹ Cf. Khalil Gibran.

Evident că, de cele mai multe ori, una din cele două „viziuni“ asupra problemei în cauză va fi mai profundă, unul dintre cei doi având mai multă experiență a aceluia plan. Calitățile necesare lui sunt: răbdarea de a-l învăța pe celălalt din experiență să și umiliște de la celălalt, chiar dacă e conștient că acesta are mai puțină experiență; el poate avea totuși fărâme dintr-o cunoaștere autentică, ce pot completa cunoașterea sa.

1. Prejudecățile

Prejudecățile ne fac imposibilă perceperea ființei aşa cum este ea, urmărind să o schimbăm în funcție de idealul nostru. Cum acest lucru nu este posibil, ne confruntăm cu situația clasică în care, dacă nu primim de la celălalt ceea ce considerăm că merităm, ce ni se cuvine, nu ne mai putem bucura nici de ceea ce celălalt ne poate oferi în mod obiectiv. Atunci apare tendința de a *reproşa* tot timpul, tendință care îl influențează negativ pe celălalt, fiind un proces *opus transfigurării*; pe de altă parte, creează o stare psihică negativă de închidere și contracție la cel care are obiceiul să reproșeze. Tendința de a reproşa mereu arată lipsa capacității de înțelegere și empatie și, în ultimă instanță, lipsa iubirii. Totuși, nu trebuie să se înțeleagă de aici că orice observație sau dojană este un reproș, ci este necesar să se perceapă clar diferența între reproș și critică constructivă.

Pentru ca prejudecățile să poată fi depășite, trebuie ca ele să fie mai întâi conștientizate. Iubitul (sau iubita) trebuie privit ca fiind o ființă vie și unică, ce nu poate fi integrată în nici un fel de tipologie unanim acceptată. Trebuie să se înțeleagă, de asemenea, că el (sau ea) gândește și acționează exact în funcție de structura lui psihico-spirituală care, într-un fel, este unică.

Ca modalitate practică de operare, trebuie ca cei doi să nu-i ceară absolut nimic celuilalt și să se bucure sincer de ceea ce acela într-adevăr îi poate oferi; să se abțină de la reproșuri, nu numai în cuvinte, dar chiar și în gând.

Odată depășit acest blocaj al prejudecăților în cuplu, se naște spontaneitatea, bucuria, relația devine vie, dinamică, interesantă, plină de surprize plăcute. Singura condiție este ca ființa să nu înceapă iar să-și facă planuri fantasmagorice și să nu se aștepte la nimic de la iubitul (iubita) ei.

2. Posesivitatea

Posesivitatea se naște din concepția falsă că stările mai mult sau mai puțin frumoase care sunt trăite alături de o altă ființă sunt condiționate de prezența ei. Știind că acea persoană ne oferă ceva, ne satisfacă o anumită cerință pentru a ne asigura că putem avea acces oricând la acele satisfacții, vrem să fie numai a noastră, cu alte cuvinte, să o posedăm. Modul de manifestare a posesivității este *gelozia*, care este o energie negativă proiectată asupra celuilalt, dar care, în primul rând, îl afectează pe cel care este gelos. Asemenea persoane, chiar inconștient, îl plasează pe celălalt în rând cu obiectele materiale, menite și ele să satisfacă anumite necesități. Gelozia este metoda cea mai eficientă pentru a distrugă iubirea (manifestarea iubirii).

Pentru a depăși acest obstacol, trebuie să conștientizăm că, practic, noi nu posedăm nimic, nici măcar obiectele materiale care ni se dau în folosință în timpul vieții noastre; cum am putea poseda, aşadar, o altă ființă? Iubirea care se revarsă prin ea asupra noastră este iubirea lui Dumnezeu pentru noi,

care se poate manifesta prin oricare altă ființă, cu condiția să o merităm.

Faptul că posedăm ceva este poate cea mai înșelătoare iluzie a MAYA-ei, capabilă să genereze cele mai multe suferințe și tragedii. Modalitatea practică de a opera în acest sens este aceea de a-i acorda celuilalt o libertate totală de acțiune; chiar dacă, la început, acest lucru ni se pare foarte greu, cu timpul se va transforma chiar într-o sursă de bucurie. Pentru că, de fapt, atunci când ne manifestăm posesiv asupra cuiva, practic devenim sclavii iluziei noastre; iar eliberându-l pe celălalt, de fapt, ne eliberăm pe noi însine. Pe de altă parte, trebuie să învățăm să trăim bucuria celuilalt în mod empathic, chiar și atunci când nu este legată direct de propria noastră persoană. Vom descoperi, surprinși, că abia aceasta este adevarata bucurie. Trecând astfel examenul posesivității, apare extraordinara stare de libertate, care creează cadrul adecvat manifestării nestăvilitelor.

3. Dependență

Se naște din aşa-zisa „iubire-necesitate“, dar care, în realitate, nu este iubire, ci *necesitate*; acest lucru face ca persoana să credă că cealaltă ființă îi poate oferi ceva fără de care el n-ar putea trăi sau ar suferi foarte mult. De aici provine, de altfel, și acea afirmație care este considerată de unii ca fiind suprema declaratie de dragoste: „*Am nevoie de tine*“.

Dependența este o manifestare specifică aspectului lunar, feminin, YIN. De aceea, este mult mai frecventă la femei. Faptul că îți manifestă dependență față de celălalt, îl face pe acesta să-și simtă în pericol libertatea care, chiar în mod inconștient, îi poate genera o stare de închidere față de persoana respectivă. De aici apare fenomenul, aparent paradoxal că, *cu cât îi pretinzi mai mult celuilalt, cu atât mai puțin îți poate oferi*.

Pentru a se depăși acest blocaj, trebuie să se înțeleagă bine faptul că omul reprezintă, la scară miniaturală, întregul Macrocosmos și că stările lui nu sunt condiționate de exterior și nici de către o altă ființă. Foarte importantă aici este, de asemenea, credința fermă că Divinul oferă fiecărui și în fiecare clipă exact ceea ce respectivul are nevoie în vederea evoluției lui spirituale. Acest lucru nu este realizat neapărat numai prin ființă prin care dorește omul ci, prin cine consideră El mai potrivit la momentul oportun. Ca modalitate concretă de acțiune este

necesar ca, atât bărbatul, cât și femeia să-și amplifice aspectul solar, YANG, în propria ființă. Pe lângă metodele binecunoscute în acest sens, fiecare om trebuie să urmărească mai curând să dăruiască, decât să aştepte să primească.

4. Îndoială

Îndoială provine din lipsa de încredere în celălalt, în noi însine, în relația avută; pe de altă parte, se datorează lipsei capacitații empatice. De cele mai multe ori se manifestă o *proiectare a propriilor noastre perversități asupra celuilalt*. Aceasta creează suspiciune, neîncredere și, treptat, distrugе relația. Îndoială face să-ți imaginezi întotdeauna ceva care nu este și să nu observi ceea ce într-adevăr este; ea se naște dintr-o necunoaștere a celuilalt datorită proiecției noastre asupra lui (ei). Inconștient, ne aşteptăm să acționeze aşa cum noi am acționa în locul lui. Îndoială dă frâu liber imaginației haotice necontrolate, unor halucinații care ne fac să fim ferm convinși că un lucru este adevarat când, de fapt, el este fals și să nu recunoaștem un adevar care, datorită proprietății noastre perversități, îl credem a fi fals. Îndoială se poate înlătura printr-o continuă empatizare cu celălalt, precum și printr-o cunoaștere cât mai profundă a lui. De asemenea, trebuie să învățăm să acceptăm și punctul lui (ei) de vedere, indiferent care ar fi acesta.

Pe de altă parte, în cuplu trebuie creat un climat care să permită o totală sinceritate, dar pentru ca celălalt să poată fi sincer, noi trebuie să ne ridicăm la nivelul sincerității lui. Pentru aceasta, cuplul trebuie să se bazeze pe *relația de prietenie*.

5. Obișnuință

Cauza principală este lipsa spontaneității și a inventivității. Este un proces de rigidizare specifică fazei de decadere a unei relații, când ambii încep să acționeze după anumite clișee stereotipe. Când se știe exact cum va acționa celălalt într-o anumită situație, dispare elementul nouului, al surprizei. Acest lucru nu se datorează – cum s-ar crede – faptului că cei doi au ajuns să se cunoască atât de bine, încât nu mai rămâne nimic de descoperit. Ființa umană ascunde în ea infinite potențialități, care niciodată nu pot fi epuizate în totalitate.

Problema constă în pierderea gradată a *energiei începutului*, care ne făcea să fim activi, inventivi, dinamici, creativi. În momentul în care dispare susținerea energiei începutului, rămânem ceea ce suntem cu

adevărat. Și, de fapt, acesta este nivelul de la care trebuie să pornim și să ne dezvoltăm capacitatele noastre încă nemanifestate.

Acesta este un blocaj de natură YANG, solară, masculină, a cărui caracteristică principală este mobilitatea, instabilitatea, dinamismul, care caută mereu ceea ce este nou, variat, dar nu pătrunde în profunzime. De aceea, în acest sens, trebuie dezvoltate – atât la bărbat, cât și la femeie – aspectele feminine legate de imaginație, creativitate, sensibilitate, *attitudine de joc*.

Modalitatea practică cea mai eficientă pentru a depăși acest blocaj este jocul. Jocul ne

pune întotdeauna în rezonanță cu aspectul de creator al lui Dumnezeu. Aceasta va face ca, datorită fuziunii aproape continue cu această energie infinită, relația de cuplu să fie mereu nouă, vie, plină de surpirse, aflată într-o continuă transformare în bine. O altă metodă constă în *reevocarea* mereu și mereu a energiei extraordinare și a stărilor sublime ce s-au manifestat în momentele de început.

6. Izolarea

Dacă măcar o parte din aceste blocaje au fost depășite, iar relația de cuplu merge bine, apare un alt pericol, cel al izolării. Membrii cuplului, considerând că sunt suficienți unul celuilalt, încep gradat să se izoleze într-o măsură mai mare sau mai mică de restul oamenilor, a prietenilor lor ce le împărtășeau aceleași viziuni spirituale. Acest lucru constituie un mare obstacol în evoluție.

Datorită senzației de suficiență, cei doi consideră – în mod egoist – că nu mai au nevoie de grup și nu-și mai pun problema că poate grupul are nevoie de ei.

Pentru a depăși acest blocaj, trebuie să se conștientizeze că, aşa cum evoluția în cuplu este superioară evoluției solitare, tot astfel, evoluția în grup este superioară celei în cuplu. Mai mult decât atât, ele nu se exclud, ci se completează reciproc. Cuplul se formează pe baza unor afinități personale, însă un grup spiritual se formează pe baza unor necesități spirituale, în care ai de-a face și cu persoane pe care le agreezi mai puțin sau, uneori, chiar le desconsideri. De aceea, blocajele sunt mult mai diverse și, uneori, mai dificile; în schimb, evoluția este astfel mult accelerată, deoarece persoana – confruntându-se cu o mulțime de aspecte și necesități cărora trebuie să le facă față – capătă o vie și bogată experiență spirituală.

De aceea, un grup spiritual format din indivizi puternici și armonioși, angrenați în cupluri dinamice și deschise, creează condițiile cele mai favorabile pentru o evoluție spirituală rapidă și armonioasă.

7. Gelozia

Gelozia s-ar putea defini prin acel sentiment de suferință lăuntrică acută, ce apare atunci când sesizăm sau credem că sesizăm că iubitul sau iubita noastră este atras sau atrasă simultan către o altă ființă. De fapt, cauza reală a suferinței resimțite este chiar în interiorul persoanei geloase, iar evenimentele exterioare nu fac altceva decât să o pună în evidență; aşadar, motivul suferinței nu este „cel de-al treilea“ sau aşa-zisa infidelitate a ființei iubite¹.

Adevărata cauză a geloziei este neînțelegereea profundă a misterului iubirii, a faptului că iubirea nu e sclavie, ci eliberare. A iubi nu înseamnă a te lega tot mai mult de celălalt, ci a te elibera de el și, prin aceasta, mai apoi, a te elibera de tine însuți, de propriul tău ego dominator. Cu toții uităm adesea că prima tresărire, primul freamăt al iubirii în inima noastră este un cântec de fericire, care nu se stinge niciodată. Datorită însă faptului că uităm aceasta, peste acordurile profunde ale cântecului de bucurie al sufletului nostru încep să se suprapună dizarmoniile egoismului, orgoliului, invidiei, posesivității, mărginirii. Suferința omului niciodată, dar *absolut niciodată*, nu este cauzată de iubire. Armonia și frumusețea nu generează niciodată durere, pentru că *durerea provine, în esență, tocmai din absența armoniei*.

¹ O atitudine înțeleaptă este sugerată în cele ce urmăzează: dacă iubești cu adevărat pe cineva, atunci lasă-l să plece după propria lui voință. Dacă se va întoarce la tine, atunci va fi al tău pentru totdeauna; dar dacă nu, înscamnă că n-a fost niciodată al tău.

A iubi cu adevărat înseamnă a pune pe primul plan fericirea celuilalt și nu propria ta fericire. Dacă lucrurile s-ar prezenta cu adevărat astfel, de unde ar mai putea apărea atunci gelozia? Din nefericire, adesea, omul simte ființa pe care el zice că o iubește ca și cum ar fi proprietatea lui, ca și cum i-ar apartine și ar avea drepturi asupra ei. Să nu uităm că nici o lege omenească sau divină nu ne poate da dreptul de a dispune de un alt suflet, de a-l înlănțui, chiar dacă – cu meschinărie – atribuim acestui lucru titlul înlățător de „jubire“. Gelozia nu e o dovedă a iubirii ci, dimpotrivă, a absenței acesteia; ea arată neîncredere în sine și în celălalt. Cel care iubește nu poate fi gelos, pentru că suflețul său gingăș este sensibil la cele mai mici vibrații de fericire ale suflețului iubit și va acționa totdeauna plin de dăruire, pentru a amplifica această fericire care, prin empatie, prin reflectare, se va transforma în propria sa fericire.

Cel gelos nu-și dă seama, în orbirea sa, că *neîncrederea* lui singură este cea care nu e capabilă să primească iubirea celuilalt. Încrederea în permanența iubirii implică însă încredere în tine și încredere în celălalt, implică acea putere magică de a *percepe lumina din suflet* dincolo de transformările exterioare. Iar dacă iubitul tău nu se ridică la înălțimea sentimentelor tale, acest lucru nu trebuie să te facă să suferi. El mai are multe de învățat, dar iubirea ta nu are nici o legătură cu acest lucru, căci îl poți fi maestru prin propriul tău exemplu. Adevărata dragoste se revărsă clară, asemenea luminii soarelui. Dacă soarele i-ar iubi și i-ar lumina numai pe cei care îl văd și îl cunosc și îl iubesc, ce s-ar petrece atunci cu cei orbi? I-ar ocoli oare razele soarelui?

Urmăriți, deci, să rămâneți cât mai mult conștienți de faptul că tensiunile din voi vă sunt datorate în exclusivitate. Dacă, cu adevărat există aspirația de a te transforma, pentru a deveni OM,

trebuie să ai atunci – hrănătă din această aspirație – puterea de a mulțumi tuturor conjuncțiilor care pun oglinda în fața petelor sufletului tău căci, fără această oglindă, chiar dacă te doare reflexia ei, nu ai ști unde ai de făcut curat. Iubirea este catalizatorul acestui proces de transformare, resimțit adesea atât de dureros.

Gelozia mai comportă și o altă caracteristică: ea este un sentiment care apare corelat, în general, cu unul singur dintre nivele care trebuie angrenate într-o relație de cuplu și anume, cu planul erotic. Manifestările care generează gelozia sunt, în general, conexe cu acest plan și ele, desigur, frizează absurdul, deoarece respectivii ar trebui să fie gelosi pe toate ființele care au afinități afective, mentale și spirituale cu iubitiilor lor. Aceasta arată foarte clar că o ființă care controlează planul erotic, lipsită de tensiuni sau frustrări la acest nivel – având astfel nivelul de conștiință deasupra lui – nu poate fi geloasă.

Atitudinea care îi poate ajuta foarte mult pe cei doi membri ai cuplului să depășească aceste probleme este o atitudine de deschidere și sinceritate unul față de celălalt. Niciodată nu vă veți putea ajuta iubitul ascunzându-i ceea ce faceți, pe motiv că el nu este capabil să înțeleagă corect.

Sinceritatea deplină necesită însă curățenie sufletească și cunoașterea obiectivă a puterii reale de înțelegere și de transformare a celuilalt. Pentru ca ea, însă, să nu facă rău, trebuie ca celălalt să aspire cu ardoare să se transforme. Sinceritatea poate fi adesea greu de suportat și dureroasă pentru cei doi, dar ei nu trebuie să uite că vasul de lut care nu este trecut prin foc rămâne fragil. Aspirația sinceră către transformarea spirituală a ființei lor îi va ajuta să învingă orice greutate.

Dacă, însă, această aspirație, dublată de o nesfârșită puritate a inimii și a minții, nu există, atunci, este mai bine ca ei să se mulțumească a trăi ca și până în acel moment.

Sinceritatea îi va ajuta mult pe ambii iubiți. Cel care se destăinuie își va putea conștientiza, astfel, foarte clar, orice tendință de meschinărie sau egoism, prin chiar dificultatea de a fi sincer. Celălalt va învăța să se deschidă față de întreaga lume interioară a iubitului său și să-l accepte așa cum este, înlocuind gradat imaginea pe care și-o formase despre el cu realitatea. Această cunoaștere autentică a celor doi este singura bază trainică de la care ei pot începe să-și construiască iubirea¹.

Cei doi ar trebui să mediteze și asupra *ideii de prietenie*. Ei trebuie să învețe să fie prieteni, prieteni adeverați la toate nivelelor lor, susținându-se unul pe celălalt și urmărind fiecare să-l pună cât mai mult în lumină pe iubitul său, fără însă a se sprijini exclusiv unul pe altul. Ei vor merge împreună în aceeași direcție, dar fiecare pe drumul său, căci gestul cel mai nobil al iubirii constă în a-l ajuta pe celălalt să devină liber.

Cu credință, hotărâre și curaj, veți descoperi că, în mod miraculos, veți învăța să vă apropiati de centrul ascuns al ființei voastre și al întregului Univers prin fiecare gând, cuvânt sau gest. Veți învăța astfel că nu există întâmplare, ci că totul este necesitate: *o necesitate a transformării spirituale*.

¹ În tradiția ezoterică există o diagramă ce reprezintă un patrat cuprins într-un triunghi care, la rândul său, este cuprins într-un cerc. Această diagramă poate explica simbolic, dar foarte profund, evoluția unui cuplu spiritual: la început este *pătratul*, cu alte cuvinte, cuplul cuprinde patru ființe: el, ea, imaginea lui despre ea și imaginea ei despre el; urmează apoi *triunghiul*: este el, este ea și imaginea lor comună despre cuplu; în sfârșit este *cercul*, unitatea, este numai ființa unică a cuplului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

Jean M. Riviere

„RITUEL DE MAGIE TANTRIQUE HINDOUE“, Arche, Milano, 1976

Julius Evola

„LE YOGA TANTRIQUE“, Fayard, Paris, 1971

Arvind & Shanta Kale

„TANTRA: THE SECRET POWER OF SEX“, Jaico Publishing House, Bombay, 1975

Serge Hutin

„SECRETELE TANTRISMULUI“, Ed. Sophia, Arad, 1993.

Mircea Eliade

„YOGA – NEMURIRE ȘI LIBERTATE“, Ed. Humanitas, București, 1993.

Arthur Avalon

„TANTRA OF THE GREAT LIBERATION – MAHANIRVANA TANTRA“, Dover Publications, New York, 1972.

Harish Johari

„TOOLS FOR TANTRA“, Inner Transitions International, Vermont, 1986.

Benjamin Walker

„TANTRISM – ITS SECRET PRINCIPLES AND PRACTICES“, The Aquarian Press, 1982.

Tara Michael

„MYTHES ET SYMBOLES DU YOGA“, Dervy Livres & Trismegiste, Paris, 1984.

John Woodroffe

„SHAKTI AND SHAKTA“, Ganesh & Company, Madras, 1975, ediția a 8-a.

Arthur Avalon

„THE SERPENT POWER“, Ganesh & Company, Madras, 1924, ediția a 2-a.

John Woodroffe

„THE GARLAND OF LETTERS“, Ganesh & Company, Madras,
1922.

Arthur Avalon

„HYMNES TO THE GODDESS“, Londra, 1913.

Arthur Avalon

„PRINCIPLES IN TANTRAS – TANTRA TATTVA“, Londra, 1914.

M.P. Pandit

„MORE ON TANTRAS“, Sterling Publishers, New Delhi, 1985.

Sudhakar Chattopadhyaya

„REFLECTIONS ON THE TANTRAS“, Motilal Banarsi Dass Publishers,
Delhi, 1990.

Daivegna Ratna

„PRACTICALS OF YANTRAS“, Sagar Publications, New Delhi, 1990

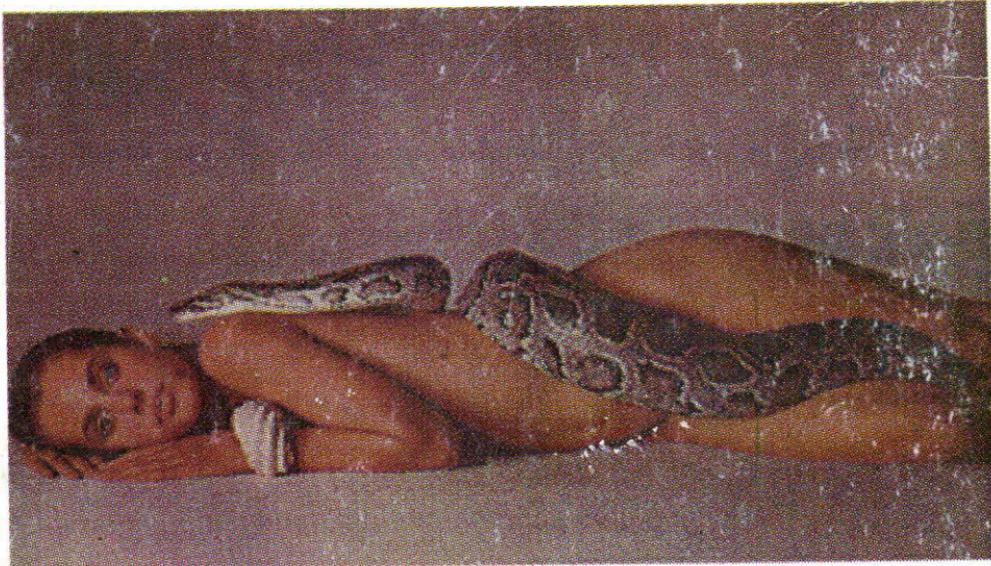
***

„ÎNVÂTĂTURILE MARELUI YOGHIN RAMAKRISHNA“

Ed. Anandakali, 1993.

s.c. **panfilius** s.d.

IAȘI, str. Lascăr Catargi nr. 72 tel. 032/211309

Această lucrare apare ca urmare a unei necesități stringente care privește cunoașterea și înțelegerea de către omul contemporan a unui sistem spiritual excepțional prin valoarea sa atât teoretică, cât și practică.

Pe de o parte, riguroasa ei documentare și prezentare, pornind efectiv de la noțiunile de bază – pentru a putea fi înțelese de oricine – vor permite o imagine de ansamblu, coerentă și plină de înțeles asupra a ceea ce numim TANTRA. Iar pe de altă parte, rod al unei gândiri și meditații adecvate, această lucrare unică în felul ei poate avea și darul unei impulsionări viitoare a cititorului pentru a cunoaște mai mult și mai profund tainele inefabile ale acestei adevărate căi spirituale, care este TANTRISMUL, o expresie sublimă a femininului (SHAKTI) în Creație.